

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Baravska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. čekov.
zavodu št. 11.812.

Božični pozdravi voditeljev Narodnega bloka

Ministrski predsednik Nikola Pašić:

Ministrski predsednik Nikola P. Pašić je sprejel beograjskega dopisnika «Jutra» ter mu izročil sledeči božični pozdrav:

«Iskreno me veseli, ko opažam, da se tudi v Sloveniji vedno bolj širi razumevanje in vnema za ideale Narodnega bloka, ki si je stavil za cilj, da bo za vedno zagotovil narodno in državno jedinstvo in odstavil z dnevnega reda brezplodna državopravna in plemenska prerekanja. Narodni blok hoče dati Narodni skupščini možnost, da se posveti smotrenemu koristnemu delu na gospodarskem in kulturnem polju. Pozivam vse brate Slovence, naj se pridružijo narodni fronti. Iskreno želim narodnim ljudem v naši nam vsem dragi Sloveniji veselo božične praznike!»

Minister prosvete Svetozar Pribičević:

«Sporočite vsem prijateljem v Sloveniji, da jim želim veselo božične praznike. Ob tej priliki jim povejte, da sem trdno prepričan, da bodo v predstoječi volilni borbi zmagale ideje, ki so tako za narod, kakor državo edino spasitejne. Gre za to, da se definitivno zavaruje narodno in državno edinstvo pred destruktivnimi elementi, a gre tudi za to, da bomo mogli vse svoje moči nemoteno posvetiti delovanju za kulturno svobodo in socialni napredek.

Državopравни boji in separatistična rovarjenja so naši državi in vsemu narodu povzročili neizmerno škodo. S težavo smo gradili napredek in vsak korak na poti v lepo bodočnost smo morali izvojevati v ljuti borbi proti razdiralcem. Temu mora biti konec in skrajni čas je, da pridemo po tolikih bridkih preizkušnjah do smotrenega konstruktivnega dela. Organizacijski talent, treznost in pridnost slovenskih ljudi bodo pri tem neprecenljive važnosti. To tudi Slovenci dobro vedo in zato sem uverjen, da si bodo v fronti Narodnega bloka ustvarili trdno in ugledno pozicijo.

Zastava Jugoslovenstva je razvita. Za njo gremo v zmagoviti boj vsi, ki verujemo v bodočnost našega velikega naroda.

Prisrčno pozdravljam vse brate in sorabce Slovence!»

Minister za šume in rudnike dr. Gregor Žerjav:

Letošnji Božič nas je zalotil sredi velikega dela in boja. Ta boj je priprava za notranji mir, ki je tako potreben našemu narodu. Zunanji in notranji naši sovražniki skušajo za vsako ceno preprečiti, da bi se v vseh delih našega naroda razvila nacionalna zavest jugoslovenska.

S tem sirupom moramo obračunati. Vse ono malo in pritlikavo, kar ne more stopiti na vrhove naših gora in pogledati preko širnih poljan naše domovine, vsi žalostni ostanki preteklosti, vsi stari otrovi rimstva in germanstva, vse je na nogah, da prepreči Jugoslovenstvo na njegovem pohodu. A preveč je grenkih spominov na preteklost in preveč je bilo prelite krvi za našo svobodo, da bi smeli dopustiti le pomislek, da je možno razbiti državno edinstvo, brez katerega se ne more niti dalje držati, niti ustvarjati narodno edinstvo in naša svoboda. Ako hoče biti država zdrava, ima pravico in dolžnost, da se brani. V silobranu posega po jačjih sredstvih, da razbije zunanje in notranje intrige proti svojem obstanku. Predolgo se je gledalo, kako so lastni sinovi ubijali svojo mater.

Med sovražnike države moramo žal šteti tudi naše klerikalce: Kdor hujša na plemenski boj, kdor je v vsem svojem bistvu versko nestrpen, kdor hoče organizacijo na konfesionalni podlagi in to še celo s cerkvenim in verskim pritiskom, ta zastavlja sekuro na korenino naše države, ki more trajno obstojati in se dobro razvijati le tedaj, če se umakne plemensko nasprotstvo, cerkvena organizacija pa povrne v svoje naravno poslanstvo. In zares: V vsem svojem efektu in kakor ga široka masa instinktivno razumeva, je klerikalizem afont proti našemu državnemu obstoju.

In ne bo miru, dokler se ne umakne. To bo tudi v korist tej državi in jaz dostavljam, da bo najbolj v korist Slovenstva in njegovih kulturnih in ekonomskih interesov, v korist pa bo tudi katoliški cerkvi in verskemu delu.

Zato gre naš apel vsem dobro mislečim Slovincem, naj bi na dan, ko se ves katoliški del naroda posveča verskim čustvom, dobro preudarili, kolika krivica se dela ideji državnega in narodnega edinstva, ako se jo dolži, da je opasna katoliškemu verstvu in kulturnim interesom Slovenstva.

Mi smo odločeni zunanjo borbo voditi do končne zmage. Sigurni smo, da bo izšel Narodni blok z velikim uspehom iz volilne borbe. Z njegovo zmago pričnemo doba treznega parlamentarnega dela, ki je pogoj za popolno sanacijo naše administracije in gospodarstva.

O pravilnosti tega svojega stališča in nedvomni njegovi koristi za naš narod v obče in za Slovenstvo posebej, sem globoko prepričan. Vse psovke, vse laži in vsa podtikanja se morajo razbiti ob granitu te resnice, kakor pena v zraku.

V naši državni ureditvi, v naši politični orientaciji ne poznam besede: Nazaj. Poznam le parolo: Naprej! Božični mir naj nas ojači za odločilno borbo. V tem znamenju želim vsem prijateljem vesel Božič.

Kralj odhaja v Pariz

PRINC ARZEN V PARIZU ZBOLEL. — NA POVRATKU SE USTAVI KRALJ NA BLEDU.

Beograd, 23. decembra. p. Kraljev stric princ Arzen je v Parizu težko obolel. Vselej tega se je kralj odločil, da ga poseti. Kralj odpotuje tekmo jutrišnjega dne v Pariz, kjer ostane do pričetka prihodnjega tedna.

Na povratku se kralj, ako bo vreme ugodno, ustavi na Bledu, kamor pride tudi kraljica s prestolonaslednikom. Kraljevska rodbina ostane na Bledu teden dni ter se vrne v Beograd k pravoslavnim božičnim praznikom.

Za časa kraljeve odsotnosti bo izvrševal kraljevo oblast v smislu ustave ministrski svet.

Beograd, 23. decembra. p. Večerniki poročajo iz Rima: Italijanski listi pišejo, da pride jugoslovenska kraljeva dvojica dne 8. februarja 1925 v Rim na obisk k italijanskemu kraljevemu paru. Potem gresta kralj Aleksander in kraljica Marija v Pariz, da očiščeno posetita francosko prestolnico, potem pa v London, kjer bosta gosta angleške kraljeve dvojice.

Beograd, 23. decembra. p. Danes opoldne je sprejel kralj v enourni avdienci ministra za šume in rude dr. Žerjavo, ki mu je poročal o položaju v državi.

Dalekosežne odločitve vlade

UKREPI PROTI BOLJŠEVIŠKIM INTRIGAM IN KONSPIRACIJAM.

Beograd, 23. decembra. p. Današnji dan je veljal važnim odločitvam vlade v boju zoper boljševe in njihove ekspanzije v naši kraljevini. Opoldne je predsednik vlade dal časa konferiral z nekaterimi ministri. Zvečer je bila od 6. do pol 10. važna seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o korakih, ki jih je treba storiti proti boljševe in njihovim zavaznikom radičevcem. O storjenih sklenih se varuje stroga tajnost. Ministri niso hoteli dati po sebi nikakih informacij.

Ob pol 10. sta odšla ministra Pribičević in Maksimović h kralju na dvor. Minister dr. Srešković je izjavil novinarjem, da je storila vlada važna sklenja. Govoril se, da je vlada razorevala o uporabi zakona za zaščito države proti vodstvu Radičeve stranke in vsem onim poslancem, ki so imeli zveze z boljševe.

Na seji ministrskega sveta se je

razpravljalo tudi, kakor se doznava, da se poviša v proračunu partija 48. pozicija 2. (pokojnine učiteljev), ker so izdatki preizko odmerjeni. Pokojnine učiteljev so se zvišale za 1.531.700 dinarjev. Vlada je nadalje sklenila poveriti francoski družbi na temelju licitacije kovanje novih novcev po dva, eden in pol dinarja v skupnem znesku 20 milijonov dinarjev.

FINANČNI ODBOR SE SESTANE 19. JANUARJA.

Beograd, 23. decembra. p. Danes je v Beogradu dospel predsednik finančnega odbora Stevan Nežić ter konferiral z ministrstvom Pašićem in Stojadinovićem o delu finančnega odbora, ki se sestane okrog 10. januarja.

»OPOZICIJSKI BLOK«

Beograd, 23. decembra. r. Ljuba Davidović je sklical sejo plenuma opozicijskega bloka za 28. t. m. v Beogradu.

Važna gospodarska vprašanja

INTERVENCIJA MINISTRA ŽERJAVE. — VPRAŠANJE KREDITOV ZA SLOVENIJO. — POMANJKANJE SOLI.

Beograd, 23. decembra. p. Danes opoldne je imel minister dr. Žerjav daljšo konferenco z ministrstvom za trgovino in industrijo dr. Stojadinovićem ter razgovorjem z Narodne banke Novakovićem o vprašanju cenovnih kreditov za obrtništvo na Slovenskem in v Hrvatski. Narodna banka bo v to svrhu odredila večjo svoto, zamisljeno na je tudi, da se pritegne tej akciji državna hipotekarna banka in ministrstvo finance.

Nadalje je minister Žerjav urgiral pri trgovinskem ministru izboljšanje prevozne užitljivosti na strokovnih šolah v Sloveniji.

Radi pomanjkanja soli v Sloveniji je minister Žerjav interveniral pri monopolni upravi, ki je odredila, da se takoj pošlje večja množina soli v Slovenijo. Te dni je dospela iz inozemstva večja ladja s soljo. Vsa ta množina gre izključno v korist Slovenije. Zato je pričakovati, da bo že začetkom januarja v Sloveniji odpravljen pomanjkanje soli.

Minister dr. Žerjav je posredoval tudi pri monopolni upravi v prid delavcem v tobačni tovarni v Ljubljani in kmetom, ki sade tobak v ljubotemskem okraju.

Protiboljševiška balkanska zveza

OBSEGA NAJ PREDVSEM BOLGARIJO, JUGOSLAVIJO IN RUMUNIJU. — POMEN CANKOVILJEVEGA PRIHODA V BEOGRAD. KONFERENCA ZUN. MINISTRA NINČIČA.

London, 23. decembra. s. Po poročilu lista Univers Telegraph iz Sofije, bo potovanje bolgarskega ministrskega predsednika Cankova v Beograd in Bukarešto prineslo forme in sklep protiboljševiške balkanske zveze. V tej zvezi bodo napreli le Bolgarija, Jugoslavija in Rumunija. Vendar pa računajo s tem, da bo v najkrajšem času pristopila tudi Grčija. V vladnih krogih v Sofiji menijo, da bo ta protiboljševiška zveza prinesla precizično olajšanje notranje političnega položaja v Bolgarii, pa tudi za ostale balkanske države notranje politično pomirjenje. Ni še gotovo, ali bodo sredstva protiboljševiške zveze napram Moskvi le defenzivnega značaja. Kolikor je dosedaj znano, se je pri načelnih razgovorih med Bukarešto, Beogradom in Sofijo doseglo, da bodo prizadete vlade proti onim strankam ali skupinam, ki so odkrito ali tajno v zvezi s tretjo internacionalo s'ojno nastopale. Merodajni politični krogi izjavljajo, da pomeni ustanovitev protiboljševiške zveze popolno izpremembo politike na Balkanu in da iz gleda, da so s to zvezo urejene v prvi vrsti vse dosedaj obstoječe difference med Beogradom in Sofijo. Oфициална ob-

java o sklepu protiboljševiške zveze, bo najbrže izostala.

Beograd, 23. decembra. p. Danes opoldne je zunanji minister dr. Ninčič posetil grški poslanik Samados. Minister Ninčič ga je informiral o dogodbah v Albaniji in o ukrepih naše vlade proti albanskim klevetam. Nadalje ga je obvestil o rezultatih svojih razgovorov, ki jih je v Parizu imel z Venizelosom in Politisom. Ugotovilo se je najboljšje prijateljstvo z Grčijo. Pripravlja se material za trgovinsko pogodbo in za novo zvezno pogodbo. G. Samados je demantiral vest, da je Venizelos določil za novega poslanca v Beogradu.

Nadalje je Ninčič posetil bolgarski poslanik Vakarovski, da se dogovorita o datumu prihoda dr. Cankova v Beograd. Potrjuje se sedaj, da Cankov pride 26. ali 27. t. m. O cilju Cankovega prihoda v Beograd je poslanik Vakarovski izjavil Vašem dopisniku: «Bolgarska vlada želi iskrene prijateljske odnose z Jugoslavijo in bo sedaj poskušala, da se to tudi uresniči Boljševiška opasnost na Balkanu sil v boljševiške države k složnim represivnim ukrepom».

Naš protest proti Albaniji

OSTRA ZAVRNITEV ALBANSKIH PODTIKANJ. — PROTEST PROTI PREGANJANJU NAŠIH VOJAKOV V ALBANIJU. — PRODIRANJE ALBANSKIH VSTAŠEV.

Beograd, 23. decembra. p. Na nocojšnji seji min. sveta je poročal referent za albanske zadeve v zunanjem ministertvu Branko Lazarević o brzojavkah, ki jih je prejelo o dogodbah v Albaniji. Kakor se dejava, namerava storiti dr. Ninčič korake pri alb. kmetu v Tirani, da se zaščiti naš življenj v tej deželi. Vlada bo razpisala s'ostri protidredbami.

Beograd, 23. decembra. p. Vlada je poslala Zvezi narodov nota, v kateri odgovarja na katolevancija albanskega kabineta, češ da so dobili vstati v Albaniji orožje iz naše kraljevine. Vlada derantira to podtikanje in ugotavlja, da je albanski ministrski predsednik Fan Noli kom službeno konstatiral, da je pri poslednjih nemirih v tej deželi najstvenno izginilo 18 strojníc in 4 topov. Najbrže se poslužuje Ahmed beg Zogu pri svojih napadih na vladne čete tega orožja.

Pariz, 23. decembra. p. Jugoslovenski poslanik dr. Spaljković je izročil zunanjemu ministru noto, v kateri protestira jugoslovenska vlada zoper podtikanje albanskega kabineta, češ da so nemire v Albaniji povzročile jugoslovenske čete. Noto pripisuje krivdo za poslednjih nemirih v Albaniji boljševikom. Enako noto je izročil jugoslovenski poslanik v Londonu angleški vladi.

Beograd, 23. decembra. p. Italijanski

poslanik Bodrero je konferiral popoldne z zunanjim ministrom dr. Ninčičem o poslednjih dogodbah v Albaniji. Kasneje je bil v isti stvari pri ministru Pribičeviću in pri referatu za albanske stvari v zunanjem ministertvu Branko Lazarević. Minister dr. Ninčič se je posvečoval tudi s češkoslovenskim poslanikom Šebo o nemirih v Albaniji.

Beograd, 23. decembra. r. Po najnovejših informacijah iz Albanije operirajo čete Ahmed bega Zoga z vedno večjimi uspehi. Ze prihajajo vesti, da je tekotom popoldneva bila Tirana osvojena. Fan Noli je vlada pa ujeta. Istotako javljajo iz Piskopeja, da so vsaki sinoči osvojili Krišto ter vladni odrezali vse zveze z Lješom in Skadrom.

Zita se vrača na Madžarsko

Dunaj, 23. decembra. s. Kakor doznava «Die Stundes», se namerava bivša kraljica Zita vrniti v Madžarsko. Poslanski konferenci v Parizu je poslala noto, v kateri trdi, da v nobeni mirovni pogodbi in v nobenem ustavnem zakonu ni določila, ki bi ji prispeloval povratek na Madžarsko.

Današnja številka «Jutra» obsega 24 strani z raznovrstnim gradivom in nad 30 ilustracijami. Cena ji je TRI dinarje.

Prihodnja številka izide radi božičnega praznika v soboto zjutraj.

Novoletna voščila

ki vzbujajo pri naših čitateljih in sploh pri konsumentih ter trgovskih prijateljih ugodno razpoloženje napram voščilcu, naj nam vsi zunanji trgovci, obrtniki in drugi pridobitni krogi takoj vpošljejo, da bomo lahko utrdili vsem številnim zahtevam in željam voščilcev.

Kdor hoče, da bo njegovo voščilo priobčeno na lepem prostoru ter z izbranimi črkami, naj nam čimprej sporoči svoje naročilo, ker v zadnjem trenutku ni več mogoče ustreči vsem željam.

Kandidatura Narodnega bloka v Ljubljani

Beograd, 23. decembra. p. Ministrski predsednik Pašić je poslal danes na podlagi sklepov narodne radikalne stranke dr. Ravniharju kot predsedniku Mestnega odbora NRS v Ljubljani brzojavko, v kateri izraža željo, naj bi Mestni odbor ljubljanski sprejel lokalno ponudbo samostojne demokratske stranke, da na listi gosp. Ivana Mohoriča za mesto Ljubljano kandidira član radikalne stranke kot njegov namestnik, ker imajo v smislu sporazuma glasovati pristaši radikalne stranke v Ljubljani za gosp. Mohoriča, kot kandidata Narodnega bloka.

Pred vladno krizo na Češkem

Praga, 23. decembra. s. Iz dohro poudarjenega vira javljajo, da bo Svehlov kabinet v prvem tednu januarja podal ostavko ter predlagal imenovanje uradniške vlade. Kot šef nove vlade se imenuje škofski načelnik dr. Bobek (agrarec). Nova vlada bi bila sestavljena iz treh pristave sedanjih koalicijskih strank. Prager Tagblatt imenuje kot kandidata za min. predsednika češč. predsednika v Brnu dr. Černega, ki je bil že enkrat šef uradniške vlade.

Praga, 23. decembra. v. Dočim se od nemške strani že objavlja lista nove vlade, se od češke strani poudarja, da so vse vesti o krizi kabineta preuranjene, vendar pa se priznava, da bo, čeprav morda šele pomladi, Svehlova vlada odstopila in da bo imenovana uradniška vlada.

MINISTRI NA POČITNICAH.

Beograd, 23. decembra. p. Nocoj je odpotoval v Ljubljano minister dr. Žerjav, z njim na biviši ministru dr. Zvonar, ki je bil danes pri predsedniku vlade Pašiću, s katerim je razpravljal o položaju v Sloveniji. V Varazdin se je odpeljal minister dr. Krizman, v Zagreb pa državni podtajnik Vilder in minister dr. Surmin.

NAPREDOVANJE POL. URADNIKOV V SLOVENIJI.

Beograd, 23. decembra. p. Kralj je podpisal danes ukaz, s katerim napreduje in se odlikuje večje število uradnikov politične uprave v Sloveniji.

REPARACIJSKA KONFERENCA.

Beograd, 23. decembra. p. Vlada je do hla obvestilo, da se dne 6. januarja sestanejo finančni ministri vseh zavezniških držav h konferenci, na kateri bodo razpravljali in določili kvote reparacij, ki odpadejo na vsako posamezno državo.

Borza

23. decembra:

CURT: Beograd 7.745, New-York 515.75, Pariz 27.75, Milan 22.10, Praga 15.25, Sofija 8.80, Ljublj. 0.00725.
TRST: Beograd 25.25 do 25.50, Dunaj 0.0825 do 0.0835, New-York 23.30 do 23.40, Curli 452 do 455, dinarji 35.10 do 35.40, zlato lire 146.63.
DUNAJ: Beograd 1070 do 1074, Milan 3032 do 3044, New-York 70.935 do 71.185, Praga 2148 do 2158, Sofija 513 do 517, dinarji 1068 do 1072, lire 2000 do 2020.
PRAGA: Beograd 50.875, Rim 145.75, New-York 33.90.
BERLIN: Beograd 6.335, Milan 17.99, Praga 12.705, Curli 81.90.
NEW-YORK: Beograd 159, Milan 428, Praga 32.50, Bukarešta 51.50.
LONDON: Beograd 213, Milan 109.80, Dunaj 325.600, Praga 156.25.

Radićeva nespretna izmotavanja

BOJEČ SE ZASLUŽENE KAZNI, TRDI SEDAJ RADIĆ, DA JE ISKAL BOLJŠEVISKE POMOČI PROTI — AMPUTACIJII — VESTI O IZSTOPU 21 POSLANCEV IZ HRSS.

Zagreb, 23. decembra.

Radić in njegovi klapi je začelo postajati vroče. Kakor Damoklejev meč visi nad njimi zakon, vara jih nujni položaj, pretresa jih notranji potrebe v stranki. Zato so se začeli braniti z izjavami, kakršnih doslej ni bilo čitati. V nedavnem demantijski pogodbi z boljševiki so bili še bahavi; zdaj se umikajo in izmotavajo. Priznavajo zvezo z boljševiki, ampak ta zveza da je naperjena proti — amputaciji. Vrlo značilna je tozadnja izjava predsedstva HRSS v današnjem (božičnem) «Slobodnem Domu».

Predsedstvo HRSS namreč za povod svoje oficijelne izjave jemlje «Obzor» nedavni uvolnik, kjer je bilo navedeno, da obstaja Radićeva izjava o moralni in materialni pomoči iz Moskve, da je Radić bil pri boljševiki v gostih, da je Maček obiskoval duhaško sovjetsko poslanstvo in da je HRSS vstopila v seljaško internacionalo. K temu dodaja predsedstvo HRSS v «Slobodnem Domu»: «Ako je «Obzor» že tako točen in objektivni, tedaj bi moral zapisati, da se je vse to zgodilo le zato, da v slučaju amputacije ne bi Italija in Madžarska s Srbijo delila Hrvatsko, kakor je Prusija pred 150 leti z Avstrijo in Rusijo trikrat delila Poljsko (!). Predsednik HRSS je opetovano že izjavil, da je svrha njegovega potovanja v London in Moskvo bila: informirati se in informirati ter videti, ali more Hrvatska za slučaj amputacije, katere pa HRSS ne

želi in proti kateri se bori, rešiti se pred razdelitvijo, ki bi za nekaj časa pomenila pravo narodno katastrofo. Nadalje je predsednik HRSS izjavil svoje zadovoljstvo, ker je za ta slučaj Hrvatski zajamčena diplomatska intervencija Velike Britanije, od Rusije pa poleg diplomatske intervencije po potrebi tudi vsa moralna in materialna pomoč... Radić je torej šel v London in Moskvo reševati Hrvatsko pred razkosanjem za slučaj amputacije. Da bi vsaj svoje vernike prepričal s to božično bajko, razlaga Radić še drugo, kako se amputacija zopet pripravlja, in tokrat resno... Zahvala je tudi čitati Radićeva presenetljiva priznanja, da letošnja božičnica «ne bo krvava» (kar je prej vedno napovedoval) — in pa njegove primuknute prognoze, da bo HRSS pri volitvah dobila «preko 700 tisoč glasov in preko 100 poslancev» ter s tem postala «prva stranka» v beograjski narodni skupščini.

Vest, da se je 21 bivših poslancev HRSS odločilo izstopiti iz Radićeve stranke, se, kakor vse kaže, potrjuje. Po zanesljivih informacijah se je vršilo zbiranje nezadovoljnih pod Jadranskoobalnim predsedstvom, sklepi pa še niso objavljeni.

V ostalem HRSS prav pridno vlaga svoje kandidatne liste. Poleg dveh doslej vloženih (za sremsko in virovitiško županijo) je bila včeraj v Gospiču vložena tretja, za ličko-kravsko županijo z nosilcem Markom Došenom.

ne bosta muha enodnevnic, kar je morala vsled svoje negotovosti sestave biti prejšnje zakonodajno telo. Nekateri trdijo, da bo današnja zbornica živela do konca svoje zakonite dobe, to se pravi, do 1. 1929. Seveda je tako prerokovanje dokaj drzno, kajti od dancs do 1. 1929. se utegne pripetiti dokaj nepričakovanih dogodkov in konservativci se ne smejo opajati s svojim uspehom, če hočejo ohraniti potrebno treznost, sicer si pripravljajo bolešno prebujenje! Minister mornarice Ameri je nedavno izpovedal, da misli konservativci ostati na krmilu kakih 10 let, toda ta lord morda žetje preveč zamenuje z dejstvi.

Bodisi tako ali drugače, trenutno je Velika Britanija ona velika sila Evrope, katere državniško lahko govore na tehnične in najdaljšekosejšne besede. Svet jih posluša z vso potrebno pozornostjo in jim pripisuje ono važnost, ki jim pripada.

V notranji politiki je šel vlade g. Baldwin navzlic obljubi pri volitvah napovedal maskiran, a nič manj učinkovit protikonzervativizem, v čemer je ostal zvest tradiciji toryjevcev. Poleg zaščite industrije in pospeševanja trgovine je obljubil celo vrsto ukrepov za pobijanje brezposelnosti, kot gradnjo cest, elektrifikacijo dežele in ustvaritev proizvodnje sladkorja.

Zvezda, ki mu lebdijo pred očmi, je osvoboditev tuinta steringa iz dolarskega vazalstva in strujenje Anglije in njenih dominijonov v solidnejšo gospodarsko in politično enoto.

Zato Baldwinova vlada ne dopušta vmešavanje Lige Narodov v njene «notranje» zadeve, zato odklanja pritožbo Egipta in mednarodno registracijo pogodbe z Irsko. Napram Evropi opušča Macdonaldovo politiko mirotnosti, čarobnih formul in isče realnejši sredstev, ki naj pomirijo od vojne desorganizirane narode in jim vrnejo zaupanje v bodočnost, edini temelj gospodarskega in političnega ozdravljenja.

Napram sovjetom in nemški pasivni rezistenci se zdi, da namerava konservativni kabinet pokazati ono čvrstost in odločnost, ki je edino vredna dostojanstva vesle in ki je hkrati zmogla ustaviti na robu propada v vedno hušajo anarhijo padajoči povojni svet.

Da pa se bo Evropa res mogla oddahati in posvetiti obnovi blagostanja narodov, mora ozdraviti in konsolidirati Anglijo slediti iztreženje in povratek k zdravi pameti tudi v ostalih državah. Sicer ostane Velika Britanija ne le zemljepisno, ampak tudi politično-psihološko velik, toda osamljen otok.

SLS išče kandidata v Ljubljani

«Vsi napredni Slovenci se zbirajo okrog prave zastopnice slovenskega ljudstva SLS. (Citirano iz «Slovenca»)

Rusija in Evropa

Sovjetski poslanik na Dunaju A. Joffe je sprejel pred svojim odhodom sodelavca, ki je poslanika naprosil, naj mu v kratkem pojasni svoje stališče napram Avstriji in balkanskim državam. Joffe je izjavil:

Ko potujem kot politični predstavitelj sovjetske vlade na Dunaj, se vrnem v mesto, ki mi je zelo dobro znano že iz onih časov, ko sem tam študiral in živel v pregnanstvu. Dunaj je tudi sedaj najbolj kulturno mesto Evrope in mene zelo veseli, da obnovim z njim direktne stike. Poleg tega sem preživel tam nekaj časa tudi lani, ko sem se zdravil in priznam, da je med motivi, ki so me silili sprejeti to misljo, tudi želja in neobhodnost, da se še naprej zdravim. Neodvisno od osebnih momentov se na Dunaju, da bo moje delo na Dunaju koristilo ekonomskemu zblizanju avstrijskega in našega trga. Res je sicer, da ne bom fungiral kot trgovski zastopnik, vendar pa bom lahko deloval tudi na gospodarskem polju. Na Dunaju in v Avstriji sploh je ostala še velika, izborna opremljena industrija, ki lahko najde v Rusiji za svoje izdelke zelo dobrega odjemalca. S svoje strani pa lahko pomagamo Avstriji s surovinami, žitom, nafto it. D. Doslej se so razvijali gospodarski odnosi med obema državama dokaj uspešno in napeti hočem vse sile, da se v bodoče še bolj razvijejo in razširijo.

Dovolite mi v zvezi s tem omeniti zlobne izmišljotine, ki jih širijo povodom mojega imenovanja različni listi, med njimi celo uradna angleška radio postaja. Ta postaja mi očita, da potujem na Dunaj z namenom organizirati in širiti agitacijo v balkanskih državah. To je zlobno obrekovanje. Glede Balkana je bilo naše stališče navzlic vsem legendam, ki jih širijo nam sovražne balkanske vlade, vedno izraženo v želji, da se v balkanske zadeve ne bomo vmešavali. Celo naša federizacija balkanskih držav sem zagovarjala edinele s stališča interesov balkanskih narodov. Ti narodi ne morejo kljubovati iztrgum in pritisku evropskih velesil, če žive ločeno, in zato so že od pamtiveka igrači v rokah evropske diplomacije. Zato smo vedno smatrali da se morejo balkanske države samo potem kakršnegakoli federativnega ujedinjenja toliko utrditi da se enkrat za vselej osvobodijo varstva in vpliva takozvanih velikih držav. Ali to je stvar samih balkanskih narodov, ki jim ni vse more od zunaj valjevati tek ali onih političnih kombinacij. Njihova stvar je, če hočejo sprejeti ali odkloniti naš prijateljski nasvet.

Laž je tudi, da smo pripravljali podpirati ali ono stranko v tej ali oni balkanski državi proti drugim strankam. Tudi to se ne vjema z našo politiko, o kateri ponovno izjavljam, da je njen glavni prin-

cip ne vmešavati se v zadeve drugih držav. Mi točemo, da bi pripadel Balkan balkanskim narodom, in naše politične ekspoziture se niti na Dunaju, niti v drugih evropskih mestih ne pečajo z balkanskimi zadevami. Vse to je izmišljotina reakcijskih vlad, s katero maskirajo svoje represije napram političnim nasprotnikom.

Politične beležke

+ Konstatacija. Samo zato, da pribijem lažnost «Slovenca» izjavljam, da je popoizma iz tre izvitov, da sem jaz «ob vseučiliškem štrajku za Miklavževimi štanti», ali kakorkoli «dirigiral napredne akademike». Ravno tako je izmišljeno, da sem v justično palačo na sestanek staršev «pripeljal» g. profesorje Dolžana, Šturma in Kobača ter pazil, kdaj in kako bodo nastopili za Pribečevičevu školsko reformo. Na sestanek sem prišel kot prizadev rodbinski oče. Za udeležbo sem imel vsaj toliko pravice kot n. pr. škof g. dr. Jeglič, ki ni rodbinski oče. — Dodajam, da «Slovenec» nepošten napad na mojo osebo, meni nikakor škodovati ne more, pač pa je potrjuje staro istino, da glaslo SLS brez izkrivljenja in povtorne resnice izhajati ne more. — A. Ribnikar.

+ Klerikalni vsikdar na strani sovranikov naše države. Za duh, ki vlada v ljubljanski škofiji napram naši državi, je vedno mero naša pisava škofskih listov in prenehanje je za visoke katoliško-cerkvene dostojanstvenike v Sloveniji, da stoji njihova glasla ob vsaki priliki na strani sovragov naše države. Kodarkoli je bil v zunanji politiki naše države kak incident, ki je bil ali opasen ali pa vsaj nepriljen za nas, «Slovenec» je vedno napadal našo vlado ter pisal, če že ne direktno za sovraga, pa ga vsaj indirektno podpiral. Ko so pripravljali Madžirski napad na Jugoslavijo, je bil škofov list tisti, ki je škofiji naši državi v hrbet. Pri bogarskih spletkah je bil «Slovenec» vsikdar odkrito tam, kjer so bili tudi rovarji proti državi SLS. Včerajšnji «Slovenec» je znova pokazal svoje patriotsko lice. Radi dogodkov v Albaniji so zavzema za ose albanske hajduke in knažke, ki neprestano razburjajo obmeje kreje v naši državi in ki nam prozračajo radi stalinjskih vojaških dislokacij v Makedoniji vsako leto neštete milijone škoda in tudi našim slovenskim fantom mnogo trpljenja. Istočasno škofov list puje vlado in piše na vselej vseh nepriljubljenih države o albanski blamaži PPZ režimu. S tako neprijateljsko pisavo se je škof okoli ljubljanskega škofa znova sama razgalila in na nevidoumen način dokazala, da ne mara te države. V vsaki drugi državi bi s takimi izjavami postopali tako kot je treba postopati po zakonih. Le pri nas se mirno trpi, da delajo ehponenti ljubljanskega škofa znova sama razgalila in na nevidoumen način dokazala, da ne mara te države. V vsaki drugi državi bi s takimi izjavami postopali tako kot je treba postopati po zakonih. Le pri nas se mirno trpi, da delajo ehponenti ljubljanskega škofa znova sama razgalila in na nevidoumen način dokazala, da ne mara te države. V vsaki drugi državi bi s takimi izjavami postopali tako kot je treba postopati po zakonih. Le pri nas se mirno trpi, da delajo ehponenti ljubljanskega škofa znova sama razgalila in na nevidoumen način dokazala, da ne mara te države.

Kandidati Pucljeve SKS

Kandidatska lista Pucljeve SKS za ljubljansko okrožje je bila vložena in potrjena kot tretja ter ima sledeče kandidate: Ivan Puclj nosilec, sreski kandidati: za Črnomelj: Janez Sturjar, župan, Črnomelj, namestnik: Franc Štubler, župan, Suhor: za Kamnik: Janez Lovrač, posestnik, Moravče, namestnik: Viktor Engelmann, posestnik, Šmartno pri Tuhinju: za Kočevje: Franc Gličbe, posestnik, Kukovo, namestnik: Janez Hiti, posestnik, Golnik; za Kranj: Ivan Ankle, posestnik, Sv. Ana pri Krži, namestnik: Valentin Starman, posestnik, Suha pri Škofji Loki: za Krško: Inž. Fran Zupančič, ljubljanska-Rakovnik, namestnik: Franc Drnovšek; za Litijo: Ivan Grabner, posestnik, Kostreznica, namestnik: Janko Bukovec, tajnik SKS v Ljubljani; za Logatec: St. Lenarčič, župan, Nova vas pri Blekhu, namestnik: Anton Meden, posestnik Begunje; za Ljubljansko okolico: Jakob Kušar, posestnik, Notranje Gorice, namestnik: Josip Cerne, posestnik, Zgornja Siska; za Novo mesto: A. Klinc, župan in posestnik, Gornje Polje, namestnik: Josip Zupančič, posestnik, Trebnje; za Radovljico: Ivo Ažman, posestnik, Hraše, namestnik: Milan Mravljec, geometer, Ljubljana.

Iz te liste izhaja, da je poskus NSS napraviti volilni kompromis z SKS ostal brezuspešen. NSS je, kakor znano, sklenila, da bo podpirala na deželi pod gotovimi pogoji Pucljeve agrarce. Njen predlog je bil menda, da se SKS in NSS združita k skupnemu nastopu pod nekako «kmečko-delavsko» firmo. Zanimivo je, kaj bodo sedaj ukrenili voditelji NSS, katerih volilne kombinacije propadajo druga za drugo. Lista g. Puclja je v ostalem po svoji sestavi najboljši dokaz, kako malo sam g. nosilec od n.e. pričakuje.

Seja celjskega občinskega sveta

Celje, dne 22. decembra 1924. V nadaljnjem poteku občinske seje se je opozicija, ki je zlasti ugovarjala upravičeni regulaciji plač kontraktualnih mestnih uslužbencev, pomirila, ker ni našla več prilike, da bi udeleževala svoje nestvarno in demagoško stališče. Iz finančnega odseka se predlaga podaljšanje vseh dosedanjih občinskih davčnin in doklad v dosedanj odmeri se za januar in februar 1925, da se more doletel uveljaviti novi proračun za prihodnje leto, ki se je zakasnili vsled poznega konstituiranja novega občinskega odbora. Na prošnjo celjskega športnega kluba, se oprostijo od veseljenega davka vse športne prireditve v Celju, za slučaj, da oporoča tudi država športna društva od prispevanja državnega veseljenega davka. Enkratna izredna podpora se nakloni športnemu klubu v Celju 500 Din. Podpornemu društvu za revne dijake na drž. realni gimnaziji 1000 Din. In slovenski dijaški zadrugi v Pragi 1000 Din. Odobri se račun za preureditev razsvetljave v sejni dvorani na mestnem magistratu.

Rešijo se nadalje najnujnejše gospodarske zadeve. Zviša se najmanjšina državne trgovske kole v Celju, da se morejo s povikom pokriti najnujnejša popravila mestne osnovne kole, kjer je zavol nastanjen. V mestnem gozdu nad parkom se dela od raznih ljudi, ki pobirajo tukaj subljad in drea na mladih nasadih velika škoda. V bodoče brez nakaznice mestnega magistrata nihče ne sme več pobirati na tem prostoru drv. Mestni gozdar bo nadzoroval izvršitev tega sklepa. Mestna občina pristopi k novo ustanovljenemu Konjarskemu društvu za mariborsko oblast kot redna članica. Nadalje se nakaze imenovanemu društvu enkratni larsdni prispevek 200 Din.

Iz obrtnega in tržnega odseka se rešijo razne prošnje za podelitev koncesij in za nove stojnice na Glavnem trgu. Večina teh prošenj se odkloni.

Za 1. 1925. se izvoli nova stanovanjska komisija in stanovanjsko razodbišče. Predsednik in odborniki Vranjek, njegov namestnik dr. Gorican. Kot priseljniki so bili izvoljeni iz vrst stanovanjskih najemnikov Lah in Jelen. Iz vrst hišnih posestnikov ravatelj Kralj in trgovec Drogenik. Razodbišče se je izvolilo staro, dopolnilo se je samo z občinskim odbornikom dr. Rusom, kot predsednikom razodbišča.

Po štirinurnem zasedanju je zaključil župan dr. Hrašovec ob 23. uri občinsko sejo ter naznanil, da se vsi prihodnja redna občinska seja kmalu po Novem letu.

Novi britanski parlament

London, 19. decembra. Prvo zasedanje novega britanskega parlamenta, ki se radi svoje konservativne večine imenuje tudi «toryjska zbornica», je končano. Zbornica lordov, in dolna hiša sta odšli na počitnice do 10. februarja prihodnjega leta.

Nova zbornica se temeljito razlikuje od prejšnje. Mnogi stari parlamentarci so ostali na cesti in opaza se cela vrsta novih obrazov. Ti slednji se bodo politično šolali pod pozornim in dobrohotnim očesom speakerja g. Whiteja. Takih je okoli 215! Konservativni poslanci tvorijo ogromno, impozantno maso; oni preplavaljo klopi, določene za vladne pristase, in so zasedli del sedencev, namenjenih za opozicijo. Oni popolnoma obvladajo zbornico. Človek vidi skoro le n.e. Zastopnike delavske stranke, zmanjšane po številu, more opazovalčvo oko še ugotoviti, zato pa štirideseterih liberalcev, ki jih po Asquithovem padcu vidi v hoi Lloyd George, brez posebne pozornosti ni videti!

Macdonald je bil navzlic razočaranju in trpkim grenkobi vsled poraza ponovno izvoljen za voditelja frakcije Labour Party in on je tudi oficijelni voditelj opozicije. Njgove zasluge za delavsko stranko so zraven vseh neuspehov le tako očividne, da se noben resen naslednik ni mogel pojaviti za njim.

Na liberalni strani zadeva ni potekla tako enostavno. Šlo je za to, da se imenuje dedič Asquithu, ki je bil tepen pri volitvah in ki je šel v Egipt iskat pozabljenja svoji politični nesreči. Lloyd Georgeovo ime je bilo na vseh ustih, toda gaški politik je moral premagati globoko nezauzanje in vzemirjenosti, ki jo pri pristajih vzbujajo njegove številne metamorfoze in njegova že legendarna nestanovitnost. Nekateri so predlagali za vodjo stranke sira Godfreyja Lollinsa, liberalnega «whipa», končno pa se e ta kandidat, ki mu je manjkalo potrebne politične avtoritete, moral le umakniti. Vodstvo stranke je bilo izročeno Lloyd Georgeu, toda 7 glasov se je izjavilo proti njemu in 5 poslancev se ni udeležilo glasovanja. Po volitvi so kapitan Wedgwood Benn in njegovi prijatelji izjavili, da ne bodo nikoli priznali Lloyda Georgea za strankinega šefa. Tako pač še ne vidimo začetka one strankine obnove in reorganizacije, katero dan na dan napoveduje liberalno časopisje. Srečnejši so gotovo komunisti, katerim so notranji spori v parlamentarni frakciji prihranjeni, zakaj njihov edini zastopnik Saklatvala je obenem vrhovni poveljnik in celokupna armada. Blaženi gospod Saklatvala!

Minule seje so obilježene s podatkov in naznanili polnimi govori tako opozicijskih kot vladnih voditeljev, ki podajajo smernice britanske notranje in zunanje politike prihodnjih let. Vladne besede imajo temveč pomen, ker znamenja kažejo, da sedanji parlament in njegova večina

Poredna knjiga:
Ljubljanski tipi
Satira in humor
30 in 36 dinar ev.
Tiskovni zalugri

vensko ljudstvo izpregledalo, da je sovražnik Jugoslavije tudi sovražnik Slovencev?

+ Škofov list za boljševike. Pri zadnjih občinskih volitvah v Ljubljani je sam škof Jeglič vrzel volilno kroglico za komuniste. Ko je «Zveza delavnega ljudstva» zmagala, pa so komunisti kmalu videli, kaj se pravi s škofovo klico skupaj črešnje zobati. Še bolj krepko so čutili komunisti na svoji koži dr. Korošček režim beograjske in ljubljanske vlade. Sedaj pred volitvami pa klerikalci znova pridno love komuniste, da bi jim zopet volilne skrinje napolnili s kroglicami. Zato je sedaj «Slovenec» vnovič na strani boljševikov. V včerajšnji številki priobči čuje hujkajoče poročilo o «Zvezi reske» cionarnih bakanskih režimov proti Rusiji. Cisto brez načel in brez morale je ta slovenski klerikalizem in prav vsako sredstvo mu je dobrodošlo za dosego tigrovskih mandatov. Najbolj zanimivo je pri tem še to, da se list ljubljanskega škofa postavlja s simpatijo na stran boljševikov v istem času, ko se njegov vrhovni poglavar, rimski papež z vso ostrnostjo postavlja proti njim. Dne 18. dec. je namreč govoril papež v tajnem konzistoriju o Rusiji ter dejal, da smatra za svojo dolžnost, da «svari vse, zlasti pa one, ki so na vladah in ki streme za mirom in za blagostanjem ter za svetostjo rodnine in človeške časti, naj sebe in vse svoje državljanke obvarujejo pred izredno težko nevarnostjo in brezpogojno zanesljivo škodo socializma in komunizma». Ako bi ne bila vatikanska politika le sčepilo in za Italijane preračunljiva lopovščina, bi list ljubljanskega škofa ne mogel stati na strani boljševikov v istem času, ko govori papež proti njim.

+ Tudi mariborski škof v političnem boju? Sinočnji «Tabor» poroča: V nedeljo popoldne je imelo društvo Krščanskih žena v Narodnem domu božičnico. Škof dr. Karlin je navzočim dal svoj blagoslov. Preje pa je imel političen govor, ki je izvenel v govor političnega agitatorja za SLS. Navzoče je pozval, naj 8. februarja volijo vsi tako, kakor bodo volili njihov škof, to je, naj vrže vsak kroglico v prvo skrinjico. Mnogi so smatrali dosedaj škofa dr. Karlina za moža, ki se po bridkih skušnjah v življenju ne bo dal zlorabljati za navadnega političnega agitatorja.

+ Zagreb in Moskva. Dosedanji rezultati preiskave proti zagrebškemu oblastnemu tajniku komunistične stranke, Vladimirju Čopcu, jasno govorijo, da je Čopić vtrjel v zvezi z izvernim komitejem moskovske vlade potom znanega moskovskega agenta Josipa Čizinskega, ki je svojčas študiral v Sarajevu. Čopić je nadle stal v zvezi tudi s sovjetskimi balkanskim komitejem na Dunaju ter prejemal večje zaloge dunajskega lista «La federation balcanique», čigar razporevanje je v naši državi strogo prepovedano. Vdruževal pa je tudi zveze z nemškimi komunisti ter prejemal finančne subvencije iz tu in inozemstva. Iz zaplenjene korespondence in propagandnega materiala se razvidi, da so zagrebški komunisti posebno goreli za revolucionarji metode — in prevarne cilje. Ves obtožbeni material je policija že izročila sodišču, ki bo izvedla nadaljnjo preiskavo.

Iz demokratske stranke

Iz ohranjenega tajništva JDS za Notranjsko

Okrožno tajništvo priredi sledeče sestanke:
Ira vas: 26. dec. ob 19. v gostilni g. Tomšiča.
Nova vas: 27. dec. ob 19. v gostilni g. Lavriča.
Stari trg: 28. dec. ob 19. v gostilni g. Benčina.
Pirana: 29. dec. ob 19. v gostilni g. Kintu.

Teh sestankov se udeležijo sreski kandidati — namestniki g. Dragotin Linač, Borovnica: 28. dec. ob 15. v gostilni g. Antona Drašlerja politični šod, na katerem poreda sreski kandidat g. Zebal. Po shodu seja KO.
Unec: 28. dec. ob 15. v gostilni g. Gneče predavane «Eden ali trije narodi» (predava g. Maken).

Po svetu

— Pred odstopom kabineta Svehla? Prški listi poročajo iz zanesljivega vira toba z rezervo, da namerava Svehla kabineta v kratkem odstopiti, nakar bi bila sestavljeno uradniško ministristvo.

— Komunistična demonstracija v Berlinu. Prihod pisatelja Ericha Mühlama v Berlin, ki ga je bavarska vlada izpustila iz zapore, so izrabili komunisti za veliko politično demonstracijo. Za več ur pred prihodom vlaka v Berlin, se je zbralo na kolodvoru okoli 15.000 komunistov, ki pa jih je policija razglašala z gumibickami. Komunisti pa so se kmalu zopet zbrali, nakar so sledili težki izgrezi. Na več kraji je prišlo do hudih sporov s policijo in zandarmerijo in je bilo na obeh straneh precej oseb ranjenih.

Franc-Jožefove grenčice

Naši kraji in ljudje

Našim naročnikom in prijateljem!

Naš običaj je, da povemo v božični številki «Jutra» svojim prijateljem tudi o sebi par besed. Bližamo se novemu letu in vsak je radoveden, kakšno bo «Jutro» v svojem novem letniku.

Ali je «Jutro» v prešlih 12 mesecih izpolnilo svojo dolžnost napram svojim naročnikom in bralcem, napram idejam, ki jih zastopa? Postavljamo se brezpogojno na stališče, da gre našim prijateljem prva kritična beseda o tem. Morda nismo neskromni, če danes povemo, da so nam bile v težavnem uredniškem poslu tekom vsega leta v največjo pobudo ravno laskave besede priznanja, ki smo jih nešteto krat čuli iz vseh vrst slovenske čitalniške publike. In ni ostalo pri besedah. Številko «Jutrovi» naročnikov je tekom leta stalno naraščalo in «Jutro» je prekoračilo dnevno naklado 20.000 izvodov. Okrog 100.000 Slovencev čita dnevno naš list. To je rekord, ki ga do danes ni dosegel še noben slovenski dnevnik, in smelo rečemo, da ima «Jutro» tudi največje število naročnikov izmed vseh jugoslovenskih dnevnikov.

To dejstvo je nepobiten dokaz, da je «Jutro» na pravi poti in da se nam je posrečilo ustvariti Slovencev list, ki se po svoji informativni vsebini ne boji nobene konkurence, tudi ne z dnevniki večjih narodov, po svojih razpravah pa dobro vrši dolžnost poučnega in zabavnega prijatelja najširših slojev našega malega naroda.

V politiki je «Jutro» boleljivo. A zaveda se, da brani visoke cilje in ideje. Kadar gre za državno in narodno edinstvo, ne pozna «Jutro» nobenih kompromisov in haš njegova politična nepristranost in doslednost mu je tudi pri nasprotnih izjavah spoštovanje in v respekt. Dejstvo, da je «Jutro» kot najodločnejši zastopnik jugoslovenske ideje, obenem najodločnejši slovenski list, dokazuje dovolj kako lažniva je trditev o separatističnem razpoloženju Slovencev.

O «Jutrovem» programu za novo leto bo še prilika govoriti. Eno smemo

že danes reči: storili bomo zopet krepke korake naprej. Po novem letu prične «Jutro» izhajati v povečani obliki, tako da bo svoje zanimive rubrike še spopolnilo in razširilo. Posebno pozornost bomo posvečali ilustracijam in upamo, da se nam bo posrečilo po premaganih tehniških težavah ustvariti vsakodnevno bogato ilustriran list, ki bo zaostoval vsem potrebam in vsem željam slovenskega občinstva. Glavna težkoča je že premagana in osnovali smo si zadnji čas lastno tiskarno, ki nam omogoča svobodno in neoviran razvoj ilustrativnega dela našega lista.

Kakor dosedaj bomo tudi v bodoče posvečali posebno skrb izdelavi in prazničnim številkom «Jutra», ki so se nam že letos razširile na 16 in več strani.

O Božiču je naša navada, da tudi povemo kako bo v novem letu z našo ceno. Napravili smo proračun za normalni razvoj in za vsestransko zadovoljivo izdajanje «Jutra» ter po tehtnem vsestranskem prevdaru določili ceno «Jutra» za leto 1925. Na mesečnih 25 Din. «Jutro» bo torej za 5 Din dražje, nego dosedaj, z ozirom na obseg in vsebino še vedno najcenejši jugoslovenski dnevnik. Napram ostalim jugoslovenskim dnevnikom, ki stanejo po 30 in 40 Din na mesec pa je «Jutrova» cena še vedno jako skromna. Ako hočemo, da bo «Jutro» napredovalo in da ga ne bodo morile materialne skrbi, je neobhodno potrebno, da mu ohranimo trdno gospodarsko podlago. Mi se ne strašimo povišati cene lista za mesečnih 5 Din, ker vemo, da bodo vsi naši prijatelji smatrali to za upravičeno. Hočemo pa tudi biti napram svojim prijateljem in naročnikom odkriti in jim to povišanje raje naznanimo že sedaj, kakor pa šele po prvem ali drugem mesecu novega leta, kakor delajo običajno drugi.

Z vabilom, da nam ostanemo vsi naročniki tudi v novem letu zvesti, izrekamo vsem, ki so «Jutro» pripomogli v preteklem letu, da se je tako lepo razvijalo, najlepšo zahvalo. Obnem jih prosimo, da sprejmejo naše najiskrenejše čestitke k božičnim praznikom!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA «JUTRA».

od nekdanj sedež industrijskega delavstva, kar je neobhodno potrebno za razvoj industrije. Beograd mora seveda izpremeniti svoje odklonilno stališče glede industrije ob meji. Občina pa lahko omogoča naselitev industrij, da pokupi zemljišča, primerna za industrije in jih tako iztrga špekulaciji. Važno je pri tem še ureditev cest, za kar bo končno treba nabaviti cestni valjar in drobilni stroj za gramoz, da se ceste laže in ceneje dobro vzdržujejo. Pa tudi cestna železnica v Mariboru ni več bajka daljnih bodočih let. Tovarne «Skoda» na Češkem so stavile ponudbo ter na stavbenem uradurje študirajo projekt. Treba je le ugotoviti rentabilnost in družba za izvedbo projekta se bo v inozemstvu našla. Rentabilnost pa je podana, če se projekt izvede velikopotezno. Industrij bo služila železnica kot dovozno sredstvo na kolodvoru in obratno. S to cestno železnico pa bo obenem obelodan bodoči turistični mest in znatno omiljena stanovniška beda, ker bodo meščani lahko stanovali stalno v zeleni okolici.

Direktor Borko zopet v Ljubljani

Železniški direktor doktor Jakob Borko je pozdravil včeraj ob prevzemu poslov vodstva ljubljanske direkcije svoje osebje s tole pomembno okoliščino:

«Vs mu osebju ljubljanske železniške direkcije!

Z današnjim dnem sem zopet prevzel vodstvo te direkcije.

V zvezi s svojim pozdravom od 14. julija t. l. pozivam vse osebje na skupno požrtvovalno delo v korist svojega, a v povzgljo železniške stroke in velike države in narodne ideje jugoslovenske.

Pod geslom «Vsi za enega in eden za vse», s požrtvovalnim delom in dobro voljo bomo nenehno lečili vse težave in bolečine osebne in upravne ter pripomogli dobri stvari do trajne zmaga. Kar se mene tiče, delal bom za ta cilj z ljubeznijo in polno požrtvovalnostjo ter skušal opravičiti tople zaupanje, s katerim me je sprejelo osebje.

V drugič pozdravlja direktor Borko svoje mnogobrojno osebje. Prvi pozdrav so sprejeli železničarji s prijetnimi čestitkami, ker niso bili vajeni takih pozdravov, pripravili so se pa takoj v prvem mesecu Borkovega delovanja, da je prišel pozdrav od srca. Vse osebje je takrat vzljubilo novega

Yesele božične praznike

želiva midva vsakemu kdor nas pozna.

Gostujeva za božične praznike

v kinu „Ljubljanski dvor“

v smehapolni burki

Pat in Patachon

kot tihotapca.

Predprodaja vstopnic od 10. do 12 in od 2. ure naprej.

Predstave za praznike: ob 1/11, 3, 1/5, 6, 1/8 in 9. uri.

Ob delavnikih: ob 4, 1/6, 1/8 in 9. uri.

Kino „Ljubljanski dvor“.

direktorja. Borkov pozdrav pa ni bil všeč klerikalnim rediteljem, ker je bilo v njem preveč nacionalnega poudarka. Zato je moral dr. Borko iz Ljubljane, četudi to ni bilo povoljiti klerikalnim železničarjem. Ob slovesu so mu železničarji brez razlike iskreno klicali: «Na videnje!»

Včeraj ob povratku so železničarji svojega direktorja tem radostnejše pozdravili. Krivica, storjena mu s premetitvijo, je popravljena i njemu i osebju, ki ga cenijo kot svojega pravega staršino.

V okoliščini poudarja direktor Borko skupno delo v povzgljo železniške stroke in velike države in narodne ideje jugoslovenske. Materija brez duha in volje ni nič. Stroka je materialna in državna ideja je volja. Ni zadosti, da si dober strokovnjak, biti moraš tudi veren državljan v smislu prave državne in nacionalne ideje. Opravljanje svoje službene dolžnosti v zavesti, da služiš državi in veliki misli, ki je spasi državo. V skupnem delu in medsebojni ljubavi je sila in uspeh! Zelim, da bi doktor Borko z uspehom vodil svoje posle v korist državi in pri deljenega osebja. Njegov program je pravil!

Javna dela v Ljubljani

Mestna občina je v zadnjem času pričela z raznimi deli na periferiji mesta, da se takoj tudi prebivalstvu, ki ne prebiva v centru, nudi nekaj več udobnosti ter obvaruje škodo. Ugodno vreme daje upanje, da se bodo ta dela vsaj v glavnem končala, predno začne sneg.

Predvsem nam je omeniti regulacijo Ceste v Rožno dolino. Na meji med mestom in razvijajočo in lepšajočo se Rožno dolino gradi mestna občina široko cesto, ki utegne postati kmalu ne le glavna prometna žila imenovane kolonije, temveč tudi lepo šetališče. Ta cesta je bila doslej izvršena do železniške rampe, ki vodi v Glinško ulico. Sedaj se je opasno grlo, ki ga je tvorila železniška rampa v bližini gostilne «Pod klančkom» odstranilo na ta način, da se je rampa prestavila tik ob železniški nasip in je sedaj možno spelati cesto v zadostni širini do rožnodolinskih ulic. Obnem z napravo ceste se odstranjujejo tudi dosedanj odprti jarki in polagajo v cestniše betonske cevi. Definitivna kanalizacija na tem kraju seveda še ni mogla in bo izvršljiva šele takrat, ko bo zgra-

jen glavni zbirnik od Gradašče do Ceste v Rožno dolino.

Tudi na Mirju se še nekatere ulice urejujejo, tako, da bo ves ta obširen in simpatičen kraj imel kmalu vse svoje komunikacije v najlepšem stanju. Sedaj se urejuje Tobačna ulica (po novem nazivu Langusova) ter ulica ob Jakopiču, v kolikor leži med Gorupovo ulico in Emonsko cesto. Tu se je deloma podaljšala še kanalizacija. Nekatere ulice na Mirju namerava baje mestna občina na pomlad zasaditi s drevjem: to namerno moramo prav tople pozdravljati in ji želeči uresničenje.

Iz prometnih ozirov zelo važna so tudi dela v Strelški ulici. Pomisli je treba, da se skoraj ves promet med Barjovo in mestom vrši za gradom in po tej ulici. Posebno ob košnji vozijo tu veliki in težki vozovi. V Strelški ulici se je zgodilo že veliko neugodno ravno vsled nekaterih opasnih mest. Mestna občina je pristopila tudi k rešitvi tega predelega prometnega vprašanja ter je pred nekaj dnevi pričela odstranjevati vrtni zid tik za poslopjem finančne delegacije. Obnem s postavlja opornik v pravilno stavbo črto, nastala jama pa se zasipuje. Regulirana ulica bo na tem mestu okoli 15 metrov široka.

Najonasnejše mesto Strelške ulice je pa vsekakor partija ob Ljudski kuhinji. Na tem kraju se je zgodilo tudi že več smrtnih nesreč in nešteto vozov je v zimskem času zdrčalo v globoki jarek ob okvi parali, pa tudi dosti pešcev je bilo ogroženih, ker se zbog dosedanjega ožine na tem kraju ni mogel napraviti hodnik.

Pravkar je mestna občina dosegla sporazum z lastnikom parcele, da se s razširjavo lahko prične ter so prve priprave že storjene. Tekom zime se namerava ulica na tem kraju vsaj za nekaj metrov razširiti, na pomlad se pa seveda ozrta ne le ob Strelški, marveč tudi ob Strossmayerjevi ulici, ki se obenem s prvo regulirala.

Za izbero božičnih daril priporočamo svojo veliko zalogo

fotografičnih aparatov

drogerija Anton Kanc sinova

Ljubljana, Zidovska ulica št. 1.

Tovarniške cene te od 300 Din naprej.

Božične počitnice

Nevesel vzdih k veselim praznikom. (Iz roditeljskih krogov.)

Božične počitnice! Kaj zvoni dijaško lepše nego ti dve besedi? Dijaki, zlasti oni z dežele, štejejo tedne, dneve in ure, ko poidejo domov obiskat najlepše vseh praznikov. Svečano tiho je v razrodi zadnji dan pred vsako učno uro, saj danes hočejo vsi čuti gospodu profesorju vselej praznike. Zadnji dan navadno nihče ne izprahuje. Kdo bi mučil dijake, ki mislijo le še na dom.

Božič, prvi odmor v težkem šolskem letu! Učenci in učitelji so potrebni počitka. Vsake počitnice so za to, da dijaško počiva, ne za to, da dela. Da se uči. Duh se mora odpočiti, da bo s svežimi močmi zopet prijel za delo. Ravno moderna znanstvenika in vzgojevalna veda poudarja škodljivost prenapetega, neprikinjenega duševnega dela. Za po kratkem intenzivnem duševnem delu se mora duh odpočiti. Toda na žalost grejijo proti temu in proti šolskim zakonom mnogokrat ravno ti, od katerih bi to najmanj pričakovali: gospodja profesorji — seveda ne vsi, ampak na srečo le nekateri. Ti gospodje, ki ne vedo, kaj pomeni beseda počitnice, kar tekmujejo, kateri bi dijaštvo naložili za božič — več deal Imam sina na realni in nečaka na humanistični gimnaziji. Pa sta mi pokazala, kaj se morata čez božič naučiti. Ipraveval sem ju o tem in onem in vijol sem, da odnaskata pod božično drevo celo grmado — učenja in šolskih nalog, menda nam staršem v darilo.

Te dni vre tudi v naši vođe za in proti latinščini in proti grščini. Pa se mnogi čudijo, da je ogromno večina ne le mladine (to bi že ne bilo take hufo!), tem-

Maribor v bližnji bodočnosti

Maribor, 22. decembra.

(Novi občinski svet je pravkar začel poslovanje in bo v kratkem razpravljati novi proračun. V dveh člankih smo pregledno orisali razvoj Maribora pod vodstvom prejšnjega občinskega sveta v letih 1921.—1924. Ravnotako zanimive pa so najvažnejše naloge, ki jih bo moral reševati Maribor v bližnji bodočnosti. Naša javnost se žal sploh premalo peča s komunalnimi zadevami, ki so le prečesto samo predmet političnega zlorabljanja — v škodo občin. Brž zato smo naprosili prejšnjega mariborskega župana gospoda Grčarja, četudi je naš politični nasprotnik, da nam kot dober poznavalec potrebščin našega mesta, poda v glavnih obrisih za «Jutro» sliko najnujnejših konkretnih nalog, ki jih bo imel izvršiti novi občinski svet v Mariboru. G. Grčar je «Jutrovemu» korepondentu rade volje navedel precej vprašanj obsejnega Maribora, ki bodo vsled svoje aktualnosti in stvarnih, objektivnih izjav tudi širšo javnost zelo zanimala. — a. r.).

I.

Najlaže bi odgovoril na stavljeno vprašanje o Mariboru v bližnji bodočnosti na podlagi programatičnega govora novega g. župana. Toda on je bil precej skop in o nalogah novega občinskega sveta javnosti ni hotel preveč razodeti. Novi občinski svet pa se bo moral vseeno čimprej z maršičem pečati, česar ni bilo v govoru, ker bo čas to neizprosno zahteval.

Tudi pri nalogah občinskega sveta v najbližji bodočnosti je treba imeti pred očmi predvsem stvari, ki se tičejo mesta tekdnege kot je danes in njegovo sliko v bodočnosti — kajti tudi to je treba že danes graditi. Vse delo občinske politike pa gre v treh pravcih: gospodarsko, socialno in kulturnopolitičnem. V vsem bo lahko novi občinski svet le nadaljeval že začeto delo prejšnjega občinskega sveta.

Izvajevati pa bo moral najprej popolno vrnitev odvzetih agend pol. uprave I. stop. in sicer ne samo obrtnega referata, ampak tudi cele vrsto drugih enakovaznih poslov: zadeve državljanstva, stanovalne matice, ljudskega štetja, volitev v zakonodajno zastopstvo, socialnega zavarovanja, vodnega prava i. dr. V skupščini bo gotovo prišel v razpravo nov enoten zakon o občinah in samoupravih mest. Komune morajo pravočasno priti s svojimi predlogi in paziti, da se v naglici ne skrpa enak zakon kot je bil prvoten osatek, ki bi razvoj mest sploh onemogočil. Vstajati bo posebno na zahtevi, da se omogoči velikim mestnim komunam izvedba prisilne inkorporacije okoliških občin, ki oklepajo mesta kot obroč, uživajo vse mestne ugodnosti, ne da bi nosile zato kakšna bremena in davijo mesta, da se ne morejo razviti. Prav kmalu bo potrkala na vrata ob-

činskega sveta reforma občinske finančne politike. Že danes je umetnost, najti sredstva za kritje izdatkov pri izvrševanju občinskih nalog, še huje bo v bodoče. Davčni sistem je že sedaj prenapet. To pa še natezajo avtonomne davščine. Hišno-najemninski davek je n. pr. po nekod že tolikšen, da se gospodarjem ne izplača poviševati najemnin, ker bi jih povišali le za državo. Ko dobimo še srezke in oblastne samouprave, bodo avtonomne davščine izdatno narastle in današnji sistem tega ne bo več vzdržal. Združene komune bodo morale iskati skupnega izhoda. Sploh je organizacija mest važna zadeva. Maribor je že dal iniciativo in so prvi poizkusi uspehi.

Gospodarsko bodočnost si bo moral Maribor šele sam ustvariti, ker kake druge važne vloge radi svoje lege ob meji ne bo igral. Glavna promona žila iz srednje Evrope vede v srce naše države po Donavi; tranzitni promet k morju pa si je tudi našel drugo pot. Naše mesto nima več onega prometa kakor v prvih letih prevrata in ga tudi nikoli več ne bo dobilo. Rešitev leži edino v industrijskaciji mesta, za kar so dani predpogoji. Fala z ogromno pogonsko silo; ko bo ta izžrpana, je tu projekt občine ob Fehervcem otoku, ki bo dal novih 25.000 P.S. Iz Maribora vodijo na vse štiri strani sveta železniške proge in mesto je že

Mir ljudem na zemlji...

... In prihajali so pastirci od vseh strani in prinášali darove...

„LUKULO“-dišave v zavojčkih so najboljše.

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopolnjenih steklenic

Stev.	0	1	2	3
Din	5-	10-	17-	30-

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz Maggi-jeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo Maggi-jeva zabela in ničesar drugega.

več tudi poznavalcev naše šole in starih proti klasičnim naukom. Ni tega krija toliko latinščina in grščina, kakor mnogi profesorji, ki jo uče, in dosedanj stari učni sistem. Kako naj učenec vzljubi predmet, ki mu pripravljajo le muke. Kdor se je grščine učil, to da dola v 3. razredu marsikomu rešeno težavo, zlasti če profesor hiti. Pa glejte! Na neki ljubljanski gimnaziji se je zgodilo, da so hiteli v 3. razredu v grščini zadnje dneve z vso naglico — 8 odstarka v vadnici v eni sami uri! — samo zato, da so dospeli pred božičem do posebnosti v skladu ter jim je profesor naložil čez božič skoro tri strani tečno tiskanih nepravilnih samostalnikov in razen tega še vse številke na novo, brez razlage. V latinščini pa celo biografijo v Korneliju. Gospodje profesorji filologi, sami ste krivi, da ni veselja in zanimanja za klasične jezike. Pametni filologi, vi sami boste odgovorni za neuspehe klasičnega pouka, ako ne skušate brzdati svojih očiščev v njihovem nesposobnem početju.

Staršem pa bi svetoval, naj ne pustijo svojih sinov, da bi se učili v poletnih novih, nerazločenih knji. Gospodje ravnatelji naj bi vplivali na gg. profesorje, da ne bodo vztrajali pri svojih zahtevah, sicer bi si morali mi starši sami pomagati. Jaz nečem imeti pod božičnim drevesom svojih dragih dijakov z latinščino vadnico in grško grammatiko v roki! Jaz hočem videti svojo dečo veselo in brezskrbno vsaj onih par dni oddiha, ki ji ga privošči zakon in pamet za božič!

Vprašanje ljubljanskega marionetnega gledališča

Lansko leto so prinesli naši dnevniki v božičnih številkah slavošpeve na našega Gašperčka, na marionetno gledališče in na mojstra Klemenčiča, ki je ustvaril Ljubljani lepo umetniško delo in nudil našim malčkom vsako nedeljo prijetno zabavo. Sezona se je lepo razvijala, dokler ni bila meseca februarja vsled mallega nesoglasja nenadoma prekinjena in vse delo je prenehalo. V jeseni smo skušali zopet odzveti sezono, pa ni bilo moč. Hoteli smo začeti vsaj po Božiču, treba pa je bilo prejšnji nekaj notranjih vprašanj, in tako je tudi naš Gašperček postal žrtev stanovanjske bede. Magistrat mu je odpovedal stanovanje v Mestnem domu. Včeraj so prišli resni možje z vsem potrebnim orodjem in so začeli podirati njegovo gledališče. Vzrok temu naglemu ukrepu je v tem, ker baje marionetno gledališče jemlje preveč prostora v dvorani Mestnega doma in pa, ker gledališče ne deluje. S tem bi bilo torej konec marionetnega gledališča v Ljubljani. Ker se mi zdi, da je marionetno gledališče tudi javna zadeva naše mladinske vzgoje in zabave in je zato želeli, da se stvar reši tako, da bodo zopet omogočene redne predstave, podajam javnosti naslednje pojasnilo:

Marionetno gledališče je finančno omogočil konzorcij narodnega gledališča, ki je podprl pripravljala dela s primerno vsoto in na svoje stroške postavil tudi oder v dvorani Mestnega doma. Občina je dala prostor za najemninjo 250 Din letno. Tako so bile predstave omogočene. Dvorana Mestnega doma sicer ni bila najprimernejša za predstave z lutkami, ki se pokažejo v pravi lepoti v intimnejših malih prostorih. Seveda smo bili mesta hvaležni, da je dala Gašperčkovi igralski družbi zavetišče in smo se borili s težavami ki jih ni bilo malo. Stvar izgleda namreč kakor prijetna igrača, zahteva pa mnogo dela in priprav, preden je mogoče igrati s tako populnostjo, kakor se je igralo na našem odru. Kurjava, stoli, uprava, vstopnice, reklama itd. vse to stane časa, dela in denarja, zato ni bilo mogoče nuditi predstav po tistih nizkih cenah, kakor smo želeli, in vse to skrbi so padle na g. Klemenčiča, ki je poleg svojih službenih dolžnosti porabil prosti čas za to, da se je gledališče spopolnjevalo. Marionetno gledališče namreč ni delo enega ali dveh mese-

cev, ampak štirih let. Le tisti, ki je poznal ozodje, je mogel presoditi vrednost cele naprave in oceniti ogromno delo, ki ga je izvršil en sam človek, kajti naše marionetno gledališče ima danes 90 lutk in nad 30 scenarij. Treba je bilo skrbeti tudi za repertoar in tudi tu je bilo le malo pomagajev. Čehom in Nemcem, ki imajo na izbiri tiskan repertoar, je v tem oziru lažje. In kdor ve, koliko dela stane ena sama lutka in kako natančen je bil naš vodja glede scenarije in igranja, se ne bo čudil, da je nazadnje obupal in izjavil, da ne more več prevzeti vodstva. Skušali smo mu torej najti namestnika, toda kje? Poleg tega je nastalo vprašanje: čigavo je pravzaprav to gledališče: ali je last konzorcija, ki ga je omogočil, ali je last umetnika, ki ga je ustvaril? Kdor pozna razmere, bo razumel, da je bilo nemogoče otvoriti sezono pod takimi pogoji. Zato sva se dogovorila z dr. Adlešičem, ki je član konzorcija, naj konzorcij odkupi lastninsko pravico, da bo gledališče popolnoma njegova last, mi pa bomo poskrbeli, da se čim prej otvori sezona pod novim vodstvom: posrečilo se mi je najti primerne »intendant«, ki bi bil šel z navdušenjem na delo, kakor hitro bi bila ta zadeva rešena. Tudi igralci so objubili, da bodo sodelovali. Pretekli petek je bila seja konzorcija, ki je izjavil glede marionetnega gledališča svojo neinteresanost, to se pravi, da prepusti lutke in scenarij marionetnega gledališča in mu je torej vseno kaj se z njim zgodi. Meni je bilo žal, da ni konzorcij vsaj začelno rešil krize na ta način, da bi bil prevzel gledališče popolnoma v svojo last in ga eventualno prodal kakemu drugemu konzorciju, ki bi se za stvar zanimal in pre-

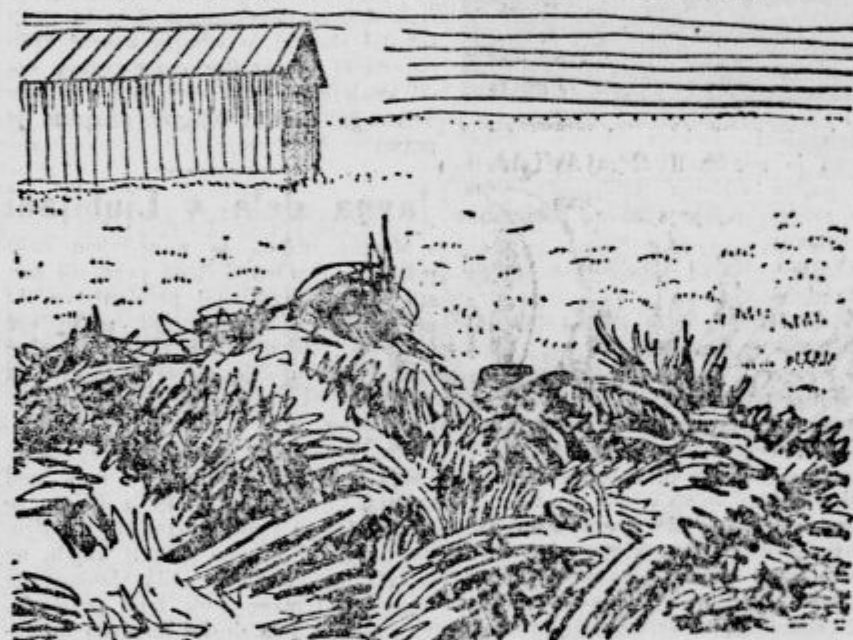
vzel nadaljnje vodstvo. Preden smo bili o tem obveščeni, da bi bili skušali morebiti tudi na tej podlagi otvoriti sezono, se je približal Božič in včeraj je bil gospod Klemenčič telefonično obveščen, da mora biti dvorana Mestnega doma še pred prazniki prazna. Ta naglica je bila za Gašperja in njegovo družino prava katastrofa, kajti v par urah ni mogoče pospraviti te vrste materiala, ki je precej rahločutne sorte. Toda deložiranje ne pozna usmiljenja in obzirov in — delavci so začeli svoje delo.

Vprašanje je: kaj sedaj? Ali bomo leto brezbržno gledali, kako leži na cesti, čemur smo še leto osorej slavo peli? Korak magistrata nas je prisilil, da končno rešimo to vprašanje. Ako Ljubljana želi imeti svoje marionetno gledališče, il je na razpolago. Čehi v Ljubljani ga imajo, v Mariboru ga imajo, v Zagrebu ga imajo, na Češkem jih imajo (javni) 8000. Naše ljubljansko je bilo prav lepo. Drugod take stvari vodilo in podpiralo posebni odbori, ki se brigajo tudi za upravne zadeve. Seveda tudi javne korporacije store svojo dolžnost. Pri nas smo mislili, da naj stori vse en sam človek. Zdaj se vidi, da tako ni mogoče.

Moj nasvet je: sestavi naj se poseben odbor ali konzorcij, ki naj odkupi gledališče in ga prenese v primernejše prostore. Tako bo takoj omogočena nova sezona. Mislim, da bo imela Ljubljana še toliko prijateljev mladine, da se bodo zavzeli za stvar. Na ta način bo mogoče ob letu zopet pisati o polni sezoni v marionetnem gledališču, o veseljih praznikov in otroški radosti, danes pa je to žalosten božičen dogodek, ki ga pripisuemo neinformiranosti onih, ki so ga zakrivali.

Dr. I. Lah.

K umoru v Studencih pri Mariboru

Grozni umor premožnega čevljarja Mikla in njegove nesrečne rodbine še vedno ni v vseh podrobnostih pojasnjen in zato umemo slej ko prej razburja mariborsko prebivalstvo, zlasti še, ker se vedno bolj kaže, kako naravnost zverinsko je bil umor izvršen. Vsak dan prihajajo gruče ljudi v Studence, da si ogledajo kraje, kjer so bili izvršeni zločini.

Po fotografiji smo posneli sliko, ki jo danes objavljamo. Kaže nam v

ozadju leseno barako na Betnarski cesti, pol ure od Miklove hiše; pri baraki je bil pobit in umorjen Mikl, ki so ga nato zločinci odvlkli k bližnjemu gnojšču in ga v gnoj zakopali. Delati pa so morali jako površno, ker so ga zaprli samo na pol, tako da je mogoče del noge s čevljem iz kupa. To je tudi pospešilo odkritje Miklova trupla, ki pa je bilo, ko so ga našli, vendar že zelo ogledano od miši.

Zlahtič in čič tudi krivca umora Visenjakovih pri Ptuj

Ptuj, 23. decembra.

Poročilo »Jutra«, da sumi pešestnik Visenjak iz Sloma pri Ptuj tudi umora svoje žene in matere morilca Zlahtiča, je zbudilo tukaj velikansko senzacijo, to tem bolj, ker trdi Visenjak, da je na mariborskem sodišču z gotovostjo spoznal v Zlahtiču enega tujca, ki je bil pred usodnim umorom v njegovi hiši pri njem v družbi drugega nepoznanega možkega. Ker bi utegnili koristiti k razjasnitvi

zagonetnih zverinskih umorov. Vam v kratkem poročamo, kakšna je bila tragedija v Visenjakovi hiši.

Ravno pred tremi leti, dne 20. decembra 1921, je odšel pešestnik Visenjak iz Sloma zgodaj jutraj na sejem v Ptuj. Ko se je po kosilu vrnil, je našel v svoji hiši strašno sliko: Njegova koma, 18letna žena Albina Visenjak, s katero je bil šele leto dni poročen, je ležala mrtva v krvi na tleh med posteljo in omaro z veliko rano v prsih in trebušni duplini. Ob strani sta bili smrtonosni. Visenjakova mati pa je ležala mrtva v postelji s smrtnimi ranami na lobjani in vbrdom v prsi. Komaj macej dni staro dete je ležalo v drugi prazni postelji shropeno in zmučeno od joka in gladi. Bestialni umor sta zagrešila gotovo dve ali več oseb, kajti v hiši je bilo vse premetano in nekatere stvari odnešeni. Krivci pa še danes niso prišli pod težko roko pravice.

Nekaj časa so bili sicer v sodni preiskavi na ptujskem sodišču Martin in Jera Visenjak ter Andrej Golob. Martina Visenjaka je namreč obdolžili umora pred vsem ljudski glas, ker je bil z umorjeno Albino Visenjak v velikem sovražstvu in ji je ponovno grozil, da s svojim možem ne bo dolgo srečno živela. V sobi umorjenke so našli na tleh tobakno rastlino in enako pri Martinu Visenjak. Njegova rečenka je trdila, da je v jutru po umoru Martin Visenjak sliel krvavi telovnik in ga vrgel v gnojšče. Telovnika pa pozneje niso našli. Njegova žena Jera Visenjak in Andrej Golob pa sta po umoru prekopavala tisto gnojšče. Tudi je Martin Visenjak v ptujskih zaporih simuliral

blaznost. Vendar pa telovnika niso našli, tobak pa so takrat tudi drugi sosedji našli in rejenko so slika kot lažnjico. Ker drugih dokazov ni bilo, so kazensko postopanje proti Martinu in Jeri Visenjak ter Andreju Golobu po polietnem zaslišavanju ustavili.

Zdi se pa, da sta res tudi pri Visenjakovih mesarila Zlahtič in Čič, kajti mizar Zlahtič iz Breza pri Ptuj je meseca julija 1921. zapustil mariborsko kaznilnico, kjer je sedel od julija 1920. In se tam seznanil s Francem Čičem, ki je v noči od 9. — 10. novembra 1921. ušel z kaznilnice. Mesec dni nato, ko sta bila Zlahtič in Čič že oba zunaj, pa se je izvršil umor pri Visenjakovih. Čiča so ujeli še le 23. marca 1922 v Ljubljani in ga poslali nazaj v mariborsko kaznilnico.

Pohorško cvetje

Maribor, 23. decembra 1924

Narava, veznik življenja, je tudi na najnevarnejšem delu naše domovine zbudila k življenju na južnem obronku Pohorja sredi ostre zime ne kotine in stobae spomladanskih cvetk. Mariborčani bi močno zavili radi nevarne goste megle iz ulicah. Kdo bi mogel verjeti, da na snežnem Pohorju v tem času sije že 14 dni krasno, toplo sonce in buji narava k novemu življenju. To lepo presenečenje je odzvelo to nedeljo sedem mariborčank planincev. V gosti megli so se počeli vaditi. Ne na pogorje. Do 700 m morile vsine gospotari megle in pol debeli snež. Kar na enkrat pa proneslo to in proti žareči sonce preko morja megle — krasen pogled! Nebo polno lepote, niže — oblaki. Vendar je seveda stran Pohorja cela pokrita s snegom. Še pri južni Mariborski koči uživa sončar. Vseled pomladanske toplote so morali planinci odložiti gorajo obleko. Sedel ob gozdnem mahu se je odprl krasen pogled na ptujsko dolino. Dolina v megli, sredi viš Donške gore je zel preki liki otok v morju. Tako obdružuje naravne krasote, smo prišli do mariborskih koč. Lepo kolinica pod vrhom je vsa posuta z raznim cvetjem. Privabilo ga je sonce, ki že 14 dni neprestano obseva obronke gora. Popoldne nazaj v megle. Izza vrha Pohorja se en pogled na sever na Zgornje Stajerske Alpe tja do Semeringa in že stopajo planinci nazaj v megleno morje. Pohorje pa nudi ob severni strani tudi smučarjem obilo zabave. V zadnjem času so se začeli posebnog zagrebški planinci zanimati za ta sport in mora vsak teden oskrbnik Mariborske kče brzojavno poročati H. P. D. v Zagreb stanje vremena in megle. Kot kaže, ogle vreme še urdalje enako in bi vsakem priporočal užitek teh naravnih krasot, posebno sedaj ob božičnih praznikih.

A. D.

Božični rendezvous

Dve srčkani ženski z dežele sta dejali svojima možičkoma, da grsta v Ljubljano nakupovat. Odšli sta in takoj nato sta se sestala oba moža ter po kratkem pomenku prepričala drug drugega, da imata pravzaprav tudi enadva opravka v mestu. Odločitev ni bila težka in po prihodu drugega vika sta tudi že enadva izstopila na ljubljanskem kolodvoru. Medpotoma sta ugotovila da Ljubljana pravzaprav ni ravno majhno mesto in da bi se dalo, čeravno »rata« skočiti tudi čez zakonske omeje. Skrivnih kitičkov koder bi se dalo od vsakodnevnih situacij odpeljati v obemu kakke bivše prijateljice, se že najde. Na cesti se pa itak znata izogniti.

Prišedši iz kolodvora sta v živahnem pogovoru treščila v gostilno. Čutila sta, da postajata dobre volje in prav kmalu sta osvobila vsak svojo dečvo. Dekl-toma se je godilo ta dan izborno in skazali sta se za pozornosti obeh gospodov vrlo uslužni. Na večer pa sta se zakonca nakrat spomnila, da morata vendarle domov in če le mogoče s prvim vlakom, da ne bo sitnosti. Vzela sta izvočka in povabila tudi obe dulciniji, da ju spremita. Zaka pa ne?

Ženki sta prišli v mesto in stopali iz trgovine v trgovino. Kupili sta veliko »pametnih« stvari, pa veliko »neumnih«. Končno pa sta se utrudili in odšli v gostilno. Kmalu sta prisleda k njima dva neznana gospoda, ki sta bila izredno prijazna. Eni izmed žen je padel z milje zavitek in gospod se je brzo priklonil ter stvarico položil na staro mesto. To je bilo povod, da se je pričel pomenek. Govorjenja je bilo sprva o trgovskih zadevah, za katere sta se gospoda neznansko zanimala. Med pogovorom pa sta gospoda tudi vprašala po cenjenih gospodih soprogih. Takrat je zamahnila prva ženka z roko in dejala nikam prezirljivo: »Ah...!« Druga je napravila isto. Gospodoma se je vse to očividno izredno dopadlo in povabila sta obe kar na višje in s primernim respektom

Sveti večer ob skodelici

VANKASTER
kaka-o je dvojno svečan

v neko zabavnejšo gostilnico. Ženki sta se spogledali in se z bliskom oči spoznameli. Radi lepšega sta ponadbo sprva hvaležno odbili, toda gospoda sta znala vse pomisleke z lahkejo ovreči in — šli so. Vzeli so vsi tudi izvočka in se zapeljali. Četvorica je sedela zadovoljno se gugajoča v vozu in nakrat je pripeljal mimo drugi izvoček. Gospodoma v drugem vozu sta se nehote dvignili roki do klobuka, kajti oba sta imela vendar spoštovanje do svojih soprog, ki sta sedeli v nasproti vozečem vozu. Gospe pa sta tudi poskočili v zrak. Dva para, dečve v enem fizarju in gospoda v drugem, pa sta ostala mlina. Saj nista vedela, kako in kaj. Nenadoma pa se je v obeh vozeh začelo divje kričanje in oba voza sta obstala. V trenutku se je sredi ceste zgnela kopica ljudi in prišlo je do izredno lepih scen. Paketi so frčali vstran, mahanje z rokami in vik in krik. Naposled je prišel stražnik, ki je pozval družbo na stražnico.

Prigoda je bila tako lepa, da sta se smejala celo fizarjska konja. Na stražnici so izpovedali vsak svojo zgodbo, toda, ali tudi vse popolnoma po pravici in natančno do podrobnosti je težko uganiti.

Dr. Oetker-jev
vanilin sladkor

Dobi se novost ali pa v tovarni

Jos. Reich
v Mariboru

Strihnin

svež, za pokončevanje zveri, je dospel.

„SANITAS“, Celje 60.

NOVO SREDSTVO ZA POMLAJEVANJE

Veliko senzacijo je nedavno vzbudilo odkritje novega sredstva za pomlajevanje, ki vodi v kratkem času do uspeha brez vsake operacije in brez motenja poklica. Dosedaj se je moglo doseči pomlajevanje, stopnjevanje živčnih in seksualnih moči, energije, elastičnosti in svobosti telesa in pridobiti veselja do življenja in ustvarjanja le potem operacije. Vseled uspeha tozadevnih operacij je zlasti zaslovel po vsem svetu sloviti dunajski zdravnik, profesor dr. Steinach. V zvezi z odkritji tega profesorja in z drugimi uspešnimi raziskovanji, se je končno posrečilo odkriti sredstvo, ki vodi do označenih učinkov zgolj z notranjo uporabo. Prednost tega sredstva torej obstoji v tem, da je vsaka operacija odveč in da vsled tega odpade tudi vsaka nevarnost za življenje.

Velikega pomena je zlasti to, da je nabava tega sredstva združena le z malenkostnimi stroški. Preparat, ki prihaja na trg v obliki tablet pod imenom »Neokratsin« se s uspehom uporablja pri različnih bolezni, ki imajo svoj izvor v slabotnem življenju, zlasti pri utrujenosti radi nerazvite, pri prepihanosti in malodušnosti, pri slabokrvnosti, razdraženosti, živčni slabosti, seksualni nezrelosti, impotenci, nočnih polucijah, onaniji, prepasti in pri pamankanju spanja.

3573

DOBROVOLJAČKA BANKA V ZAGREBU

Prešli smo:

Banka českoslovaških legij v Pragi je bila v pogovoru že od jeseni lanskega leta z imenovanim zavodom radi odstranitve vseh pomankljivosti in posledice pri zavodu, ki so imeli svoj izvor v neopretnem postopanju prvega zavodnega vodstva v Zagrebu. Ti pogovori so povzročili zaključeni in oblojeni z skrajno izredno obsega zbiranja denarjev dne 13. t. m. po katerem prevzame Banka českoslovaških legij v Pragi novo enako delne Dobrovoljačke banke do 2.000.000 dinarjev, v kolikor ne bi bila delniška glavica podpisana od strani starih in novih jugoslovaških delničarjev. Dosedanja deloma nepopolno upravana delniška glavica od 100.000.000 se znižala na 100.000.000 za pokrite stitpeli izob centralnega zavoda v Zagrebu. S čemer je Dobrovoljačka banka postala ena od zdravo, čvrsto podlago, lastnačo se podrejuje Dobrovoljačka banka organizaciji Banke českoslovaških legij. Na skupščini se je ugotovilo, da je podružnica Dobrovoljačke banke v Ljubljani poslovala od prvega početka z lepim uspehom in v popolnem redu, s čemer se je dalo vodstvu ljubljanske podružnice popolno priznanje.

Po sprejemu sprememb nekaterih društvenih pravil je bil izvoljen predsednikom zavoda g. Juraj Demetrovič, kr. pokrajinski namestnik n. r. v Zagrebu podpredsednikom g. František Šip. glavni ravnatelj Legiobanke v Pragi, v nadzorni odbor pa g. Emil Lepka, ravnatelj kontrole Legiobanke.

HOLLYWOOD

Film v filmu.

Veseli doživljaji iz filmskega življenja.

42

filmskih zvezd v enem filmu. Porenši od Pole Negri in Charles Chaplina pa do male Baby Peggy se vrstijo znane in neznane filmske veličine velike Paramountove tovarne filmov v Hollywoodu.

Iven programa:

Novi Gaumont-Journal

25., 26. z najnovejšimi svetovnimi dogodki. 25., 26.

XII.

Predstave ob 3., 5., 6., 8., 9.

XII.

Samo 2 dni!

Prednaznanilo: Veliki Gaumont film Ginetta

ELITNI KINO MATICA

7655a

Domače vesti

BOŽIČ.

Ob zimskem kresu, ko se solnce okrona, se vračajo starodavna poganška saturnalia. Z njimi se vrača vsako leto stari slovanski badnjak in germanski jul, z njimi vsemi združeni iztočni mesianizem, vsem verstvom lastni mističizem in vsem ljudem lastni materializem. Vse to stopa vsako leto strnjeno v akcijo, po tradicionalnem sporedu, dandanes še v baročni obliki, polšiti s humorjem in pobožnim pritrjevanjem vsemu, kar je dobro. Božič ni zaman najpopularnejši praznik sveta.

«In to vam bodi znamenje: Našli boste dete povito, da leži v jasliah... Slava na višavah bogu, in na zemlji mir. Med ljudmi dobra volja... Pojdimmo do Betlehema in pogledimo to reč, ki se je zgodila, ki nam jo je povedal Gospod.» (Luka, evang. II. 12.—15.).

Naša deca je postavila jaslice, nevedoč, da pomeni tista zvezda ravno Halleyjev komet, ki se je prvič pokazal v zgodovino 12 let pred našim štetjem, kakor je dokazano po soglasnih poročilih egiptovskih in kitajskih astronomov tiste dobe, potrjenih po prečnih računih današnjih astronomov. Drugi si postavijo drevesce in božiček vršina darove, da pri tem gleda na finančno kanakiteto p. n. gg. starišev ali pokroviteljev. Polnočnice so z zvonomi, sankami, kuhinjskim vinom in malado ljubozno, in včasih se vname še kakšen star panj, kakor se za badnjak spodobi. Po mestnih hišah olmeva osludna nemška «tiha noč, blažena noč», po pivnicah žingajo «na gluh o polnoči, ko vse najlažje spi...», v patriarhalnih zatihlih hišah še kakšno staro: «Sveti Jožek, dobri možek, lepo sivo brado max, ali pa: «Na zvezdi gre pred nami, se svetilji koker luč, nad žalec je obstala, ož zdel pa lahko nuč!» Prva dva cehmoštra, osliček in voliček, gledata na slame, furež deliti po vsej hiši (Kranjci mu pravijo kolina), gospodar pokada po hiši in kaže: dekla, domača hiš in gospodinja gledajo v vodo in vlica-jo svirce, v bleku se tačna živali pogovarja. Potem pride Stefanovo žezanje soli, potem žezanje vina šentjanževca, potem teneška: «Danes je tenešni dan, reši se, reši, o kristian! V arčet poglejte na tolar ven dečeta!» Povrh vsega tega je aktualno letos vnašanje, kako bi glasovali trije kralji kako pastirski in kako osliček in voliček? Trije kralji kot tucji najbrže ne bi smeli voliti, pastirski so se že izjavili, oslički in volički pa žal v naših krajih vedno enako glasujejo.

Na Hrvaškem je letos nekoliko drugače. Tam so odstavili celo kralja nebeškega. Molijo sicer še vedno «vrihli k nam tvoje kraljestvo», toda starodavni kaikavski božični ponevki «Narodil se kralj nebeški», ki Radič ex offio kot predsednik mirotočne preuredil tekst, ki se sedaj glasi: «Narodil se sin Davooda. Na Hrvaško sveti trije kralji davooda nabiže se pascha ne bi dobili, ker Herodež Radič mrko gleda. Pa vseeno bož žezanj tudi niemu purice in oščka, ki bi ho drevi obral in zalil v krogu svoje dinastije. Današnji vočer je namenjen vsem, ki so do bre volje.

M. A. C.

• Odlikovanje novinarja. Novinar Franjo Kulandič, bivši urednik beogradske «Reči» je odlikovan z redom sv. Save 5. vrste.

• Osebnost. Gosp. Mate Kunc, diplomiran pravnik, je imenovan sekretarjem ministrstva pošte in telegrafa v Beogradu.

• Promocija. V soboto, dne 20. decembra je promoviral na varšavski univerzi za doktorja vsega zdravilstva g. Janko Pihler, rojak iz Spodnjega Velovljaka pri Pljuju, Čestitamo!

• Končne dela za likvidacijo prosvetnih «delcev». Prosvetni minister je odredil vse potrebno, da se izvrši do konca leta popolna likvidacija prosvetnih oddelkov bivših pokraj akh uprav v Zagrebu, Sarajevu in Ljubljani. Večji del likvidacijskih poslov je že izvršen. S 1. januarjem prenehajo poslovati vsi dosedanj prosvetni oddelki.

• Himen. Poročil se je g. Anton Zorko, pisarski ravnatelj pri velikem županu mariborske oblasti z gosico Milko iz vrle narodne rodbine Tomazino iz Šmartne pri Liti. Bila srečna!

• Smrtina žena. V Zalcu pri Celju je umrl v pondeljek, dne 22. t. m. g. Engelbert Wenzig, strojni pivovar v 64. letu starosti. Pokopat je bil uslužen pri pivovarni, nad 30 let v žilskih krogih zelo priljubljen in obse spoštovan. Zelo pridno se je udeleževal zlati v gasilskem društvu. Pogreb pokojnika je danes, v sredo na žalsko pokopališče.

• Mnogo depisov in priporočkov, ki so nam jih poslali naši sotrudniki in drugi prijatelji z dežele za božično številko, žal nismo mogli priobiti. Zaradi velikega obsega današnje številke smo morali večino rubrik skrajšati poprej kakor

običajno, tako da nismo mogli več porabiti gradiva, ki smo ga prejeli z večernimi poštami. Pošiljatelji naj nam to oprostite.

• Nevarnost stavke v grafičnih podjetjih odstranjena. Na seji zastopnikov Saveza združenja grafičnih podjetij in Saveza grafičnih delavcev Jugoslavije je prišlo do sporazuma. Dosedanja tarifna pogodba je podaljšana za vso državo do 31. oktobra, ko se mora skleniti nova. S tem so vzpostavljene normalni odnosi v grafični obrti in je zanjamo neovirano delo po tiskarnah.

• Nov kazenski zakonik. Višje deželno sodišče v Ljubljani je sprejelo odločbo o odločbi kandidata dr. Iza Šilarja v Ljubljani v imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

• Hvalošnim vsem. Vsi, ki smo bili od Vas obdarovani, se spominjamo Vaše požrtvovalnosti in Vas prosimo za nadaljnjo naklonjenost napram nam bodnim slepit. Nadalje se obračamo še na ostale, ki se niso še niso spomnili. Vsem dobrotnikom želimo srečno in veselo Novo leto! Redni člani Podpornega društva slepih v Ljubljani, Wolfova, ulica 12.

• Ferijski savez. Na beograjski univerzi se je prošlo nedeljo vršil občni zbor Ferijskega saveza. Izvoljena je bila nova uprava s predsednikom Ljubomir Bajalovićem. Skupščina je razpravljala o akciji Ferijskega saveza v prihodnjem letu, zlasti o prosvetnem delovanju v Južni Srbiji. Predavanja v južnih krajih se bodo nadaljevala, snovale se bodo čitalnice in zlagale s knjigami. Istotako se bo nadaljevalo snovanje kolonij zlati v Dalmaciji. Ob velikonočnih počitnicah priredi Ferijski savez veliko ekskurzijo skozi Rumunijo, Poljsko, Češko in Avstrijo. Ekskurzijo bodo vodili štiri univerzitetni profesorji.

• Krvave. Posetnike nove koče na Krvavcu opozorjamo, da je na Vižendah — vas Sv. Ambrož — na razpolago topla soba z dvema posteljama. V pastirski koči ni varno vdirati, kajti lastniki so postali jako čuječi; tako nočevališče postane lahko znatno dražje kakor ono v planinski koči. — Snežišče je krasno, dostop do koče po kopnem. Natančnejše informacije dobite v Cerkljah pri šolskem upravitelju J. L.

• Redni občni zbor Starešinske zveze «Triglava» se vrši dne 27. t. m. ob 8. zvečer v kmetski sobi Narodnega doma v Mariboru s sledečim dnevnim redom: 1.) Pozdrav predsednika. 2.) Čitanje zapisnika. 3.) Poročila funkcionarjev. 4.) Volitve predsednika in odbora. 5.) Vprašanje proslave 50 letnice «Triglava». 6.) Službenosti. — Vse starešine vabi k obilni obležbi odbor. 3574

• Podaljšanje občinskih davčin v Bohinjski Bistrici in v Catežu. Z naredbo velikega župana ljubljanske oblasti se je veljavnost naredbe o odmeri in pobiranju občinske davčine od postelj za prenočevanje tujcev v krajevni občini Bohinjski Bistrici po 1 Din za vsako posteljo ter o pobiranju občinske davčine na tujaka prenočišča v občini Catež podaljšala do dne 31. decembra 1925.

• Pozdravi naših vojakov. Vesele božične praznike in srečno novo leto žele slovenski fantje iz Titova v Boki Kotorški: Srečko Kavčič iz Logatca, brata Fran in Ivan Turšič iz Cerknice, Josip Jurjevčič iz Unca pri Rakeku, Fran Bezljaj iz Vrbljenja, Hinko Smigoc iz Maribora, Anton Alzman iz Celja, Leo Pregl iz Kamnika in Janko Urbane iz Ljubljane. Iz Zemuna, oddelene za mornarico: Jakob Osterman iz Banjaloke, Anton Stare iz Bleda, Jože Jerič iz Možganec.

• Zagreb zila. V zagrebškem občinskem svetu se je predvčeršnjim vršila debata o mestnem proračunu za leto 1925, ki znaša 93.069.912 dinarjev, od katerih odpade 40 odst. na izredne potrebe. Med izrednimi potrebščinami zavzema prvo mesto skrb za olajšanje pomanjkanja stanovanj. Predvideva se 18 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanjskih hiš. Leta 1923-1924. je mestna občina zgradila 296 stanovanj, leta 1925. se jih zgradi še 120. Za gradnjo novega k palača v Mošinskega ulici se je stavil v proračun znesek 1.850.000 Din. Za uređitev parka Maksimir, ki je postal mestna last, je občinski svet votiral znesek 400.000 Din.

• Kavarna v Beogradu. V Beogradu ni kavarniškega življenja, kakor se je razvilo pri nas. V obeh največjih kavarnah se vidijo večina, je tujci, Beograščani pa se sbaajo najraje doma ali pa v onih malih kavarnah, ki so prav za prav gostilne. V beograjskih kavarnah ne najdeš časopisov, ne igra se biljard in ne mečejo karte. V bližnji prihodnosti pa se otvorita v Beogradu dve veliki kavarni: ena se še gradi, druga še ni povsem urejena. Obe novi kavarni bosta urejeni po zapadnoevropskem vzoru.

• Razne nesreče in nezgode. Devetmesečni Vid Kocijan, sin delavke na Krvavskem nasipu v Ljubljani je doma prevrnil skodelico čaja in se tako močno opeklo po spodnjem delu telesa, da so ga morali prepeljati v bolnico. Opekline pa so jako nevarne in je malo upanja, da bi dele okrevalo. — Jerneju Škrinjariju, delavcu v tovarni «Slograd», je cirkularna žaga pri delu odtrgala štiri prste na desni roki. Prepeljan je bil v bolnico.

• Samomer zdravnik. V Rogatici v Bosni se je zastopil trmaknjši okrožni zdravnik dr. Vodenik. Iz pisma, ki ga je pustil na mizi, je razvidno, da je šel v

Usak otrok že ve in tudi mama zna, da najboljši je pecivni prašek „ABRIA“.

smrt iz žalosti po svoji nedavno umrli soprogi.

• Ženski raj v Bosni. V naši državi pride povprečno na 1000 moških 1022 žensk, v Medmurju na 1000 moških 1021 žensk, v Banatu 1041 žensk, v Bački in Baranji 1020, na Hrvaškem 1097, v Dalmaciji 1111, v Južni Srbiji 1008, v Črni gori 1006, a v Bosni in Hercegovini na 1000 moških samo 937 žensk.

• Rešila prisotnost duha. Iz Skofje Loke nam pišejo: Vsi vozniki, posebno pa avtomobilisti preklinjajo nevarni ovinek ob Talerjevi hiši v Skofji Loki. Ko so se v pondeljek popoldne vračali pogrebel s pokopališča, je ravno na tem ovinku pridrvel po klancu navzdol s parom naprežen in z deskami težko natovorjen voz v diru proti njim. Vozniku je spodrsnilo in ga vrglo pod voz. Sledili so bolesteri kriki. Vse je mislilo, da je voznik popolnoma razmesarjen. Ko so konje ustavili, je zlezal voznik izpod voza. Bil je k sreči le lahko poškodovan. Ko je padel pod drveči voz, je zgrabil za poro in se tako brez večje nesreče pripeljal pod vozom pod klance.

• Zgovor med Čaruga in Pripičem. Glasoviti razbojnik Jovo Čaruga, ki se vedno čaka na izvršitev «mrne obsodbe, je slišal te dni, da pišejo časopisi tudi o vprašanju pomilostitve. Videl je celo, da je bil minister pravde v Skoplju pri kralju. Ko je šel v pondeljek mimo temnice, v kateri se nahaja njegov istotako na smrt obsojeni tovariš Pripič, ki je veselo prepeval, mu je Čaruga zaklical: «Zastoj prepavek! Ti tako ne boš pomilostil!» Pripič mu je mirno odgovoril: «Hvala, meni je vseeno, pa če me še jutri obesijo. Žal mi je samo, da ne bom videl, kako bodo tebe dvignili!» «Nocoj sem sanjal,» je odvrnil Čaruga šaljivo, «da ti je počil vrv okoli vratu, ko se te obešali.» Pripič: «Ko bo okoli mojega vratu počila vrv, tedaj bodo tudi tebe pomilostili!»

• Narad iz sovražstva. Antona Adamiča, čevljarja iz Doba pri Liti, je nedolžni od njegovga stanovanja, ko se je vračal domov, napadel delavec Alojzij Prosen in ga tako pretepel, da je bil precej časa v nezvesti. Domneva se, da je bil napad posledica starega sovražstva in prepriro med obema.

• Skrivnost vaške ljubni. Dne 18. tega meseca je bil v vasi Kraljevi Veliki na Hrvaškem umorjen kmet Mijo Kulšič. Ko je na hodniku skladal drva, je nekdo ustrelil nanj skozi okno kuhinje, naka je Kulšič takoj obležal mrtve. Orožniki so takoj uvedli strogo preiskavo, ki je tajinstveni umor kmalu popolnoma razjasnila. Kulšičeva žena je imela ljubljeno razmerje s 26 letnim čevljarjem Fumičem. Vaščani so ji to silno zamerili, ker so poročeni tudi že vsi njeni sinovi. Toda Anka Kulšič se ni zmenila niti za očilke moža niti za besedičenje vaščanov, temveč se je odločila, da spravi moža s sveta. Za črt je pridobila svojega ljubljaka Fumiča, ki je dejanje v resnici izvršil in umor tudi že priznal.

Cela na bol odarjiv ženski obraz mora o trpeti na različnih razpokih, nahi, izmen u kože, rde in itd., povzročeni po ostrem zraku in mrazu. Zadoščalo vam bo, ako upo rabljate

KREML SIMON (Crème Simon)

redno vsak dan po dovršeni toaleti na na vlažni koži, da se izognete tem malim neudobnostim ter obranite ni luo, sinez in nežnost svoje koži.

Prodala se povsod:

krem, puder in milo Simon

Parfumerie Simon, 53, Fa St. Martin, Paris

• Lastnega četa zaklal. V bosanskem selu Derventa je prišlo te dni do prepira med vaškimi fanti. Ante Gogić je hotel z nožem napasti svoje nasprotnike, vendar ga je njegov oče Mijo prijel za roko, da prepreči napad. Sin, ki se je hotel aloma iztrgati, je pri ruvanju zadel z nožem očeta ter ga ranil tako težko, da je oče že nekaj ur umrl. Morilec je bil izročen sodstvu.

• Zelenišarji, ki so polagali izpit oemazredne šole, pozivajo se na sestanek dne 28. decembra ob pol 11. v salonu pri «Levu», Ljubljana, Gospodarskega četa. Sestanek je velenišarje glede predbe. Pridite val točno! Šklicatelj. 3582

• Jadranke vztrajajoče društvo u Trstu (Riunione Adriatica di sicurtà). Usanovljeno eta 1838. je pivilo svojo glavnicu od 20 na 100 milijonov lir, od katerih je popolnoma vplačanih 40 milijonov lir. Društvo je svoje poslovanje razširilo na vse države kontinenta ter šteje v svoj koncern 18 društev v deset evropskih državah. S tem poviškom delnišne glavnicu je društvo ustanovilo garancijske fondu, kateri prerrčunani na zlatu pariteto preragajo predvoje društvene garancijske fondu, ter stavlja društvo med prve internacionalne svetovne zavode. Razvoj društva kažejo sledeče številke: Premijski prihod v elementar-

nem oddelku: Leta 1919. 50 milijonov lir. 1. 1923. 167 milijonov lir. Nova življenjska zavarovanja: Leta 1919. 83 milijonov lir, leta 1923. 423 milijonov lir. Društvo posluje tudi v naši državi v vseh vrstah zavarovanja z zelo dobrim uspehom. 9588

• Kupujte srečko dobrodelne elekne loterije. Udrženje jugoslovenskih narodnih železničarjev, podružnica Ljubljana II, priredi v korist podpornega sklada elekno loterijo. Zrebanje se vrši pod državnim nadzorstvom dne 15. februarja 1925. (Prvotno določen dan zrebanja je bil 6. januar). Dobitkov je nad 200 v vrednosti nad 30.000 Din. Glavni dobitki so: 1.) 8000, 2.) 3000, 3.) 2000, 4.) 1000 in 5.) 1000 Din v protivrednosti. Protivrednost na izbiro. Cena srečki je 3 Din. 3579

Kino „Ideal“
predvaja

samo še v četrtek 25. decembra

„Šest strašnih dni“
Od petka 26. do včeršji sobote 27. decembra krasotica 7469
Gloria Swanson
v moderni družabni drami
Zloglasna žena.

Znaten popust
do novega leta 7469
v modni in konfekcijski trgovini
Jos. Rojina, Ljubljana.

Iz Ljubljane

u— Inzeratni oddelek «Jutra», Prešernova ulica 4, bo za sprejemanje oglasov za sobotno številko olprt na praznik, v petek, od 9-30 do 11. Danes popoldne bo inzeratni oddelek za stranke zaprt.

u— Prijateljski sestanek z obiskovalci politične šole JDS. Sinoči se je vršil v «Zvezdi» zelo animiran prijateljski sestanek absolventov s dnevnega tečaja politične šole JDS, katere se je udeležilo 67 delegatov iz raznih krajev Slovenije. Na sestanku, katerega se je udeležilo poleg članov vodstva JDS tudi večje število absolventov prejšnjih političnih šol, so sodelovali tudi pevski zbor «Naprednega gospodarskega društva za šentjakobski okraj» ter tamburaški zbor mladinske organizacije «Edinost». Sestanek je vodil poslevočedi podpredsednik JDS, dr. Dinok Puc, ki je udeležence pozdravil z izrazitim nagovorom. Za njim so govorili gg. Ravnik, delavec iz Jesenice, Pust rud. poduradnik iz Trbovelj, mestni gerent Likozar, Pfeifer iz Ljubljane, Kokali, kovski mojster iz Vrhopolja, Humar ml. iz Jesenice, Kračnik, poduradnik iz Trbovelj in Jerič iz Šmartnega pri Liti.

u— Sinočnje gostovanje v operi. Gospa Z. Zikova (kot Liza) in g. Mar. Simenc (kot Herman) v Čajkovskega «Pikov dami» sta žela sinoči v razprodanem gledališču najpopolnejši uspeh in po vseh dejanjih najpriznanejši priznanje. Obema: na skorajšnje svidenje!

u— Samostojna strokovna delavska Unija priredi dne 26. t. m. ob 8. uri zjutraj predavanje «O bolniškem zavarovanju» v prostorih tajništva v Narodnem domu. Predava g. dr. Joža Bohinjec. Opozarjamo in vabimo člane organizacije, da se predavanja v polnem številu udeleže ter pripejejo s seboj svoje prijatelje in znance. Po predavanju se vrši redni občni zbor organizacije.

u— Društvo v zaščito upnikov iz Slovenije se namerava ustanoviti. To se je sklenilo na dobro obiskanem sestanku trgovskih in obrtniških interesentov dne 17. t. m. v zbornici Gremija trgovcev. Izvolili se je tudi odbor, ki naj sestavi načrt pravil za takšno društvo. Pripravljalemu odboru načelujeta veletržca gg. Fr. Zebal kot predsednik in Fr. Stupica kot podpredsednik. Tosedevne informacije daje tajništvo Gremija trgovcev v Ljubljani, palača Kreditne banke. Tel. 927.

u— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Glasom zdravstvenega izkaza mestnega fizikata se je rodilo v Ljubljani prošli tedn 27 otrok (12 moškega, 15 ženskega spola), med temi 1 mrtvorjenček, umrlo pa je 13 otrok in 9 žensk, skupaj torej 22 oseb in sicer: 4 osebo za srčno hibo, 2 za jetiko, 2 za rakom, 1 za življenjsko slabostjo, 1 za pljučnico, 1 za davico, 1

Svetlobna telesa „Vesta“
stropne, namizne in stenske svetilke v vseh izdajah po konkurenčnih cenah.
J. Gores, Palača Ljubljanske Kreditne banke

Kadar Vas v grlu žege, ozir, peče, pijte

Radensko vodo.

Dame!

Napleša prilika za božično presenečenje imate v krasni izdaji izgotovljenih družabnih toalet: koncertnih in plesnih, damskih kot deklinskih. Zadnje pariske novosti (ene vsakomur dosegljive).

MODNI ATELJE M. SARC
Ljubljana, Kongresni trg 411.

za škratico, 1 za možgansko kapjo, a 8 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Na neozdrljivih boleznih je obbolelo 19 oseb: 18 na ošpicah in 1 na davici.

u— Umrli v Ljubljani. Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Matija Eppich, bivši postrešček, 81 let. — Marija Zavrl, vdova upok. železničarja, 81 let. — Helena Kojnik, čevljarjeva vdova, 56 let. — Kristo Plosta, bivši brivec, 32 let. — Marija Selak, žena orožniškega narednika, 45 let. — Peter Volk, hišnik, 57 let.

u— Policijske prijave. Od torka na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 tatvine, 1 nevarna grožnja, 1 posest sumljivih predmetov, 1 prestopek nadlegovanja gostov v gostilni, 1 prestoppek razgrajanja, 3 prestopki kaljenja nožnega miru, 6 prestopkov cestnega policijskega reda in 1 prekrščenje policijske ure. Aretacije so se izvršile tri in sicer: 1 radi pijanosti, 1 radi suma tatvine in 1 radi beračenja.

u— Pipanov morilec? O rezultatu vslišanja dozdevnega Pipanovega morilca, ki je bil prijet v Čakovcu v osebi nekega znanega propadlega individua, doslej še ni nikesar znanega, ker se od ljubljanske policijske direkcije tjakaj poslati kriminalni uradnik g. Zajdela še ni povrnil. Bržkone pa so bile vse vesti v tej stvari preuranjene, ker se je menda dogodelo, da je sedel sedanji aretiranec na dan umora, radi nekega delikta še v mariborskih sodnih zaporih. Aretiranec so v ostalem ne piše Rezeli, kakor smo prvotno po očali, marveč Seriks. Čim bodo znane o stvari podrobnosti, bomo o njih izbrpno poročali.

u— Pri nakupovanju živil na Vodnikovem trgu je neznan žepar v torek dopoldne izmaknil ženi železniškega sprevednika Frančiška Kveder, stanujoči Hišerjeva ulica št. 5 iz čepa silno usnjato denarnico z vsebino 173 Din.

Na Štefanovo v Medvodah

godba (harmonika) in ples v novootvorenjeni gostilni. — Gorka in mrzla jedila. Zelo ugodne zvezte.

Za obilen obisk se priporoča v praznikih.

F. Tome.

u— Marijonetno gledališče Českoslov. Obce v Ljubljani v Narod. domu igra na praznik St. Stefana dne 26. t. m. «Božično pripovedko». Začetek točno ob 16. uri Vstopnina dobrovoljna v kritje stroškov. 3588

u— Odlikovanje. Gospod Anton Verbič, trgovec s špecerijo in delikatesami v Ljubljani, Stritarjeva ulica 2, je postal kraljevi dvorni dobavitelj Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Veseli nas odlikovanje te domače trvdke. Čestitamo! 3587

u— Gledališki oder Narodne čitalnice v Šiški priredi v dvorani pri Valjavcu na Božič 25. dec. veseligo: «V Ljubljani no jo dajmo», na Štefanovo dne 26. dec. pa burko: «Velika repatica». Pričetek vsakokrat ob 8. uri zvečer. 3578

u— Društvo S. K. Hribe bo ob povoljnem vremenu o božičnih počitnicah otvoril eno vsak dan od 9. ure dalje. Garderobna, bufet; drsilašice je na večer razsvetljeno. 25. t. m. ostane drsilašice radi mla-dinske tekme do pol 10. ure zatvorjeno.

u— Mestna Orjuna Ljubljana priredi Silvestrov večer v areni Narodnega doma. Vse brate in sestre vabi, da se udeleže v čim večjem številu te naše prireditve, ki obeta nuditi mnogo abave, ter da vsakomur priliko, da radostno zapusti staro, ter istotako stopi v novo leto. 3585

u— Podružnica Sadržarskega sin vrtinarskega društva v Ljubljani vabi svoje člane na redni letni občni zbor, ki se bo vršil dne 28. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v prostorih Kmetijske družbe na Turjaškem trgu. Dnevni red obzrabi g. predsednik pri otvoritvi. Prosimo naše člane, da se udeležijo zbora v največjem številu. — Odbor.

u— Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov za Slovenijo v Ljubljani opozarja ponovno vse člane, da se vrši redni občni zbor v nedeljo dne 28. decembra ob 10. uri dopoldne v salonu hotela Južni kolodvor (Miklič). Istotam se vrši na predvečer, to je dne 27. decembra ob 8. uri zvečer prijateljski sestanek članov. 3577

u— Silvestrova noč pevanskega društva «Ljubljanski Zvon» dne 31. t. m. v zgornjih prostorih Narodnega doma. Koncert ni spored: ženski, moški in mešani zbori ter orkestralne točke. Zabavni spored: Novi originalni kupleti in komični nastopi, bogat srečolov, ples z rdečimi nageljni, o polnoči nagovor in krasna slo-

Odeon

Pate dentifrice

svetovna zobna krema, osvetojuje usta, grlo, desinficira in biserno beli zobovja.

gorija. V paviljonih izvrstnih prigrizkov, slaščic, pristna kapljica, kava in čaj. Vstopnina 10 Din. Vse prijatelje društva, petja in neprisiljene zabave vabi na velik poset odboji »Ljubljanskega Zvona«. 3581

u— Našla sta se na Sv. Petra cesti 2 para rokavic in 1 par nogavic. Dobe se škofja ulica 7, I., desno. 3576

u— Paica, 6 mesecev stara, čisto bela, rjavo lisasti ušesi, pristni isterski brsk se je zatekla. Odda se v gostilno Štepič, Šiška. Kdor jo pripelje, dobi lepo nagrado. 3584

u— Bogat srečolov je točka sporeda božičnice, ki jo priredi prostovoljno gasilno in reševalno društvo dne 26. t. m. ob 7. uri zvečer v dvorani Mestnega doma. Pomembnost gasilstva in humanitarne namene prireditve zasluži našo največjo pozornost ter množičen obisk. Vstopnina 10 Din. 3569

u— Tvrška J. Maček, Aleksandrova cesta št. 12, prodaja vsa oblačila za gospode in otroke do božičnih praznikov po znatno znižanih cenah. 2052

u— »Nestel« na Tržaški cesti 14 toči pristna vina; sprejema po dogovoru abonente na dobro domačo hrano. 2012

u— Odbor društva državnih uslužbencev za Slovenijo v Ljubljani poziva vse člane na redni občni zbor, ki se bo vršil dne 2. februarja 1925, ob 10. uri dopoldne v realki, pritličje, soba 6. Dnevni red v smislu pravil. — Odhor. 3589

u— Predno si kupite novo obleko, si oglejte vsakogar izredno bogato zalogo tvrške O. Bernatovič, Mestni trg. Po nizkih cenah imate na razpolago izdelke vseh vrst, od preprostih do najfiniših in najmodernejših. 3402 r.

u— Društvo sejmjarjev za Slovenijo priredi v soboto dne 3. januarja v restavraciji »Mirak«, Rimska cesta, zabavni večer s srečolovom in plesom. Zabava bo popolnoma domača. Vstopnina samo 5 Din. Začetek ob 20. uri. 3566

u— Vsakovrstne vožnje, preselitve, kurivo in drugo prevzame in oskrbi nashitre in po solidnih cenah Komar Lojze, Krakovska ulica št. 13. 20821

Iz Maribora

a— Ljudska knjižnica, Narodni dom I. posluje v četrtki radi. Na mesto zvečer, dopoldne od pol 10. do pol 11.

a— Mariborske pridobitne kroge opozarjamo, da pravočasno javijo svoja novoletna voščila za novoletno številko »Jutra«, ki bo imelo poseben oddelek za Maribor. Prijave in druge inserate sprejema podružnica »Jutra« v Mariboru, Barvarska ulica 1, tel. 22. Svoje čitatelje pa prosimo, da se pri nakupovanju ozirajo na ta tvrška, ki inserira v »Jutra«.

a— Dr. Rosinova ustanova v »Dijaškem domu«, Mariborski »Dijaški dom« je v svoji zadnji seji sklenil, da bo v spomin mamom svojega dolgoletnega predsednika dr. Fr. Rosine sprejemati v bodoče vsako leto 2 dijaka brezplačno v popolno oskrbo. Za eno mesto imajo prednost dijaki, ki so v sorodstvu z dr. Rosinom ali pa so doma iz krajev, kjer je dr. Rosina deloval na narodnem polju. Drugo mesto pa se bo oddajalo z ozirom na pridnost in uboštvo prosilca.

a— Policijska kronika. Policija je aretirala nekoga 18-letnega fanta, ki se je izdajal za Matijo Zajca in je po Mariboru od hiše do hiše iskal svojega strica, pri tem pa kradel kot sraka.

a— Divji zajec v Gosposki ulici. Včeraj jutraj je mariborska policija ujela v Gosposki ulici divjega zajca. Začasno so nastanili zajčka na policiji, o njegovi nadaljni usodi za enkrat še ni ničesar znanega.

a— Nalezljive bolezni v Mariboru v preteklem tednu: trebušni tifus 1, trahom 2.

KNJIGE, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupuje po najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru, Narodni dom I.

Gostilna Naredni dom, Maribor

telefon 88

priporoča za praznike različna izborna vina od 11 Din naprej. Posebno se priporoča izborna vino iz vinogradov doktorja Lipoid-Balon-Duplihar in iz Vinarske šole.

Vesele praznike, dosti denarja in veliko željo restavrativ

Andrej Oset.

Iz Celja

a— Kmetijska podružnica v Celju priredi dne 28. in 29. t. m. v hotelu »Sveti voljo« dvodnevni kmetijski tečaj. Predavajo ga: učitelj Levstik o sadjarstvu, živ. nadzornik Zupane o živinoreji in vet. nadzornik Stegu o živinskih boleznih in pomoči v sili.

u— Tedenski izkaz nalezljivih bolezni v mestu Celju. Skratnice: od prej. 24. 8. na novo oboleli 3, ozdraveli 2, ostane jih v nadalnji oskrbi 3. Legar od prej. 1. ostane 1. Paratifikus od prej. 1, na novo 1, ostane 1.

u— Shod invalidov. Preteklo tedno se je vršil zopet shod invalidov na kate-drege sta prišla tudi kandidata. Med-narig in njegov zvesti sekundant Polme-nik. Invalid Kostromaj je povabil ar-hipropomembnost invalidskih kandidatur. Ker je vsak uspeh izključen in tudi ni-lakor ne kaže, da bi se iz gale čisti-lepnosti postopalo proti volji oficijne-organizacije. Vsi trezno misleči invalidi-po se pridružili njegovim pomenim in-primarnim izjavam. Popoldne se kalos-ko korakala proti kolodvoru trojica za-pisanih o mandatih, ki pa visi v zraku. Naj trezni invalidi odločno obsojajo glitne

Halo!

Kam pa za praznike?

Halo!

Nikamor drugam kot v restavracijo - kavarno

„TRATNIK“

kjer dobiš poleg dobre kapljice in papice povrh še obilo zabave s strani ruske umetniške trupe in dobroznanega „bar-trio“.

Dne 25. in 26. decembra tudi popoldanski bogat vzpored ob 16. uri.

Začetek vsak večer ob 20. uri.

Vstop prost.

avanture častilnepežev, klub kandidatov pa naj raje preštudira volilni red. — Objektivni invalid.

e— Nesreča ali umor? V noči od 21. na 22. t. m. so našli v bližini cinkarne v Gaberju pri Celju na železniških tračnicah popolnoma razmesarjenega človeka. Iz posameznih delov trupla, ki so ležali razmetani na okrog, je bilo ugotoviti, da je ležal ponesrečen v smeri proti Celju, dočim ga je mogel povoziti ali no le vlak, ki je peljal iz Celja proti Mariboru. Vsi deli tega dejstva obstoja sum, da je kdo doslej še neagnoticiranega človeka umoril in nato položil na železniški tir. Iz brade, ki je visela na železniških tračnicah, in na lasih, ki so ležali na okrog, se je dalo spoznati, da je ponesrečen ali umorjen srednje starosti. Posamezne dele trupla so prepeljali na okoliško pokopališče.

Lovci!

Čas za nakanovanje tiče je tu. Dospel je popolnoma svet streluh orlat in bručina prost. 7618 u

„SANITAS“, Celje 60.

Iz Primorja

* Zopet prepoved gledališke predstave v našem jeziku. V Sv. Križu pri Trstu je hotelo uprizoriti društvo »Vesna« na Silvestrov večer veselico in je poslalo kvestur v Trstu predpisano prošnjo. Kakor se čuje, pa so oblasti prošnjo odbile radi tega, ker so istočasno prosili za dovoljenje plesa italijanski učitelji. Italijani torej lahko plešejo kolikor hočejo, Slovenci pa se se zabavati ne smejo v materinščini.

* V rojanskem odnjaku blizu cerkve je utonila 14-letna služkinja Albina Bandelj iz Vipave. Služila je v neki gostilni, za katero je šla s skatom po vodo nedaleč od hiše. Pri zajemanju vode pa se je nagnila nad vodni ak, prišla ob ravnotežje ter padla v globočino. Nesrečna mladenka je utonila in gasilci so jo potegnili iz vode mrtvo. Se bolj pa kot dekletova smrt je pa pretreslo ljudi dejstvo, da so naslednji dan prišli starši obiskat Albino ter ji prinesli novo obleko kot božično darilo. Našli pa so rečico na mrtvaškem odru.

* Brutomorica. Pred tržaško poroto se je te dni vršila obravnava proti bratoma Ivanu in Jožetu Sprohar iz Suhora pri Košani. Bila sta obdolžena umora lastnega brata. Sproharja sta znana nemirneža in pretepača in tak je bil tudi njun pokojni brat. Od zganja oamlena sta se oba brata spravila nad najstarejšega člena družine ter ga ubila. Porota je obsojila za ta zločin Ivana Sproharja na deset let ječe. Josipa Sproharja pa na sedem let in šest mesecev težkega zapora.

Sokol

GLAVNI ZBOR ČESKOSLOVŠKE SOKOLŠKE OBCE.

Kakor smo že poročali, se je vršil dne 7. in 8. decembra tega leta v Pragi glavni zbor českoslovaškega Sokolstva, t. j. zborovanje kakor ga ima jugoslovansko Sokolstvo pod imenom Sokolski sabor. Po petnajstih letih se je letos zopet vršil glavni zbor, prvičkrat v samostojni češki državi. Vse priprave za zbor so bile vestno in do podrobnosti izvršene, vendar so bili voditelji češkega Sokolstva v skrbeh, kako se bo izvršilo to veliko delo, kako bo izpadlo in kakšno stališče bo zavzelo Sokolstvo za delo v bodočnosti. Z veseljem, navdušenjem in z najboljšimi upi v bodočnost se je končalo zborovanje, zakaj vsi govori zborovalcev so izzvenili v geslo: »Naprej, po tej poti!«

Zborovanja se je udeležilo 534 zastopnikov in namestnikov, izmed katerih je bilo 201 šolnik, 128 uradnikov, 79 dejavcev, 4 vojak, 9 poljedelcev, 44 doktorjev, 12 inženjerjev, 2 duhovnika, 3 uredniki, 1 umetnik in 51 pripadnikov raznih stanov. Za red in kontrolo je skrbel rediteljski zbor COS, to je sokolska institucija, ki je najbolj disciplinirana in se je že mnogokrat izkazala kot vzorna sokolska organizacija. Vsak član glavnega zbora, ki se je vpisal v listino prisotnih, je dobil odznak za svojo sekcijo, kamor je pripadal. Zborovalo se je namreč v treh odsekih (sekcijah). Prvi odsek je bil predsedstvom načelnika dr. Vanička ob-raznaval tehnične zadeve, člani so dobili moder odznak, štel je 144 članov. Drugi odsek pod predsedstvom br. Maškega je obdelal idejno anov, navzočih je bilo 176 članov, imeli so bel odznak. Pri tretjem odseku je zborovalo 92 članov pod pred-estvom br. Štepaneka o organizacijskih zadevah (rdeči odznak). Člani rediteljskega zbora so pregledali vsakemu zborovalcu sokolsko legitimacijo in ugotovili, ali je zadostil vsem članskim dolžnostim, med katere spada tudi plačevanje člana.

rine in drugih prispevkov. Tej natančni kontroli ni ušel niti sam starosta COS dr. Scheiner.

Po otvoritvi glavnega zbora dne 7. decembra, so začeli ob 10. uri dopoldne zborovati posamezni odseki in so zborovali do večera tega dne z enoumno prokinitvijo, določeno za obed.

Prvi odsek je predelal nastopne referate: 1.) Sokolska vzgoja in metoda, referent A. Perhat zahteva tečno in duševno vzgojo vsega članstva, zlasti vzgojo volje in utrditev značaja. 2.) Sokolstvo in zdravje, referent dr. Weigner: zdravo in lepo telo, harmonični razvoj celega človeka, vzgoja krepkih in dobrih ljudi je cilj sokolske vzgoje. Vzgoja sokolske mladine, referent Aga Heller priporoča poleg telesne in duševne vzgoje mladine tudi skrb za socialne razmere. Pri tej temi se je obravnaval tudi predlog, da bi se Sokolstvo odreklo vzgoji mladine do 14. leta, in sicer pod pogojem, ako tudi druge organizacije opustijo telesno vzgojo mladine zlasti politične in ako bo v vseh šolah zadostno preskrbljeno za telesno vzgojo mladine. Predlog je bil odhit, ker ni pričakovati, da bi se v doglednem času izpolnili ti pogoji. Načelnik dr. Vaniček je poročal o Sokolstvu in vojaški vzgoji, br. Očenašek o uvedbi Tyrševega sistema in duha v šole, br. Aga Heller o važnosti tečne vzgoje za narod in državo. Vsi referati so bili soglasno sprejeti. V drugi sekciji so bile obravnavane teme: Sokol — državljani, Sokolstvo in narod, Sokolstvo in slovanstvo, Sokolstvo in socializem, Sokolstvo in verstvo, Sokolstvo in klerikalizem. Te teme so vsebovale ista načela, kakor jih je sprejelo jugoslovansko Sokolstvo na svojem saboru v Zagrebu.

Tretja sekcija je predelala organizacijske zadeve, in sicer Sokolstvo in narodno ogroženih krajev in v inozemstvu. Sokolski tisk in širjenje Sokolstva, sprememba pravil COS.

Drugi dan je zboroval zopet plenum, ki je po kratkih debatah sprejel vse referate z velikim navdušenjem. Glavni zbor češkega Sokolstva je zapustil na vse navzbože najboljši vtis in je dal nove vzpodbude za nadaljno delo.

»Sokola« je mesecnik Sokolskega društva v Virovitici. Te dni smo dobili 4. in 5. številko tega lista, ki ima uvodni članek pod naslovom »1. decembra« od br. Bartulovića. Pridružila tudi pismo pisatelja Ive Vojnovića iz Gruža pri Dubrovniku, ki ostro bleda separatistični pokret in pozivlja Sokolstvo, da se bori proti tem zakletim sovražnikom edinstva naroda in države. Poleg društvenih vestí prinosa dokaze kakani člani tvorijo hrvaško Sokolstvo, kar tej struji gotovo ni v ponos.

Sport

Se nekaj tekem zadnjih dni. Budimpeštanski FIC je v soboto in nedeljo gostoval v Beogradu. Dočim so mogli Madžari svojo prvo tekmo proti BSK. 2 : 0 odločiti v svojo korist, so morali v nedeljo kloniti pred našim državnim prvakom Jugoslavi o 0 : 2. — V Pragi je tekma med Sparto in Viktorijo Žitkov končala z zmago prve s 4 : 2. — V Parizu je reprezentanca Pariza zmagala nad reprezentanco Severne Francije s 4 : 1.

S. K. Primorje igra za praznike v Italiji. Fiksno dogovorjeni sta dve tekmi v Gorici s Pro Gorzja. Za tekme v Vidmu in Trstu se pogajanja še vrše. Moštvo Primorja odpotuje jutri v četrtak ob 6.30 zjutraj z gorenskim vlakom.

Mladinska drsina tekma se vrši na drsališču Iliri na praznik 25. t. m. Pričetek ob 8.30, tekma traja približno eno uro. Prijave sprejema tekmovalni odbor do pričetka tekme. Za prvo darilo pokloni JZSS drsalke. Razpisane točke: 1.) Prestopni korak naprej in nazaj, levo in desno; 2.) pol kroga naprej na ven (promenadni tempo), isto naprej na noter; 3.) tek nazaj; 4.) lok v osmici naprej na ven; 5.) trojka v osmici naprej na ven; 6.) korak v dvojni trojki naprej na ven; 7.) tek 3 kroge okrog drsališča.

Argentinska nogometna reprezentanca v Evropi. Že dalj časa se je argentinski nogometni savez bavil z mislijo odpustiti argentinsko reprezentanco na turnejo po Evropi. Pokazalo pa so se spodobno precejšnje ovire, ki so jih sedaj odpravili. Po poročilu iz Buenos Airesa se argentinska reprezentanca vkrcna meseca januarja za Evropo, kjer bo igrala več tekem v Angliji, Španiji in Nemčiji. Kolesarsko prvenstvo sveta. Nizozemski kolesarski savez je določil za kolesarske dirke za prvenstvo sveta, o katerih smo na kratko že poročali, nastopne termine: 14. avgusta kongres UCI, 15. avgusta predirke za dirkače, 16. avgusta predirke za vztrajnostne tekmovalce, 20. avgusta večerne dirke v Amsterdamu,

22. avgusta cestne dirke za amaterje na 285 km, 23. avgusta finale za vztrajnostne tekmovalce.

Solska mladež in nogometni sport. Zveza »Brandenburgischer Ballspielvereine« hoče sistematično uvesti telesno vzgojo šolske mladeži. V prvi vrsti hoče učenec olajšati telesno vzgojo. Za sportne učitelje bo izdan poseben poučni načrt. Poleg tega bo krepko podpirala mladinske sportne organizacije. Pri nas pa se še vedno najdejo pedagogi, ki so proti vsakemu udejstvovanju mladine na sportnem polju.

Znani madžarski sprinter Aleksander Molnar se je definitivno preselil v Prago, kjer se bo večini pri Sparti. Treba omeniti, da je Molnar češkoslovaški državljani rojen na Slovaškem. Njegova najboljša časa na 100 in 200 m sta 10.6. oziroma 22.4.

Naznanilo. Prejelni odbor: Pravkar se je osnoval pripravljali smor za ustanovitev kolesarskega in motociklističnega društva »Sava« s sedežem v Ljubljani. Namcn društva se razširjati in gojiti praktično kolesarski in motociklistični sport s skupnimi izleti, z dirkami, z društvenimi shajališči, sprejemanjem veselje in gledališkimi predstavami. Novo društvo bo delovalo za povzdigo slovenskega sporta z raznimi sportnimi prireditvami, v prvi vrsti pa bo skrbelo za zboljšanje družabnega življenja z gojitvijo naših narodnih idealov. Skupno bomo posejali prekrasne biserne majke Slave in vsa ljubezen do naše premile zemlje-domovine se bo dostikrat razodevala v navdušenem petju, ki bo pigostoma nanašoma privelo iz globoke čutečih src zbranih slovenskih kolesarjev. Skrbelo se bo, da bomo čimprej dobili dovoljenje, da bodo člani društva lahko posejali sos dno kraljevine Italije brez založne kavicje, ki je sicer precej visoka in zvezana z zamudo časa in drugimi sličnimi neprilicami. Ustanovni občni zbor se vrši dne 11. januarja 1925., ob 10. uri dopoldne v gostilniških prostorih g. Pr. Kavčiča, v Ljubljani, Privoz št. 4. Po občnem zboru se bodo udeleženci slikali. — Pripravljalni odbor. 3590

Dopisi

VRHNIKA. Dramatični odsek Sokola priredi na Sv. Stefana zelo zanimivo dramo »Spavaj moja deklica«. Dne 28. t. m. ponavljajo naš naraščaj burko »Repoštev«. Vabimo vse, da se obih prireditvah poštevilno udeležite. 3580

RADOVLJICA. Sokolsko društvo v Radovljici priredi na praznik 26. t. m. ob 16. uri koncert v Sokolskem domu. Gostuje priznana godba jeseniškega Sokola pod umetniškim vodstvom ga. Ribole. Na sporedu so izbrani, svetovni komadi, ki jih izvaja deloma godba na pihala, deloma salonski orkester. Ljubitelji glasbe, nikar ne zamudite te izredne prilike in prihitite na koncert. 3575

KAMNA GORICA. V nedeljo popoldne se je vršil v stari šoli shod SLS. Priseli se nam je ponujati in vsiljevati g. Sernee iz Ljubljane. Shod je bil zelo slabo obiskan. Kamnogorčani svetujemo klerikalnemu kandidatu, naj večne objuhe, ki smo jih že do grla siti, obdrži raje zase. Večina volilcev bomo namreč dne 8. februarja glasovali za našega delavskega kandidata g. J. Ambrožiča, ki nam bo šel gotovo bolj na roke in bo tudi skrbel, da ne bo toliko brezposelnosti. Kako naj preživi družinski oče 4 do 6 otrok in ženo s 30 Din na dan? Kje pa je še stanovanje? G. Ambrožič pozna predobro naše težnje, ker je sam delavec in mu zato tudi zaupamo. Kamnogoriški in koprski delavci bomo vrgli zato na dan volitev krogičce samo v skrinico našega kandidata g. Josipa Ambrožiča iz Ljubljane. Nikdo naj se ne da prevarati od vsake stare žene ali lemenarja.

BEGUNJE PRI LEŠCAH. V nedeljo, dne 14. t. m. se je vršil pri nas shod SLS na katerem sta poročal France Remec izdelevalci mlinov in žag in župnik Miha Zevnik, svojim ovčicam, kako morajo agitirati za bodočo volitve. Shod je končal s tem, da so odstranili našega pristaa A. S. Orjunaša iz dvorane in to brez povoda. Igra »Tihotapec«, ki jo je priredil gospod kurat iz kaznišnice v gasnem domu, ni imela uspeha. Prihodnjic mu tudi ne bomo dali dvorane več na razpolago, čeprav je načelnik gasilnega društva zagrezen klerikovec. Na Novo leto bomo uprizorili narodno igr »Miklova Zala«, na katero že sedaj opozarjamo občinstvo.

TRBOVLJE. Podružnica Jug. Matice priredi v petek, dne 26. t. m. v Fortčevi dvorani veliko veselico »Štefanova«. Nastop dece, komični prizori, originalen sejem, tušeta kavarna itd. bodo poleg znane salonske kapele g. A. Draksterja skrbeli za zabavo občinstva. Začetek ob 6. uri zvečer; vstopnina 3 Din za osebo.

Vremensko poročilo

Ljubljana 23. decembra 1924

Ljubljana 23. decembra 1924

Kraj opazovanja	ob	Zrakni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblakno (0—10)	Padevine mm
Ljubljana	7	177.6	-2.4	bres. veter	oblačno	—
Ljubljana	14	178.7	-2.0	sev. zapad	—	—
Ljubljana	21	177.0	-3.2	—	megla	—
Zagreb	7	176.1	-2.0	jug	več. jasno	—
Beograd	7	176.0	-2.0	bresvetra	pol. oblar	—
Dunaj	7	—	—	—	—	—
Praga	7	175.2	-1.0	jugzap.	oblačno	—
Luomast	7	—	—	—	—	—

V Ljubljani barometer stan. temper. vilija

Solnce zahaja ob 7.45 zahaja ob 16.15

Vremenska napoved za sredo: V splošnem malo izpremembe. V dolinah močna slana. Za praznike ni pričakovati snega.

DOL PRI HRASTNIKU. Naša narodna zavest se je vsled neumornega delovanja naših kulturnih pionirjev že veliko okrepila, da se pojavlja prav veselo že v vsakdanjem življenju. To dokazuje lepa zgradba Narodnega doma v Hrastrniku, kjer imajo vsa kulturna društva svoja zavetišča; to dokazuje naš Sokol, podružnica Jugoslav. Matice in v novejšem času tudi pevsko društvo in orkester na Dolu. Da, celo dramatično društvo se je osnovalo, kar nas še posebno veseli. Saj smemo upati, da nam bo še večkrat nudilo tako klasičen užitek, kakor smo ga bili deležni dne 20. in 21. t. m., ko smo se divili sicer težki, a vendar popolnoma uspešni igri »Volksasins«. Vsak posameznik je stori svojo dožnost in pripomogel k skupnemu uspehu. Vloge so bile izborno nastudirane in dobro razdeljene, kostumi izvrstni, godba dovršena, skratka, vse se je izpolnjevalo. Zelo limo le, da bi nas vrli igralci zopet kmalu razveselili s kako novo predstavo.

MALA NEDELJA. Na Stefanovo goro v mlado v Društveni dom pri Mali Nedelji, kjer se vrši točno ob pol 4. zanimiva igra »Na poljanu«. Med odmorom nastopita možki zbor ter godba na pihala. Vrši se tudi velik srečolov z mnogimi lepimi dobitki ter zabava s plesom. 3513

DORNOVA PRI PTUJU. Malokdaj se čita v »Jutru« kaj iz naše vasi. Smo pa naračno jako zavedni ljudje. V nedeljo dne 21. t. m. so uprizorili otroci v narodni šoli igro z božičnim drevescem in govori, s katerimi so ganili navzočjo do arca. Iskrena hvala g. nadoščitelju Antonu Kožuhu, njegovi soprogli, učiteljici Ani Svoboda in katechetu za njihov trud.

Borza

23. decembra:

LJUBLJANA. (Prve številke denar, druge blago in v oklepajih kupijski za ključki) Vrednote: 7% posojila 65—10, tobačne srečke iz l. 1888. 0—80, Celjska posojilnica 210—212 (210), Ljubljanska kreditna 224—0, Merkanti 124—132, Strojne 130—147, Split 1290—1300, zadolžnice Kranjske deželne 0—89. — Blago: Zaključki: bukovca drva, 1 m dolžine, pošuha, fco. nakladna postaja, 3 vagoni 25—26 (25); turščica, nova fco. slavonska postaja, gar., 3 vagoni 155—190 (190).

ZAGREB. V efektnih tendenca nespremenjena. V banknih papirjih promet nekoliko manjši. V devizah je bila danes tendenca zelo nestanovitna. Po došlih vesteh, da se je dinar na zunanjih borzah dalje dvignil, se je ponujalo blago v vseh devizah po nižjih tečajih. Promet je bil prilično živahen, a trgovanje se je največ v devizah na Dunaj, Italijo in New-York. (Prihodnji borzni seštevki je v poudeljek 29. t. m.). Notirale so devize: Dunaj 0.0025 do 0.0045, Buimpešta 0.001 do 0.003, Italija izplačilo 283.1 do 284.1, London izplačilo 311.3 do 314.3, New-York ček 65.7 do 66.7, Pariz 857.5 do 862.5, Praga 199.5 do 202.5, Svica 1283 do 1293; efekti: bančni: Trgo 28 do 30, Juzo 102 do 105, Ljubljanska kreditna 222 do 226, Predsedniona 890 do 900, Slavenska 85 do 87, industrijski: Sečerna 779 do 770, Isik 63 do 66, Slavonija 67 do 68, Strojne 0 do 140, Trbovlje 415 do 430, Vevče 120 do 125; državni 7 odst. posojilo 65 do 66, sgrarne 24 do 25, Volna škoda 128 do 130.

BEOGRAD. — Tendenca nestanovitna. Blaga v izločilu. Tečaj deviz se padli za nekaj točk. Promet srednji. Notirale so devize: Dunaj 0.0036 do 0.0038, Berlin 16.60 do 16.90, Buimpešta 0.001 do 0.003, Bukarešta 23.5 do 24, Italija 284 do 284.5, New-York 66.1 do 66.25, Praga 200.65 do 200.75, Svica 1288 do 1289.

Novosadska blagovna borza (23. t. m.). Pšenica: buška, 1 vagon 417.50. Oves: buški, 1 vagon 300. Turščica: buška, 185; za januar, 100 odst. kosa, 190; za februar 205; za mare-april, 100 odst. kosa 1; sremska 199; za december-januar, postavno Vinkovci 195; »rbijanska, za j. uarfebruar 210. Tendenca v pšenici in turščici žvrsta.

Poslano.

Ker me stranke vedno iščejo za informacije glede pokopaliških zadev, sporočam, da škofoški ordinariat po večnosloženem zavlačenju ni utegnil rešiti vloge glede mojih zahtev in da sm valed tega dne 15. februarja 1924 nidal ostavko na svojo službo kot pokopališki oskrbnik in grohar ter da sem dne 17. istega meseca prenehal uradovati. — Zatorej naj se stranke blagovoljno obratiti na pravi naslov.

V Ljubljani, 24. decembra 1924.

Franc Zorman,

bivši oskrbnik in grohar ljubljanskih pokopališč. 8583

Gospodarstvo

Gospodarske razmere v Sloveniji

V nastopnem prinašamo v glavnih oblikih poročila, ki ga je podal zborniški predsednik na plenarni seji Trgovske in obrtniške zbornice dne 19. I. m. Snov se nanaša deloma tudi na gospodarske prilike v celi državi, vendar podaja predvsem gospodarsko sliko Slovenije.

TRGOVINSKOPOLITIČNE ZADEVE.

Od zadnje plenarne seje je v trgovinskopolitičnem oziru poleg važnih splošnih mednarodnih konferenc posebej tri za ljubljanski zborniški okoliš zelo važne dogodke, in sicer zaključek gospodarskih konvencij z Italijo, pričetek pogajanj za trgovinsko pogodbo s Avstrijo ter gospodarsko konferenco za izvršitev določb reškega pakta in rešitev likvidacijskih ter razmejnih vprašanj v Benetkah. Junija in julija je bilo podpisanih 9 konvencij z Italijo, med katerimi je poleg trgovinske pogodbe posebej važna konzularna in naseljevalna konvencija, ki omogočuje pripadnikom ene države naseljevanje in izvrševanje obriti, trgovine in industrije na ozemlju druge pogodbenice države. Dalje je v teh konvencijah načelno rešeno vprašanje vstopa v jugoslovansko-italijanske zvezne tarife za jadranski promet.

Trgovinska pogajanja z Italijo in Avstrijo so se vršila na podlagi naše nove avtonomne carinske tarife, ki na veliko škodo naše industrije še ni uveljavljena.

Pogodbeni tarifni za izvoz v Italijo predstavlja namreč veljavni splošni italijanski tarifni zakon, ponekod do 50 odstotni popust za naše glavne kmetijske izvozne produkte. V pogodbeni tarifi za izvoz iz Italije v našo državo zavzemajo tekstilni izdelki najvišji del.

Pri trgovinskih pogajanjih z Avstrijo so bili stavljeni od naše strani za izvoz v Avstrijo predlogi glede 36 carinskih postavk, dočim so Avstriji stavlili predloge za 155 carinskih postavk z 295 stavki, katerih število pa se je tekom pogajanj že razrabilo. Vprašanje naseljevalne konvencije je za enkrat še odprto.

Na tarifnem delu trgovinske pogodbe z Avstrijo je interesirana skoro vsa industrija in obrtnost v Sloveniji. Od ugodnega sporazuma je v veliki meri odvisen bodoči razvoj gospodarskih prilik v Sloveniji.

Po ureditvi gospodarskih odnosov med našo državo in Italijo je nastala potreba ustanovitve italijanske konzulata v Ljubljani. Zborniško posredovanje je imelo uspeh, da je italijanska vlada septembra I. I. osnovala v Ljubljani samostojen generalni konzulat v Sloveniji.

PROMET S SUŠAKOM.

Po ratifikaciji sporazuma o Reki je ljubljanska zbornica posvetila pažnjo vprašanju ureditve prometa preko suške luke. Predvsem je bilo treba, da si zagotovimo na Delti in Brajdici primeren kompleks skladiščnih prostorov za našo uvozno in izvozno trgovino. Zbornica je v to vrhvo sklenila dve anketi interesentov, na katerih je bil dosežen glede porazdelitve prostorov popoln sporazum. Prijavilo se je 24 interesentov, ki so zahtevali skupno 22.203 m² skladiščnega prostora. Prometno ministrstvo ni sicer v polni meri ugodilo sklenjenemu sporazumu, vendar je vse predložene prošnje upoštevalo in nakazalo prostim skladiščnim prostorom v skupni izmeri 14.089 m². Do aktiviranja prometa z bazenom Thaum d. Reval na Reki do sedaj ni prišlo. 50 odstotni tarifni popust za vozne goske pošiljke po italijanskih železnicah je sicer pritegnil nekoliko prometa na Reko, vendar se položaj ni bistveno izpremenil. Za praktično izkoriščanje suške luke pa je treba rešiti tudi vprašanje direktne telefonske zveze iz Ljubljane na Sušak in s tem italijanskih železnic. Tozadevne zborniške akcije so ostale do sedaj nerešene. Na beneški konferenci je bilo po poročilu članov rešeno vprašanje našega tranzita preko št. Petra in Reke na Sušak, kar je za Slovenijo v gospodarskem oziru zelo važnega pomena.

OSNOVANJE BORZE IN TELEFONSKI DALJNOVODI.

Novo osnovana blagovna in efektna borza v Ljubljani je prišla s 16. avgustom poslovali. Število borznih članov znaša sedaj 142. Zaenkrat notira na borzi 10 vrst državnih papirjev ter 17 vrst delnic, s katerimi in zadolžnicami privatnih podjetij. Na blagovni borzi so za sedaj trgovale s lesom, žitom, poljskimi pridelki, sadjem, maslo, slanino, sirom, senom in slamo, vinom, kmetijskimi in tekstilnimi produkti, rudami in kovinami ter kožami in stroji.

Začelo je poslovati tudi borzna razpisnica, ki bo v veliko razbremenitev trgovinskih sodb in v olajšavo reševanja trgovinskih sporov. Zbornica je na dolgotrajnih anketah izdelala uzance za trgovino s lesom, vinom, žitom, strojnimi (železom, graham, lečo), krompirjem in prašiči ter svinjsko maslo, ki so že predložene ministrstvu v odobritev.

Glavni pogoj dobrega poslovanja borze je, da se doseže direktna telefonska zveza z Unjovodino, kakor tudi zoben zveza z Dunajem in Zagrebom. Telefonski promet z Italijo je bil po mnogih intervencijah 10. aprila 1924. Potreben bi bil tudi še drugi kablanski vod za promet z Zagrebom.

LJUBLJANSKI VELIKI SEJEM IN RAZSTAVNE PRIREDITVE.

Četrta prireditev ljubljanskega velikega sejma je dosegla kljub vladajoči kupeljski stagnaciji po moralni kakor tudi po materialni strani najboljše rezultate, tako da je njegova prireditev tudi za prihodnje leto že vnaprej zasigurana. Udeležilo se ga je 723 razstavljalcev, med njimi 148 izvoznikov. Notranji uspeh letošnjega velesejma pa kaže znatno večje število kupcev, ki je doseglo 17.304 na pram lanskemu letu, ko je znašalo samo 12.453.

Poleg tega so se vršile obrtna razstava v Mariboru, dalje konjske razstave in več sadnih razstav na kupeljski podlagi. Sadne razstave so prav dobro uspeli. Važnega pomena je osnovevanje stalne izložbe industrijskih virov iz Slovenije v Skopju, ki obeta postati važna institucija za pospeševanje našega eksporta in stikov z južno Srbijo, ki jo po pravici nazivamo deželo bodočnosti. Za prihodnje leto se med drugim pripravljata razstava vateriških izdelkov obrtnih razredov in obrtna izložba na trgovinski podlagi.

KRIZA INDUSTRIJE.

Stalno naraščanje vrednosti dinarja od srede avgusta spravlja našo domačo produkcijo, izvozno trgovino ter industrijo v težak predolni položaj. Na drugi strani namreč naraščajo zaradi podpoprečnih rezultatov letošnje žetve indeksi domačih veleprodajnih cen, kar vpliva v glavnem na cene življenjskih potrebščin, tako da se naši industriji produkcijski stroški niso mogli poreniti v razmerju s porabo dinarja. Razen tega se carinski natave (nájho) ni povzela v potrebni meri, da bi paraliziral rastočo opasnost inozemske konkurence.

V teku letošnjega leta je bil ožjo trikrat povznan, in sicer 15. januarja od 900 na 800, 1. septembra na 900 in 1. oktobra na 1000 %. Vendar je napetost na pram efektivnemu zlatovalu, ki je uveljavljen v vseh sosednjih državah, še zelo znatna. Najvišje panoge naše industrije zaradi tega le vegetirajo, ker obratujejo kamej s tretjino ali četrtino svoje kapacitete ter imajo zato tudi dražjo produktivno kot polno zaposlene inozemske tvornice.

PROMETNE ZADEVE.

V prometnem oziru je izredno važan dogodek za ljubljanski zborniški okoliš dovršitev železnice zveze Ormož-Ljubljana-Murska Sobota, ki je bila 22. novembra odprta. S tem je nastopila nova doba za gospodarski razvoj Prekmurja in tudi za ljubljanski okoliš, ki je bil do sedaj odrezan od zaledja in navezan na tranzit preko avstrijskega ozemlja. Poleg carine je za olajšanje industrijske krize važna ureditev železniško-tarifnih zvez. Na izvoznem kongresu v Beogradu je zbornica ponovno opozorila odločilne kroge na nujnost rešitve poročnih tarifnih vprašanj, ker se kritične posledice zadnjega povzkanja tarif vedno jameje kažejo. Prometno ministrstvo je na primer 17. julija načelno odobrilo 50 odstotni popust za izvoz lesa na suho, ki spada v jadranski promet, ki pa do danes ni stopil v veljavo. Zbornica je glede na vedno težjo konkurenčni položaj naše izvozne lesne trgovine ponovno intervenirala v tej zadevi na odločilnih mestih ter izvela našt za izvedbo dovoljenega popusta s štacijsko tarifo.

Ostale zborniške spomenice in akcije glede prometnih zadev so imele malo uspeha ter je ministrstvo obljubilo, da boče izvesti sukcesivno likvidacijo ostanov vojnih in povojnih ukrepov. Le vprašanje odprave ločenega računanja vozarine preko prog južne železnice, ki spada med najvišje težave našega gospodarstva in ki bo v Avstriji s 1. januarjem 1925. izvedeno, je bilo iz finančnih razlogov odklonjeno. Na podlagi podatkov spomenice smo dosegli tudi večje število deklaracij predmetov, ki so za našo industrijo zelo važni.

Zbornica zbira sedaj material in statistične podatke o našem železniškem prometu z inozemstvom, da bi mogla na podlagi zbranih gradiv stavi ministru konkretna predloga za ureditev tarifno-političnih odnosov s sosednjimi državami. Lmed dosežanih tarifnih konferenc je omeniti predvsem konferenco o tranzitu preko Madžarske in naše države, ki se je vršila v Trstu, Budimpešti in Beogradu, in na kateri sta si obe državi zagurale vzajemno popustni 20- do 30-odstotni popust za tranzit glavnih izvoznih predmetov preko ozemlja druge države.

OBRTNI RED IN STROKOVNO SOLSTVO.

Obširno anketo je izvela zbornica po strokovnih organizacijah glede načelnih vprašanj za ureditev obrtnega reda in vsa država. Zborniški interes je, da se na podlagi povojnih izkušenj v novem obrtnem redu odpravijo nedostaki, ki so se pokazali po vojni in da se v novem obrtnem redu varuje pred vsem interes strokovne usposobljenosti.

Izenačenje obrtne zakonodaje zadeva sicer na znatne težkoče, ker se je trgovina in obrt v Srbiji razvijala ob popolnoma drugih pogojih in zakonih kakor v naši krajini, in bo treba gotovo prehodne dobe, preden se ustvari močnost popolnega izenačenja.

Nadalje je zbrala zbornica obsežen statistični material v obrtniških in trgovskih strokovnih organizacijah v Sloveniji, ki omogoča pregled vseh obrtnikov in prijaviteljenih pomočnikov ter vajencev posameznih strok kakor tudi vpogled v razvoj, delovanje in premoženjsko stanje obrtnih zadug.

Zbornica je v izdatni meri gmočno podpirala obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo. V problem šolskem letu se je vršil pouk na 55 obrtno-nadaljevalnih, 3 gosilniških in 11 trgovskih nadaljevalnih šolah. Podpor je tem šolam dovolila zbornica do 128.200 Din. Subvencija, ki so jo prejete še šole od države je znašala 314.500 Din 84 par.

SOCIJALNOPOLITIČNE ZADEVE.

Dne 18. oktobra I. I. so stopile v veljavo tri važne izvršilne navedbe k zakonu o zaščiti delavcev, in sicer uredbi o delavnem času v trgovinskih in obrtnih obratih ter uredbi o odpravi in razpisu obratov, dalje pravilnik o postavljanju delovnega časa v industrijskih in rudarskih podjetjih ter pravilnik o blizinskih in tehničnih varnostnih odredbah v podjetjih. O osnutkih teh uredb so se vršile že lanske leto ankete pri zborniški ter skupna anketa interesiranih organizacij pri ministru za socialno politiko v Beogradu. Ministrstvo je v glavnem ugodilo zahtevam interesentov in uredilo delovni čas v zmislu predloženih osnutkov.

Zborniški predlog, da se s posebno uredbo deficitarno reši vprašanje praznikov zbog raznočrtnosti posameznih veroizpovednih delov, ni rešen.

Nadalje je zbornica pri ministru za socialno politiko urgirala rešitev svoje vloge glede reorganizacije urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, po kateri naj bi se poslovanje pri tem uradu pomenstveno in omogočilo znižanje režijskih stroškov in zavarovalnih prispevkov.

Zbornica je naslovila na ministru za socialno politiko in Srednjaj urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu vlogo s predlogom da se iz razlogov zdravja finančne gospodarske pri socialni zavarovalni zavodih, pa tudi v interesu razvoja socialnega zavarovanja same države prej izda pravilnik o določanju gospodarskega pri Srednjem uradu kakor tudi pri okrajnih uradih za zavarovanje delavcev.

Zbornica je predlagala, da naj se določi v pravilniku, da se imajo iz razpoložljivih kapitalov delati posojila kreditni industriji in obrtnosti. Na to vlogo je Srednji urad izjavil zbornici, da ravnanje s to vlogo ni dobro uvidela potreba, da bi koncentracija gotovine v današnjih naših gospodarske denarne krize ogrožala ravnanje državnih zavodov posameznih pokrajin, ker bi ti denarni zavodi plaširane kapitalne morali odtegniti svojim dolžnikom, ki so po veliki večini poslovalci: industriji, veletrgovci, trgovci in mali obrtniki — torej osebe, katere s svojimi prispevki nosijo pretečni del bremena delavskega zavarovanja. Zato je ravnanje Srednjega urada sklenilo, da se mora razpoložljiva gotovina vlagati v denarne zavode prvega reda v dolžni krajinah, kjer je plačana. Obenem je določilo, katere nove zavode je v zmislu statuta smatrati za prvo redne.

Tako ostaja razpoložljiva gotovina za uporabo delavcem one pokrajine, ki so to gotovino tudi pretežno plačale. Ugodni predlogu da bi se iz teh vsot dajali direktni krediti industriji in obrtnosti, pa je po izvezi urada nemogoče, ker ni za to dana zakonska podlaga, razen tega bi tudi denarni zavodi ne mogli niti zadostne garancije, da se bodo od teh pri njih naloženih kapitalov delali po nižji obrestni meri krediti industrijem, trgovcem in obrtnikom, ki so člani Srednjega urada.

KREDITNE ZADEVE.

Zbornica in Zveza industrijev sta intervenirali pri vodstvu Narodne banke v zadevi kreditov. Da bi se omogočila čim večja udeležba domačih podjetij pri državnih dobavah, se je zbornica pridružil vlogi Zveze industrijev, poslani na vsa kompetentna ministrstva.

Upoštevanje težke kreditne razmere, v katerih se nahaja naše obrtnost, je zbornica poleg prej omenjene akcije pri Srednjem uradu naslovila vlogo na ministru za trgovino in industrije glede brezobrestnih posojil za obrtnike iz čiste dobite razredne loterije. Zbornica je dobila od ministrstva trgovine in industrije odgovor, da je iz preostanka zadnjega kola razredne loterije določen za podporo obrtniškega izosa 74.000 Din, in to za obrtniško vse države.

V pripravi, da bi mogla v tem pogledu prinesiti znatno odpravo pooblaščenca državnih Obrtnih bank, je zbornica urgirala nje ustanovitve. Načrt zakona in statuta je bil že predložen zakonodajnemu odboru, a so se deli zaradi razpisne skupščine morali prekiniti.

POSPEŠEVANJE IZVOZA IN DRUGE ZADEVE.

V vrhu pospeševanja direktnih trgovinskih stikov z inozemstvom je zbornica intenzivno gojila stike s našimi konzulati v inozemstvu ter bila v stalnih stikih z raznimi inozemskimi zbornicami ter gospodarskimi združenji.

Zbornica je udeležila ankete za sestavo novega voznega reda, ankete za pospeševanje tujeskega prometa, ki spada v Slovenijo med najvišje panoge pridobitnosti, dalje ankete za znižanje carinsko-

posredniških pristojbin, ki znatno bremenijo naš izvozni in uvozni promet, ankete za likvidacijo vezanega režima stanovanj ter raznih drugih strokovnih posvetovanj in prireditve.

V zakonodajnem oziru je zbornica podala obširno izjavo glede našega brezovnega in telefonskega zakona, katerega je izdelala ministrstvo polit in telegrafov.

Vprašanje revizije uradbe o prisilni poravnavi izosa steda se nahaja še vedno v štadiju razprave ter se ima končno rešiti na prihodnjem kongresu v Sarajevu.

STATISTIKA TRGOVSKEGA IN OBRTNIŠKEGA CIBANJA.

V drugem četrtletju letošnjega leta je znašalo število prijav obrtniških obratov 509, število ojav pa 203, v tretjem četrtletju pa je bilo še samo 879 prijav in 178 ojav. Ako primerjamo te številkke s povprečnim številom prijav in ojav lanskega leta, ki so znašale mnogo nad to, vidimo vedno večje nezadovoljanje in znatno ustajanje gibanja, ki je naravna posledica vlad. joče stagnacije in kreditnih težkoč.

Pri trgovinskih obratih je bilo v drugem četrtletju prijavljenih 564 novih obratov in odjavljenih 203, tako da znaša prihodek 168 obratov. V tretjem četrtletju pa je znašalo število prijav samo 879, dočim je število ojav padlo na 203, tako da ostane kot prihodek samo 61 obratov. Relativno največje je število prijav za trgovino s mešanim blagom, ki znaša v drugem kvartalu 94, v tretjem pa 37, dočim znaša število ojav v isti dobi 52, odnosno 35. Na drugem mestu je trgovina s lesom s 54, odnosno 22 prijavami ter 27, odnosno 13 odjavami, na tretjem pa je trgovina s tekstilnimi pridelki s 34, odnosno 15 prijavami in 10, odnosno 13 odjavami. Poleg tega belimo še v sejmstvu za ten prispevek, in sicer v drugem kvartalu 33 prijav proti 19 odjavam, a v tretjem 24 prijav proti 14 odjavam.

Večjih obrtniških podjetij, odnosno podjetij na tovarniški način je bilo prijavi-

nih v drugem četrtletju 25 in odjavljenih 7, a v tretjem četrtletju 28 in odjavljenih 6. Večina ojav se nanaša zaradi vedno hujše stavbenke krize na izdelavo cementnih izdelkov.

V trgovskem registru je bilo v tretjem četrtletju na novo vpisanih 20 posameznih trgov, 5 javnih trgovskih družb, 12 družb s omejeno zvezo ter 5 delniških družb, a v istem registru pa 10 izbrisanih. Izbrisanih pa je bilo v istem času 6 posameznih trgov in 4 javne trgovske družbe ter 2 družbi. Konkretno so bili razglašeni na 4 tvežani, in sicer 1 posamezna trgovka, 1 delniška družba in 2 družbi s omejeno zvezo. Število poravnanih znaša 4 in se nanaša samo na posamezne trgovke.

Drugem polletju je do 15. decembra prejela zbornica 6164 dopisov in odpravila 3126 ekspedicijskih. Nadalje je izvela zbornica 105 uvoznih potrdil, 683 svedoč o kakovosti in 112 svedoč na udeležbo pri javnih licitacijah in 138 raznih drugih potrdil.

V splošnem se mora ugotoviti stalno boljše stanje našega trgovskega bilanca kakor tudi naša brezobrestna razprava o gospodarskih razmerah s sosednjimi državami. Tudi v prometnem oziru se je kljub polenceniranju prometa v jesenski kampanji zmagala krilika situacija brez prometnih omejitev.

Po novem letu se pričakuje, da se bodo nadaljevala izboljšanja trgovinskega stanja z Avstrijo, kjer stopa s 1. januarja nova avtonomna tarifa v veljavo, dalje, da pride do pogajanj za trgovinsko pogodbo z Grčijo, ki bo tudi uveljavila novo carinsko tarifo in ki dobiva zaradi velikih razstavarskih in kolonizacijskih del na naš izvoz vedno večji pomen. Poleg tega se pričakuje tudi sklep v okviru pogodbe z Avstrijo, na katero se že sedaj vršijo predpriprave. S tem bodo urejeni na dobo najmanj petih let naši trgovinski odnosi s sosednjimi državami.

Narodna banka SMS v I. 1924

Narodna banka je v letošnjem letu nadaljevala svojo politiko glede državnega kakor privatnega kredita in se je držala zakona ter pravil, ki ji zabranjujejo, da daje državi večje kredite kakor so predpisani po zakonu. Privatnikom pa je ustrezala samo toliko, kolikor se je odložaj zlate podoge menjal.

Tako so posojila na menice znašala v početku leta 1333,7 milijona, a koncem novembra 1316,3 milijona Din; to pomeni torej majhno nazadovanje, čeprav je bil v I. 1924. bila potreba po kreditu velika, ker se je težko dobival denar, a kolikor je bilo, se je moral obrestovati tudi po preko 20 odst. Narodna banka se je morala kljub vsem kreditnim težkočam držati zakonskih p. edpisov, pač pa bi bila njena dolžnost, da bi s svojo kreditno politiko upirala na obrestno mero pri onih ustanovah, ki kredite Narodne banke uporabljajo za direktno kreditiranje gospodarstva. V tej zadevi je Narodna banka pred kratkim začela akcijo, da bi z maksimiranjem obrestne mere vsaj deloma odvrnila od našega gospodarstva težka bremena kreditne krize.

Spremembe stanja Narodne banke od 1. januarja do 1. decembra 1924. so razvidne z nastopne tabele po važnejših postavkah (v milijonih Din):

Kovinska podlaga:		
v zlatu	1. I.	1. XII.
	68.8	72.3
v srebru	18.7	17.4
v tujih valutah	3.1	2.4
v depozih v tujini	348.0	393.2
Iosojila:		
na menice	1333.7	1316.3
lombard	189.9	206.9
Račun za odkup kronskih novčanic:		
	1199.7	1208.2
Račun začasne razmenice:		
	362.8	389.9
Državni dolg:		
po posojilu na bone	961.6	965.3
po izrednem kreditu	2000.0	2000.0
Glavnica:		
	22.1	25.4
Rezervni fond:		
	5.3	5.9
Oktok novčanic:		
	5790.2	6034.3

Celokupna kovinska podlaga je znašala 1. januarja t. I. 438,6 milijona, a 1. decembra t. I. 487,2 milijona Din v zlatu; povečanje je znašalo torej 48,6 milijona dinarjev v zlatu. Posamezne postavke je povečala za 3,5 milijona, in sicer prihaja ta povečanje od dela likvidirane podloge bivše Avstro-ogrske banke. Košična sredstva se je zmanjšala za 1,3 milijona, tove valute so porasle za 1,1 milijona, a depozij v tujini v raznih valutah poraslejo prihrast za 45,2 milijona dinarjev v zlatu.

Državni dolg je v početku leta znašal: odkup kronskih novčanic 1199,7 milijona, račun začasne razmenice 362,8 milijona, po posojilu na bone 961,6 milijona in po izrednem kreditu 2000 milijonov; skupno 4524,1 milijona Din. Dne 1. decembra t. I. je znašal: odkup kronskih novčanic 1208,2 milijona, račun začasne razmenice 389,9 milijona, po posojilu na bone 966,3 milijona in po izrednem kreditu 2000 milijonov Din; skupno 4564,4 milijona dinarjev. Stanje 1. decembra t. I. pokaže torej prihrast 40,3 milijona Din.

Oktok novčanic se je od 5790,2 milijona dne 1. januarja t. I. povečal za okrog 244 milijonov na 6034,3 milijona dinarjev dne 1. decembra t. I.

Tržna moročila

S hmeljskega tržišča. Poročilo Hmeljarskega društva v Zalcu. Zateč (CSR), 19. decembra. Zadnje dni je bilo veliko povpraševanje po hmelju in cene so se skokoma dvigale na 3200 in 3300 Kč za 50 kg. Glavni kupci so eksporterji in komisijonari, ki kupujejo zgolj v kritje potrebnih množin hmelja za domače in inozemske veleprodavce. Ob uri, ko to pišemo, se pakuje: za I. od 3400 do 3500 Kč, za II. 3250 do 3300 Kč, za III. 3200 do 3250 Kč za 50 kg. Koščno razpoloženje je izredno čvrsto, cene naraščajoče. Oček ohvir, v katerem se pomika cene, dokazuje živost hmeljskega trga.

— Položaj na žitnem tržišču. Cene so v zadnjem času poskočile, kar je v zvezi s čvrstoto na ameriških tržiščih. Inozemstvo je povikane cene dovoljevalo, radi česar se je kupčija dalje povoljno razvijala. Pšenica se v Vojvodini trguje okrog 415 Din in tudi do 430 Din, turščica 185 do 200 Din, moka 600 do 630 Din ob vtovorna postaja.

— Odgovoritev zborovanja Centralne industrijskih korporacij. Iz Beograda poročajo, da je zborovanje Centralne industrijskih korporacij predloženo na sredo januarja.

— Redni občni zbor ima Portland-cementna tovarna, d. d. na Dovjem dne 10. januarja 1925. ob 12. uri v poslovnih prostorih podružnice Jadransko-Podunavske banke v Ljubljani.

— Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini zepuščine po umrlem trgovcu Henrik Primusu, trgovcu v Mariboru (narok 29. januarja 1925. ob 9. uri), ter o imovini Josipa Novaka, posestnika in trgovca v Trzinju (narok 26. januarja 1925. ob 10. uri). — Poravnalna zadeva Franja Lebana, trgovca v Rogozji, je s poravnavo končana.

— V trgovski registru sta se vpisali nastopni trgovci: Josip Ivančič, trgovina s suknom v Ljubljani, in Anton Fras, masnufakturna trgovina in krojaški atelje v Sečnici ob Dravi.

— V zadržni registru sta si vpisali nastopni zadrugi: Zadruga elektrana v Smrtnem ob Paki, r. z. z. o. z., ter Hramnica in posojilnica v Veržuju, r. z. z. n. z.

— Prodaje. Prodaja lesa se bo vršila 15. januarja 1925. pri Šumsko-gospodarskem uradu ogulinske imovne občine v Ogulinu. — Prodaja razne starega materiala se bo vršila pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu. Predmetna oglas sta v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Dobave. Vrh se bodo naslednje ofertne licitacije: Dne 14. januarja 1925. pri intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 160.000 kilogramov koruze. — Dne 15. januarja 1925. pri oledenju za mornarico v Zoru na glede dobave porcelanaste namizne posode (12 garnitur) za podoficirsko mizo na ladji ter glede dobave kuhinjskega orodja (12 garnitur) za kuhinje na ladji, v glavnem državne železnice na Selo pri Ljubljani glede dobave 50.000 kg ovas; pri intendaturi Vrbaške divizijske oblasti v Banjalubi glede dobave 210.000 kg ovas. Predmetni oglas so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

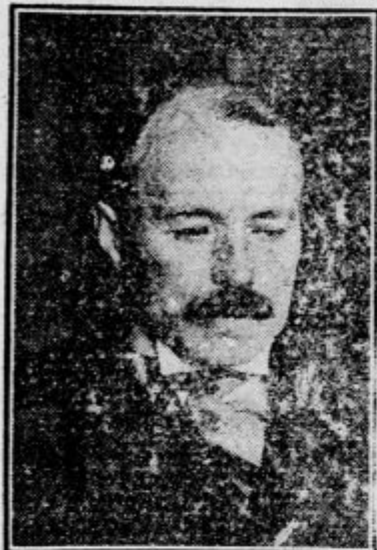
Domače borze in najnovejša tržna poročila na česti strani.

Lastnik in izdajatelj: Konevrtij d. d. z. o. z. Uredništvo: Fr. Brozovič, fisk. Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Iz življenja in sveta

Novi predsednik Svic

Predsednik Švicarske republike ima morda med vsemi državnimi poglavarji v civiliziranem svetu na manjšo moč. V notranji politiki je njegov vpliv minimalen, ker se vse zadeve rešuje s pomočjo samovolje, razvite do visoke demokratičnosti načel, v zunanji politiki nima posla.

Grafika: d'Almeida

ker jo vodi poseben zvezni svetnik za zunanje zadeve; in še oba skupaj nimata posebnih skrbí, ker uživa Šveica po tradiciji in mednarodnih pogodbah v koncernu evropskih držav izjemno stabilno in po zgodovini že nekam posvečeno nedotakljivost.

Švicarski zvezni predsednik je zato res le zunanji reprezentant republike. Ni čuda, da se svet bore malo zanima za vprašanje, kdo zavzema predsedniško mesto, in da se izvrše vsakoletne volitve — predsednik se voli le na eno leto — od zunanjega sveta neopaženo. Letošnje volitve so se vršile pred 14 dnevi, izšel je iz njih kot zvezni predsednik za l. 1925, zvezni svetnik Jean-Marie Musy, čigar sl'ko objavljamo zgoraj. Musy je po narodnosti Francoz; kljub temu, da je Šveica do dveh tretjin nemška, ni bilo v javnosti glasu proti njegovi izvolitvi. Tudi dokaz za idealno urejeno sožitje dveh po krvi in čustvanju različnih narodov. Za marsikaj lahko Švicarje zavidamo!

Peter Freuchen zopet doma

Zanimivosti z njegovega bivanja med Eskimi.

V drugem članku smo že popisali potovanje danskga raziskovalca severnih krajev Knuda Rasmussena, ki se je pred kratkim vrnil v domovino. V naslednjem pa se hočemo nekoliko pomuditi pri drugem polarnem raziskovalcu Petru Freuchen.

Peter Freuchen se je napotil skupaj s Knutom Rasmussenom v kraje večnega snega in ledu Rasmussen mu je dal nalog, naj preišče Dansk otok. Baffinovo zemljo in Groenlandijo. To se je zgodilo pred štirimi leti. Med tem se je Rasmussen že vrnil v domovino, za Freuchenom pa je izginila vsaka sled, tako da je že ves svet mislil, da ga ni več med živimi. Nedavno pa so listi poročali, da se je vrnil tudi on v domovino. Podal je zastopnikom tiska zanimive podatke o svojem štiriletnem bivanju v najsevernejših krajih naše zemlje, kamor pred njim še ni stopila noga Evropejca. Kajti Peter Freuchen je edini belokožec, ki se je prodrl do 76° severne širine, kjer leži kraj Thule, najskrajnejša severna točka Groenlandije. Freuchen si je celo ustvaril tam gori lastno domačijo; oženil se je z ženo iz rodu Eskimov, s katero je imel dva otroka; žal, mu je žena kmalu umrla in z njo sinček, ostala pa mu je ljubka hčerka, ki jo je krstil na ime Pipaluh.

Rodbinske vezi, ki spajajo Petra Freuchena z Groenlandijo, so mu ustvarile posebno mesto med raziskovalci polarnih krajev. Tako mu je bilo mogoče, da si je nabral bogatih kartografskih podatkov o Baffinski deželi in njeni okolici in proučil običaje rodov, ki prebivajo v divjih pokrajinah Chisterfelda in na severu Kanade. Dognal je, da so ta plemena istega izvora kakor Eskimi z Groenlandije — teza, ki se popolnoma strinja z Rasmussenovimi trditvami.

Evropejec, ki zaide v kraje, kjer je živel Peter Freuchen, se mora popolnoma odpovedati evropskemu življenju in njegovim navadam, zadovoljiti se mora z bomo hrano, ki mu jo nudijo poljsko rastlinstvo in zajčje govorje, in le redko si lahko privoščijo medvedovo in lisicje meso. Temu primerne so seveda tudi razmere, ki vladajo med tamošnjimi domačini.

Peter Freuchen se je brzo zvil v navade Eskimov. Spoznal je njihovo religijo, ki prepoveduje n. pr. za dobo polarne noči šivanje tulnove kože, lov na severnega jelena in uživanje hrane v istem prostoru, kjer prebiva noseča ženska. Spoznal je da so socialne razmere med Eskimi zelo primitivne, da kmetje zamenjujejo žene med seboj ter da je ta običaj izginil le pri njih Eskimih, ki so se izpreobrili h krščanstvu. Samomora Eskimu vera ne prepoveduje, in če se kdo odloči, da stori konec svojemu življenju, popuši še poprej tobak, ki mu ga je kdo ponudil, potem se šele gre obesiti. Vsako žensko dete, ki mu takoj ob rojstvu ne morejo najti bodočega moža,

starši prodajo ali pa usmrte. Posledica tega krutega običaja je, da je med Eskimi vilo malo zastopnic ženskega spola, vsled česar se je tudi razvila polandrija, znesla z dvema ali več možmi niso med Eskimi nič redkega. Mnogo grša pa je navada Eskimov, da se v slučaju lakote ne branijo niti človeškega mesa.

Poleg navedenih nizkotnih platí eskimskega značaja pa je treba poudariti tudi plemenite poteze njihovega karaktera, ki jih pogrešamo pri marsikaterem civiliziranem človeškem plemenu. Eskimo je oseben hraber, zna se premagovati in je dostopen idealizmu. Ganišva je sledeča zgodba, ki jo pripoveduje Freuchen: V deželi je divjala lakota. Mati starka, ki je čutila, da ne bo več dolgo živeča, je prosila svojega sina, naj jo ubije. Sin ji ni hotel izpolniti želje. Pomnilkanje je postajalo vedno huje. Mati je vnovič prosila sina, naj jo ubije, in ker on ni hotel, mu je ukazala. Sin se je vdal: napravil je sneženo hišico, zazidal vanjo svojo staro mater, potem pa je hodil okrog hišice, plakal na ves glas in strmel v nebo, kamor mora po veri Eskimov vzleteti duša umrle in nemo ime.

Peter Freuchen pripoveduje dalje, da prihajajo tudi med Eskime že misijonarji, ki izpreobračajo ljudi. Toda po njegovem mnenju je treba biti pri tem primitivnem narodu silno previden. Opasno je namreč, stare ukoreninjene navade prehitro nadomestiti z novimi nadomestki. Treba je postopati polagoma in postopoma. En uspeh je že dosežen. Bolniki ki so bili poprej prepričani samemu sebi, uživajo danes oskrbo svojih sorodnikov. Žal, pa se je s tem razpasla epidemija.

Pierre Freuchen s svojo eskimsko ženo in svojima otrokoma.

Bombastična reklama

V Ameriki seveda, in sicer v San-Diegu v Kaliforniji, se je poslužil iznajdljivi podjetnik »Plaza Theatre« bombne reklame, v pravem pomenu besede, namreč s pravo bombo.

Da bi zbudil pozornost občinstva in napravil svoje ime popularno, kar je vendar prvi uspeh in glavni cilj reklame, je prišel podjetnik, ki je bil v tem primeru res podjeten človek, na fantastično misel, ki se mu je tudi izborna obnesla. Hotel je namreč na vsak način priti v liste. Rad bi videl, da bi se z njim bavili časopisi na dolgo in široko in v zvezi s stvarjo, o kateri naj vsaj nekaj dni govori po možnosti ves svet. Tako bi poznal njegovo ime vsak človek in s tem naravno tudi njegovo podjetje, ki naj bi bilo z zadevo tesno združeno.

In res. Moč je šel in skril v uredništvu dnevnika »Union« bombo. Ne morda papirnato, ampak pravo, resnično bombo, tako, ki lahko eksplodira, ako so za to dani vsi pogoji. No, lastnik »Plaza Theatre« je že skrbel, da niso bili dani vsi pogoji, sicer bi bila nameravana reklama zanj malce neprijetna. Bombo je napravil neškodljivo s tem, da e ni napolnil z razstrelivom, je pa imela pristno vzgled, ki se je pridno kadilo. Vsakdo, ki je naletel nanjo, je moral imeti vtis, da se bo bom-

ba vsak hip razletela in njega raztrgala na drobne kose.

Nadrt se je, popolnoma posrečil. Ko so prišli uradniki na delo, je zapazil nekdo pod svojo mizo majhno, črno, kadečo se in smrdečo stvar. Ko je natančneje pogledal, se je sesedel strahu; pod njega je bila položena strašna petarda, ki se bo zda, zdaj razletela! Vse je bilo po koncu in je letelo k vratim.

Ampak uredniki imajo razen svojih časnikarskih dolžnosti še druge, namreč splošne, državljanske. Imajo pravice, kakor vsak drug človek, da jih ljudje puste v miru in ne ogrožajo njihovega življenja. Zato so novinarji »Uniona« tekli na policijo in prijavili zadevo. Redarstvo je začelo stvar preiskavati. Videlo je, da gre sicer za pravo bombo, vendar pa za tako, ki ne more napraviti neposredne škode. Lahko pa vseeno škoduje dotičnemu, ki se je preveč ustrašil. Storičca ni bilo težko dobiti. Izvohali so ga in vtaknili pod ključ.

Glavni dobitek

ne more vsak zaleteti, toda mnogo pridobite na gotovini, ako vse oblačilne predmete za sebe in svoje kupujete pri najosnejši trvdki

Drago Schwab, Ljubljana.

To pa je bilo ono, kar je hotel mister Smith imeti. Prišel je v list »Union« in potem po vrsti v vse druge časopise od največjega do najmanjšega, od najresnejšega do najbolj revolverskega. Listi so pisali na dolgo in široko, prav po ameriškansko, o bombni aferi v uredništvu »Uniona«, kjer je šlo na manj za zaroto, če ne za kaj hujskega. Storičca Smith seveda ni mogel biti sam, ampak je moral imeti vse polno pomagačev. In kje naj išče svet pomagače drugod kot v njegovem razširjenem podjetju »Plaza Theatre«! Naravno, da je bilo prijetih nekaj nameščencev podjetja in po nedolžnem vtaknjenih v luknjo. Brihtna glava Smithova pa si je v večji zadovoljnosti melo roke, ker se mu je načrt tako imenitno obnesel.

Pri zasliševanju se je Smith seveda izrekal in povedal zelo resnico. Obsojen je bil le v malenkostno kazen, ki jo je moral odsedeti. Pa je že skrbel, da so listi primerno pisali o njegovi kazni.

Mož je dosegel svoj namen, in par tednov ni v Kaliforniji nihče govoril o drugem kot o »bombni« aferi mistra Smitha in o njegovi res »bombastični« reklami.

Sugestija in hipnotizem

Kakor vsaka veda, opira se tudi hipnotizem in sugestija na že davno poprej dognana in dokazana dejstva. Pod naziv »hipnoza« (grško: hypnos — spanje) uvrščujemo vse prikezní, ki se javljajo na človeku, na katerega vpliva drug človek na poseben način. Glavni značaj hipnoze je izpremenjeno duševno stanje hipnotizovanega z zvišano sprejemnostjo za sugestije.

Sugestija je predstava, vzbujena v človeku na umeten način ki jo sprejme dotičnik brez običajne predhodne presoje ali kontrole v obsegu normalne kritike razuma. Vseled tega se more sugerirati vsaka poljubna predstava.

Sugestivnost je zmožnost sprejemanja takih sugestij in je pri različnih ljudeh različna, vendar se nahaja v večji ali manjši meri pri vsakem človeku. Čim večja je sugestivnost, tem lažje je hipnotizovati dotičnega.

Hipnotizem ni v nikakem primeru škodljiv ali nevaren zdravju hipnotizovanega. Hipnoza ni nič drugega, nego navadno spanje, povzročeno po tujih sugestijah. Hipnotično spanje in navadno spanje sta si popolnoma enaka. Ako pustimo osebo predolgo pod hipnotičnim vplivom ali če jo sploh ne prebudimo, preide hipnoza v kratkem času v navadno spanje in se čez nekoliko časa zbudi oseba sama od sebe.

Če je pri tem kaj nevarnega, potem so to lahko edino sugestije, ki jih prejme hipnotizovanec. Hipnotizem sam na sebi ni nič škodljiv niti nevaren, sugestije pa so v primeru, da hočemo vzbuditi v komu dobre lastnosti ali če so v rokah zdravnika, neprecenljiv pripomoček k uspehu. Sugestije so lahko škodljive le fizičnemu telesu, kadar so usmerjene proti duševnemu razpoloženju hipnotizovanega, ali če delamo z njim daljše naporene poskuse.

Za proizvajanje hipnotičnega spanja je potrebno, da vzbudimo v osebi, katero hočemo hipnotizovati, nenavadno duševno napetost in pozornost. To se doseže najlažje in v prvi vrsti s sugestijami, nadalje z enoličnimi vtisi na čutila, izmed katerih je oko najbolj občutljivo in vseled tega tudi najbolj uporabno. Na ta dejstva se opirajo vse stare in nove metode. Drugi pripomočki, ki nas dovedejo do istega cilja so držala na tip in sluh.

Naj li damo prednost tej ali oni metodi, uspeh to vedno odvisen od zmožnosti hipnotizejca, prenesti in uveljaviti s pomočjo svoje volje na poljuben način svoj

jekleni in neodoljivi »choem« v dušo drugega. Ali se poslužuje pri tem mehaničnih sredstev ali samo sugestij, vse manipulacije imajo smoter, narediti in ustvariti v mislih in v domišljiji druge osebe vtis ali predstavo, ki jo hoče izvesti pri njej s svojo voljo; vse manipulacije imajo sugestiven namen. Razlika je le ta, da prenesemo z besedo, to je s sugestijo svojo voljo najlažje in najtočneje naravnost do zavesti drugega, medtem, ko delujejo vsa druga sredstva večidel indirektno in avto-sugestivno.

Moč sugestije ni znana samo hipnotizerju. Koliko ljudi se je poslužuje nevedno dnevno. Netroj takih primerov vidimo tako v zasebnem, rodbinskem in družabnem življenju, kakor tudi v trgovini, politiki itd.

Kdo še ni slišal govornika, ki ga je prepričal s svojimi izjavami v kratkem času o kakšnem vprašanju, o katerem je imel par minut poprej ravno nasprotno mnenje. S kako lahko to uveri vseh trgovcev svojega kupca, da je neka roba najboljša, da mu je neobhodno potrebna ter jo kupi, če ravno nima uporabe ali potrebe zanjo.

Vidimo nadalje primere, kako vname verski ali politični fanatik s svojim govorom v srcih poslušalcev ogenj najhuje, nebrzdljive strasti, kako so vodili veliki vojskovodje cele mase kot bitja brez vsake misli in volje v brezobzirni boj proti vsemu, kar so oni sovražili in kar so hoteli uničiti in pokončiti.

Iz teh malo primerov že je razvidno, kako brezmejna je moč sugestije in kako ogromna postane lahko sila besede, katere je oživljena in oborožena z jekleno, neodoljivo voljo.

Ad. Vizjak

Benito Mussolini

Vodja fašistov in diktator Italije, Benito Mussolini, se mora boriti z vedno večjimi težavami. Zdi se, kakor da se

Grafika: d'Almeida

hoče zločin Matteottijevca umora maščevati nad njim in njegovo stranko, ki sta bila nedavno še vsemogočna. Danes se krha železna disciplina v stranki, fašistovski prvoboritelji frondirajo proti »Vodji«, od zunaj pa pritiska z vedno hujsim navalom strnjena opozicija. Da bi zmotil srdite bojevnike in uravnil njihovo pozornost v drugo smer, je Mussolini čez noč položil na mize poslanske zbornice dakokosežno reformo državnoborskega volilnega reda. Svoj namen je — vsaj začasno — dosegel: vsa Italija je presenečena osupla in vsa politična pozornost je za enkrat osredotočena na ta najnovejši, drzni Mussolinijev eksperiment.

Mussolini in njegov najvišji štab pa delajo med tem z mrzlično vneto tudi sicer, da okrepe »Vodjevo« pozicijo, razširijo njegovo popularnost. Morda še nikdar ni krožilo po italijanskem in drugem evropskem časopisu toliko vesti o Mussoliniju, kakor ravno zadnje tedne, nikdar še ne

Maurice Maeterlinck:

Pokolj nedolžnih

(Le Massacre des Innocents.)

Tisti petek, 26. v mesecu decembru, okoli večerje, je prišel v Betlehem majhen kravar in strahovito kričal.

Kmetje, ki so pili pivu v gostilni k Modremu levu, so edrili vetrnice in počeladali v vaški sado. Jak; videli so otroka, ki je stopal po snegu. Prepoznali so, da je bil Korneljev sin in so mu zavili z okna: »Kaj se je pripetilo? Pojdi spat!«

Deček pa je odzvenel z grozo, da so razbeli sanci, zažgali pristavo, obesili njegovo mater na vrh in zvezali devet njegovih sestic okoli debla velikega drevesa.

Kmetje so jedro zapustili krčmo, odšli v doma in vračevali. Povedal jim je še to, da so v jaku na knjih običajno v celcaje, da so od enoličnega njega celcaje Petrusa Kraverja in nato vstopili v gozd z ovci in kravami.

Vsi so tekli k Zlatemu solncu, kjer sta Korneliz in njegov svak srebrala svojo mero piva. In krčmar je udril v vas in vnil, da se »Pležo« Španci.

In završal je velik trušč v Betlehemu. Zenske so odpirale okna, kmetje pa so prazajali — hiše s svetilkami, ki so jih v njihili, ko so prispeli v sadovnjak, kjer je bilo jasno ko opoldan zbog snega in polne lune.

Zbrcali so se okrog Korneliza in Kra-

verja na trgu pred krčmo. Mnogi so bili ozirali vile in grablje in se elahali v pogovar, li pod drevesi.

Ker pa niso vedeli, kaj početi, je eden izmed njih stebel po župnika, čigar last je bila Kornelizova pristava. Prišel je iz hiše s cerkvenikom, ki je nosil cerkvene ključe. In vsi so krenili na potopališče in župnik jim je zavpil z vrha sto'a, da vidi rdeče oblake v smoti, kjer je njegova pristava; a neto je bilo močno in najl' so ostalo pokrajino polno zvezd.

Ko so se bili dalje časa posvetovali na pokopališču, so sklenili, da se bodo skrili v gozdu, ki bi ga bili imeli preči Španci, in napadli, če jih ne bo preveč; tako bi jim odvneli živino Petra Kraverja in plen, ki so ga bili nagrabili na pristavi.

Oborožili so se tedaj z vilami in grabljami, a ženske so ostale z župnikom — okoli cerkve.

Iščoč pripravnega mesta za zasedo, so prišli v bližino milina na mejah gozda in uleteli pristavo, ki je gorela sredi zvezd. In so se namestili tamkaj pred zmaznjeno lovko in pod ogromnimi hrasti.

Pastir, ki so ga zvali rdeči Palček, se je povzpel na vrh griča, da bi bil opomnil mlinarja, ki je zaprl mlin in motril ogenj na obzerrju. Medtem pa je pustil vaščana v hišo in sta se cba postavila pred okno, da bi opazovala iz daljave.

Luna je sijala pred njima na požar in glej — opazila sta dolgo povorko, ki

je stopala po snegu. In ko sta se naglo čula, je Palček stopil k nim, ki so bili v gozdu, in zdaj so razločili štiri jezdece nad čredo, ki se je videla, ko da se pase na ravni.

Medtem, ko so opazovali na obali lovke, in pod drevesi, ki jih je obseval snežni mlin, je cerkvenik pokazal živo ograjo, da so se izza nje poskrili.

Zivali in Španci so se »omikali« po ledu in ovce, ki so despete v gozd, so se trgele listje, ko je Korneliz udril skozi grmovje; za njim pa so se vsuli drugi s svojimi vilami na čelo. In nastal je velik rokolj nad ritnikom, sredi nage nadenih ovč in krav, ki so promatrle boj in luno.

Ko so bili pobili ljudi in konje, se je Korneliz zakadil prelo ravni k ocnem. drugi na so orenili mrličje. Potlej so se vrnili na vas s čredami. Zene, ki so izza zidov pokopališča zrlje v strahotno besto, so jih videli, ko so prihajali med drevmi in so jim robitelje z župnikom nazorili. In so se povrnili, plečoč veliko kolo sredi cirk in česov.

Vrsteč se pod hruskami v sadovnjaku, kjer je bil Palček razbezel svetiljke v znamenje prošenja, so vpraševali župnika, kaj bi ročeli.

Slednič so sklenili zapreči voz, da bi prepeljali v vas truplo črne in devet njenih hčerkic. Sestre in druge vaščane iz očtelji ranke so se povzpele nanj, nato tudi župnik, ki je hodil s težavo, ker je bil velik in toščak.

Vrnili so se tedaj v log in prispeli v

tišilo, začarane ravni, kjer so videli nare ljudi in konje, ki so bili preobaleni po bleščavem ledu nad drevmi. Potlej pa so krenili proti pristavi, ki je gorela sredi pokrajine.

Ko so prispeli k sadovnjaku in hiši, vsej rdeči od plamenov, so obstali pred durmi, da bi gledali veliko kmetovo nesrečo na vrhu. Zena je visela vsa naga na vejah ogromnega oreha; mož se je vzpenjal po lestvici na drevo, ki je okoli njega devet malih hčera čakalo mater na ledini. Ze je bil stonil na široko vejico, ko je opazil v luči snega množico, ki je zrla vanj. Jokaje je dal znamenje za pomoč in zdaj so ljudje stonili na vrt. Potem so se cerkvenik, Palček, mlinarja od Modrega leva in Zlatega solnca, župnik s svetilko in veliko drugih vaščanov povzpeli v mesečini na zasneženi oreh, da odvežejo mrtvo, ki so jo vaške žene na podnožju drevesa sprejele v sveto naročja kot pri snemanju s križa našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Naslednjega dne so pokopavali in tisti teden ni bilo nikakih izrednih dogodkov v Betlehemu. Prihodnje nedeljo po veliki maši so bežali skozi vas lačni volkovi in snežilo je ves dopoldan; potem pa je nagloma prodrlo solnce in kmence so se vrnili h kosilu kot po navadi, orioravljajoč se k večernicam.

V tistem trenutku ni bil nihče na trgu, kajti zmrazovalo je kruto; samo osi in kure so tvale pod drevmi, kjer so ovce mulile v trikotu tratine; in župni-

kova služkinja je pometala sneg na vrtu.

Tedaj je krčelo oboroženih mož prešlo kameniti most na koncu vasi in se ustavilo v sadovnjaku. Vaščani so pokukavali iz hiš in se prestrašeno umikali, zakaj prepoznali so Špance. Naslonili so se na okna, da bi videli, kaj se bo godilo.

Bilo je trideset jezdecev, vsi v orožju okoli starca z belo brado. Nosili so na hrbtu žolte in rdeče slarčarje, ki so poskakali na tla in tekali po snegu, hoteč se ugreči; potem so zlezli s konjev tudi vojščaki v železju in mokrili proti drevesom, ki so nanje bili privezali konje.

Potlej so se napotili h krčmi k Zlatemu solncu in udrili h čuri. Obotavljaje so jim odprli; ogrevali so se pri ognjišču in si dali streči s pivom.

Slednič so odšli iz krčme, noseč s seboj piskre, bokale in ovseni kruh, namenjene njihovim tovarišem, ki so obkolili človeka z belo brado, ždečega sredi sulic.

Ker je bila cesta prazna, je vodja poslal jezdece zadaj za hišo, da bi zastrazili vso vas s poljske strani; potem je zaukazal suličarjem, naj mu privedo vse otročice, ki so stari dve leti ali manj, da se zodi pekoli, kot je zapisano v evangeliju sv. Matevža.

Najprej so šli v majhno krčmo k Zeljnati glavi in v brivčvo bajto, njeno sence o ob česti.

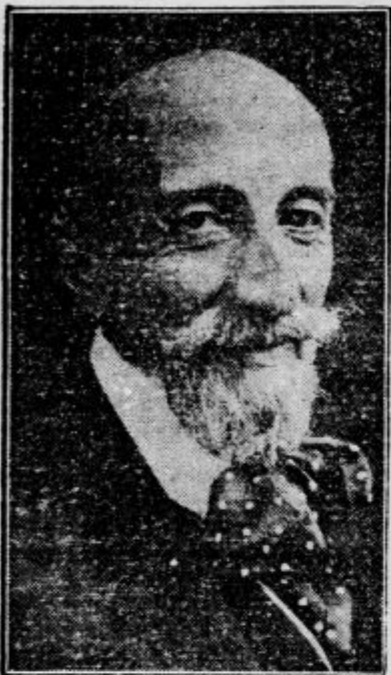
Eden izmed njih je odprl hlev in tolna svinj se je vsula in razbežala na

toliko slik iz njegovega življenja. Eno teh, ki je bila reproducirana v pariških listih, objavljamo danes tudi mi. Predstavlja Mussolinija v ciceronski pozi, oblečenega v generalno uniformo fašistovske milice, ko povodom reke slavnosti navdušuje svojo gardo.

G. de Fleuriau

Novi francoski poslanik v Londonu.

Kakor znano Herriotova vlada ni izmenjala le višjega uradništva v Franciji

Clare Dupré Motin

sami, ampak je tudi v zunanji politiki zasedla vsa važna mesta s svojimi zapniki. Vsi vodilni diplomati, imenovani od prejšnje, Poincaréjeve vlade, so se morali umakniti deloma v pokoj, deloma na druga, manj važna mesta. Tako se je moral umakniti tudi dosedanjí londonski poslanik grof Saint Aulaire, na njegovo mesto pa je prišel Herriotov in Millerandov zaupnik de Fleuriau, nekdanji dolgotrajni sodrnik velikega državnika Cambona. Na glas je kot eden najboljših francoskih diplomato; služboval je čez desetletja že tudi v Londonu, tako da so mu razmere in ljudje že dobro znani.

Je-li Mars vendarle obijuden?

Jeđa so se poleg živahne razprave zvezdoslovcev o zagotovitvi prirodi Marsa, ki se je bil meseca julija letos izredno približal naši Zemlji, že nam zopet prihajala iz Amerike senzacionalna vest o tem zanimivem planetu. Sloviti ameriški zvezdoslovec A. H. Hamilton, profesor univerze Harvard College v Zedinjenih državah je na podlagi letošnjih opazovanj in fotografskih snimk prišel do prepričanja, da vendar le prebivajo na Marsu inteligentni tvorci.

Profesor Hamilton je pravi do naslednjih zaključkov: prvič, da žive na Marsu inteligentni tvorci; drugič, da v resnici obstoje takimenovani kanali, o katerih so razni učenjaki resno dvomili, in tretjič, da je rast vegetacije v področju omenjenih kanalov jasno dokazljiva. O svojih obsežnih opazovanjih bo Hamilton v najkrajšem času izdajal poročila v »Popular Astronomy«, publikaciji univerze v Northfieldu. Dopisnik londonskih »Daily News« pošila tozadevno svojemu listu iz Newyorka naslednje zanimive podatke:

Dočim so bila opazovanja povodom letošnjega približanja Marsa k naši Zemlji zaradi nepovoljnih okoliščin večinoma brezuspešna, se je profesor Hamiltonu na njegovem observatoriju, ki si ga je na otoku Jamaiki v to svrhu ustanovil posebej, proučevati planet Mars, ki ga je že dvajset let skrbno opazoval, pod tako ugodnimi atmosferskimi pogoji, da je ta učenjak, ki je prej pobijal teorijo o kanalih, postal sedaj pristav in zagovornik te teorije. »Jaz verujem sedaj v obstoj kanalov«, je izjavil profesor Hamilton v svojem poročilu, »in sem

prepričan, da se ne motim.«

Po Lowellovi teoriji Marsovih kanalov pošila južna Marsova poluta, ki ima sedaj poletje, svoje topline vode proti Marsovega ravnika, torej v področje spornih kanalov, vsled česar se tla napaajo in vsvarjajo vegetacijo. Hamilton je tri mesece opazoval razvoj te vegetacije po ogromni površini južne polute tega planeta. Izprememba v obrisih Marsa in razmeroma nagla rast vegetacije v določeni dobi, ki jo je brezdvomno ugotovil, je rodila v njem prepričanje, da to ni le slučajen sporadičen pojav. Površina z vodo napolnjenega terena znaša po opazovanjih z observatorija skoraj polovico vidne površine Marsa. Izkoriščanje toplih voda je videti tako premišljeno in sistematično, sledeča vegetacija v raznih conah Marsove površine tako urejena, da so nehoti vsiljuje misel, da so bitja visoke inteligence ustvarila te naprave. Če so ta racionalni sistem na Marsu v resnici urejena živa bitja, moramo priznati, da so to naprave, katerim ni para na naši Zemlji.

Zelo zanimive so tudi fotografije Marsa, ki jih je profesor Hamilton s svojega observatorija na Jamaiki posnel s pomočjo ogromnega reflektorja, in ki jih je reproduciral omenjeni londonski list. Na dveh v različni dobi prirejenih posnetkih se jasno opaža medtem nastopivši porast vegetacije, oziroma njeno razširjanje na Marsovi površini.

»Pri mojih opazovanjih«, pravi profesor Hamilton, »sem mogel ugotoviti, da so tam, kjer so se nahajali prej kanali, veliki kompleksi pokrili z vegetacijo. Dočim so se na drugih ploskvah prej temne partije vidno razsvetlele, obledele in se na njih mestu pojavil kanalski sistem. To pač ne moremo smatrati zgolj kot poplavljenje gotovega ozemlja; to je določena namera, napeljavati vode na omejenih ploskvah ter jo potem dalje izrabiti za napajanje sosednih voda potrebnih okoličin.«

Učenjaki trdijo, da bi bilo treba milijonov let za ustvarjenje naših sedanjih življenjskih pogojev. Stanje naše sedanje kulture pa pomeni v časopisni »geološki dneva« pač le sekundo. Kaj pomeni torej par takih »sekund« za premenjavo v vrsti dogodkov na Zemlji? Mars je mnogo stariši kot naš planet. Njegovo kulturno dobo morebiti računati z »urami« namesto naših »sekund«. Njegova severna poluta menda nima več možnosti za razvoj; doba vrhunca njene kulture je pretekla, sedaj gre drugi nasproti...

Romantična tatvina

Letošnjo spomlad so odnesli neznaní tatovi iz stanovanja lady Ludlow v Londonu dragocene predmete iz zbirke siru Julija Wernherja, prvega soproga te dame. Gre za starine iz XV. stoletja, vredne

okoli 100.000 funtov, to je nad 30 milijonov dinarjev.

Policija ni mogla izslediti tatov, ki so morali biti vsaj poldrugo uro v zgodovinskih rdeči sobi v palači Wath. Te dni pa je dobila londonska policija sporočilo, da se nahajajo zakladi na gotovem kraju. Naznanili zahtevajo za to informacijo 5000 funtov (poldrug milijon dinarjev — čedna nagrada!). In res so našli dragocene predmete na označenem mestu, lepo zavite v močnih zabojih. Vse je bilo v najlepšem redu in popolnoma nepokvarjeno in manjkal ni niti najmanjši kos.

Na prvi pogled se zdi stvar malec čudna, da bi tatovi kar tako brez drugega lepega dne vrnili nakradeno blago lastniku in se zadovoljili z zelo problematično nagrado. Stvar pa se je pripetila takole:

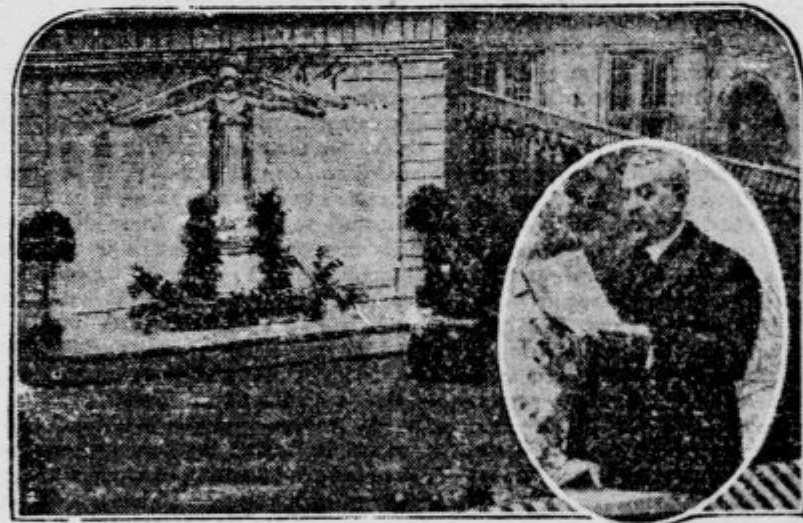
V Chicagu v Zedinjenih državah je živel zelo bogat star zbiralec umetnin in starin, ki je hotel imeti Wernherovo, oziroma Ludlowine starine za vsako ceno. Ker ni mogel dobiti zakladov na pošten način in svoje roke, se je poslužil strastni zbiralec nepošteno poti. Najel je proti veliki nagradi najboljšo vlomilce v Ameriki. Romantično, kaj? Vsak vlomilec je dobil na svojo kasnejšo nagrado 3000 funtov predplačila, moral pa je biti pri svojem delu strokoven. No, saj si je izbral največje strokovnjake na tem polju! Zbiralec je izročil vlomilcem natančen načrt palače v Londonu, in rop se je imenitno posrečil, kar radi verjamemo, če so bili zraven taki tiči, ki so z najboljšim uspehom dovršili vlomilsko visoko šolo in proti katerim so naši ljubljanski svedrovec neznaní šolarčki, ki naj se gredo k njim učiti tatinske abecede!

Roparji so se odpravili s svojim plenom v zrak francosko kopališče, kjer so bili najbolj varni, potem pa nazaj v Chicago k svojemu delodajalcu. Takoj so telefonično poklicali strastnega zbiralec, da bi mu sporočili, da so svoj posel izvršili v njegovo največje zadovoljstvo, da mu izročajo blago in ga pobirajo za ostaneke plačila. Kislega obraza pa so zvedeli od sluge milijonarja, da je njegov gospod pred dobro uro umrl.

»Doktorji vsega vlomilstva«, kakor se dajo v svojih krogih radi imenovati, bi se morali prav za prav veseliti smrti svojega delodajalca. Saj so bili sedaj edini, čeprav nepošteni lastniki dragocenega zaklada zgodovinske vrednosti. Toda kaj naj jim hasne plen, ki je bil povsod tako zelo znan, da se ga niso mogli z dobičkom iznebiti? Ni jim preostalo nič drugega, kot da se častno izvežejo iz afera in skušajo dobiti vsaj nek j od obljubljenega ostanka nagrade za svoj nemali trud.

Pobasali so vlomilci zopet svoje zaklade in se vrnili z njimi na Angleško, kjer so sporočili pravemu lastniku, kje se nahajajo. Sveda niso pozabili povedati, da reflektirajo za to uslugo na majhno na-

Spomenik padlim nameščencem francoske banke

Clare Dupré Motin

Na oltar domovine se morala položiti tudi Banque Française, francoska Narodna banka, veliko število žrtev med svojimi nameščenci. Upravi svet banke ni le zadostno poskrbel za svoje padlih in za invalide, ampak je votal tudi večjo vsoto za spomenik svojim padlim nameščencem. Pretekli teden so ta spomenik,

zračen ob bančni palači, slovesno odkrili. V kamen so uklesana imena vseh bančnih nameščencev, ki so darovali življenje za svobodo domovine.

Naša slika nam kaže spomenik takoj po odkritju, v elipsi pa finančnega ministra Clementela, ko haš čita slavnostni otvoritveni govor.

gradico v znesku 5000 funtov. Kaj je storila lady Ludlow s prisiljeno kavalirskimi lopovi in kaj je k temu porekla londonska policija, nam, žal, ni znano.

Suzana Girault

Včeraj smo prinesli po pariškem »Matin« zanimivo skico o sloviti francoski komunistični amaconki in diktatorici Suzani Girault. Danes prinašamo še sliko tega famoznega dekleta. Zaljubljen se bržčas ne bo nihče v njo.

Padec Port Arturja. O božiču pred 20 leti je ves svet napeto pričakoval, ali pade Port Artur ali ne. Več kot tri četrti leta so ga že oblegali Japonci. Širile so se že vesti o kapitulaciji trdnjave, ko so Japonci zavzeli 30. novembra 203 m visok hrib, ki je obvladoval trdnjavo. Takrat je padel vrhovni poveljnik trdnjave Kondratjenko. General Stešel je branil potem Port Artur le še nekoliko dni, ter je podpisal pogoje, da se trdnjava vda, dne 3. januarja. Japonci so izgnali pri obleganju Port Arturja 37.000, Rusi 10.000 vojakov. V trdnjavi je bilo nad 15.000 ranjencev in bolnikov. Padec Port Arturja je pospešil konec rusko-japonske vojne in s portarturkim mirom so Rusi odstopili Port Artur Japoncem. Generalu Stešlju so bile dokazane razne goljufije pri dobavljanju za trdnjavo, zato je bil obsojen na smrt, a smrtna kazen mu je bila izpremenjena v desetletni zapor.

General Wrangel v Berlinu. V Berlin je prišel pretekli teden general baron Wrangel, vrhovni poveljnik caristične vojske, ki si je stavil za nalogo, da stre boljševizem v Rusiji. Ruski emigranti in protiboljševiška združenja so mu priredili svečan sprejem in tudi banket. Bili so govori, v katerih se je izrazil nade, da bo kmalu konec sovetske vlade v Rusiji in da bo Wrangelova vojska, ki ji še vedno stoji na čelu ta general, zopet prišla da one veljave, ki ji gre.

Potovanje preko Sahare. Druge avtomobilske ekspedicije, ki so volijo francoski raziskovalec Haardt, Audoin in Dubuit, je dosegla Čadsko jezero sredi Afrike. Ekspedicija je s tem vzpostavila avtomobilsko zvezo med Sredozemskim morjem in Čadskim jezerom popolnoma po francoskem ozemlju.

Swiftova astronomska predvidevanja. V svoji knjigi »Gulliverjevo potovanje«, ki jo je napisal leta 1726, pripoveduje Anglež Swift o astronomu na otoku Laputi, ki je imel tako izvrsten daljnogled, da je odkril dva Marsova meseca, ki krožita zelo blizu planeta. Prvi pride okoli Marsa v 10. drugi na v 21^{1/4} urah. Čudno je, kako daleč je šla fantazija tega pisatelja, ki je skoraj 200 let poprej govoril o dveh spremembah Marsovih, ki ju je odkril astronom Hall v Washingtonu

Moja je prehlada prešla!

Hitro in sigurno odstranijo iz izvrstno

Aspirin-tablete Bayer

Pazite na modro-belo-rdečo pečatno znamko.

še leta 1877. Dognal je, da traja pot prvga Marsovega meseca okoli planeta 7^{1/2}, drugega 30^{1/4} ure. Swift je govoril o dveh takih mesecih v času, ko naši znanosti ni bilo o tem še prav nič znano. Naravnost neverjetno je, ko pripoveduje pisatelj v svoji knjigi o poti obeh mesecev okoli Marsa, glede katere se je prav malo zmotil.

Modiste s pravniško izobrazbo. Na francoskem tožijo advokati, da so slabi časi, ker je malo pravnih. Pravijo, da advokatski stan ne more več preživljati nikogar. Sicer se množijo ženski zagovorniki, a tudi ženske se prav tako pritožujejo kakor njihovi moški kolegi in zato čisto opuščajo svoj poklic. Te dni so se odločile štiri mlade dame, odložiti odvetniški talar in baret ter se posvetiti plodonosnejšemu poklicu. Ena bo odprla modni salon, druga pojde h gledališču, tretja hoče biti dekorativna umetnica in četrta bo manekinka.

Culi se bore za neodvisnost. Da, tudi Culi v južni Afriki. Tudi do njih je prodrla teorija osamoodločbi narodov in se sedaj z vso silo potegujejo za njeno uresničitev. Culi so se jeli oboroževati in prozračiti nemira, ki so vedno večji. Vlada je morala nad enim okrajem proglasiti vojno stanje. Planena Rohot naravnost izjavijo Evropejci. Iz vseh krajev prihajajo k uporni Culom temni elementi, prognanci in hudodelci, ki hočejo v kalnem ribarju. Domačini zahtevajo, da se proglasi samostojna republika Culov, ki mora biti popolnoma neodvisna od belokočev.

Oronan hlagajnik. V petek dopoldne so napadli roparji v Ivryju v bližini Pariza hlagajnika neke trgovce, ki je dvignil na banki 134.000 frankov. Nenadoma so ga prišli in mu nasili peska v oči, da ni mogel ničesar videti. Iztržali so mu iz rok vrečo z denarjem, skočili v pripravljen avtomobil in pobegnili, predno so se ljudje, ki so ves prizor videli, sploh zavedli. Policija je odbila za roparji, a vse zaman. Izginili so kot kačra.

Boj s krokodilom na življenje in smrt. Neki angleški milijonar je imel v Rhodesiji v Južni Afriki pred kratkim strahovit boj z velikim krokodilom. Ko je gazil skozi reko, ga je nenadoma pograbila za nogo velik krokodil. Dvakrat ga je potegnila zver pod vodo, pa se mu je posrečilo, da je prišel zopet na površje. Ko je tretjič potegnil krokodil milijonarja pod vodo, je priskočil domačinec na pomoč in udaril s kijem žival po obeh, da je končno izpustila svoj žrtev.

Neprekosljivi so le živalni stroji.

Nedozni v konstrukciji in materialu. Izredno nizke cene. 1.500.

Oglejte si jih pred nakupom!

J. GOREC, Ljubljana

(palača Ljublj. kred. banke).

vse strani. Krčmar in brat sta prišla iz hiše in vprašala vojščake pohlevno, kaj žele. Le-ti pa niso razumeli flamski in so naposled vstopili, da poiščejo otročice.

Gostilničar je imel enega, ki je jokal v sami strajci na mizi, kjer so kosili. Vojščak ga je vzel v roke in odnesel pod hruste; oče in mati sta udrila za njim, vpiljoč strahovito.

Suličarji so odprli tudi hleve sodarja, kovača in čevljarja; in njih teleta, krave, osli, svinje, koze, ovce in kunci so se razbežali po trgu. Medtem, ko so razbijali šipe pri tesarjevih, se je zbralo na cesti veliko vaščanov, med njimi starci in najbogatejši župljani in so se približali Špancem. Spopadli so se sneli klobuki in čepice pred voditeljem v škrlatnem plašču in ga vprašali, kaj namerava storiti; ali mu ni razumel njih jezika in je eden izmed njih nihal po župnika.

Pripravil se je bil za večerice in obkrožil zlat plašč v zakristiji. Kmet je kričal: »Španci so v sardovnjaku!« Duhovnik je prestrašeno stekel na cerkevna vrata, skupaj z ministrantom, ki sta nočila sveče in kadilnico.

In videl je živino iz hlevov, ki je begala po snežu in trati, je »ce na vasi, vojščake pred vrati, konje, ki so bili privezani k drevesom vzdolž po cesti, može in žene oči vojščaka, ki je držal otroka s srjakom.

Pohitel je na pokonališče in vaščani so se vznemirjeno obračali k svojemu duhovniku, ki je prihajal kakor bog v

zlate oblačilo in so ga obkolili pred človekom z belo brado.

Orič je namski in latinski; toda vedja je počasi sklenil z rameni v znak, da ga ne razume.

Župljani so vpraševali s tihiimi glasovi: »Kaj prvi? Kaj meni storiti?« Drugi, ki so bili opazili župnika, so prihali in prestrašeno iz hiš; žene so hitele vkup in čepetale v gručah; vojščaki, ki so dolegle oblegali neko ovnico, so pribežali k velikemu skupljanju, ki je nastalo na trgu.

Potlej je oni, ki je držal za nogo krčmarjevega otroka, odsekal glavo z zamahom meča.

Videli so jo, ko je padla prednje; nato še ostalo telo, ki je krvavelo na trati. Mati oja je pobrala in odnesla, pozabivši glavo. Stekla je proti hiši in trčila v neko drevo; in padla je na trebuh v sneg in obležala nezvestna, medtem ko se je mož ruval z dvema vojščakoma.

Mladi vaščani so vrgli nekoliko kamnov; toda suličarji so spustili kopja. Žene so se razbežale in župnik je jel tuliti vkup s svojimi župljani sredi jagnjet, gosi in psov.

Ko so se vojščaki razšli po vasi, so vendar utihnili, hoteč videti, kaj se bo godilo.

Tolpa je stopila v trgovino cerkvenikovih sestrič; toda odondod se je obrnala mirno, ne da bi bila storila kaj žalega petorici žen, ki so kleče molile na oragu.

Potlej so se obrnili v krčmo grbavca

srečera Miklavža. Tu so jim otvorili na mah, mence jih pomirili; ali vojščaki so se pojavili med vel' a hrupom, noseč na rokah troje otrok in obkoljeni od trbavca, njegove žene in njunih hčera, ki so jih rotili s povzdignjenimi rokami.

Ko so prispeli pred starca, so položili otroce na vnožje vrbovega drevesa, kjer so jih oblečene v prazne oblečke posadili v sneg. Ali eden izmed njih, ki je imel žolto oblačilo, je vstal in opotekajoč se stekel k ovcam. Sledil mu je vojščak z golim mečem; in dote je umrl z obličjem v travi, medtem ko so druge ubili okoli drevesa.

Kmetje in krčmarjeve hčere so udri v pot in se s silnim krikom vrnili v hišo. Ko je župnik ostal sam, je tulef rotil Špance in se sklenjen rok razlil po kolenih od konja do konja; dotlej sta oči in mati sedela v snegu in oretresljivo objokavala mrtve otroke, ki so ležali po tleh po njunih nogah.

Med branjem po cesti so suličarji onazili veliko modro hišo nekoga kupačnika. Najorej so hoteli prebiti duri, toda bila so hrastova in zabita z žebli. In so pograbili sode, ki so zamrznili v mliki pred pragom in jih nanosili, da so splezali v nadstropje, kjer so vdrli skozi okna.

V tej hiši so slavili godovno; prišli so sorodniki jest medenjakov, mlincev in omelet. Ko so zažvenketale razbite šipe, so se sklenili za mizo, ki je bila polna vrčkov in posode. Vojščaki so vstopili v kuhinjo; in po spopadu, ki

je zapustil veliko ranjenih, so se potopili majhnih dečkov in deklic in vzeli s seboj hlapca, ki je bil odgriznil nalez enemu izmed suličarjev. In so odšli, zapahnjivi vrata za sabo, da jim domači niso mogli slediti.

Ko so bili pred stercem, so vrgli otroci na trato in jih zaklali počasi s suličami in meči. Medtem ko so na vsej frsadi modre hiše žene in moške, naslonjeni na okna v nadstropju in podstropju, preklinjali in se obupno vzpenjali, videč bel, rečna in rdeča oblačila stropa malih, ki so neopremično ležali v travi med drčaji. Potlej so na drugi strani ceste obesili hrova v obliki polmece in zdaj je nastala dolga tišina na vasi.

Pokolj se je poslej širil. Matere so skušale pobegniti iz hiš čez vrtove in zelenjake na polje, toda jezdec so jih preganjali in prirotili na cesti. Vaščani so s hrova v rokah drčali na kolenih med onimi, ki so jim onasili otroke, sredi psom, ki so veselo lajali v mečju. Župnik je povzdignjenih rok taval mimo hiš in molil čumno kot mučenec; in vokal, ki so drčali od mraza, so si lukali roke in begali okoli no cesti ali na roki z rokami v žepu svojih dokolenic in z mečem pod roko čekali pred okni hiš, ki so se nanje povzpenjali.

Videč prestrašeno holest vaščanov, so stonali noselj v malih krčelah v hiše; in navzdol ob vsej cesti so bili prizori enaki.

Neka branjevka, ki je bivala v stari

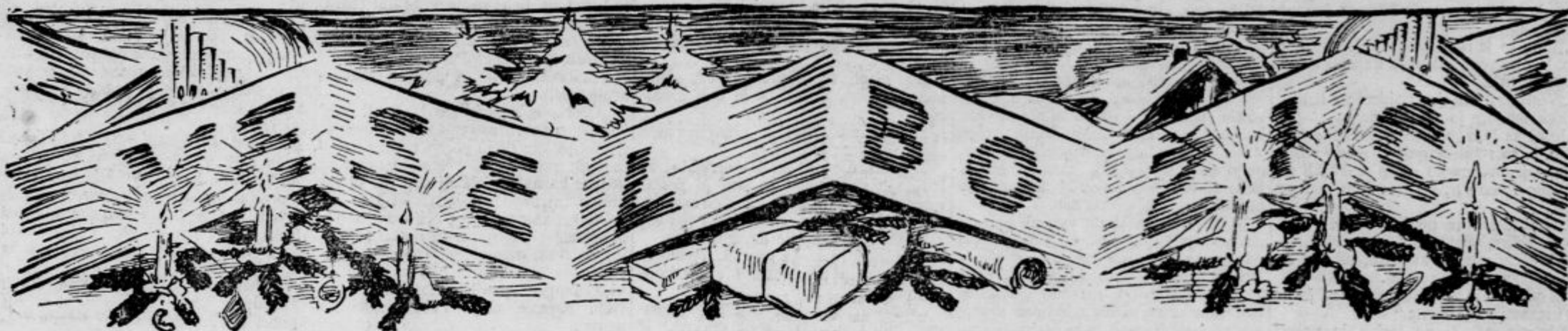
kolibi iz rdečaste opeke blizu cerkve, je oborožena s stolum preganjala dva moža, ki sta odvažala na tački njene otročice. Postala je bolna, videč jih umirati; posadili so jo na tačko kraj drugega ob cesti.

Drugi vojski so splezali na lipe med hrova porušeno in dvignili opeko, da bi se bili snostili venjo. Ko so prispeli do podstrešja, sta se pomolila skozi odprtino oče in mati in se skušala iztegniti na streho; toda vojščaki so ju večkrat posunili navzdol in natolkli z mečem po glavah; preden so stopili na ulico.

Neka družina, ki se je bila zaprla v klet velike bajte, je jokala skozi dušek, dočim se je oče čupno razmahoval z vilami. Plešasti starij se samost na kupu gnoja, ženska v žolti obleki se je zgrudila nezvestna na trgu in njen mož jo je držal pod pazduho, ki je v hruškini senci; druga ženska je objemala majhno hčerko, ki je že bila brez noga in ji dvigala laket za lakte, da bi videla, ali ji roke res nečje oživet. Še ena je pobegnila na njive in vojski so jo lovili med stožnicami, v vidiku sneženih polj.

V bližini k Štirim Armanovim sinovom je bilo videti vrveč obleganja. Prebivalci so se zabarikadirali in vojski so maskirali hišo, ne da bi bili mogli prodreti vanjo. Skušali so se opriziti z ognjem na lastniku fasade, kar so od-

Dalje in konec na strani 11.

Rad. Peterlin-Petruška:

V sveti noči

Nocoj je praznik Ljubavi,
nocoj je sveta noč,
nocoj skrbi vse spravi,
prezri vso bede moč!

Sem z mano iz mesta pridi
na ta samotni grič,
kjer dulec okoli se vidi,
a naju ne vidi nič.

Polmrak se okoli razgrinja
od temnih jelk in smrek,
nešteto se lučic utrinja
po selih, vaseh vsevprek.

Poslušaj zemlje vzdih,
kako vsa koprni! —
Iz temne daljave, tihe
že prvi zvon brni...

Čez goro, dolino in polje
nebeški blagoslov
zdaj k nama radostno polje
v akordih vseh zvonov.

Ničesar v prostosti ni treba,
svoboden si v gori ko ptič;
Ljubezen prihaja k nam z neba,
njo čutiš in drugega nič.

Spet čisti si ko po pokori,
spet v tebi vre mlada moč
in poješ z angelov kori:
Sveta noč, blažena noč! —

Miran Jarc:

Triptih

I.

Kadar pa se dnevi in noči že na zadnji
veji debla odstavajo, zapoje beli sijaji.
Imaš oči — da jih vidiš? Oči, ki strme
v vrtenje zaobornih sfer, groz, ušesa,
ki love oglušujoče hruške podzvestnih
žrel prebujajočih se vulkanov, misel,
napeta na blazno pesem — kako bi doživel
tišino belih sijajev, kako bi zastrmel nad
njeno pastirsko preprostost in se zamaknil
v domačnost starih lesorezov? Taki so
davní sveti večeri. Ure neigčnosti, vase
zaokroženi loki, misel in čuvstvo ploveta
prelita v eno strugo, brez valov, zrcalno
čisto, da si v njej odpevajo visoke zvezde
davnin in bojučnosti. In nenadoma se za-
veš, da si sam svečenik, razodet — o,
kje so prašni plašči dirajočih dni, ovetre-
ni z duhovi zlih — slabotnih nakan izdaj-
nika in Kajna, blaznega plesača, obsede-
nega krmarja — in si ognjen s haljo
brezimenstva, šepetajoč besede, ki jih
vzdaja onemelost strmen a. Vode so ob-
stale, — in jih olednila mrkost veselja,
temveč čudež višin — živali se strcejo v
prisluskovanje utripov, ki jih prinašajo
brezprostore daljave, zemlja čaka, čaka
sprejetja...

V taki noči se rode čudeži. Čudež miru,
ki izžareva ognjeno razgibanost. Misl bi
ob tem gledanju poblaznela, človek pa
moli, sklonjen nad zrcalom svojega pre-
rojen a.

II.

Kot bi bral v starih knjigah. Pesem
predramljajo brezdná nočnih strahot, ki

so zrastle pod stopinjami divjajočega
teles a. Zemlja gori, zemlja gori, se trese,
— odmeva kot peket mrtvaških jezde-
cev... prevrtana gorovja se rušijo pod
udarci človeških rok, oblaki se trgajo ob
ostrinah donečnega stolpa — napu-
lmcna ga je izkričal iz osrčja temot in
krvavih megla, kri mu je strelvod in
razbrzdan krioht ga zvezdi s peterkot-
no krono. In vriska stroj — milijon, ve-
soljni zmaj skajoč na vse štiri strani
prostora, izdihavajoč lavo predsmrtnih
rohnjenj... In se porazširja brezmejna
jeklena plošča, satanski oder mrtvih duš,
na njih pleše svoj zadnji, divji ples —
misel. Železni jezdec — misel! Trinog, ubi-
jalce duše, pijan slabosti, omotičen zla...
pleše, pleše do onemoglosti... somrak
bogov, somrak človeka... Kot bi bral v
starih knjigah.

Na zadnjo pojedino nuenjakov, umet-
nikov, graditeljev, krmarjev, zavojval-
cev in upornikov je prišla čisto tisto ona
— človeška beseda. Spogledali so se in
zakrohotali. Kdo si, beračica — vsiliv-
ka? Kdo si vlemilka v hram veličastja
našega napuha? Zaprošila je — toplote.
In spet so se spogledali: toplote? Kajti
dvorana babilenska je bila tako ogromna,
da se je žar električnih valov utapjal v
temi obzorji in je mraz odganjal zbesneli
vrtjak umirajočih teles. Še je zaprosila
človeška beseda... kemaj slišno... in
glej: razmajali so se jekleni stebri, uga-
nile so ogromne obločnice, stresel se je
temelj in strašen razdor je pogoltnil po-
slednje goste tega sveta. Takrat pa je na
nevidni uri udaril bron — polnoč...

In donebesen krik se je odtrgal iz po-
gorišča, na katerem je ležal gobavec na-
šega časa.

III.

V belem sijaju pojeta nebo in zemlja.
Med njima stoji človek v belem plašču.
Zbor pastirjev mu odgovarja, nevidni
vetrovi godbe se razmikajo nad svetim
obredom novega čaščenja — čaščen a po-
enoten a telesa in duha — prerone človeške
besede... Doljave se hočijo v
vršišče sonca, ki poje kot zlat zvon
nad vsemirsko pokrajino... Človek se
daruje...

Iz čudnih sanj se oglaš a godba, močna
in sončna kot je dan, ki ga je rodila nova
zemlja: zemlja dreves in rož... vdana.
odpuščajoča... mnogo se nad njo grešili,
prekrižali so jo s svojo kletvijo, s svojo
zverskosti a, s svojo — bolestjo. In bolest
se je pretvorila v zdravilno svetlobo in
svetloba se je prelila v godbo tistih
sanj...

Kaker v davní noči: razprostrla so se
nebesa s pesmijo, ki je za vse večne čase
užgana človeku v srce: pesem Besede.

Gliša Korčnik:

Disakord iz Vigilije

Glasno doni v betlehemske polnoč
angelski glas z višin:
v skrivnosti Device in Matere
rojen je Božji sin.

Galilejec je. Majhen nad majhnimi.
Zaničevan in ubog.
A v P. smu stoji in tako se zgodi —
na veke bo človek in Bog.

Ko tesen Mu rodne je hiše objem
Ga smeši malenkosten rod,
prerokov usoda je taka pri njem,
je slična pri nas in drugod.

Duhovno kraljestvo ni tukaj doma,
kjer vlada bogastvo in pest,
in stokrat na križ bi pribila Boga
posvetna Pilatova vest.

In jutrovi kralji to dobro vedo,
zato so Ga prišli častit —
in čudo nemalo ne gre jim v glavo
kralj v hlevčku v plenice povit?!

Rimske saturnalije

Kakor praznujemo božič, tako so stari
Rimljani v doli cesar ev obhajali od 17.
do 24. decembra vesel praznik Saturnali.
Slika iz tistih časov je približno sledeča:

Sole in prodajalne so zaprte, vsi oprav-
ki počivajo, povsod je mir, nobene kazni
ne nalagajo nikomur, celo zločincem sme-
majo okove, mnogi jetniki rredo na svo-
bodo. Praznična množica vrvi pred sve-
tiščem Saturna ob vznožju grča Kapitola,
toda le en del sme v svetišče, ki žari v
blesku nešteti h voščenic — kajti Saturnus,
dobrotni bog polja, ki sedi na prestolu s
srpom v roki, je dal prosvetljenost in omi-
ko. Takrat, ko je vladal še bog Saturnus,
je bila še povsod zlata svoboda, nemote-
na sreča, enakost stanov, večni mir. Vse
to je minulo, toda vsaj za sedem dni naj
zopet oživi sladki spomin na eno srečno
dobo. Pebožno vstopajo reveži in sužnji
v svetišče, kjer se vrši sveto opravilo.

Po končanih obredih hiti vse ven, le
nekotiki osvobojenih jetnikov daruje še
bogu svoje ckeve. Nato nastane zunaj
pestro vrvenje. Vse se smeji, šali in ska-
če, vmes pa odmeva zepet in zepet veseli
klic »lo Saturnalia!« »lo bona (dober)
Saturnalia!« Goreče vešč nice viltijo
ljudje veselo po zraku v razposajenem
veselju, ka ti prišel je čas nebrzdane pro-
stosti. Le senatorji in vitezi opravljajo
tudi danes važen državni posel: udeležiti
se morajo slavnostnega obeda, ki je pri-
rejen na državne stroške bogu v čast.
Toda danes so odložili mrzlo dostojan-
stvo, danes so vsi enaki gospoda in suž-
nji in kmetje in meščanje. Zato ne pri-
haja o odlični gospodje k temu slavnost-
nemu obedu v togí, starorimski svečani
obliki, ampak v udobni domači obleki,
ki je zelo slikovita, zelena in rdeča.

Toda tudi želedec preprostih smrtnikov
zahteva, da se mu ugodí. V vseh hišah so
danes gostije, na mizo prišaja svinjina,
slaščice in nabirliža vina. In vsi sede po-
mešano, klienti in sužnji, vsi ovenčani z
mirto in rožami, gospodar pa jim streže
s sužnji, ki so oblečeni v gosposko obleko
ter veselo govorijo, jedo in pijejo. Zaba-
vajo se z ugankami in krivimi sklepi,
n. pr. »Cesar nisi izgubil, to še imaš;
govor nisi izgubil, torej jih imaš še.«
Nato kockajo, revni za orehe, bogati za
denar.

In ko so že trudni, odpusti gospodar
svoje goste z novimi vabilí in majhnimi
darili. Toda zunaj je še vse veselo, zlasti
19. decembra, ki je višek praznikov. Z
našmrljenimi obrazi letajo eni cirkus,
drugi so si zopet zavili glavo in pleča v
nekako kapuco. Tu pesnema suženj po
vsem mestu znano osebnost, tam vrže o

nekoga, ki je posebno razposajen, v
mrzlo vodo, da se ohladi. Povsod od-
meva klic »lo Saturnalia!«, »lo bona Sa-
turnalia!«

In sedaj drvi velika množica ljudi iz
cirkusa ter se živahno razgovarja o gla-
datoriji; še vedno je govila na od dobre
cesarja, ki je dal ves cirkus obsuti s sla-
ščicami in cveticami ter je milostno za-
kalcal ljudstvo: »lo bona Saturnalia!«

Peti dan je dan mladine — tako je do-
ločil Caligula. Ta dan se zabavajo dečki
in kocka o. Kdor je najbolje vrzel kocko,
je kralj pri pojedini.

Idimo po mestu! Zakaj se vse gnete
okrog prodajalca? Aha, v ulici Via sigil-
laria smo, tam, kjer prodajajo punčke in
igračke, ki jih dajejo otrokom v dar, tu
prodajajo sončice (sigilla) iz lovice, brona
in dragocenih kovin, nestre svečke. Živa-
ske fleurice iz pšenčnega testa in med.
Pa tudi umetnine, lepe in koristne stvari
zabijo k nakupu. In če pridemo k Pan-
theonu in k Trajanovem »mrtveci«, vidi-
mo podobno sliko. Tu ima o trgovci svoje
stojnice, kjer kupujejo odrasli darove.
Ženš obdarujejo svoje može, cesar svoje
uradnike, klienti svojega patrona in celo
sužnji se hočejo s kako malenkostjo iz-
kazati pozorne svojemu gospodarju za
radosti, ki so jih užili ob svečanosti.

Dostojanstveno sprejema patron v tri-
ju svoje hiše darove svojih klientov:
prtičke, žličke, voščence, papir, košarico
sliv, dostojanstveno stisne vsakemu novce
v roko. Znaneti si pošiljajo krasne sončice,
majhne zapise knjižice iz najfinejšega
lesa, slonokoščene skrinjice in skatice za
zlat denar, kocke; dame dobivajo glav-
nike, vlasnice, solnčnike in razna lepota.

In če se hoče kdo posebno izkazati, na-
roči pri pesniku za darilo primeren epi-
gram.

Toda tudi ta teden vesela mine. Za
nebrzdano radostjo pride splošna utrje-
nost, nasoljene ribe in juha iz mariniranih
rib. Vzdihajoč obladi sužnji zopet svoje
vsakdanjo obleko, lepi čas je minul. In če
zaživlja zopet bič po njegovem hrbtu,
bolestno zahrepeni po lepem prazniku
miru. »lo Saturnalia! lo bona Saturnalia!«

Joža Bekš:

Meditacija

(Iz zbirke »Moja njiva«.)

1.

Včasih plaval si z oblakom,
snemal ljubi zvezde z neba,
danes, starec, zgrbljen vase,
s težkim plaziš se korakom;
le spomin na lepše čase,
ko neti si želje mlade,
kakšno noč kot tat v zatišje
tvoje duše se prikrade. —

Vse, vse šlo je žvižgat rakom:
jaslie pisanih žarenje,
sladka luč noči božične,
slá opojna Betlehema,
roka deklice petične
in vse cvetje, vse zelenje,
ki mladost-norost objema. —

2.

Meni pa je vse drugače:
ženka peče mu kolače,

sinko gramofon navija,
hčerka jaslice prižiga,
v hlevčku z Jožefom Marlija
Detetu ljubó smehlja se,
vsi imajo zlate čase.

Vsem veselje z lica sije,
še osliček, še osliček
brumno od radosti riga
in je v Bogu dobre volje. —
Jaz pa volje sem najbolje,
ki jo ob nebeški slavi
v čast božične kompanije
kot kadilo žlahtni cvček
od Kolovratarja dviga...

Cvetko Golar:

Pastirica Urška

Drugo poglavje.

Oče in sin sta stala nekaj časa na
pragu in gledala za majhno in drobno
punčko, ki je čudno povpraševala za pot
in bila namenjena v Betlehem, kjer bo
o polnoči Bog rojen. Stari ogljar je
mislil počasi in se ni mogel spomniti
ničesar, kar bi ji nasvetoval in ni vedel
drugega o Betlehemu, razen tega, kar
je slišal na prižnici.

»Saj ne bo nikamor prišla, poglejte,
kako je uboga in že sedaj komaj vzdi-
guje noge,« je dejal sin in gledal so-
čutno za pasirico Urško. »Že se opo-
teka, spolzko je, in zdaj zdaj bo »rudna
legla pod grm. Ali ne mislite, oča?«

»Kar dobro si povedal, nikamor ne bo
prišla, in šenčkal vedi, ali je kje na svetu
Betlehem. Ako pa je, ga punčka ne bo
našla. Sirotka je in bo zmrznila kakor
senčica na veji.«

»Le duhovni gospod vedo, kje je Be-
tlehem, ali po... Jali niso nikomur. Tam
za tistimi jagredi, kamor je Urška kre-
nila, je Mačkov boršt, potlej pridejo
Kačji lazi in potlej ni dolgo nič. Jaz
sem že bil v tistih krajih, ko sem oglje
prodal.«

»Matija, polhovko potegni na glavo,
greva za njo. Sekiro bom vzel na rame
možiče bom kaj odsekal.«

Sin Matija si je prepalal ledja s
srobočom, v čevlje je dal slame in na-
polnil žepa z orehi in jabolčnimi krhlji.
Zaorla sta za seboj bajlo in jo mahnila
za dekletom. Bilo je še svetlo, sonce je
tonilo v gosti megli na obzorju in ni se
poznalo, kod vodi pot. Vse je bilo vis-
ko zasneženo, grmi so bili vsi zagrnjeni z
z belimi kučmami, in ni se poznala
sled, ki bi jo pustili čevljički male ro-
marice.

»Šenčkalje, kam je neki krenila, zdi
se mi, da se je že zgubila med brezami,«
je dejal stari ogljar in zmrl a z glavo.

»Ali vseeno morava za njo,« tovo bi
zmrznila od mraza, in tako je lahko
občelena, saj se je že prej vsa tre-
la,« je odgovoril sin in sočutno je gledal
naokoli.

»Morava, le hitro stopiva, da ne
zmrzne otrok.«

In hitreje sta stopala po zmrzlem
snegu, da jima je hrustalo in pelo pod
nogami. Zavijala sta se v suknjo, zaka-
j burja je bila ostrá in rezka in je rezala
kot z britvijo. Čla sta skozi borovje in
rjavo hrastičevje, ki je čumelo v vetru.

»Urška!« je zavpil fant. »Saj tam
ni prava pot, tod se ne gre v Betlehem.«

Macterlinck: Pokolj nedolžnih.

kali hlevico zadaj za vrtnimi vrati.
Prilomili so jo tedaj na zid in stopali
narijo po vrsti. Toda krmar in vsa
njegova družina so navalili nanje skozi
okna z mizami, stolci in podnožniki.
Lesenica se je prekobalila in vojščaki so
padli na tla.

Na podu neke bajte je našla druga
čl a vaščanko, ki je pred ognjiščem
kopala otročiča v bakrenem lužniku.
Bila je stara in skoraj gluha, pa jih ni
slišala vstopiti. Dva moza sta pograbila
lužnik in ga odnesla; žena je vsa
osupla udrila za njima, noče otročič-
kovo obleko, ki jo je bila hotela obliči.
Ko na je mah ugledala z visokega
praga krvave sledove v snegu, pre-
valjene zibelke, kleečče žene in one, ki
so vile roke okoli mrtvih, je zamala
strohoten krik in udrihala ro voškkih,
ki so spustili lužnik, da bi se je ubra-
nili. Prihite! je tudi župnik in je z ro-
kami, prekrižanimi čez mašni plašč,
rotli šranice pred nagim otrokom, ki je
cvjil v vodi. Prišli so vojaki, odvedli
znorelo vaščanko in jo privezali k
desesu.

Mesar je skril svojo hčerkico in na-
slonjen na hišni zid opazoval ravnodu-
šno, kaj se je godilo. Sulicar in eden
izmed onih, ki so bili v železju, sta
vtopila v hišo in našla otročiča v ba-
krenem kotlu. Tedaj je mesarja prijel
obup in je zgrabil nož in udrl za njima
na cesto; toda krdelo, ki je šlo mimo,

ga razorožilo in ga obesilo za roke
ob klin na steni; tako je med oguljeno
živino brcal z nogami in butal z plavo,
preklinjajoč do večera.

Na pokopališki strani se je nabrala
velika gruda pred dolgim, zeleno po-
pleskanim gumnom. Mož je točil gorke
solz na pragu. Ker je bil sila krepak
in veseljaške notave, so ga vojščaki, ki
so stali v bližini, poslušali s sočutjem
in gladili hkrati psa. Ali oni, ki je nosil
otročiča iz hiše, je napravil kretnjo,
kakor da bi hotel reči: »Kaj hočete? Ni
moja krivda!«

Neki vreganjeni vaščan je stopil v
čoln, pripet ob kameniti most, in je
odplul čez ribnik za ženo in otročiči.
Vojščaki, ki se niso držili na led, so
polni mržnje gazili po ločju. Splezali
so na vrbe ob obali, da so merili sulice
na begunce; videč, da ne zadenejo, so
dol a časa žugali preplašeni družini v
barki.

Dotlej pa je bil sadovnjak poln ljudi;
zakaj tu so morili večino otročičev pred
nogami moza z belo brado, ki je načelo-
val okolju. Mali dečki in deklice, ki
so že hodili sami, so se zbrali tu okoli
in začudeno zrli, kako so umirali drugi,
priirizujoc svoje slaščice, ali pa so ob-
čelili vaškega norca, ki je žvižgal v
travi na piščalko.

In zdajci je šel velik nemir skozi ves
Betlehem.

bil naslonjen na krcnišče stolpa, od-
koder je moril krvotilje. In moške, žene,
s i — vsi so ga sklenjenih rok rotli
kakor nebekega kralja. Ali graščak je
d. enil roke in skomigal z rameni, ho-
teč recitati, da nima moči; in ko so ga
prosili bolj in bolj strahotno, gologlavi,
leč v snegu in vreščec na vse glasove,
se je vrnil v stolp in pozel niso imeli
vaščani nobenega upa več.

Ko so bili »omorjeni vsi otročiči, so
utrujeni vojščaki obrisali meče in sedli
k večerji pod hruške. Potlej so se sulič-
čarji povzpeli na hrbte in so vsi skupaj
ostavili Betlehem, odjezdilvi čez kame-
niti most, koder so bili prišli.

Slednjič je zašlo sonce zadaj za
gord. Naveličan beganja in prodenj je
župnik sedel v sneg pred cerkvijo in
slučajna se je posadila kraj njeg a.
Videla sta, da sta cesta in sadovnjak
polna vaščanov, ki so tekali sem in tja
po tigu in vzdolž ob hišah. Obitelji z
mrtvimi otročki na kolenih ali v na-
ročju so začudeno pripovedovale svojo
neveščo. Drugi so jih objokavali ondi,
kier so padli: kraj soda, pod tačko, na
obrežju lokve, ali so jih potihoma od-
našali. Mnogi so že umivali klopi, stole,
mize; prali so s krvojo poskrobljene
sračke in divjali zibelke, ki so jih voj-
ščaki pometali na cesto. Toda matere so
skoraj vse zalovale pod drevesi pred
drobnimi trupelci, ki so ležela na trati
in ki so jih prepoznale po njih volnenih
oblačilih. Oni, ki niso imeli otročičev,
so se sprehajali po trgu in se mudili

okoli užloščeni h gruč. Ljudje, ki niso
več jekali, so lovili s psi ubeglo živino
ali popravi! ali popravi! raz! ta cčna in odprte
ste e in vas se je pomirjala v blesku
lune, ki je p. a. la na nebo.

Iz francoščine prev. B. Borko.

Charles Dickens:

Božični večer

Božični koral v prozi.

(Odlomek.)

Marley je bil mrtev: to moramo ugo-
toviti takoj v začetku. Njegov mrliški
list so podpisali svečenik, cerkovnik,
priča in najbližji žalujoci ostali. Podpi-
sal se je Scrooge, in kar je podpisal
on, je na borzi mnogo veljalo.

Stari Marley je bil mrtev kot žebelj
na vratih.

Razumete! Nimam poguma trditi, da
vem iz lastne izkušnje, kaj je na tem
žeblju poseben mrtvega. Za svojo be-
sedo bi raje trdil, da je najbolj mrtve
koz železa žebelj na krsti, vsaj kolikor
ga je v trgovini. Toda v tej prispodobi
leži modrost naših pradedov, in moje
uporniške roke ne bodo tega kršile —
sicer bi bila domovina izgubljena. Do-
volite mi zato, da ponovno poudarim:
Marley je bil mrtev kot žebelj na vratih.

Ali je Scrooge vedel, da je mrtev?
Seveda. Kako pa naj bo drugače?
Scrooge in on sta bila, ne vem že ko-
liko let, družabnika v trgovini. Scrooge
je bil edini oporoknik, upravitelj in de-
dič njegovega imetja, prijatelj in žalo-

stinčar. In Scrooga tužni dogodek ni
tr a »revzel, da bi že takoj na dan po-
greba ne bil izvrsten trgovec in bi ne
napravil izborne kupčije, ki je to sve-
čanost posebné posvetila.

Io omenjam Marleyev pogreb, se
vračam k izhodni točki. Ni dvoma, da je
Marley mrtev. To moramo jasno razu-
meti, sicer se nihče ne bo čutil zgodbi,
ki jo pripovedujem. Ako bi ne bili »o-
polnoma prepričani, da je Hamletov oče
pred »rščetkom predstave umrl, bi se
prav tako malo čudili, ko bi ga videli
šetati v iztočnem vetru po utrdbah,
kakor če bi videli kakega drugega go-
spoda šetati ob prepihu recimo po poko-
pališču svetopavelske kate dale, da pre-
s. a. a. s. b. k. i. um svojega sina.

Scrooge nikoli ni prepleskal imena
s rega Marleya. Se po mnogih letih je
stal nad vrtni prodajalca napis:
Scrooge in Marley. Včasih so imenovali
ljudje, ki so prvič imeli posla v prodaj-
alnici Scrooga Scrooga in včasih Mar-
leya, on pa je odgovarjal na obe imeni.
To mu je bilo vseno.

O! A on je bil zakrknjen stiskač in
lihvar, ta Scrooge. Umazan, pohlepen,
prečez, grabljiv, lupečki grešnik! Trd
in oster kot kremen, iz katerega jeklo
še nikoli ni izklesalo plemenitega ognja;
potuhnjen, sam s seboj zadovoljen in
skrit kot školjka. V mrazu njegove no-
tranjosti so zmrznile poteze na njevo-
nem starem obrazu, lica so se mu na-
gubanjila, nos se mu je poostiril, stas
mu je odrevenel in otrpel, ustnice so

Nihče se ni oglasil, le z bližnjega bora je zletela vrana in sneg se je vsul po vejah.

„Kam jo je neki zavila?“ je opomnil oče. V njegovem glasu je trepetal strah in umiljenje.

„Veste kaj, oča, jaz pojdem na tisti le gricek, mogoče jo zagledam.“

In že se je izgubil med nizkimi smrekami, ki so robile vznožje. Oče je slišal samo njegovo naglo sosenje, majali so se vrhovi smrečic, sneg se je usipal po zraku.

„Urška, tod se ne gre v Betlehem!“ Jo že vidim, oče!“ Fant je prišel nazaj k očetu rdeč in zadihan, ali lica so mu kar žarela od veselja.

„Tudi le jo je mahnila, ravno za temle brezami se je skrila.“

Sla sta naprej po jarkih in potem navzdol ob potoku, ki se je tiho in mirno prelival pod ledom. Na levi strani je bilo ledeno polje, zato sta morala kreniti med brezami proti dolini, kjer se je svetil gozd.

„Oče, pogledjte, tamle se je nekaj pordečilo. Ali ni to njen robec. Le dobro pogledjte, je že, je že, oče!“

„Sedaj je pa ne smeva izgubiti izpred oči!“ Kako se ji izpodrseje, široki, glej, glej, in zdaj se je celo zgrudila.“

„Urška, ne hodi tam, da se ne ugrezneš, tam je globoko.“ Je zakril fant in ni pomislil, da je še predaleč in da ne sliši Urška.

Dan se je že nagnil, in hitro se je mračilo. Pospesila sta korake, da jima ne izgine deklica. Včasih se je za trenutek skrila v grmovju, in Matiji je srce začelo od strahu trepetati. Ali ko so prišle prve zvezde na nebo, nista bila več daleč od deklice. Hodila sta počasi za njo in celo tiho stopala, da bi ne zbudila šuma in bi se ne prestrašila deklica. Zdaj sta celo zaslišala njen trepetajoči glasek, ki je prepeval božično pesem, in Matija se je veselo nasmešnil.

„Le za njo pojdiva.“ je bodril oče. „Ako pride ona v Betlehem, prideva tudi midva.“

Zdaj se je že skoraj popolnoma zmrznilo, in deklica se je samo nekoliko zaznavala v gosti megli. Včasih je popolnoma izginila, zato sta zopet hitreje hodila. Ali nemodoma se je nagnilo po bočje, šlo je nizdoli, in oče je zdrsnil. Kmalu sta bila zopet v ravnini ali deklica ni bilo nikjer.

„Kje je neki?“ je mislil Matija. „Ali je šla v hlev, ali je tukaj Betlehem?“

„Saj bi ga morala videti.“

„Vidite, kaj pa leži tam za jagnedi? Ali ni punčka? Seveda, je, pogledjte rdeč robec ima in pisano krilce.“

Ko sta prišla do nje, je Urška ležala vznemirjena, jabolko je držala v desnici, in na ustnicah ji je igral sladki smehljaj, kot da se pogovarja z malim Bogom.

„Glejte jo, kako je lepa.“ je dejal Matija in se sklonil k nji ter jo poljubil na ustnice. In Urška se je takrat zadržala, da se je poljubila z novo rojenim kraljem.

Stari ogljar jo je dvignil, zaval jo je v sukno in ogrel na svojem srcu. Nesel jo je tiho in pobožno kot samega Boga v svojo revno kočjo.

Nekaj zgodovine božičnih praznikov

Nekateri znanstveniki, ki v svojem mišljenju niso odvisni, oziroma navezani na cerkvene pisatelje, zagovarjajo tezo, da božični prazniki niso krščanskega izvora, temveč da so se razvili v davnih poganskih dobah in žive še dandanes v božičnem razpoloženju ljudstva kot nekaka tradicija in reminiscenca iz obeh časov. Naši poganski predniki so praznovali na najkrajši dan v letu, ko krene solnce v svojemu vektoru na videz zopet nazaj in se začne dan dajati, slavnost rojstva novega solca. Verovali so, da je hudobni Kračun, duh teme in zla, zaževal in ogrožal od jesenskega ekvinoxija staro solnce, ki je pod vplivom njegove pekanske moči v olagoma ugas-

šalo in dan za dnevno manj svetilo. V najdaljši noči, torej tik pred božičnimi prazniki, je prišlo med solncem in tem hudobnim duhom do ločilne bitke. Ljudje to noč sploh niso šli spat, ker so se bali za usodo nebesnega svetila. Hoteli so se prepričati, kdo zmaga v tej strašni borbi. Ko pa je solnce navzlic bojazni in strahu drugo jutro zopet vstalo, so se ljudje v nepopisni radosti poljubljali, si čestitali, trepetali gostije in prinašali solncu žrtve. 24. december je bil dolgo tudi novoletni dan.

Božič je bil pri starih narodih praznik novega življenja, novorojenega solca, odrešenika, ki reši svet iz zimskega mrtnosti in ji da novo rodovitnost. Celih 14 dni so trajali ti prazniki radosti in nad, praznovali so jih z bujnimi simboličnimi maskaradami in korzi ter s spominjati pri tem prednikov. Predstava Jezuska v jaslicah je bržkone pravega izvora. V starem Rimu so nosili pri božičih saturnskih praporov s podobno parziškega boga solca Mithre, krasnega, blestečega dečka v zibelki. Prvi kristjani niso praznovali božiča, ker dan „Kristusovega rojstva“ ni bil znan. Šele v IV. stoletju je papež odredil, naj se praznuje 25. decembra, ker glava praznik krščanskega sveta, dočim so praznovali v Carigradu 6. januar. Novo leto je bilo stalno določeno na 1. januar, ne takratnem papežu šele v XVII. stoletju.

Največja otroška radost božičnih praznikov, božično drevesce, še dandanes ni razširjena pri vseh narodih. K nam je prišlo ta običaj iz Nemčije in se je razmnožil še nedavno dočela udomačiti. Tudi božično drevesce je poganski simbol. Zeleno drevo, okrašeno z različnimi darili, predstavlja prirodu, ki jo je zdravilo solnce iz zimskega spanja v novo življenje, svetice na drevesu pa pomenijo solne žarke. Poganski božični prazniki so bili vedno združeni s praznovanjem spominov na prednikov. Duhovi umrlih so bili v dolgi noči prerokovali bodočnost ali pa so skrbeli, da bi bilo življenje potomcev srečno. Zato so se jih pogani spominjali na ta način, da so jim žrtvovali jestvine. V mnogih krajih so še dandanašnji zelo razširjeni običaji, da dobe tudi vodnjaki o božiču posebna darila z božičnega drevesca, kakor jabolka, orhe in drugo. S tem se hoče preprosto ljudstvo prikupiti našim zagonetnim prirodnim silam, ki baje upravljajo vodnjake. Obdarovani vodnjaki dajejo menda boljše vodo. Tudi čebel, perutnine in živine ljudje v mnogih krajih ne pozabijo. Pogoste jih o božiču, hoteč izraziti s tem čut hvalečnosti napram tem koristnim živalim. V ljudskih vražah je prepovedano med božičnimi prazniki čarovnikom in drugim poganskim silam škodovati živini ali ogrožati človeško usodo.

Sploh je zanimivo zasledovati tisoletni razvoj človeštva v teh prastarih vražah in običajih. Božični prazniki pri našoj rodbini vsako leto srečajo, mir in nove nade. Ljudje se za hip ustavijo v vsem svojem nehanju ter se ozirajo v bodočnost, kam je njihovo življenje usmerjeno in kje se konča njihova življenska pot. Božični prazniki so za človeštvo vsakega moralnega pomena. To ne velja samo za krščanski svet, marveč tudi za drugoverce in brezverce. Božič namreč ni vezan na nobeno cerkev. Enkrat na leto je dobro, če človek izprša svojo vest in pomisli na minljivost vsega posvetnega. In za to pogleditev v pravi zmisel življenja na zemlji so najbolj primerni božični prazniki.

Ant. Adamič:

Praznik v ubožnici

Ze teden dni je drvela votlozoba burja preko polja, preko sel, tuleč in zavijajoč je usipala iz gorskega kotora z dolgo roko ščegetajče igle.

Dopolodne se je pojavil v trgu potepluh Golob. Vojška cepica, nagrbčena bluza z rdečimi našivi, debela vrvi preko rejenege pasu kot menih, za silo zakrpne hlače, visoko zavrhane in — bos. Mahajoč s pastirsko gorjajo, se je zaletel v prvo vežo, kjer je cepetal in

božični večer — je sedel stari Scroogov pri marljivem delu v svoji pisarni. Bilo je mrazlo, ostro, zopno vreme; zraven tega pa še megleno. Čul je, kako hodijo ljudje, po dvorišču vori in doli, kako si manje roke, kako cečetajo z nogami, da bi se ogreli. Mestne ure so bile šele tri a bilo je že popolnoma temno — saj se ves dan ni zjasnilo — in luči v sosednjih pisarnah so plapolale kakor rdeči lise v rjavi zračni gošči. Megla je rinila v vsako razpoko in skozi vse ključavnice in je bila zunaj tako gosta, da so vzlic tesni ulici hiše na nasprotni strani izgledale kot senčila.

Vrata Scroogove pisarne so bila odprta, da je mogel mož opazovati svojega pisarja, ki je sedel v borni stanici poleg njega in prepisoval pisma. Scrooge je kuril zelo varčno, a ogenj njegovega pisarja je bil še siromasnejši, tako da je bil videti kot en sam ogel. Ogleda pa ni mogel dodati, zakaj Scrooge je imel kurivo v svoji sobi. Ako bi se bil drznil pisar kaj naložiti, bi predstojnik takoj izjavil, da se morata ločiti. Zato je pisar ovil svoj beli ogrtač okoli vratu in se skušal ogreti ob sveči, kar pa se mu ni posrečilo, ker ni imel živahne domišljije.

„Vesele božične praznike, stric! Pozdravljen bodi!“ je vzkliknil radosten glas. To je bil glas Scroogovega nečaka, ki je tako naglo vstopil, da Scrooge njegovega prihoda niti ni opazil.

„Bah!“ je rekel Scrooge. „Humbug!“

S hitro hojo v megli in mrazu se je

vpil na ljudi:

„Gospod, dajte kronico! Sirota sem, siromak!“ Pogledite, mati, bosjaka!“

„Mokro je, mokro, Golob. Prehladil se boš.“

„Se nikoli se nisem, gospod, samo nahoden sem. Torej, boste dali kronico?“

„Ti zaslužiš dovolj z „elektriko“ in z „gramofonom“; kaj boš!“

„Ej, elektrika se mi je poprtčila; že štirinajst dni je, odkar sem jo poslal v popravilo. Gramofon nima mrmranja. (Mislim je — membrano.) Kako naj kaj zasluži? Pomagajte mi, gospod!“

Še kamen bi se ga usmilil. Trški oče revnih ga je takoj poslal v ubožnico koncem trga.

„Božični večer je nocoj, Bog pomagaj; tudi Golob naj bo na gorkem,“ je sklenil dobri mož. Golob sicer ni imel nobene pravice do trga — bil je iz sosednjih hribov — toda bil je tako rekoč že domačin v trgu in v okolici. Vsakdo je poznal njegovo mali dinamo za elektriziranje; vsakdo je že bežal od njegovega gramofona, ki je škripal kot bi z nohti praskal po zidu. Naposled pa: kjer je prostora za šest, bo za nekaj ur še za sedmega.

Toda v ubožnici je izbruhnila vstaja. Vik in krik je napolnil občinsko hišo.

Vrh peči se je na široko položil Golob; preteč z gorjajo se je rogal zabavljajočim zaviljivcem. Staroselci so stali in se gnetli v polkrogu okoli peči.

Najglasnejši izmed vseh, Ruznikov, je beval:

„Samo pojedat je prišel, kmet zarobljeni, beraški! Sedaj nas bo še bolj zeblo! Če bi ne imel kile na vseh in obeh straneh, bi te vrgel s peči!“

„Tiho, Zikel, žakel, žok — žok!“ se je rogal Golob.

Drugi, harmonikar Pogorelec, z ogremnim modrikastim levim uhljem je brbljal:

„V-ven, ven ga dtajmo, pp-požeruha!“ A ni niti mislil, da bi sterneril roke.

Stori, z rdečo rulo okoli vratu, je štrkljal čokolasto čikovo na peč:

„Delat bi šel, delat, capin! Alo, sneg kidat ne pa nam kruha odjedat!“

Stori, še krepak starček, je poleti kosil in si zaslužil groše. Seveda, pogljal je takoj vse po grlu. Ponoči je čvrstal po trgu kot muren in preneval: „Mi pa ni grimma damm, de si bo delav dann.“

Tudi nadušljiva in škrbasta Školba je prikravala iz svoje sobe, Cehela, gluha, škrbno nočesana, je vihtela metlo; molčala je le „ta pridna“ Mica, slepa reva, ki je ob podboju vrat momljajoč prebirala rožni venec.

Pomiril jih je jedva občinski sluga, ki je zarental:

„Barbe, zalega! Kdo je tukaj gospodar? Kdo sem jaz, kaj! Če se takoj ne pomirite, ne dobite za praznike niti neslanega kropa. Če boste pa mirni, pridni in složni, dobite nocoj čaja in keksov.“

„Čaja, keksov!“ so vzklikali.

Mica je na molila na glas: „Zahvaljen bodi, Jezus in Marija.“ Vsi ti nadložni, stari ljudje so se kot otroci bali šibe in se veselili sladkarij.

Zvečer so sedeli v tonlo zakurjenih sobah moški zase, ženske zase. Vsi so pili čaj, ki jim ga je skuhal Školba iz občinskega zrnja; privrževali so kekse, ki jim jih je poslala dobra gospa „očeta revnih“.

„Jaslični, še božjega drevca ni,“ je rtožlil Ruznikov. „Ko je še moja rajnka —“

„Pusti, ne kliči mrtvih, ko nas ti sami kličejo! O, če bi človek imel vsega, kar si želi in bi tudi dobil vsega... Zmešalo bi se mu; kaj, Golob?“

„No,“ se je nasmil Golob k Storit, „meni se prav gotovo ne bi.“

„Ti si neumen,“ ga je prekinil Pogorelec. „Jaz si želim na samo kave. O, sladka kava! Ves božji dan bi jo pil še na poslednjo uro!“

„Jaz bi pa nocoj rad —“ se je oglasil Stori.

„No, kaj? Zganja, jeli?“ so silili vanj.

„Kako praznuj?“ je ponovil Scroogov nečak. „Saj ga vi sploh ne praznujete.“

„Potem me pusti pri miru,“ je dejal Scrooge. „Naj ti bodo prazniki prav prijetni! Stori, so ti gotovo že mnogo veselja!“

„Mnogo je stvari, ki bi lahko dobro stori, pa jih nisem izkoristil,“ je rekel nečak, „in božič je med njimi. Božič sem vedno cenil; vedno sem zrl v njem čas odpuščanja, uzmiljenja in veselja. Edini čas v vsem letu, ko si moški in ženske prostodušno odpirajo srca in se ne prevzidajo, nego se smatrajo za rod ki skupno z vsemi višjimi in nižjimi krivka k nedvomnemu cilju — grobu. In dani nimam od božiča niti ščena zlata ali srebra etric, mielim verda, da imam mnogo dobrega od njega in da bom še inel, zato pravim: „Bog blagoslovi božič!“

Pisar v zakonitu je nehoti zapleskal. Ko pa je takoj opazil nesposobnost tega dejanja, je ogrebel ogenj in za vedno ugasnil zadnjo šibko iskro.

„Ako čujem le še glas tam od vas,“ je zavpil Scrooge, „boste praznovali brez s tem, da izdubite svoje mesto! Govorite kakor ljudskite,“ je dejal obrniti se k svojemu nečaku. „Čudim se, da te ne pošljejo v parlament.“

„Ne hrdite se, stric! Pridite in bodite jutri naš gost!“

Scrooge je rekel, naj ga hudič. — da, prav zares! Tako je dejal. In pristavil, da ga raje raje vidi v hudičevih krampljih, preden pride k njemu.

„Kakšen pa naj bom?“ je odgovoril Scrooge, „ko živim... ed samimi norci? Vesel božič? Kaj pa imamo od vselega božiča? Kaj pa je božič drugega kot čas, ko moram plačevati račune, pa ti manjka denar! Čas, ko veš, da si za leto dni starejši, a niti za minuto bogatejši! Čas, o delaš bilanco in se ti iz nje reže izdatki mesecev, ki jih ne moreš utajiti! Ako bi mogel,“ je dejal Scrooge, „bi vsakega norca, ki mi vošči „vesele božične praznike“, srehel v njegovem lastnem pudingu! To bi napravil!“

„Toda, stric!“ je ugovarjal nečak.

„Toda, nečak!“ je pa ostro zavrnil stric. „Praznuj božič po svoji mili volji, jaz ga bom tudi po svoji.“

Stori je stresal z glavo; pogled mu je begal po tleh, ko se je branil jedva šepetaje:

„Ne, ne! Ampak pel bi rad o polnoči na koku kot nekoč: Paksomibibus.“

Umolknil so in se potopili vsak v svoje misli.

„Gloria in excelsis Deo!“ Sredi noči zabrne zvonovi, oznanjujoč prerojenje. Z zvonjenjem lijejo goreči trakovi želja nečetihi proti nebu. Srečni in nesrečni koprne za najsmelejšimi cilji. In ko vsi nesteti, utrujeni od dela, upehani od molitve, zatisnejo svoje oči, tedaj se odgrne zastor najisajnejše fantazije: novega, četudi trenutnega življenja. Kako strahovito enolično bi bilo življenje — brez sanj v spanju! Zlasti bajna so čuda božične noči. Tudi ubožci so sanjali.

Golob je tiščal glavo v najmekkejšo pernico in potno glavo prekladal sem ter tja. Pogorelec je cmakal in srebal vsvo noč kavo; ko se je prebudil, je razočaran tipal okoli sebe. Stori je stokal in smrčal, zjutraj se je zaklinjal, da je poslušal v cerkvi Raznikovca, ki da je pel Pax hominibus. Raznikov pa je pravil:

„Meni se je sanjalo o kolačih, pečenki... Bil sem zdrav in polna usta zob in oženjen.“

Preževali so se na svojih ležiščih, topo so zrl skozi okna na capaste, veslajoče snežinke.

Lomili so skorje v prežganko, ki jo je prinele Cehela iz trga. Vstopil je trški oče revnih, za njim občinski sluga s košaro.

„Školba, jutri je vrsta na tebi, da prideš po živila v trg. Hrano daje hiša št. 10/11. Tako. Matija, ti jim na sedaj razdeli darila, ki smo jih dali mi in grajski. Kolač je dal graščak. — Pravilno razdeli!“

Sluga je izležil bel kruh, nekaj mesa, kolač in par zakrpanih čevljev. Za Goloba!

„Ti čevlji so zate.“ je nadaljeval oče. „Danes si še lahko tukaj, jutri pa moraš ven. Trg ne sme in tudi ne zmoro še tele; nisi pristojen, veš sam.“

Golob je pograbil čevlje in si jih natikal. Šel je po palico v kotu in se pokrkl s čepico.

„Grem lahko precej, gospod. Malo kruha in mesa mi dajte, gospod, in pa kako področje, da si bom popravil elektriko, gospod, ker sem sirota, tak siromak. Zahvalim za vse, za vse, gospod. Ko bo popravil moj kolovrat, ne bom več prosil. Ej, zastoj vas bom dal nanj in vašo gospo, boste videli, kako je to fino in zdravo. Za gospe in za otroke, če se posebno, ki so radi zaprti... Kadar dobim novo mrmranje (membrano), bom navil za vaš god, gospod, pred vašo hišo —“

„Tu imaš, klepetec!“ je zaropotal občinski mož. „Tu kruha, mesa... Bo dovolj? Potem pa hajdi!“

„Dovolj, dovolj, gospod. Bog vam pl. kaj! Ali mi zamerite? Ne smete biti hudi! Revez sem in za zimo sem bil bos. Sedaj sem dober, o, in ne maram biti niomur v napotje.“

Golob je bil že v veži. Ondi je izza pasu privlekel svoj dinamo, mu odvil držaje in zasukal kolesje.

„Elektrika, elektrika!“ Alo, ženske, na kolovrat, za eno krono!“ se je režal.

Pa bi jo bil kmalu izhupil, če ne bi skočil žez prag in no potil.

„Falot, boljševik!“ se je srdil trški oče revnih. „Drugič me ne boš več.“

Koliko las?

Pobavimo se malo s stavami. Stavim glavo, da boste lahko dobili vsako stavo, o kateri hočem v naslednjem govoriti, ako jo predlagate prijateljem. Zmatal boste sicer z glavo, še bolj pa vaši prijatelji, s katerimi hočete staviti, a je vendar res tako.

Ponudite prijateljem to-le stavo: „Koliko je oseh v Jugoslaviji, ki imajo isto število las?“ Recite prijatelju, da veste to prav dobro. Sprejel bo stavo, pa tudi izgubil, ker je izid nedvomno na vaši strani. Recite jim tako-le: V Jugoslaviji je sto ljudi, ki imajo isto število las. In stavo boste dobili, zakaj?

Znanstveniki, ki imajo vedno dovolj časa, da se bavijo s stvarmi, ki se zde drugim potratna časa, so po dolgem raziskavanju in primerjanju prišli do tega, da je na človeški glavi, pa tudi drugod po poraščnem delu telesa, povprečno po 150 las na vsakem kvadratnem centimetru. En las gori ali doli ne igra pri tem nobene vloge.

Ker ima poraščeni del glave približno 800 kvadratnih centimetrov, ima torej človek na glavi nekako 120.000 las. Ker pa ni rast las pri vseh ljudeh enaka in so ljudje, ki nima o niti enega lasu pa tudi taki, ki imajo naravnost grive na glavi, je jasno, da se deli človeštvo v ljudi, čijih koža na glavi je pokrita z lasmi v številu od 0 do 120.000. To je matematično popolnoma pravilno in n noben profesor ne more za to dati dvojke.

Ako delimo torej na tej podlagi človeštvo v kategorije po številu las, ki jih ima vsakdo na glavi, spadajo v prve kategorijo taki, ki nimajo niti enega lasu. V drugi kategoriji so oni z enim lasom, v tretji z dvema, v četrti s tremi, v peti s štirimi in tako dalje, dokler ne pridemo do 120.001. Kategorije, v katero spadajo ljudje z največjim številom las, torej oni, ki jih imajo 120.000. Prišli smo torej s svinčnikom v roki tako daleč, da smo razdelili vse povprečno in torej normalno človeštvo v 120.001 kategorij, kar se tiče las.

Naša kraljevina ima po zadnjem štetju okroglo dvanajst milijonov prebivalcev. Eina osoba gori ali doli ne igra ravno tako nobene vloge, kakor en las in tja na človeški glavi. Torej se ta malenkostna razlika izenači in nima na naš račun nobenega vpliva. Ako je razdelitev Jugoslovenov v kategorije v gornjem smislu enotna, in ni verjetno, da ne bi bila, potem pridemo do zaključka, da spada od prebivalcev Jugoslavije po sto v vsako gori navedenih 120.000 kategorij. Ali z drugimi besedami: v naši kraljevini je povprečno sto ljudi, ki imajo enako število las.

Bodo morda kategorije, v katerih ni niti enega zastopnika z odgovarjajočim številom las, bodo pa tudi take, ki jih imajo več kot sto. Izjeme pa potrjujejo pravilo, kakor se je na vsakem polju še vedno pokazalo. Torej so tudi naši računi pravilni!

Gremo lahko še dalje in rečemo, da je na vsem svetu 1439 ljudi, ki imajo enako število las na glavi. Na naši zemlji je namreč ena milijarda in 726 milijonov ljudi. Torej?

Če se ravnaš po mojih računih, ti stava ne uide. Ravnaš se po meni in dobiš noš žrtve dovolj, ki bodo hoteli s teboj staviti. Bodi pameten in ne zavrzl nasveta, pa ti bo prinesel Jezusček lepo darilce, kakor to glede sebe upa

Božični računar.

Posetite trgovino B. Veselinovič i Komp.

Maribor, Gosposka ulica 26.

6916/s

Ima veliko izbero suhe, ovratnikov, vsakovrstnih nogavic, klobukov, čepic, trikot spalnega nepla, volen trikotke, svilen h šalov in bluz ter kravate. Fine francoske parfumerije: Coty, H. Jagan, Gylbs, Botot, Zermundre, Piver, Simon, Roger, Golet, kotlička voda 4711 in Maria Farini fina mila, po er, kaloderme, odol in druge vrste. Dobra roba in solidne znane cene.

Od oktobra t. l. je uveden nov princip: Mal zaslužek — velik obrat!

pomodrile. Glas mu je postal hreščec. Le črna slana mu je ležala na glavi, na obrvih in na ščetinasti bradi. Nizko temperaturo svoje notranjosti je nosil v sod s seboj; v pisarni je širil okrog sebe ledeni hlad celo v pasjih dneh in se ni dal o božiču omehčati niti za stopinjo.

Zunanja toplota in zunanji mraz nista niti najmanj vplivala na Scrooga. Nobena toplota ga ni mogla ogreti, noben hlad premraziti. Noben veter — pa naj je pihal še tako strupeno — ni bil brkdejši od njega; padajoči sneg ni bil trmoglavější kot on in kos je bil tudi šibajočemu dežju. Mrzlega in slabega vremena sploh ni opazal. Le v enem oziru so bili dež, toča in sneg nad njim; oni so mnogokrat razsipavali, Scrooge — nikoli.

Ni ga ni nihče na cesti ustavil, da bi ga s prijaznim obrazom vprašal: „Dragi moj Scrooge, kako je kaj? Kdaj me posetite?“ Prosjaki ga niso moledovali, a dar božji in milice na svetu ga še ni vprašal, kam drži na desno cesta, kam na levo pelje pot. Celu poji slepcev so ga poznali. Ko je šel mimo njih, so vedelo mahali z repom, češ: raje brez oči, kot imeti takega gospodarja.

A kaj je bilo Scroogu vse to? Prav tako je hotel vse imeti. Svojo pot utreti ostro kot z nožem po človeških potih in zavarovati se zoper vsa ljudstva čuvstva, to mu je bilo, kakor se izražajo poznavalci, „maslo na kruh“.

Nekoč — od vseh dobrih dni leta na

božični večer — je sedel stari Scroogov pri marljivem delu v svoji pisarni. Bilo je mrazlo, ostro, zopno vreme; zraven tega pa še megleno. Čul je, kako hodijo ljudje, po dvorišču vori in doli, kako si manje roke, kako cečetajo z nogami, da bi se ogreli. Mestne ure so bile šele tri a bilo je že popolnoma temno — saj se ves dan ni zjasnilo — in luči v sosednjih pisarnah so plapolale kakor rdeči lise v rjavi zračni gošči. Megla je rinila v vsako razpoko in skozi vse ključavnice in je bila zunaj tako gosta, da so vzlic tesni ulici hiše na nasprotni strani izgledale kot senčila.

Vrata Scroogove pisarne so bila odprta, da je mogel mož opazovati svojega pisarja, ki je sedel v borni stanici poleg njega in prepisoval pisma. Scrooge je kuril zelo varčno, a ogenj njegovega pisarja je bil še siromasnejši, tako da je bil videti kot en sam ogel. Ogleda pa ni mogel dodati, zakaj Scrooge je imel kurivo v svoji sobi. Ako bi se bil drznil pisar kaj naložiti, bi predstojnik takoj izjavil, da se morata ločiti. Zato je pisar ovil svoj beli ogrtač okoli vratu in se skušal ogreti ob sveči, kar pa se mu ni posrečilo, ker ni imel živahne domišljije.

Gliša Koritnik:

Mati roma v Betlehem

Mati roma v Betlehem,
v sveto mesto Betlehem,
potno palico v roké,
in odide čez goré.

Kie je mesto Betlehem?
Kie je hlevček znani v njem?
Bom že našla pravo pot,
če me vodil bo Gospod.

Tam, kjer je najlepši kraj,
kjer šumi najlepše gaj,
kjer smehlja se preč: Iko
v zvezdah višnjevo nebo.

Kjer prižgana v hlevčku luč,
tam čisti se v vratih ljube
vratca tihoma odprem.
Dete božje v njem uzrem.

Mati božja tam kleči,
Mati sedem žalosti,
brž ganem njen obraz —
tāk je, kot imam ga jaz.

Sedem upov v njem gori,
sedem žehljav krvavi.
dete moje, angel moj
kaj bo storil svet s teboj?

Mati božja čuti to,
vendar se smehlja ljubó.
Pravi oslu kravica:
grenka je olavica.

Jaslice za otroke

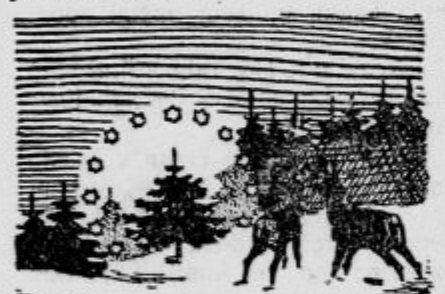
J. Pasovski:

O nestrpnem drevečku

Ali pa veste, otroci, da ima tudi gozdar v gozdu svojo šolo? Pravimo ji sicer drevesnica, toda to je šola, saj tam sedijo otroci prav tako lepo po vrsti, kakor pri nas v šoli. V prvi vrsti najmanjši, v drugi večji in tako dalje, vsi so lepo tihi, lepo pazijo — le da jim ni treba ničesar delati, samo gledajo drug drugega in se veselo solnčeka.

«To je čudna šola...»
No. Pa še bolj čudno je, da se vsi dečki v isti vrsti enako imenujejo in deklice tudi. To je prav za prav smešno, kajne? Le pomislite, ko bi bili pri nas v šoli sami Smrekarji!

«To je kakor pri ciganih, vsi cigani so skoro sami Brajdiči.»
V tak gozdni šoli je zrastle drevesček, o katerem vam hočem pripovedovati in ki se je imenoval Joško Smrekar.

Kdo mi je to povedal? I no, gozdar. Ta je kakor gospod ravnatelj te šole in sploh vsega gozda; vsa drevesca ga slušajo, on razume, kaj si pripovedujejo, in skrbi, da se vsem dobro godi.

Torejta Joško je bil že od mladega strašno radoveden in nestrpen dečko. Dočim se njegovi součenci niso brigali za nič in so se samo igrali in si nagajali z vejicami, je Joško ne-

prenehoma kugal skozi leseni plot tja, kjer so delali že dorasli Smrekarji in dorasle Jelke, ter je prisluškoval, kaj se pogovarjajo stari strici in stare tete. Ti so marsikaj vedeli: o gozdu, o ljudeh — in pomenkovali so se celo o svečah.

«V tem svetu mora biti lepo,» si je mislil Joško. «Moj Bog, ko bi mogel iti pogledat.»

Res je moralo biti lepo tam, kajti tisti starejši, ki so tja odhajali, se niso nikoli več vračali v gozd. Govorilo se je v gozdu, da je iz teh starih stricov in tet nastalo marsikaj znamenitega: hiše, ladje, mize, klopi in bogve kaj še!

Toda še bolj kot te stare strice in tete je Joško zavidal mlajše. Mnogo jih je odšlo vsako leto v mesta, celo v Ljubljano, in vselej baš ob najlepšem času: pred božičem.

Tudi drugi so jih zavidali. Kajti četudi se ni še nikoli nihče od tam vrnil, da bi vse pošteno razložil, vendar se je v gozdu marsikaj slutilo in šepetalo o lepotah, ki jih uživalo drevesčki o božiču v mestu. Ti, ki so ostali v gozdu in zmrzovali v visokem snegu, so sanjali o srečnejših tovariših, bogato okrašenih in potapljalcih se v morju lučic, sredi tople sobe in vesela otrok...

Kadar so prihajali v gozd ljudje, ki so si izbirali tiste srečne tovariše, koliko razburjenja je bilo med drevesčki! Kdo pojde neki letos v mesto?

«Protekcija,» je godrnjal oni, ki so ga prešli.

«Zakaj pa jaz ne?» se je jezil drugi.

«Saj si ves na krivo,» so ga še dražili tovariši.

«Obsedela boš, draga Tončka,» je rekla sladko stara Jelka mladi, po katero ni bilo nikogar.

«Mnogo je poklicanih, a malo iz-

voljenih,» je izjavil stari Smrekar modrian.

Ko pa se ni nihče iz mesta vračal, niti ni dal o sebi vedeti, se je govorilo v gozdu:

«Prevzeli so se.»

«Pozabili so na nas.»

«Preveč dobro se jim godi.»

Vse to je slišal Joško in ni mogel dočakati, da ga odpuste iz šole. Delal je, kar je mogel, natezal se je, da bi se zdel večji — dokler se mu ni končno posrečilo.

No, velik baš ni bil, zato pa strašno nestrpen. Rastel je hitro in vedno je pravil 'em, ki so stali okoli:

«Čakajte, ko pojdem jaz v Ljubljano, jaz vas ne pozabim. Vrnil se bom in vam bom vse pripovedoval. Gotovo ne bom pozabil!»

In res, nekega dne v decembru se je Joško želja izpolnila. Prišla s'a dva moža, ogledovala, izbirala. Joško se je postavil na prste in venomer kričal: «Mene tudi, mene tudi!»

«Kaj bi s tem-le pritlikavcem?» pravi eden.

«I. le vzemi ga,» je šilil drugi.

Joško je kar drhtel od radosti. Odrekala sta ga in ko sta ga odnašala, je klical tovarišem:

«Jaz že grem! Zdravo! Pošljem vam razglednico!»

Vso pot do Ljubljane ni zatisnil očesa, tako je bil razburjen. Že se je videl v lepi sobi, povsod sam okras, samo zlato in srebro, toliko svečic, da jih še prešteti ni znal, okoli njega lena vzradošena deca... Ko ho vse to pripovedoval doma, v gozdu!

Ljubljana je bila strašno veliko mesto. Še nikoli ni videl Joško toliko ljudi! Zato pa drevesčkov ni bilo preveč okoli njega. Ljudje so napravili iz njih tako smešen gozdiček, da se je Joško moral smejati; gozdiček

brez mahu, brez borovja, brez ptičkov. In ljudje so hodili, ogledovali, izbirali, odnašali Jelke in Smrekarčke. Joško je sicer tudi tukaj kričal: «Mene tudi! Mene tudi!» — toda tu v mestu ga ni menda nihče razumel.

Sveti večer je bil že prav blizu. Gozdiček je bil že zelo razredčen, in nestrpni Joško se je že emiril, ko je to videl.

«Kaj, ima že vsakdo svoj drevesček?» je ihtel.

Kmalu se je pokazalo, da ne. Neka gospa se je zagledala v Joško, izpregovorila je s prodajalcem in že je nesla ljubega Joška domov.

Joško se je s'rašno razveselil, ko je prišel v stanovanje te gospe, in prevzel ga je velik ponos, da ima — sobo sam zase!

«Prijeteli, tega-le nima niti vsak študent!» si je laskal.

«No, ampak zaklepati me ni treba, saj ne bom ušel...» je zagodrnjal, ko je gospa obrnila ključ in ga spravila, da bi radovedna Zorka in nestrpni Francek ne videla predčasno drevesčka.

Zvečer, ko sta otroka spala, je vstopila mama v zadnjo sobo. Joško je že tudi drmal, toda ko je spoznal, zakaj ga gospa budi, je poskočil bolj čilo nego vi, kadar vas mama zjutraj budi za šolo.

Kako tudi ne! Gospa ga je začela oblačiti v božično obleko —

Joško se je strašno veselil. Toda to še ni bilo nič proti temu, kar ga je čakalo na sveti večer!

Stal je na mizici, tako da je bil videti mnogo večji, vse svečke na njem so zagorele, vse se je svetilo, da je Joško kar oči jemalo. Pri njegovih nogah je ležala škafca s stavenim kamenčki, punčka, knjiga s slikami, čokolada in kdo ve, kaj še vse. Zacingljaj je zvonček, vrata so

se odprla na stečaj, Francek in Zorka sta vstopila...

Nastopil je trenutek velikega veselja

Na'bolji se je veselil Joško in le nekaj mu je še vršelo po glavi, da bi se mogel dati v tej slavi fotografirati in poslati sliko domov, da bi tam videl, kako daleč jo je privedel!

Po svetem večeru je stal v sobi še nekaj dni, radoveden, kaj bo sedaj. Ni bil več tako lep. Od svečk so ostali le krečji, kar se je dalo od okrasov snesti, so pojedli otroci, igličje je odpadlo.

Nekega dne je gospa Joška popolnoma slekla, da ga je bilo skoro sram.

«Tako — zdaj pa pojdem zopet k našim,» si je mislil. In že se je veselil, kako bo pripovedoval —

Toda gospa mu je oskubla večice, potem je vzela sekirico, razsekala Joška na več kosov in jih odnesla k peči...

In tako se ni nikoli več vrnil v svoj lepi gozd.

Bolha — s salec

Milica je prišla iz šole, oči so ji kar žarele.

«Kaj se je zgodilo, da si tako vesela?» jo je vprašala mati.

«Gospodična učiteljica nam je pripovedovala o sesalcih,» je odgovorila Milica. «Ko smo že vse vedeli, nam je rekla, naj imenujemo sesalce, katere poznamo. Pa smo jih naštevale: pes, mačka, krava, konj, koza, lev... Dostalovala Marica se je tudi oglašila: bolha. Vse smo se strašno smele.»

«In zakaj misliš, Marica, da spada bolha med sesalce?» jo je vprašala gospodična.

«Zato, ker sesa kri,» je odgovorila Marica «in tako smo se smele, da nismo ničesar več slišale od samega smeha.»

Pot okoli sveta

Kaj mislite, v kolikem času napravi odrasli človek toliko korakov, kot bi jih moral napraviti, če bi hotel priti okoli sveta? Večina ljudi napravi dnevno povprečno kakih 16.000 korakov. Če merimo korak po 75 cm, prehodi človek pot 12 km. V enem letu torej 4350 kilometrov. V devetih letih in ne celih dveh mesecih prehodimo toliko, kolikor je potrebno za pot okoli sveta.

Fr. 2.:

„Daj jetra sem!“

Otroci, ali vas je rado strah? Poznam tako povest in jo bom zdajle povedal, toda je še mene strah, ki jo pišem. — Kar pero se mi trese! In sem naprosil dva policaja, da mi stojita vsak ob eni strani za napetim revolverjem in da molita zraven litanih tako me je groza! Otroci, kogar bi bilo preveč strah, ta naj nikar ne bere te povesti, nikar je naj ne poslušaj! Raši naj gre spat in če si bo pernico potegnili čez glavo, se mu pod milim nebom ne more nič zgoditi. Drugi pa, kateri ste junaki, se lepo stisnite k mami in se drug drugemu primite za roke, da si boste drug drugemu v pomoč, kadar bo sila! Zunaj je mraz in tema, v peči prasketa ogenj in povest se glasi tako:

Zivel je njega dni grozovit razbojnik, ime mu je bilo Krvodušnik; tako je bil grozovit, da je imel kar zelene lase, sredi obraza pa mesto nosa velik ovirek. Ni dal pre miru, da so ga obesili, potem je bil sit.

Vešala so stala zunaj mesta na nizkem gričku, z grička je bil prekrasen razgled. Krvodušnik pa je visel na vešalih, še s krajem očesa se ni zmenil za razgled, kajti je bil iz jako zanikarne družine in je vedno dejal: «Razgleda ne morem jesti!»

iTsoč in tisoč ljudi je bilo prišlo gledat smrt ubožega grešnika. Bili so močno razburjeni in so vse snedli, kar so imeli s sabo, še premalo jim je bilo. Kadar je človek razburjen, je tudi jezen. Pod gričkom je takrat stala krčma, pa so popili skoro vse vino in je krčmarica Macamica zadovoljno zdihovala: «Da bi le kmalu zopet koga! Drugače tako ni žive duše v to samoto!»

Noč je padla na zemljo, narod se je bil izgubil nazaj proti mestu. Krvodušnik se je gugal na vešalih, burja je vekala okoli njega. — nū, nū, nū — vešala so škripala — e, e — v daljavi so tulili psi.

Krčmarici Micamici se je zehnilo. «A-rah!» — zmajevala je glavo in zaklenila duri. Pričela je prešteti denar in ga je bilo baš tri groše manj nego dvašest goldinarjev, to je bila v onih časih ogromna svaota! Pa se ji je vnovič zazehalo: «A-nanah!»

Otroci, če boste vsi zehali, vam povesti ne bom povedal do konca! Če drugi zehajo, moram zehati tudi jaz — a-nanah! — in potem — a-nanah! — se mi ne da govoriti.

na vrata.

Krčmarica Macamica se ni bala ne birača, ne vruga, vprašala je: «Kdo je?»

Pa je dobila odgovor: «Jaz sem, dohtar Zgaga. Macamica, odpr! Drugače te tožim!»

Macamica je poznala moža pred durmi in mu je odprla.

Dohtar Zgaga ni bil težni doktor, bil je le pisar, navihani in poln zvič, vsak se je bal njegovih tožb. Bil je suh kakor trska, za desnimi uhom je imel gosje pero, spred mu je v gumba bingljala rožena posoda s črnilom, v desnici je imel debelo gorjajo.

Dejal je: «Macamica, zunaj je burja, skoro me je prelopnila v grano. Prinesi mi kaj večerje!»

Macamica je odgovorila: «Nič nimam, vse so pojedli!»

Onj je dejal: «Jaz sem dohtar Zgaga! Dobodi, koder hočeš! Krčmo imaš, dolžna si postreči gostom — drugače te tožim, da boš ob pameti!»

Macamica se je izgovarjala, če ni, da ni. Pa se je dohtar Zgaga raztogotil, zaklel in udaril z gorjajo po mizi, da je počilo kakor tisoč petelinov.

Macamica je zbežala iz sobe. Pa ni trajalo pol ure in se je vrnila z večerjo in postavila pred dohtarja Zgago: «Tukaj imate jetra, dober tek!»

Dohtar Zgaga jih je jedel in snedel, k jetrom je spil polič vina. Vse vkupe je stalo tri groše, plačal jih je in sta bila oba zadovoljna, dohtar Zgaga in Macamica.

Otroci, zdajle vas zadnjič svarim, noidite spat in pod pernico — še je čas! — Noče'e? — Pa ne!

Tisti hip se tiho odpro vrata, ni se slišalo koraka — vsopil je obešeni Krvodušnik. Zeleno so mu štrleli lasje, nameto nosa je imel ovirek, okoli vratu mu je visela vrv. Pogledal je Macamico, pogledal je dohtarja Zgago in ročasi, z zamolklim in trepetnim glasom izpregovoril: «Da-aj je-e-e-tra sem! Da-aj je-e-e-tra sem!»

Macamica se je popraskala za ušesom in se potuhnila iz sobe.

Krvodušnik pa je za korak stopil bliže k Zgagi in ponovil svojo zahtevo. Glas mu je postal silnejši, odgrnil je suknjo in pokazal svojo desno stran, tam mu je pod rebri zdelo globoka rana: «Daj jetra sem! Daj jetra sem! Daj jetra sem!»

Dohtar Zgaga je gledal Krvodušnika in je gledal rano in mu ni bilo nič kaj posebno v želodcu. Ni grozil s tožbo, ni udaril z gorjajo.

Krvodušnik pa je stopil zdajci tik do Zgaga, bajno mu je žarel ovirek sredi obraza, in se je zadril, zadril na vso moč: «Daj jetra sem!»

Pa ni mogel dohtar Zgaga drugače in ni več odlašal, dal je jetra

sem; izbruhnil jih je in je izbruhnil še povrh polič vina — tri groše je bil plačal za oboje. Ze je izginil Krvodušnik in od jeter ni bilo več sledu.

Dohtar Zgaga je zopet dobil korajžo, usekal je z gorjajo po mizi: «Macamica, kje si vzela jetra? Tri groše nazaj, drugače te tožim!»

Macamica je de'ala: «Ne dam. Saj si rekel, naj dobim, koder hočem, in si pil in jedel za tri groše!»

Pa je dohtar Zgaga resnično tožil Macamico za tri groše, toda je s tožbo pogorel, ker ni imel priča. Prižal bi bil lahko samo Krvodušnik s svojo rano na desni plati pod rebri, toda je bil že noč izginil z vešal. Nemara ga je kdo skrivaj snel in pokopal — kajti, kakor rečeno, Macamica se ni bala ne vruga ne birača!

Božični večer male Marice

Mala Marica se je zbudila, pogledala po sobi in že je stala mamica poleg nje. Gledala jo je plaho, vprašala bi jo nekaj rada pa ni mogla. Toda mamica je že brala v njenih očeh vse, vse.

Mleka!

Mamica je molčala in iz njenih udrtih oči se je vili velika solza, ji zdrknila po licu in kanila naravnost

A. Pokop:

Kozarec z zlatim obrobkom

Iz krkonoških povesti.

1.

Davno, davno je že temu, menda dve sto let. Takrat se je naselil v globokih gozdovih pod Kokrhačem v Krkonoških človek, ki je delal — steklo.

Drv je bilo povsod okoli dovolj, nihče jih ni kupoval, gnila so brez koristi. Seveda, gozd ni bil njegov, ampak grofov. Toda mnogo niso zahtevali od njega — tolar za vse leto, samo da ni bilo zastoni. Kadar je imel že nekaj steklene robe v zalogi, jo je naložil v koš ter jo nosil po vaseh in prodajal. In tako se je preživljal z ženo in otroci.

2.

Nekoč je prišel k njemu sel iz graščine s strogim naročilom, da mora dobaviti za svatbo grofove hčerke tucat čistih, brušenih kozarcev za vino. Če jih ne prinese, naj se odseli.

Težka skrb se je lotila steklarja. Tucat čistih, brušenih kozarcev, na grofovi mizi, to ni malenkost! On še ni nikoli kaj takega delal; delal je le navadno blago za vaško ljudstvo.

Takoj se je spravil na delo, a ni mu šlo izpod rok. Brusi, brusi, žuli se celo uro, in tu nenadoma — lup! — Kozarec je počil. Ves teden je trajalo, preden je enega izbrusil. Edinega! In dvanaest jih mora imeti! In že čez tri tedne! Ves v skrbeh, si misli: «Kaj bo z menoj, z nami vsemi, če ne prinesem, kar zahtevajo? Pognali me bodo.» In trudil se je naprej.

Minel je mesec, zadnji dan pred svatbo, a on ima izbrusene šele štiri kozarce. Bil je že tako izmučen, da ni ne jedel, ne spal, ne govoril. Vedno mu je vrčelo v mislih, kaj ga čaka.

Ko je tako sedel pri brusu in premišljeval, pristopi k njemu tuj človek, popotnik, s culo na rami, in ga vpraša: «Ali ne potrebujete delavca v steklarni?»

Steklar ga pogleda in si misli: «Ti me ne boš rešil iz stiske! Ko bi znal kaj poštenega, bi ne lezel sem, v gore!» In glasno reče: «Ali znaš brusiti?»

«Seveda znam, to je moja stroka»

«Ah, človek, če je res tako, ostani; zelo mi boš ustregel in dobro ti bom plačal in ti tega ne bom nikoli pozabil. Torej poidi! Meni že delo iz rok pada. Veš, jutri moram dobaviti v grad tucat čistih, brušenih kozarcev za svatbo, pa imam šele — štiri. Ves mesec se z njimi ubijam.»

«Ti-le?» vpraša prišlec in se malo nasmehne. «Teh niti ne nesi tja; malo veselja bi napravil grofu. Tako le na vas, že. Toda — lačen sem; sira. Pomočnik se najedel in dejal: dai mi kos kruha.»

Takoj so mu prinesli kruha in «Torej na delo! Le pazi lepo!» In zavrtel je brus, da se je kar zaiskriilo. S kozarci se kar igra. Preden se je steklar nadejal, mu je pomočnik podal čisto posodico, okrašeno s prekrasnimi rebzami. Brusi drugo, tretjo — do večera je bil gotov cel tucat.

Steklar ga začudeno gleda in čez nekaj časa pravi: «Ko bi jaz, revež, znal kaj takega! Čudež, čudež! O, sedaj skočim z veseljem na grad!»

«Nisem še gotov,» pravi pomočnik. «Koliko plačuješ grofu za to, da si tu?»

«Dovolj! Srebrni tolar. Hudo moram letati, preden vložim tolar!»

«Verjamem ti, verjamem; ljudje imajo malo gotovine. Toda tudi tu ti dam svet; tebi bo pomagano, in nevesti pripravim lepo presenečenje. Gospod grof se bo gotovo izkazal. Vzem dva kozarca in pojdi z menoj.»

Šla sta iz gozda. Mesec je sijal visoko na nebu. Voda je šumela, sicer pa je bilo vse tiho okoli po gorah. O polnoči sta prišla k studenčku pod skalnato steno. Okrog in okrog so rastle bujne praproti in blestele v mesečini, kakor da so posuti z zlatim prahom.

Tu vzame človek brušen kozarec, poklekne in ga vtakne v studenček — enkrat, dvakrat, tretjič. Vzame drugega in napravi z njim prav tako, rekoč: «Ali si videl? Dobro si zapomni ta studenček. A nikomur ne povej o njem! Vodi zanj samo ti in — Repoštev.»

In ko bi trenil, je bil steklar čisto sam v gozdu. Gleda okrog, toda po pomočniku ni re duha ne sluha. Zdi se mu, da sanja. Ali je bil sploh pri njem onaj popotnik? — Saj drži v roki dva brušena kozarca! — In ko je prišel zopet domov, je videl ostalih deset — cel tucat; torej je bil vendar tu! — Pa zakaj je namakal ona dva kozarca v studenček? — Ogleduje ju, ničesar ne zapazi na njih! Taka sta kakor ostali! Ampak zaman tega pomočnik gotovo ni storil! Bomo videli!

Vso noč ni zatisnil očesa. Zjutraj je kozarce skrbno zavlil v slamo, jih naložil v koš ter odšel na grad. Vso pot je premišljeval ter se spominjal na preteklo noč. «To ni bil nihče drugi, nego sam Repoštev!» se mu je zjasnilo v mislih. «Repoštev mi je pokazal, kako je treba brusiti, in me je peljal k tistemu studenčku. Ampak zakaj neki?»

In tako je dospel v nerestnem premišljevanju na grad, kjer so ga že nestrno pričakovali.

In razvija kozarce, jih briše in postavlja na mizo. Krasne rezbe so se prepletale v solncu v vseh mavričnih barvah. Vsi, ki so bili zraven, se niso mogli načuditi. Postavi na mizo drugega, tretjega, desega — čudo za čudom!

Razvija enajstega. Kaj je to? Kozarec je sicer tudi lepo brušen, a na njegovem robu se sveti — zlat obrobek. Prav tak je bil dvanaest. Kaj takega doslej še ni nihče videl. Poklicali so grofa in ta je prišel ter je bil zelo zadovoljen. Pravi:

«Ej, to je lepo delo, vredno kraljevske mize! Kdo bi se bil pri tebi česa takega nadejal! Veseli me, da si tako pozoren na moje rodbino.» In potrpel ga je po rami.

Steklar se prikloni in pravi: «Pre-svetli gospod grof, to je poročno darilo od samega Repošteva.»

«Dobro si vse izvršil,» pravi grof smeje se. «Od danes naprej ne boš več plačeval tolarja; toda za to pa mi prineseš vsako leto dva taka kozarca z zlatim obrobkom. In Repoštev izroči moj pozdrav!»

Vesel se je vračal steklar domov. Pozabljene so bile vse skrbi, ki so ga morile ves mesec, in povrhu je nesel domov še poln koš samih dobrih reči s svatbe. Toliko so mu naložili na grofovo povelje.

Živel je potem še dolga leta v svoji steklarni, delal steklo in brusil in nesel vsako leto dva kozarca z zlatim obrobkom v grad. S trgovino je zelo obogatel, sezidal je hiše svojim otrokom in tako je nastala sredi gorskih gozdov cela vas, kjer cvete še danes steklarstvo.

Ljudje so izpraševali steklarja, kako dela zlati obrobek na kozarcih, toda nikomur ni povedal, da jih namaka v studenček, ki mu ga je pokazal Repoštev.

3.

Minula so leta, časi so se izpremenili, izpremenilo se je tudi življenje v Krkonoših — le te gore so, kakor so bile: temne, senčnate, krone, veličasne. Tudi njihovi studenčki, ki so zlatili — O šele vedno zlati ljudem dneve življenja. In to je več vredno kot kozarec z zlatim obrobkom.

L. N. To'stoj:

Lev in psiček

V Londonu so kazali neke divje zveri. Kdor jih je hotel videti, je moral plačati vstopnino bodisi z denarjem, bodisi s psi ali mačkami, ki naj bi bile divjim zverem v hrano.

Nekdo bi bil zelo rad videl tiste zveri; ujel je torej na cesti psička ter ga prinesel v zverinjak. Smel je vstopiti, psička pa so vrgli levu v kleko.

Psiček je povsili rep in se stisnil v kot kletke. Lev se mu je približal in ga vohal. Psiček je legel vzrak, dvignil tačice kvišku ter začel mahati z repkom. Lev se je psička dotaknil s svojo šapo ter ga prevrnil. Psiček je vstal; sedel je na zadnji nozi, s prednjima pa je prosil leva milosti. Lev ga ogleduje, zmajuje z glavo ter se ga niti ne dotakne.

Ko je lastnik zverinjaka vrgel levu mresa, je lev odtrgal kos za psička. Ko je zvečer lezel lev k počitku, je legel psiček k njemu in položil svojo glavico na njegovo šapo.

Odširob je živel psiček pri levu v kletki. Lev mu ni storil nič žalega, žrl in spal je z njim in čisto se je z njim celo igral.

Nekega dne pa pride v zverinjak neki gospod, spozna svojega kučka ter prosi lastnika zverinjaka, naj mu vrne psička. Ta mu ga res hoče dati, toda komaj začne psička klicati, da bi ga dobili iz kletke, načeti lev d'akno in rlove. Morali so mu psička pustiti in tako je živel lev s psičkom še vse leto.

Čez leto dni je psiček zbolel in poginil. Lev ni hotel več žreti, ne prestanto je ovohaval mrtvega psička, ga lizal ter božal s šapo.

Ko se je prepričal, da je res mrtav, se je močno stresel, načeti d'akno, se začel z repom biti po bokih, se vrgel na mreže ter grizel žebelje in droge.

Ves dan se je tako mučil, begal po kletki in r'ovel; potem je legel k mrtvemu psičku in utihnil. Gospodar zverinjaka je hotel odstraniti psičkovo truplo, a lev mu ni dovolil tega.

Gospodar je menil, da bo lev pozabil na svojo žalost, če mu da drugega psička; toda lev je novega psička takoj raztrgal na kosce. Nato je s šapami objel mrtvega ljubljencega in tako ležal pet dni.

Šesti dan je poginil.

Fr. H.:

Kaj mi je pravila babica o kavi

V mojih mladih letih smo na vasi še malo slišali o kavi. In strašno draga je bila, tako da so baše s kavo zapile kmetice včasih vse svoje premoženje. Funt kave je veljal menda več kot dvajset goldinarjev in to je bilo takrat mnogo denarja. Za zitrk so pili ljudje juho in mleko. In če je vendarle kdo na kmetih dobil kavo, je ni znal skuhati. Moji raimi materi je dala rekoč župnikova kuharica nekoliko te medicine. Bila je že pražena. In zato jo je lepo skuhalo, odhla, stresla na krožnik, posula s stločnim sladkorjem ter jo omastila s sirovim maslom. Pckusila je, a preveč ji ni šlo v slast. Seveda se s tem ni nikjer pohvalila. Šele ko je bila že stara, nam je to povedala.

Drugokrat zopet so peljali voznički blago iz Ljubljane in raztrgala se jim je vreča s kavo. Usipala se je po cesti in ljudje so jo nabrali, a kuhati je niso znali. To je znala samo krčmarica v Vrhopolju. Prišla je neka ženska k njej po svet, češ da je bila ta peklenska juha za nič in da je bilo zrnje trdo, naj ga je še tako kuhala.

«Kako ste jo pa kuhali?» vpraša krčmarica.

«Kako?» pravi ženska. «I no, kakor grah; pa že z žlino sem mešala, a še ni hotelo biti mehko. Menda se sploh ne da skuhati.»

Krčmarica se ji smeje in pravi: «Najprej morate kavo pražiti, razumele, razmleti ali zdrobiti v molarju, nato šele kuhati. Potem jo precedite, pridenite mleka in jo osladite. Šele potem gre v slast!»

O jej! je zavrahnila babica z roko, «to so priprave! Nčbena juha ne zahteva takega pripravljanja in toliko časa. Za to le ostanimo rajši pri juhi in mleku!»

In vendar je kava izpodrinila juho in mleko.

Deset zaповeđi za deco

- 1) Ljubi svoje součence, ki bodo tvoji tovariši v delu in življenju.
- 2) Ljubi pouk, duševno hrano! Bodi hvaležen učiteljem in starišem.
- 3) Posveti vsak dan s kakim dobrim in koristnim delom ter z vpludnim vedenjem.
- 4) Spoštuj poštene ljudi, izkazuj čast človeku — toda ne lazi pred nikomer.
- 5) Ne sovraži in ne žali nikogar. Ne bodi maščevalen, toda brani svoje in svojega bližnjega pravico ter ne bodi svojeglaven! Ljubi pravičnost in prenašaj junaško bolečine in nesrečo.
- 6) Brani in ščiti slabotne in tlačene ter pomni, da spadaš med te tudi živali, ki imajo tudi pravico do sočutja. Ne delaj jim zlega in ne muči jih.

7.) Pomni, da izvira vse dobro iz dela. Kdor uživa, ne da bi delal, krade tistim, ki delajo.

8.) Išči in misli, da boš našel resnico. Ne varaj niti sebe, niti drugih in ogibaj se laži, kajti laž kazi srce, dušo in značaj. Premaguj svoje strasti, kot n. pr. jezo in širj mir ter ljubezen okoli sebe.

9.) Ne smatraj za rodoljuba človeka, ki sovraži druge narode ali jih zaničuje, kdor hrepeni po vojni, ne ljubi svojega naroda in ljudstva.

10.) Ljubi svojo domovino in svoj narod, deluj pa na to, da bi živeli nekoč vsi ljudje v miru in sreči kot bratje.

Revež vrag

(Švedska narodna pravljica.)

Živel je na Švedskem kmet. Peljal je spomladi svojo kravo na pašo in molil, da bi jo obvaroval Bog nesreče.

Vrag pa je tičal v grmovju. Slišal je te kmetove besede in si rekel:

«Vedno je tako: če gre vse dobro, se zahvali jo ljudje Bogu, če pa se kaj slabega zgodi, dolžijo mene.»

Nekoliko dni pozneje je zašla krava v močvirje in nikakor ni mogla na prosto. Prišel je kmet, zagledal kravo v močvirju in dejal:

«(Ilej, kam jo je vrag zanesel!»

«Saj sem vedel,» je rekel hudič v grmovju.

Kmet je šel v vas po sosede, da bi potegnili kravo skupno na suho. Vrag pa je med tem urno skočil iz grma in privlekel kravo ven, se vsedel in mislil: Zdaj se bo kmet pač meni zahvalil.

Kmet se je vrnil, zagledal kravo na suhem in rekel:

«No, hvala Bogu, zlezla je ven!»

Tat in cigan

(Spisal Afanasjev.)

Peljal se je cigan na sejem, dolgo se je vozil, pa je zaspal. Dohitel ga je tat. Vidi, da ima cigan dobrega konja, odpreže ga in pošlje na sejem. Namesto konja pa se je sam vpregel v voz in postal. Cigan se zbudi in se začudi: «Kako pa prideš ti sem, prijatelj?»

«To sem skupil za svoje grehe. Pred petimi leti sem bil za svoje grehe začaran v konja. Kot takega si me ti kupil. Zdaj pa je minil rok moje kazni, pa sem postal zopet človek.»

«No, če ti je Bog odpustil, ti bom tudi jaz. Le pojdi v božjem imenu,» pravi cigan.

Drugi dan pride cigan v mesto na sejem in vidi, da je njegov konj naprodaj. «A,» zakriči nanj, «že zopet si grešil grdo! Ne, zdaj te pa že ne bom več kupil! Tvoj Bog je pač predober, nemara ti bo zopet kmalu odpustil, takrat bi lahko šli moji denarji zopet rakom živžgat!»

Iz šole

Mati us'avi sina dijaka pred vrati: «Preden vslopiš v hišo, hočem vedeti, ali imaš čiste noge.»

«Imam, mama, samo čevlji so malo blatni.»

nost na čelo male Marice. Marica se je vsa blažena nasmehnila, objela mamico in skočila iz postelje.

Ko je bila oblečena, sta šli z doma. Oblečena! Kričle je debila od žene poštnega uradnika, ki mu je umrla hčerka. Povhovko ji je dala s'ara bogata gospa iz drugega nadstropja. Rokavičke ji je podarila učiteljica. Obuta! Čevljički, ki so bili davno kupljeni Pog ve za koga, je pa mamica že poleti našla v jarku pred mesom. Pa saj so bili še prav dobri.

O blaženj besedi: oblečen, obut! In sta šli. Kam? Mleka!

O sveti, čarobni, baidi božič! Kaj bi bilo vse naše življenje enega bor-nega leta brez te lepe ba'ke! Saj bi se naveličali živeti, posiroveli bi, pobili bi se med seboi, če bi se čulo o tem groznem boju, ki mu pravimo življenje, vsaj enkrat na leto angel-ski glas: Mir ljudem na zemlji!

In sta šli.

Po mestu je vse hitelo, kupovalo, nosilo domov zavojčke, darove, smrečice. Ljudje so bili veseli: vsakemu si bral z obraza pričakovanje, željo, srečno presenečenje. — Izložbe! Sijaj, razkošje, bogastvo!

Vse ozaljšano s pozlačenimi vejicami.

Ustavili s'a se pred izložbo in gledali. Med zrcali in brušenim steklom so stali čolnčkom podobni predmeti v raznih barvah, še srebrni in zlati. In pri vsakem zlata vejica.

«Kaj je to, mamica?»

«Marica, to so čevlji!» —

Poleg dvoreda je stal mal gozdiček smrečic. Ljudje, vsi srečni, so jih kupovali. Vsek po svojih razmerah: velike, prav ma'ne in zelo velike. Trgovci, uradniki, bogataši... Neka deklica, ki je nesla drevesce, se je skoro zaletela v malo Marico in jo omela s smrečico po bledem licu. Marica se je ustavila in gledala za njo.

«Kaj je to, mamica, zakaj kupujejo ta drevesca?»

«To so božična drevesca!»

«Kaj bodo z njimi?»

«Pojdva dalje!» je vzdihnila mamica in jo potegnila za roko.

Ustavili sta se pred velikim oknom. Tam so bili razstavljeni zlati bonboni, slaščice, čudovi' o sadje v lepih skatlah, vse mogoče stvari, katerih še mamica ni poznala. Obe sta gledali in molčali. Stali sta čisto pri kraju, zakaj poleg njiju je bila gruča lepo oblečenih ljudi, ki so

gledali v izložbo. Nihče ni izpregovoril besede, kakor bi se bal, da bi izdal sosedu svojo željo.

Marica je gledala, spustila mamici roko in se uprla v steklo, da je bila čisto blizu vsem tem lepim stvarim. Ničesar ni čula, le gledala je.

Ljudje so prihajali, vedno več jih je bilo in gneča na ulici je naraščala. Nekaj se je zgodilo, ljudje so se zbirali in drvelj skupaj.

«Gospa, jaz vam nisem vzela denarnice!»

«Bomo kmalu videli! Le kje je stražnik!»

«Gospa, preiščite me, pogledjte, jaz nimam vaše denarnice!»

«Le kje je ta presneti stražnik!»

«Kaj se je zgodilo? Tako! Ze dobro. Klaniam se, gospa! Vi, žena, pa z menoj!»

«Kaj pa je ono tam zgoraj nad jabolki, mamica?»

Marica ni čula odgovora. Pogledala je okrog in okrog. Nikogar ni poznala.

Mamica!

O sveti božič! O sreča, ba'ka, mladost! O, mir ljudem na zemlji!

V bogataševi hiši ni bilo miru na sveti večer. Božično drevo, do stropa visoka smreka, se je šibala pod darovi. Pod drevesom nakopičeni

darovi, na mizi jedila. Toda otroci niso bili srečni: darov sploh niso poznali, ker niso poznali presenečenja. Saj so imeli vsak dan vsega, česar koli so si pozeleli. Ubogi bogataševi otroci!

Vpili so, se lasali in se zmerjali. Gospod bogataš je pušil cigaro in zdelal v fotelju.

«Neumnost, ta navada, da mora biti človek na sveti večer doma!»

«Prosim te, ostani! — Ze radi otrok!»

«Kaj otroci!»

Gospa so se orosile oči in je odšla v drugo sobo. Gospod bogataš je vstal, si oblekel kožuh in se splazil po starih iz sobe.

«Neumnost, ti stari običaji!»

Ubogi, beraški gospod bogataš!

Samostanska cerkev z visokimi stopnicami je bila vsa razsvetljena. Božični zvonovi so peli sveti polnočnici. Ljudje so prihajali, tiho in tajno govoreči, hrepeneči po čudu in tajnosti svetega večera. Božični pecem, lučk pri jasticah, blaženi voni kadila ki ga žanjpa duhovnik!

«Tisti čas je prišlo od cesarja Avgusta povelje...!»

Zvonovi so zapeli, orgle zabučale in božična pesem se je vila iz ubogih in srečnih človeških grl visoko pod nebo.

Mamica!

Vsa trudna, lačna, onemogla in prezeblja je prišla Marica do same s'anske cerkve. Par stopnic je še zmogla, potem pa se je sesedla, da se samo za trenotek odpočije. Samo za trenotek.

Takrat so se zaprla cerkvena vrata. Marica je položila glavico na mrzli kamen in zaspala in prelepo zaspana...

Prišli so angeli, prav drobčani in srčkani in so se smehljali mali Marici. Prinašali so ji darov, obleke, sadja in slaščic. V rokah so imeli rekatere kadilnice in so kadili. Pred kom? Pred Jezuškom! Stopil je iz samih jastic, prišel k mali Marici in jo pobožal s sveto malo ročico:

«Pridi k meni, mala Marica!»

«K Tebi!»

In angeli so jo dvignili na male ročice in jo odnesli za Jezuškom.

Orgle so divje zabučale, zvonovi viharno zvonili. Ljudje so se vsuli iz cerkve. Polnočnica je končana. Videli so nekaj pred vrati.

«Kaj je to? Pogledajte!»

«Otrok!»

«Revica! Zmrznila je na s'opni-cah!»

Spavaj sladko, srečna mala Marica!

F. L.

Militaria

Poletje in šajkača. — Pešadijski eksercir in dobra volja. — Drobiž z letošnje orožne vežbe

Pomoz' Bog!

Letos poleti je kraljeval Mars, zato sem imel čudne počitnice: povabili so me pod puško, na dvomesečno orožno vajo. In tako sem se lepega juljskega jutra — bogme, bil je ponedeljek — znašel na dvorišču starega kasarnskega območja, koder je pod rajnko Avstrija odmevala premenitna himna landverovcev in klavne «dežele nevihte» (kakor smo prekrstili «Landsturm»), himna o najlepšem soldatu jag-u-kanonirju in postavnih vahtarjih krompir. a. Leta gredo nazlo, šest jih bo kmalu in več... A še je mladosti obilo, in ko se po par letih znajdeš z gručo starih kameradov, staroznanih, avstrijskih škartirancev, ki smo zadnjo polovico svetovnega klanja oprezno prebrodili po vojaških kancijah, špitalih in varnih etapah, — ko se takole zopet znajdeš sredi peščenega dvorišča kasarne, te znova prevzame tisto okroglo razpoloženje fantov-soldatov... s klobučkom po strani, pa s kofčerkom v rok'...

Zbralo se nas je okrog 70: juristov in vsakih sort študentov, nekaj pohlevnih uradnikov, par doktorčkov, pa za specijaliteto še golobrad kulturni zgodovinar in dvoje, troje akademskih umetnjak-jev. Samo lemenatarji so se izmuznili kakor vedno. Pantovske duše slovenske, salamske, četudi študirane, so pa že take, da brez petja ni začetja, pri soldaščini celo ne... «Sablji, sabljico prepasano, puški, puškico nabasano...» Na vse tešče so jo vlekli.

V obednici oficirske menaže nas sprejme polkovnik, stasit, eleganten gospodar pukovnije: «Vse pojde z dobro voljo. Ničesar si ne bomo zamerili, prijateljsko bomo izhajali. Sprejmite vse, kakor je, in — vse pojde z dobro voljo!... Zdravo, zdravo, zdravo!»

Polkovnik: «Vse pojde z dobro voljo!»

Tako se je torej začelo. Razdelijo nas po četah, preoblečejo čisto dosto no in poučijo o zlatih vojaških čednostih.

O zlata jutra v poletju! Marširamo po beli cesti in sveže, toplo nam je v duši. Rano vstajanje spočetka res ni prida. Jutranja rdečica komaj potiplje skozi okno, ti pa treščiš pokonci! Bog pomagaj, toda rana ura — zlata ura obdrži pri soldatih staro veljavo: v civilu bi dal zlato uro za rano... Ampak ko odmarširamo iz kasarne, iz mesta, smo polni zdravja. Iz okolice hite kmetice na trg, z jerbasi, košarami, mlikom; dekleta, zrele kakor sadje in sramežljiva, o sramežljiva! Na vozičkih očarane s prešički in kuretno, bele mlekance z oslički, peharčki na kollesi, delavci, delavke, tipkarice — vse v mesto! Mi pa ven' v široko pokrajino, ob vrtovih, poljih, topolih, sadonosnikih, ki se vzpenjajo k hišam na bregu, vinogradi so vmes, dalje vzdah planin pa zelenina bukovja in smrečja. In rosa ob poti, ptice, žarki, pesem... Hej, zlata poletna jutra!

Na vežbališču, kamor je uro hoda, je spočetka strašen spás. Nove komande, nova disciplina, nove okornosti. In neusahljive eksercirne cvetke, žalitave ko nalašč za fante, poganjajo med strogim vezbanjem in ščetgajo k smehu... Mirno!... Jedan dva, jedan dva!... Palba

F. P.:

Pisma...

Kulturo naroda sodimo predvsem po pismenosti. Nesporno je, da se narod, ki mnogo čita in piše, glede izobrazbe odlikuje pred drugimi, ki to zane-marjajo. Primitivnemu človeku je zadoščala preprosta govorica, ki se je tekom tisočletij izobrazila in razvila do današnje popolnosti. Pa še ni popolna. Še mnogo pojmov, misli in občutkov je, ki jih ne znamo in ne moremo izražati, in ravno za najfinejša čustva nim manjka izrazov, kakor je omenil mojster izražanja Ivan Cankar.

Po napredku hrepencemu človeku pa kmalu ni bila dovolj govorica. Že krajevna razdalja ga je primorala, da si je izmisli sredstva, kako občevati s svojimi sorodniki, prijatelji, znanci in s sosedskimi tovariši. Izumil je pisno — pismo, ki je eden izmed najvažnejših izumov človeka.

Kar piše človek v javnosti ali v izvrševanju svojega poklica, skuša zvesti v nekako določeno obliko, v žblon, ker noče razkrivati svojega notranjega stanja. Pismo pa je veren izraz človekove notranjosti, često tudi njevega značaja in čuti. Zato je v vseh modernih državah pismo nekaj svetega in velja zavaj pisemska tajnost; prestolniki proti tej tajnosti se kaznujejo dokolaj

mitraljezom... U strelce!... Vse križem povelja, skakanja, regljanja po širokem travniku, kako imenitna dopoldanska kura za želodec, pljuča, žive in ostale konce! Tam vežba golobrad šumadijski kaplar desetino škartov («škarti» so pol-

službena titulacija za okorneže) in s strahovito petelinčjo nad ožganim dolgom, ki venomer narobe krene: «Ko T. dav u vo sku? Je l' bio lud?...» In poručnik tam za lipami, uvažena slovenska sabljica, se gerira pred svojo četo z dobrodušno jugoslovanščino: «Če boste

Rezervni posluš.

dobro delali, bomo malo radili!... Bosanci umejo in dobro delajo. Kapetan sredi travnika na belcu mrši obrvi, nekaj žuga s sabljo in priporoča momcem, naj le ne hodijo moledovat za dopust in da jim bo prej mah zrasel pod hrbtom, preden bo kaj dopusta; namreč če bo šlo tako dalje in če bo kapetan slabe volje kakor danes... Kar naprej padajo veselomodre, ostre, zarobljene. Dopoldanske ure pa minevajo naglo, solnce pričenja neusmiljeno žgati, žejna narašča in apetit tudi. K sreči je pri vežbališču zelo prirečna kantina, kjer dobiš vse, od «krahlerla» in špricerja do gnjati in kranjske klobase. Nikoli v življenju nisem imel tako si ajnega apetita, kakor v odmorih po vežbanju, ko smo posedeli okrog kantine, se hladili, gostili in režali. Zakaj z dobrim apetitom vedno tudi raste dober humor. Danes pogršam tistih klobas in tistih dovtipov. Štirinajst dni sem se zopred smejal, končno pa naveličal tudi vežbališča in bil vesel, ko smo naslednja jutra pomerili pot na vežbo še kam drugam v prelepo okolico, med gozdovje, vinograde, preko brd in pašnikov. Dnevi so bili solnčni, sadje v sočnem dozorevanju, pokrajine bleščeče. Uživali smo v bujnosti razgledov, luči in barv, a nič manj nato pri odmoru blizu krčme, kakršne so v mestni okolici povsod na pravem kraju in Bog ljubeznivo moli roko iz njih. Ob nedeljah so polne prazničnih izletnikov; mi smo jih častili med tednom, posedli v hladu, si voščili domačih dobrot, pušili in prepevali. Gospod major je prigljal pipo, rekel svojo vmes in začel:

Odmor in pipa.

«Kaj boš deklč to zamernu, da sem ti kdaj špampet meru, eno ur'co al' pa dve, al' pa kar do belga dne...»

In tako dalje. Po odmoru smo zlezli na običajni juriški gozdovje. Kmetje so spravljali seno pod parobki in nas pomilovali. «Se ne bo morije konec!» so majali z glavami, kadar smo mimo njih drli navkreber. Drugače pa so radi postregli s sadjem, kislim mlekom ali novim sladkim sadjevcem.

Nekoč sem se visoko nad vinogradi zgrušil s patruljo. Žejen ko riba sem se priporočil viničarju, ki je sredi božega dne lenaril v senci pred bajto, za latvo kislega mleka.

«A, ste Slovenec?» me vpraša čudno presenečen. «Sem rajtuo, de so sami Serbi.»

Prinesel je latvo mleka in hleb rženega kruha.

Pod šajkačo.

«Ja, volje, Serbi to so ani čudni ljudi. Serb fort vojsko pelá; že na, de kak špetir...»

Pospravil sem celo latvo mleka s kruhom, se «odžejal» kakor Ribničan, in začel možakarja spricobračati. Dobro sva se pomenila, a spreobrnil ga nisem. Dobri so ti ljudje — nič ni možakar maral plačila, še starine mi je natočil za slovo — radi govorijo, ne dopoveš jim pa nič. Stare grče, iz prejšnjih časov, vanje je ujedeno štajerčijanstvo, le počasi bi ga ozdravil s toplo domačo besedo.

Ko se vrnemo v mesto, zatakne mo rože za ša kače. Kolona dviga goro prahu, da zevaš, zevaš; zenice se krčijo od vročine, po hrbtišču se lepi komisna srca, na stopalih cvetijo žulji in mehurčki. Zevaš, zevaš, viješ po poti cigareto in prilagaš h koračnici, ki jo vodi kaplar, silen hrust, z lepim tenorjem:

Jesam li ti jelo govorio, da ne rasteš pokraj puta, kud prolaze oficiri, gde pronose gole sablje i provode slavnu vojsku, jesam li ti govorio divna, vita jelo...

Težke ravno niso te popotnice. Verz velja za strofo, se poje dvakrat, trikrat, in zategne na kra u. Čisto lagodne so, vsaj z basom lahko prispevaš na vsako melodijo, ne naveličaš pa se jih vso pot. Pril ubilo se ušesa zaradi petja samega in razpoloženja na maršu:

Biser-magla, ti ne padaj name več ti padaj kraj Osepka-grada gde se ljube dva dilbera mlada; oni misle, niko ih ne gleda

al' ih gleda pope sa oltara: Ne ljub'te se dva dilbera mlada, neljub'te se, venčati vas neču... Bome, pope, ni molitve neču, u mom selu tri popa imade, u dikinom četiri imade, od tih seden venčat će nas jedan...

A niso fantje trdih glav in kosmatih ušes; pakrat čujejo, pa znajo tudi slovenske o mladem dekletu, jo-joj!... regiment, ravno polje, naigeliček-fajgelček rožmarin, in tako. Le ukanje jim ne gre iz grla. Na jugu ne ukajo kakor mi, temveč resnično drugače.

Kar je pri soldatih najbolj v redu: pred poldnem se čete točno vrnejo z vežbanja v kasarno. Menaža dandanes ni bogve kaj; a kar je, je: gosta «čorba» z vmešano prikuho, kos mesa in hleb komisa. Tega si gdiča nasklja v skodelo («porcija» ji zdaj pravijo) in se nabaše do sita. Večerja je slična. Učinki te preproste reje pa so povoljni, le včasih neprijetni. A na več pripomore k solidni prebavi neovirano spanje po kosilu, od ene do pol štiri. Večina se zlekne po trdo nagačenih «krevetih»; in spijo kakor mladi zajci; nekateri pa imajo neprestanega opravka s puško. Čudovita je ta zaljubljenost v flinto. Opazoval sem mladega muslimanskega cigana, kako je ob vsaki prosti uri rokoval s karabinko, jo snažil in razdeval, ali pa ležal na slamnjaki vznak in meril v strop.

«Kam pa meriš?»

«Gadjam muvu!»

Aha, v muho na stropu! Zadel bi jo, če bi imel naboj. Strast streljanja in jurišanja jim je v krvi. Pri vežbanju napada držitijo ob merjenju, pokanje in posebno še regljanje strojne jih draži do strasti. In ko nasadijo ba onete, se plazijo proti postojankam «neprijatelja» kakor prežeci risi ter komaj dočakajo, da jih končno povelje dvigne k naskoku... hurraaaa! Uspeli vežbanja v manevriranju in napadanju so presenetljivi, rezultati pri ostrem streljanju na strelišču frapantni. Silovit temperament in pravcata zaverovanost v lastno puško ustvarjata iz jugoslovanskega vojaštva material, da nas zavidajo evropske armade.

Ob štirih pričenja popoldansko «zanimanje» v kasarnskem krogu. Mi rezervisti pa k predavanjem, za dve uri v popoldanski sopari, uaaa! Ratna služba, nauružanje, pešadijski eksercir, čitanje karata i planova, istorija sa geografijom... discipline, same discipline. Skoda, da se ne rimajo, v spominsko knjigo bi jih bil zapisal prijaznim gospodičnam, na katere sem mislil ob predavanjih — uaaa! — in toliko krat drema e kunknil z glavo ob mizo. Zaman vsa ambicija in ukaželjnost, vročina je zmagovala, zato so iz vsch tistih popoldanskih ur in vročinskih motnjav ostale v spominu le interesantne konture predavateljev, fino rezani polkovnikov obraz in majorjev skorod napoleonski profil ob ponavljajočih se resnih poudarkih: «Dakle... dabome... prema tome!»...

«Dabome!... Prema tome!»

Pride mrak in večer. Celotni polk se razporedi na dvorišču k molitvi in večernemu povelju. Kristjani molijo odkritih glav kakor v družini, muslimanu pa šajkače ne spraviš z glave. Tudi pri hrant se delijo, muslimani imajo posebno menažo z oliem mesto masti. Za nas rezerviste pa e skrbel veliki mojster oficirske menaže, slovenski poručnik S. in se včasih prav prizadeval, da je dobra

večerja kronala trudopolni dan. Komaj po večerji odrožljajo žlice, zavlada po dvorišču dirindaj. Ta ali oni gizdalini z lastno uniformo hiti se kazat na promenado

Na promenado!

In Dulcinejam, klapa dveh treh evičkar-jev jo mahne na požirke, tarokarska in šahovska partija s kibici vred pa v stran-

Veliki mojster menaže.

ske sobo kantine. Moštvo nima večernega izhoda in ga ne pogreša. Na dvorišču je kakor doma na vasi, in to je zadosti. Eden privleče frulo, piščalko lastnega izdelka, in brilzga kolo, harmonikaš in dobošar ga spremljata... kolo, kolo naokolo... uro, dve, poskakujejo neprestano in se razgrevajo. Drugi se razgovarjajo in prepevajo. Silno zabavno je motriti te očigledne koščene obraze

Mladi geđža.

v skupinah in posamezne tipe. So pretežno fantje iz Bosne, toda vse drugačna rasa, kakor smo je bili vajeni v trilih avstrijskih barakah. Nov rod, novo zrasel, novo vzgojevan. Koščena lica se v mraku režejo moško, nekatera celo stari-kavo, toda v razgovoru spoznaš naivno detinsko dušo s prilojeno flegmo in svojevrstnim humorjem. Pripovedujejo si čudne pravljice, anekdote o popu in popadih in prepevajo radi. Najraje bečarca...

Kdo ne pozna te ognjevit narodne arije, ki ne bo izumrla, dokler je življenja na našem jugu! Ona je vedno nova, vedno prigradna za odduske v čudni no-stalgiji po nečem neznanim, nedosežnim:

«Bečar jesam, bečarski se vladam ničemu se u svetu ne nadam...»

A arija se ne beleži z besedo. Treba jo je čuti, pa da te razvname, kar je v pesni mefistofejskega, ujedljivega in dra-stičnega:

Svirajte mi tamburaši besno bit' če vama po sokaci tesno...

ostro. So pa izjemni primeri, ko pismo ni varno pred tujimi pogledi, predvsem med vojno.

Ravno vojaški stan me je med svetovno morijo prisilil, da sem vtikal nos v tuja pisma: bil sem cenzor, dokler me vojaška oblast hot nezanesljivca ni vrola «napolje». Imel sem torej priliko, čitati nečeto pismem in študirati nisalce, oziroma pisalke. Bil je pravcati kotelomerat narodov bivše monarhije. Citat sem poleg pustih otrobarij pisma naravnost pesniške vrednosti, poleg sila nerodno skrpučanih besed pisma bleščatega sloga in dikcije.

Ugotovil sem, da so bila slovenska in nemška pisma izmed vseh najbolj pro-zaična in večidel brez poezije, pisana pač kakor vzorci za pisma v slovnicu in v spisovnikih. Poljaki so mi s svojim «nožernanjem» že boli ugajali, madžarski «kedves» mi je bil zorn, češki «ruce libam» presladen, poetično pisana pa so bila pisma Malorusov in Srbohrvatov. Bila so pisma ponekod polna mehkebe, drugod zopet polna zdrave šegavosti. Bil sem vesel, ko je šlo pismo skozi moje roke, in sem se v duhu radoval z naslovniki.

V misli mi prihajajo začetki pism, ki so jih pisali domov srbohrvatski ranjenici Okorna roka je napisala največkrat ta-le uvod, seveda v vseh različnih narječjih tega krasnega jezika:

«Evo, sjeđo na jelovu klupu, uze lapeč u desnico ruku, lapeš para, bijelu kariu šara, pak se duša s Tobom razgovara...»

Tako živo sem si predstavljaj pri tem drhteč roki, zagorele Dalmatinke, ki je koprnela po uropnem j, «zlatu», ka-te, i je ječal daleč od nje v švabski bol-nici. Končavala so se pisma navadno z besedami:

«Zuta kruška, zelen bor, molim brzi odgovor...» v vseh možgih enačih in varijantah. Bednik brez noge se je dvignil nad nočno omarico in v svoji bolesti napisal prisrčne besede:

«Vaše sam pismo primio, a kad sem je primio, prvo sam suze izronio, pak sam onda medene reči proučio...» In pozabil je tisti hip na svoj bol, ko je bil v duhu pri svojih dragih. Pa ti je prišel šaljiv Slavonec in napisal storijo, kako so ga ostrigli:

Kad sam došao u petak iz uraba, u subotu našam major befel dava: «Oj, barabo, a što bečeruješ, zašto svoje kose ne štucuješ? Ta sutra je nedjeljica mlada. Oj, barabo, kako mi se vlada?» In možakar je podlegel brivčevim škarpam, pa je potožil:

«Alaj, Svabo, šta si uradio, šta si mene čelava načinio?»

Brivec ga pa tolaži v vojaškom žargonu:

«Oj, barabo, sad ćeš soldat biti, nećeš kose do oči nositi...»

Navzadnje r se fantič urljivbar vda svoji usodi in samo opozori so-tarpine:

«Čujte mene, zeleni rekruti, pa da vidite, kako soldat pati!»

Pismo v bosansko Fojnico se za-ključuje:

«Sada te pozdravljam toliko puta, koliko ima u cara rekruta.»

Nekdo je pozdravil svojo drago z besedami:

«Evo, sjeđo na jelovu klupu, uze nero u desnico ruku, a u lijevu bijela napira, jerbo srce meni neda mira. Dušo moja, istina je cijela, sada zlato, mlo sunce grije, a Tebe... ljubljani nje.»

Pač mu je bilo hudo pri srcu; on je bolan ležal v ljubljanski bolnici, tam ob Soči pa so bruhali topovi smrt nad naše ljudi, zadaj pa prežale nanje avstrijske in madžarske strojnice.

Prišlo mi je v roke pismo, ki ga piše Bosanec domov:

«Znaš, u kakvom sam stanju, u mene je siva kabanica, moja noćna pucica puška-šarka, a otec i majka bajuneta.»

V tem prelepem jeziku poroča ranjen-bojovnik svoji ljubici, «kako je nastra-

dao na talijanskoj fronti»:

«Evo, oću, da napišem pjesmu, dobio sam, draga, ranu tešku na Doberdaj visokoj planini. Tam smo, draga, četiri dana bili, a kada smo abmarš mi imali, obnoć mi smo bili marširali. Nijesmo prešli kilometer puta, pogodi me sva krogla ljuta. U prsi me, draga, udarila i prsa mi odmah je probila. Ja sam odmah sa konja skočio, kamerate svoje povikao. A oni me odmah prihvatise, na kamen me polako metniše. U nesvijest sam odmah bio pao, znoj na mene bio udario, ko da bi me s vodom smočio. Odmah so mi kola pritirali, i na kola mene su metnuli, do prve me bolnice privezli i tako mi ranu povezli. Onda su me u avtomobil metli, u drugu bolnicu odvezli. — Sada, draga, ležim u bolnici, pa mi, draga, ranu liječu sada. Pada moram pjesmu privest kraju, zabole me, ljubia, prsa sada...»

Tako je imela svetovna vojna poleg vseh gr — tudi dobro plat, da je na-gnila mehko srce nepokvarjene a na-roda, ki je dalo svojim čuvstvom duška v pesmi...

Bečarstva mi ne poznamo; pri nas se kroka in žlampa iz požrešnih navad, bečar pa ne pije in ne poje iz navade, nego

Kolo in bečarac po večerji.

Iz žgoče muke v duši, iz potrebe za duškom. Kadar se zbudi kri v žilah, ga stiska v grlo, tišči v prsih in sili na dan želja za psovko, krikom, grobostjo in ljubavnim opojem. In bečar pije, poje, se zapije, rod pa gre dalje... Motivi so pestri, tudi vojna in vojaščina je dala svoje:

Ženo moja, pošteno se vlada, za par dana kuči me se nada; kada doznaš, da ču kuči doči, veži oči pa u Savu skoči...

V prikrajku ob baraki sedimo z oficirji na klopi in po tleh, vijemo cigarete, poslušamo in govorimo. O življenju na jugu in pri nas, o albanskih gorah, komitskih pohodih, o borbah in izkušnjavih, o lepih dekletih. Kapetan naš, rodom Crnogorec, je osem let pretolkel v rovih,

grabnu stopa gruča fantov, menda je tovariš Janez, ki poje: Hladna jesen že prihaja... Pohitim za njimi v kasarno, se požnem prko ploča in preden je strazar vrzel puško «na gotovs», sem znotraj. A še in še zveni v ušesih:

...mladost prolazi žurno i život taj nesretni...

Zjutraj je ta ali oni marod. Vse ga boli, omedlevica, napadi slabosti, zobobol, cvetoča kurja očesa. Vsak izgovor je dober in vsak zdravnik najde «falengo», če hoče. Polkovnik doktor gleda in študira: «Cort vazmi, skart, dva dana pešted!» Pa bi bil en dan dovolj, zaradi

«Cort vazmi!»...

zamujenega spanja. Kajti sicer je marodiranje v kasarni ob lepih dneh pustilo in neznosno dolgočasno. Le kadar je trebalo, po svetlih, toplih nočeh...

Nagibalo se je leto v jesen, dnevi naše orožne vežbe so šli h kraju in naša dobra volja je prekipela. En edini trdi oreh so nam za slovo stavili med zobe: izpite. Vraga pa še izpiti! Izpiti iz soldaščine!

— Strateški pomen Dinarskega spleta?
— Dinarski splet? Valuta, kali? A da, das Dinarische Gebirge...
— Dobro. Dušanov zakon? Koliko delov?
— Se deli v dva dela.
— Vrlo dobro. Se imenujeta?
— Prvi del in — drugi del.
— Odlično. Pa nekaj o zgodovini Slovenije.
— Od vesoljnega potopa dalje?
— Ne, hvala lepa!

V dveh dneh so bili izpiti iz vseh «disciplin» opravljani in gospod major nam je čestital. Specijalno radi geografije sa istorijom... Polkovnik nam je priredil nad vse prisrčen poslovilni večer v posebnih dvorani mestnega hotela. Posedeli smo rezervisti poslednjič v priateljski družbi z oficirskim korom, nazdravili brigadiru in polkovniku ter za slovo rekli celo vrsto zdravic in pesni. Tudi bečarica, na čast mlademu kapetanu, komandirju slavne mitraljeske čete:

Svi su, svi su al' ko loko nisu, svi na stranu, loko na megdanu. loko nosi svilene obojke zato njega vole sve devojke...

Naslednji dan smo se odpravljali iz kasarne. Z Janezom pa sva še posedela v stranski sobi kantine in z nama par oficirjev. Žal jim je bilo, prijatelji smo se tekom dveh mesecev spremljali so naju na kolodvor in bratsko smo se poslovili. E, vse je slo z dobro voljo. Z dobro voljo v obojem: za «eksercise» in — drugo. Bil je lep kos fantovskega življenja in spominjali se ga bomo, kadar nas zopet zadene pozdrav: Pomoz' Bog, junaki! Da vrnemo: Bog Ti pomogo!

Gdža.

V uredništvu so izjavili, zdaj ko sem spisal tri listke, se mi nujno spodobi dolga frizura in da mi je — e more nihče

Promena zimska oblaka (Mentelkleid) iz epinglaja temnomodre barve, obrobljena s sivo kožhrovino, garnirana z gosto vrsto gumbov.

brantiti. Rekli so, da tudi s strani policijske oblasti očito ne bo resnega držka. To me jako veselilo.

Nisem tišpav in gizdelin, lahko vprašate mojo ženo. Toda je dolga frizura tudi jako pripravna in si človek prihrani lepe novce, ki bi jih drugače znosil oim dražestnim gospodičem v brivnico za strižbo. Rajši novce zakadim! Toda sploh ne kadim. Tako imam dvojni dobiček; na visoke obresti naložen mi bo lahko temelj bodočega bogostanja.

Dolgi lasje grejejo vrat. Kdor jih ima, u ni treba okoli vratu krzna. Krasijo pa vrat nič manj kakor krzno. In uvel kolikšen je! Ali mi verjamete, milostna, če širokega klobuka ni treba in baržunastea sukničja, sploh nicesar, le da so lasje dolgi! Brez dolgih las ni nič! Moj prijatelj, ki ne želi biti imenovan, je episal že par dram in romanov in poldrugo do moderne lirike — živ krst mu jih ne mara zalžiti! Pa je imenovan prijatelj, ki ne želi biti imenovan, trdno prepričan, da je temu kriva samo prekratka njegova frizura. Vsi je čupani! Rad bi si zboljšal literarne šanse in si dal rasti grivo. Pa si je ne more. Ker ima plečo. To je jako tragična usoda!

Se en moderen klobuček.

Hvala Bogu, jaz imam goste lase in ker se tiče las, ni pri meni prav nikakršne ovire za najsijajnejšo literarno bodočnost!

In Vam bom poslal fotografijo. Mislim, da fotografiji zastonj fotografirajo tiste, ki imajo dolge lase. Veste, radi reklame. Potem jih razstavijo in jih gospodične gledajo.

O, gospodične čislajo dolge lase pri mekih in se zanimajo zanje in si žele dopisovanja pod značko «Zimska bajka» in so sploh jako idealne. Meni je tudi ena pošlala pošto, da me jako črta in da bi si rada z mano dopisovala. Pa nisem maral; dal sem ji naslov od strica Matevža, ki leži pri Sv. Križu — ta ima čas in se mu ne more nič zgoditi. Meni je tudi ena pošlala pošto, da me jako črta in da bi si rada z mano dopisovala. Pa nisem maral; dal sem ji naslov od strica Matevža, ki leži pri Sv. Križu — ta ima čas in se mu ne more nič zgoditi. Meni ne diši dopisovanje, poznam to rž. Najprej ti dopisuje in te jako črta, potem pa pride vse drugače in hoče imeti 4000 na mesec za otroka. Pa recite, milostna, ali ni to nesramno! 4000 kronic seveda, ne dinarjev! Saj je še kronic preveč! Če bi bili dinarji, z 4000 dinarjev se dam sam pčniti od štokljke, za te denar ne enkrat, nego dvakrat!

Sploh ne vem, če ne to že treba, da vzamemo štokljko v lastne roke, kadar bi ženskam uspelo, da bodo postale moški.

C, jim bo uspelo... Pri lrežh skoro da jim bo! Kaditi tudi že znajo, piti in kročati tekisto, napredek je velik! Ne ostane več dosti, na bodo moškimi enake.

Bog nas obvari, zlasti Vas, milostna, in mene. Va. vdanega Fr. Ž.

Predno daš delati obleko, si oglej na noveše modne liste, ki so v veliki i-beri na razpolago v knjigar. i Tiskovne zadrge. Ljubljana. Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Razstava kuharske umetnosti v Dijonu

Koncem novembra se je končala v Dijonu v Franciji razstava kuharske umetnosti z velikanskim uspehom. Ta razstava se je prvič vršila l. 1921, na njej je bilo 240 razstavljalcev in obiskalo jo je 79.000 oseb. letos je bilo že 800 razstavljalcev in 555.000 obiskovalcev. Najzanimivejše je pa to, da razstava ne stane niti belica niti mesto Dijon, niti srez, niti francosko državo. Kadar ima dobiček se ta hranj za prireditve razstave naslednjega leta, kadar pa ima zgubo, jo razstavljalci porazdelijo med seboj. Za časa razstave je prišlo v Dijon, glavno mesto lepe Burgundije tudi mnogo inozemskih obiskovalcev, ponavče iz Belgije, Švice, Italije in Holandske.

Naravno ne moremo vsega opisati, kar je nudila ta razstava. Največji uspeh so imele burgundske specialitete: črni ribez (cassis), ki ga pridelajo en in pol milijona ton na leto in spremeni v sladek liker; jarež, dijonska posebnost za likerje in bonbone; med neprekosljive finosti, ki daje dijonskim poperjakom (medenjakom) svetovni sloves; polži burgundskih vinskih gor, ki so menda najboljši na svetu; kis in gorčica, starodavna slava dijonskega mesta, kjer je zadruga kisarjev-gorčičarjev, ustanovljena kot bratovščina Sv. Vincencija, skrbno duvala izdelovanje in brezhibno zasledovala potarjevalce; čokolada, ki jo izdelujejo v večjih množinah, kajti v bližini se nahajajo sladkorne tovarne v dolini reke Saone; vsladkorjeno sadje eseh vrst: bonboni, poljenci v burgundskimi likerji, nadevani z jagodami črnega dijonskega grozdja, ča ali češnjami; hmelj, katerega sajenje so uvedli l. 1833, in nebroj drugih proizvodov te pokrajine, ki so tudi na prav dobrem glasu: maline, marelice, češnje, špargelni, čebula in razno sodele.

Sledujoč kot najnamenitejši del razstave, slavna burgundska vina. Vina in likerji so tvorili posebno razstavo. Tu se je sklenilo največ kupelj. Lani so razposlali po svetu 185.000 sodov po 228 litrov; 125.000 sodov navadnega vina po 350 frankov sod in 25.000 sodov boljega vina po povprečni ceni 1200 frankov, kar predstavlja lepo vsoto 90 milijonov frankov. Lahko razumemo, da Burgundci nočejo ničesar siliti o brezalkoholnem gibanju. S svojim vinom delijo srečo vesoljnemu svetu.

Qui ce vin boit Dieu voit (Kdor to vino pije, vidi Boga) je deviza menihov samostana Cîteaux, posestnikov svetovnoznane burgundske vinske znamke Clos-Vougeot. Menda ni prijetnejša načina, dospeti v nebo?

Velike množine vina se seveda popije v deželi sami. V likerji se je napravilo največ kupelj v burgundskim tropicem (mare de Bourgogne), z dijonskim žranjem, napravljenim iz trnolice (prunelle de Dijon) in predvsem z vinom iz črnega ribeza.

Razstavljeni pa niso bile samo fine stvari za želoec in grlo, temveč tudi za gospodarstvo važne stvari. Tako je n. pr. železniška družba P. L. M. (izgovori: Péleém, to je Pariz - Lyon - Méditerranée) razstav. vrtno, evellčae, si-nogradske in oljčne proizvode iz pokra-jin, po katerih tečejo nje proge.

Da ni manjkalo modnih predmetov, pohištva in kuhinjskih predmetov in aparatov, se razume. Razstava je bila zelo okusno aranžirana in njen sloves je prodi daleč ven v inozemstvo, tako da pričakujejo prihodnje leto enak ali pa še večji uspeh.

Kraljestvo mode

Na piskerlonec Milostna!

Ali se boste res dali? Ali je res? Da Vas bodo ostrigli na piskerlonec? Da boste imeli poško bučo? O, milostna, dajte, lepo Vas prosim, dajte, samo to Vam še manjka!

Vi ne veste, kako pripravna je ta frizura in lepa in ugledna in splh! Koliko si boste samo časa prihranili vsak dan, ker Vam ne bo treba spletati kile! Ta čas lahko porabite pred ogledalom, da se gledate vanj. Izplačalo se bo. Silno boste srčkani! Takni boste kakor pravkar izprašani brivski pomočnik v zmagovitem čaru svoje duhteče mladosti. Neopisno dražestni!

Nekateri ljubijo brivke pomočnike. Še Vaš gospod soprog bo gotovo očaran. Pa ne dajte, da Vas ostrijejo preveč v živo! Lahko bi se prehladili v močzane in dobili nahod, nahod v možganih ni dober; če se useknete, si lahko z enim usekljajem izseknete vse možgane! Ampak dajte, da Vas ostrijejo na piskerlonec; kolikor izpod njega gleda las, toliko se jih odstriže. In naj bo piskerlonec bolj širok, da bo žel prejo ušes — ušes rajši ne odstriči! Vaš gospod soprog bo očaran, zvečer še v gostilno ne bo maral, samo gledal Vas bo, kako dražesten ste brivski pomočnik, in Vas bo neskončno ljubil, kajti je res od vraga, kako so nekateri moški včasih neumni!

S pobjo frizuro koliko denarja si boste prihranili na lasnicah, glavnih in iglah. Te robe je milijon! Pa že za kite, za odrezane, boste kaj dobili, frizerji se bodo stegli zanje in jih prodali na Kitajsko — tamkaj jih še nescijo.

Kar čestitite Vam je treba! In Vaš uvel, da, ta, kako se bo dvignil! Za polovico bolj inteligentno boste izgledali. Še kako službo lahko dobite, rič Vam ne bo treba spričeval! Tri so

Dvoje modernih zimskih klobukov.

veste, takšne pri banki in s plačami, da vrat tolikšnim kakor jin imajo profesorji. One s kilo in maturo pa še čakajo!

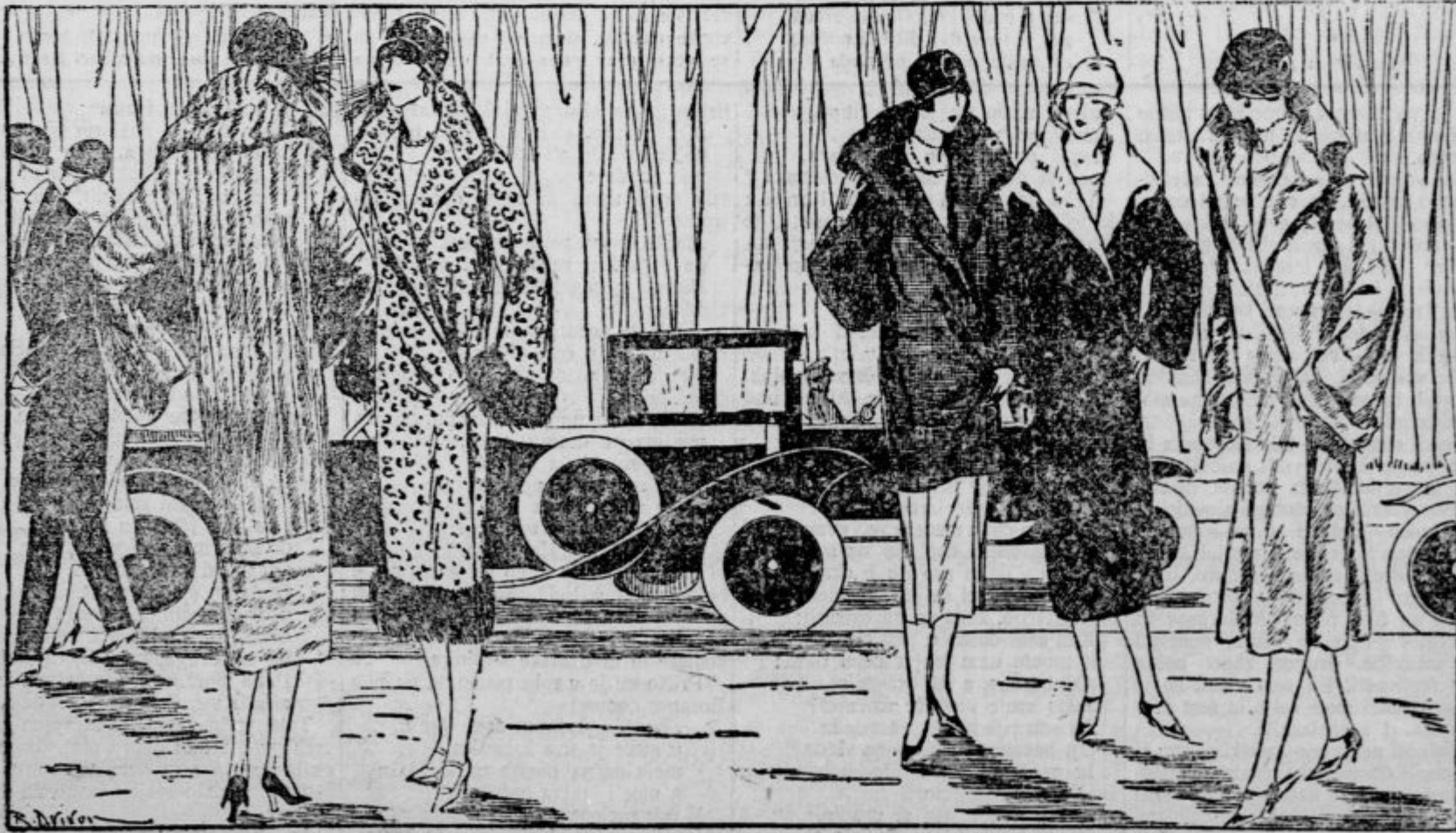
Pa še to: koliko bo to vredno, ko se bo vsa ulica ozirala za Vami! Vi ne veste, kako imeniten je ta občutek! Tako se Va. : bo zdelo, kakor da ste res kaj!

Toda se morate žuriti, če preden se dajo vse druge. Kajti ko bodo vse imele pobje buče, ne bo pobja buča več tako pripravna in dražestna in inteligentna, ampak bodo pripravnejši, lepši in inteligentnejši zopet dolgi lasje. Kje jih boste dobili, je drugo vprašanje — morebiti od Kitajcev, morebiti ne in utegnejo ta čas one brez las in mature zopet izgubiti svoje službe in jih bodo dobile one z lasmi.

Svet se pač obrača. Prosim Vās, kadar boste ostrizeni, pošljite mi svojo fotografijo v spomin! Jaz Vam bom pa svojo. Kajti zakaj?

Zato, ker sem sklenil, da si dam rasti dolgo frizuro.

Elegantni in najmodernejši pariški plačči

Tudi ve bi si jih želele, drage citatejice, kaj ne? — O, jaz tudi! Pa še avto po vrhu!

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

Ta odgovor se mi je zdel razumen, vzdihnila sem in nisem imela nadaljnjega ugovora, dasi mi je bilo srce tesno pri srcu. Kar stiskalo me je nekaj, kakor zla slutnja, kateri nisem vedela vsebine. Sicer se mi je pa tudi itak zdelo, da vodi pot v Méridor in da jo poznam. To me je še najbolj umirilo, dasi nisem bila popolnoma gotova. Toda da, pot je bila prava, končno sem jo zagotovo spoznala, ko smo prijezdili do nekega razpotja, ki mi je bilo posebno dobro znano. Toda joj, tukaj smo se obrnili po poti, ki je vodila proč od Méridora! Kriknila sem in hotela skočiti s konja, toda ta hip me je grof de Monsoreau zagrabil, objel in me naglo in zame nepričakovano potegnil z mojega šarca k sebi na vranca. Moj šarec je brez jezdeca odhitel svojo pot naprej. Ta svoj napad je grof tako naglo izvedel, da nisem mogla niti krikniti, tako sem bila osupnjena. Gospod de Monsoreau mi je zatisnil z roko usta in mi zapretil: „Gospodična, zaklinjam se na svojo čast, da delam vse to po zapovedi vašega gospoda očeta, in to vam bom dokazal na prvi postaji. Če vam to ne bo zadosťovalo ali če boste še nadalje dvomili, vam dajem plemiško besedo, da pojedete od tam takoj, svobodni, kamor boste želeli.“ „Gospod, poprej ste mi obljubili, da me povedete naravnost k mojemu očetu!“ sem kliknila in odstranila njegovo roko s svojih ust.

„Da, rekel sem vam, ker sem videl, da se pomišljate, da bi stopili k meni v čoln. Videl sem tudi, da bi oklevanje upropastilo oba, i vas, i njega. Pa tudi mene, kakor morete to sami videti. Sedaj pa povejte: Ali hočete vi ubiti barona, svojega starega očeta? Ali hočete hiteti naravnost v naročje svoje sramote? Samo

besedico izpregovorite, pa vas povedem naravnost nazaj v dvorec Méridor.“

„Zatrdili ste mi, da mi boste dali dokaz, da tako delate v imenu in na ukaz mojega očeta.“

„Zares je tako. Evo, vzemite ta dokaz. Tu je očetovo pismo. Prebrali je boste na prvi postaji, kjer se bomo ustavili. Se enkrat vam na pošteno besedo zatrdim, če se boste hoteli po prečitaniu tega pisma povrniti v Méridor takoj, vam ne bom nasproten in svobodni boste v svojih ukrepih, kakor boste sami želeli.“

„Naprej, gospod, da pridemo do prve postaje, ker se mi mudi, da preberem to pismo in se uverim, če ne lažete. Ali zahtevam, da mi daste lastnega konja, in obljubljam, da se do prve postaje ne bom poskušala oddaljiti od vas.“

Grof reče slugi, naj razjaše in mi da konja, sluga pa nadaljuje svojo pot peš.

Po dolgi ježi, ki se mi je zdel brezkončna, smo končno prišli iz šume na meni neznan pot, potem po dolgi poti do nekega križišča, kjer je stala gostilna, kvartir, kjer so nas očitno pričakovali. Bilo je vse pripravljeno za večerjo. Grof me je takoj odvedel v prilično čisto, opremljeno in zakurjeno sobo, kjer je stala tudi postelja. Rekel mi je: „Evo, gospodična, tukaj je vaša soba, jaz čakam vaših nadaljnjih zapovedi.“ Potem pozdravi in oride. Najprej sem stopila k svetilki, vzela iz nedri pismo, katero mi je izročil, in je pričela brati. Evo, gospod de Bussy. Sodite sami. Tu je pismo.“

Bussy vzame pismo in čita: „Moja preljuba Diana, ako si se pokorila moji želji, o čemer ne dvomim, in si se izročila grčbi de Monsoreau, boš izvedela od njega, da si imela to nesrečo, da ugajaš gospodu vojvodi d'Anjou, in da je bil on tisti, ki te je dal ugrabiti in odvesti v dvorec Beaugé. Iz tega nasilja smeš zaključiti, da je vojvoda sposoben, da stori tudi še kaj mnogo hujšega. Veš torej, kaka sramota ti preti! Samo eno sredstvo je, da se rešiš take sramote, ki bi je jaz ne preživel. To sredstvo je, da postaneš žena gospoda grofa de Monsoreau, našega plemenitega prijatelja. Kadar boš njegova žena, te bo gospod grof, moj dragi zet, branil, in meni je prisegel, da bo to storil z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago. Zato je moja srčna želja, mila moja hčerka, da se ta poroka izvrši čimprej. Ali kar takoj, in če izpolniš mojo željo, dodajem svoji odločni privolitvi tudi očetovski blagoslov in prosim boga, da ti da obilo

blagoslova in vso srečo, katero je božja milost pridržala srcu, kakršno je tvoje.

Tvoj nesrečni oče, ki Ti ničesar ne zapoveduje, pa te tem bolj prisrčno prosi, da ga poslušaš,

baron de Méridor.“

„O,“ pravi Bussy, „ako je to pismo pisal vaš oče, potem je nekoliko preveč jasno in direktno. Sumljivo se mi zdi.“

„Pismo je vsekakor njegovo, o tem ne dvomim najmanj. Razen tega sem ga prebrala trikrat, predno sem se odločila. Končno pokličem grofa, ki takoj vstopi. Iz te naglice sem razbrala, da je čakal pred vratmi. Pismo sem držala v rokah.“

„No,“ pravi, „ali ste prebrali?“

„Sem.“

„Ali še vedno dvomite v mojo udanost in moje poštenje.“

„Dvomila bi, če bi mi žal to pismo ne bilo dalo one gotovosti, katero sem potrebovala. Ali da čujem, gospod, če sem jaz voljna izpolniti željo mojega očeta in se ravnati po njegovem nasvetu, kaj mislite vi storiti v tem primeru?“

„V tem primeru vas nameravam odvesti v Pariz, kjer vas laže skrijem pred vojvodo.“

„Pa moj oče?“

„Vi veste, da je on vedno tam, kjer ste vi, in ko njegova prisotnost ne bo več pomenila opasnosti za vas, pride tudi on v Pariz, da boste skupaj.“

„Dobro, gospod, jaz sem voljna ravnati se po tem nasvetu, ali pod pogojem, da boste tako ravnali.“

„Jaz vam ničesar ne svetujem, gospodična, in še manj predpisujem. Samo prožil sem vam sredstvo, da sami odločite o svoji usodi tako, kakor se vam zdi najbolje.“

„Dobro, popravljam svoje besede in izjavljam, da sem voljna poslušati se sredstva, katero mi vi nudite, toda pod tremi pogoji.“

„Recite jih, gospodična.“

„Prvi pogoj je, da se mi povrne sobarica Jerica.“

„Ona je že tukaj.“

„Drugi pogoj je, da potujemo do Pariza posebej, ne skupno.“

„To ločitev sem vam hotel sam ponuditi, da umirim vaša

nežna čustva.“

„Tretji pogoj je, da se poroka izvrši v prisotnosti mojega očeta.“

„To je moja najbolj vroča želja. Mislim, da bi drugače bog

Slavenska banka d.d.

Podružnica: Ljubljana.

Centrala: Zagreb.

7459 a

Vplačana delniška glavnica in rezerve preko 120.000.000 Din.

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Dubrovnik, Gor. Radgona, Kranj, Maribor, Muraka Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Sabas, Šibenik, Vršac, Wien.

Ekspoziture: Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka in Jesenice.

Ali izvešt: Slovenska banka, Ljubljana, in Jugoslovenska industrijska banka, d. d., Split.

Lasne agencije v Južni Ameriki: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe; v Severni Ameriki:

v vseh večjih mestih direktne bančne zveze.

Posreduje vse bančne in trgovaške posle z inozemstvom, posebno z Italijo in Avstrijo.

Olajšuje posle eksporterjem in importerjem s tem, da jim eskomptira menice v lirah kakor tudi v drugih inozemskih valutah.

Otvorja akreditivne, izstavlja garancijska pisma ter izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje.

Vloge na knjižice in v tekočem računu obrestuje najpovoljnejše.

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu

poznani kot najboljši

Singer šivalni stroji, Bourne & Co., New York

Ljubljana, Selenburgova ul. 3

Centrala za SHS:

Zagreb

Marulićeva ul. 5

Zastopstvo v vseh mestih

K. & R. JEŽEK

MARIBOR, Molje 103.

Kmetijski stroji

Motorji na bencin

Sesalni plin

Mlini

Žage

Parne lokomobile

Opekarne

Transmisije

Livarna železa in kovin.

Božično drevo brez leposlovne knjige, ni božično drevo!

Edino res lepo in za vsakega primerno darilo je knjiga.

Ne zamudite prilike, ki vam jo nudi za božič

Knjižarna Tiskovne zadruge

v Ljubljani, Prešernova ul. 54 (nasproti glavne pošte).

Pri nakupu

treh knjig izmed sledečih dobite 20% popusta.

Maselj-Podlimbarski, Zbrani spis. I. zvezek.	„ 56—, „ 70—
Čankarjev zbornik.	„ 24—, „ 30—
Novačan: Samostanik.	„ 32—, „ 40—
Iv. Lah: Angelin blidar. Roman.	„ 25 60, „ 32—
Fr. Milčinski: Droblj. Zbirka humoresk.	„ 14 40, „ 18—
Feigel: Ilk za fronto.	„ 14 40, „ 18—
Debeljak: Soince in senca.	„ 7 20, „ 9—
Fr. Zbašnjik: Pesmi.	„ 12—, „ 15—
I. Pragerlj: Azazel.	„ 17 60, „ 22—
Novačan: Veleja.	„ 14 40, „ 18—
Igo Kaš: Dalmatinske povesti.	„ 5 60, „ 7—
Jos. Skare: Lisjakova hči.	„ 5 60, „ 7—
J. Stritar: Sodnikovi.	„ 8—, „ 10—
Cervantes: Tri novele.	„ 8—, „ 10—
Anat. France: Pingvinski otok.	„ 14 40, „ 18—
Andrejev: Plat zvona.	„ 11 20, „ 14—
Strug-Mazi: Jutri.	„ 9 60, „ 12—
Prijatelj: Predhodniki in t. d.	„ 28 80, „ 35—
utemeljitelj ruskega realizma.	„ 52—, „ 65—
Veber: Znanost in vera.	„ 48—, „ 60—
Cermelj: Materijal in energija.	„ 24—, „ 30—
Hobhouse: Liberalizem.	„ 24—, „ 30—

Po pošti vsaka knjiga Din 1 20 več.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi

parna pekarna

Strausgitl ded. & drug

Maribor, Glavni trg št. 9

in se priporoča nadaljnji naklonjenosti.

Vesele božične

praznike želi vsem svojim cenj.

odjemalcem Filip Bizjak

krznarstvo

Gospodarska cesta 13 (Kolizej)

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi

M. Naveržnik

trgovina usnja in čevljariskih potrebščin Maribor, Aleksandrova cesta št. 16, in se priporoča nadaljnji naklonjenosti. 7499 a

Vesele božične OBITELJ OLUPOVA

praznike in srečno

Mavo leto 1925

zeli vsem svojim cenjem

odjemalcem in prijateljem

trgovina in gostilna „pod Tranco“

Ljubljana, Stari trg št. 1-2

latofasno priporoča iz svoje znane gostilne

pristno štajerske in dalenjske vino

katero so tožili za praznike čez ulice 1 Din cenoje

Dobrodošče strojarstvo

s trgovine s samim (mного meznega dela) v Mariboru ob pravnih oostih laže, od leta 1868. obstoječe, je v sled izstopa ta časnega imetnika po zelo ugodni ceni naprodaj. — Vprašati se pri g. Ivanu Hoffmannu, Maribor, Aleksandrova c. 24. 7497 a

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjudni in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakupila v tu- in inozemstvo, safe-deposita itd. itd. Brzljavko: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 457 in 548

411/a

ne blagoslovil tega zakona, in naidejam se, da nama bo blagoslov vendar v polni meri dodan."

To je bil moj najtežji zahtevek. Pričakovala sem, da se bo protivil, zato sem bila sedaj vsa začudena, da je gladko sprejel vse tri pogoje, katere sem smatrala za težko izpolnjive.

"Gospodična," pravi nato Mönsoresau, sedaj dovolite vi meni, da vam dam nasvet."

"Poslušam, gospod!" mu odgovorim.

"Potujte samo ponoči."

"Na to sem pripravljena."

"In prepustite meni brigo, da izberem vaše postaje in pripravim vse potrebno, kakor tudi da izberem vašo pot. Vsa ta opreznost ima edini cilj, da se izognete vojvodi Anžovinskemu in da vas spravim na varno pred njim."

"Gospod, ne samo, da ne ugovarjam, ampak hvalečna sem vam za to skrb."

"V Parizu vzemite dalje stanovanje, katero bom za vas pripravil, pa naj bi bilo to stanovanje še tako oddaljeno in enostavno ali skromno, ker gre tudi tu za to, da se pred vojvodo izprva skrijete."

"Tudi ta predlog se strinja z mojimi željami. Begunka naj živi kolikor mogoče skrito in skromno."

"Torej sva v vseh točkah sporazumna, in meni ne preostane nič drugega, kakor da se vam priporočim, vam pošljem vašo sobarico in vam naznačim pot, po kateri treba potovati."

"Gospod, plemič ste in jaz sem plemkinja. Držite svojo besedo, potem bom tudi jaz svojo držala."

"Drugega ne pričakujem," pravi grof. "To vaše obetanje mi daje gotovost, da bom v kratkem najsrečnejši med srečnimi zemljani."

Potem se pokloni in odide.

O potovanju samem nimam povedati nič osobitega. V največji skromnosti smo potovali ječ, ponoči, kadar smo pa počivali, smo nočevali v malih gostlinah, ki so ležale bolj ob strani glavnih cest in niso bile močno obiskovane.

Po osemdesetih dneh smo dospeli v Pariz, bilo je zvečer. Spremljevalci so se ustavili pred to hišo. Njihov vodja mi je javil, da sem doma, odprl vrata in izročil ključ, se uljudno poslovil, in odjahali so v diru. Ostala sem z Jerico. V hiši ni bilo nikogar, pač pa je bila oprema v vzornem redu, tudi vse gospodinjstvo

pripravljeno, okusna mrzla večerja prirejena na mizi. Vse je bilo v najlepšem redu. Pregledali sva vso hišo. Nikjer nič sumljivega. Potem sva počivali tri dni, na ulico nisem stopila. Jerica je šla na tigi in nazaj. Šele tretji dan zvečer se je pri meni pojavil naenkrat grof, katerega je Jerica pustila k meni. "No, gospodična," pravi, "sem se le zvesto držal dane besede?" "Dostoj, ste," pravim, "in zahvaljujem se vam za to." "Torej me ne odbijate?" vpraša, in sicer z neko ironijo, katere ni mogel prikriti v svojem glasu, dasi se ni nameraval tako izdati. Opazila sem to njegovo pogreško. Dala sem mu znamenje, naj vstopi, ker mi ni preostalo nič drugega. Vstopil je in obstal. Ponudila sem mu stoličko ter ga vprašala: "Imate li kaj vesti?" "Od koga in kakšnih?" me vpraša. "Od koga? To je enostavno. Od mojega očeta iz Méridora!" "Jaz se nisem vrnil v dvorec Méridor in torej nisem videl gospoda barona." "Dajte, kakšne imate vesti iz dvorca Beaugé in o vojvodi Anžovinskem?" "To je nekaj drugega," pravi grof. "Bil sem v dvorcu in govoril z vojvodo." "Kako ste ga našli?" "On ne veruje v vašo smrt." "Pa vi, ste mu jo li potrdili?" "Storil sem, kar je bilo mogoče." "A kje je vojvoda?" "Od včeraj je v Parizu." "Zakaj se je tako naglo vrnil?" "No, nikdo ne ostane rad dalje časa na kraju, kjer ga vse spominja, da je morda zakrivil smrt ženske." "Ste ga li videli, odkar se je vrnil v Pariz?" "Pravkar prihajam od njega." "In je li vam govoril o meni?" "Ni imel prilike." "Pa o čem ste govorili z njim?" "O neki obljubi, s katero se mi je obvezal, pa sem ga silil, da jo sedaj izpolni." "Kaj bi to moglo biti?" "Obvezal se je, da me bo za izkazane usluge dal imenovati za vrhovnega nadlovca kraljevega dvora." "Da, da," sem mu potrdila z bolestnim nasmehom, ker sem se spomnila smrti uboge Dafne, vi ste strašen lovec, to vem, in imate gotovo pravo na to visoko dvorsko mesto." "Jaz ne dobič tega mesta kot lovec," mi je pojasnil, "ampak kot zvesti princ prišlaš in vazal. To službo in mesto bom dobil, ne zato, ker imam pravo nanj, ampak ker bi se vojvoda ne upal, da mi jo odreče."

Vključ splošnovanju, s katerim je govoril o vojvodi in z menoj, je v njegovih besedah ležalo vendarle nekaj, kar me je plašilo. Bil je to izraz mračne neupogljivosti volje.

Trenutek sem molčala, potem sem vprašala: "Ali mi je dovoljeno pisati mojemu očetu?"

"Nič vam ni zabranjeno, gospodična, in vse dovoljeno. Toda

bojim se, da bi vas pismo izdalo."

"Potem pa, vsaj v nedeljo, želim prisostvovati maši."

"Mislim, da bi bilo za vašo sigurnost bolje, če bi se nekaj časa vzdržali tudi tega. Ako vam je pa toliko do maše, pojdite v cerkev svete Katarine, ali čuvajte se in dobro pazite, nujno vam svetujem."

"Pr kje je ta cerkev?"

"Nasproti hiše, katero sem vam pripravil, na drugi strani."

Zopet nastane molk.

"Kdaj vas bom zopet videla, gospod?"

"Kadar mi boste dovolili."

"Ali vam je to dovoljenje potrebno?"

"Brezdvomno, dostoj sem vam še tujec."

"Nimate li ključa one hiše?"

"Edino vaš soprog bi imel pravico imeti ta ključ."

"Gospod," mu rečem, bolj v skrbeh radi teh njegovih ponižnih odgovorov, kakor če bi se kazal odločnega in gospodarskega, "vrnili se boste torej semkaj, kadar boste hoteli ali smatrali za potrebno, ali mi hoteli kaj važnega sporočiti."

"Hvala, gospodična, prihajal bom torej, kakor bo potrebno, in vašega dovoljenja ne bom zlorabljaj. Prvi dokaz etmu je, da se vam sedaj priporočam."

"Vi me torej zapuščate?" ga vprašam z začudenjem, ker se take obzirnosti nisem nadejala.

"Vem, da vam nisem posebno prijeten, gospodična, pa nočem izkoristiti svojega položaja, v katerem ste mi izročeni takorekoč na milost in nemilost. Upam, da se boste na ta način najprej privadili na mojo prisotnost, in na ta način vam ne postane težka žrtev, ko pride trenutek, da boste postali moja žena."

"Priznavam nečestitost vašega obnašanja, gospod," sem mu rekla, "in znala bom to ceniti vrljubi ostro, katere spremelja vsako vašo besedo po smislu in pritenjeni kretnji. Pravico imate, in jaz bom z vami prav tako odkrito govorila, kakor govorite vi odkrito z menoj. Imela sem doslej proti vam zelo tehtne predsodke in upam, da bodo morda s časom izginili."

"Dopustite, gospodična, da se tudi jaz nadejam tega srečnega trenutka."

Nato se je grof poklonil tako nizko, kakor bi to bil mogel storiti le najponižnejši mojih slug, potem namigne Jerici (ki je bila ves čas prisotna), naj mu posveti, in odide.

Najceneje in najbolje

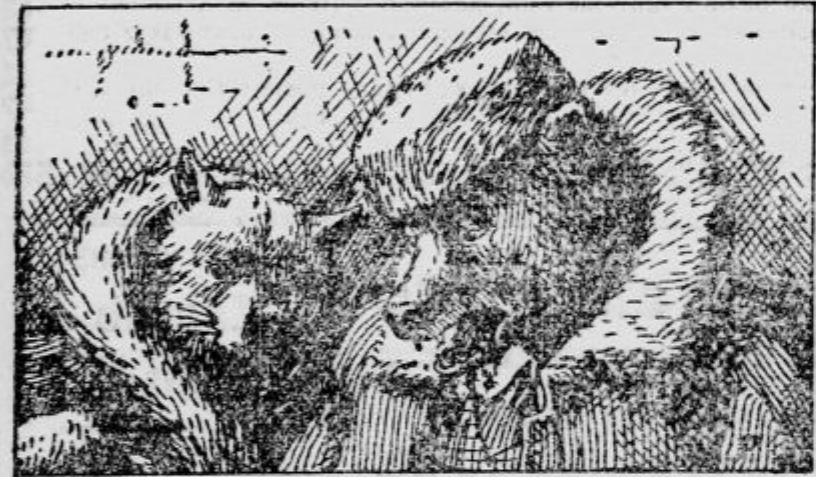
si boste preskrbeli različno božično blago

v delikatesni in specerijski trgovini

FR. KHAM, Ljubljana, nasproti hotela „Union“.

Ne zamudite ugodne prilike!

1383

Pozor! Kožuhovina Pozor!

vaakovrstna, v največji izbiri in po solidnih cenah, vedno v zalegi.

Se priprava **FILIP BIZJAK, kranjarstvo**

(Kolize) Ljubljana, Gosposvetska c. 13. 1573

ČAJ V DRUŠTVU

ČAJNAROCKA
"popolni"
ZATO V VOPRABI NAJCENEJŠI
IN OBENEM NAJFINEJŠI

150 nagrad

po 2 plečevinasti dozi kakao-a razpisuje
tudi F. Šibenik v Ljubljani za čestice
VAN KASTER kakao-a. Listki, na temelju
katerih so dobili, zadane, so razdeljeni na
3000 plečevinastih doz, kar znači, da vse-
buje se en tak listek vsake dvajsete dozi.
Dobivke se pošlje vsakemu poštne prosto.

Dobivke torej prejmejo po plečevinastih
dozah KAKAO VAN KASTER, da dobijo
nagrade!

7429

**Gospodarska in
informacijska pisarna**

Dr. Srečko Lajnšic

Telefon št. 314

Naslov va hrastovke: Pisarna Lajnšic Maribor

Poštni čekovni račun: Maribor št. 14012.

Izvrševanje vseh poslov, v kolikor niso po
obstoječih zakonih pridržani drugim osebam.

V zgoraj označenem obsegu zastopam
stranke pred oblastmi v vseh postih, posebno se
v davčnih, obrtnih, državnih, opojnih
in drugih rodbinskih zadevah.

Pomoč strankam v vojaških zadevah. Da-
janje posojil in kreditnih zadevah.

Upravljanje denarnih poslov sploh, posebno
izterjanje dolgov.

7562

Resitev božične reklamne uganke

Dne 17. t. m. se je vsela v pisarni g. kr. notarja M. Hafnerja v Ljubljani ob
njeg vi prso notri otvorile pravice rešitve moje božične reklamne uganke, ki
kaže gorju brezbizno sila zlona.

Razpisovanje razpisnih nagrad vsem vpošiljateljem pravilne rešitve se je

še začelo in se konča z dnem 24. t. m.

Zaviti v vsebino, navedeno pod a, b, c se razpisujejo vsem udeležencem

prilagojeno in pravi vse tiste, ki bi jih iz kakršnegakoli vzroka do dne 24. t. m.

ne dobili, da jih reklamirajo.

Vsem onim pa, ki niso vedeli pravilne rešitve, nudim kljub temu pri-
leženost, da izkoristijo moje božične reklamne uganke na stedeč

način: Izrežite spodaj stoječo priznanico in mi jo pošljite pripe-
rjeno! Ta priznanica predstavlja vrednost 80 Din in se vračena

priznati pri predložitvi kuhinjske garniture kot vplačana gotovina.

Vsa kuhinjska garnitura obstoji iz: 1 kuhinjskega namiznega prta, dveh

stenskih prevlek; 1 prta za kredenco; 2 prta za stolček; 3 metrov prga za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

steno; 1 prta za posteljo; 1 prta za posteljo; 1 prta za kredenco; 1 prta za

ČEŠKA INDUSTRIJALNA IN GOSPODARSKA BANKA

Telefon številka 104

Delniška glavica in rezerva okrog
290.000.000.— Kč.

podružnica v Ljubljani, Mariljin trg št. 5.

Centrala v Pragi, na Pšikopě 25.

67 podružnic v vseh večjih krajih Češkoslovaške republike

Brzojavni naslov: Indusbanka

Kranjske vloge na knjižico in tekoči

račun 2.170.000.000.— Kč.

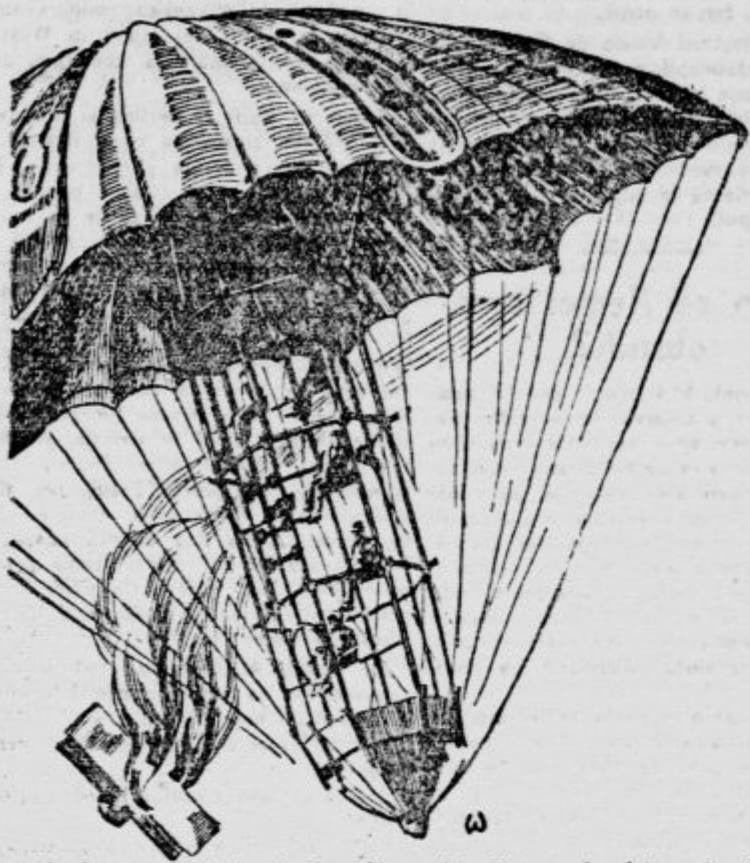
Sprejema vloge na knjižico in račune ter prevaja vse bančne in borzne transakcije kar najkulantneje.

1924

Moderna tehnika

Novo, avtomatično padalo

EHOHALNA IZNAJDBA NA POLJU AERONAVTIKE.

Francoski kapetan Lepinte je izumil pripravo, ki je za varnost potnikov v aeroplanu veljansko pomena. Interesantna je ta priprava in toliko, ker je v neposredni zvezi s samim aeroplanom.

Po sredi letalovega ogrodja teče os. Ogrodje je sestavljeno iz longitudinalnih odsekov, ki se v ospredju združujejo kakor paličice pri dežniku. Med njimi pa je vzdolž celega ogrodja razpeto platno. Kadar se na aeroplanu zgodi katastrofa (požar, eksplozija motorja itd.), lahko pilot z enim samim pritiskom na posebni vzvod, ki je določen v ta namen, odloči letalov motor s krili vred od letalovega

ogrodja. V par sekundah se torej letalo pretvori v padalo, kajti platno se v istem hipu avtomatično razpne in ogrodje se vsled izpremenjenega težišča postavi v vertikalno lego. Okrog osi, ki teče skozi celo ogrodje, so nameščeni sedeži tako za pilota kakor za potnike. Ti sedeži so urejeni tako, da vsakdo vedno sedi na njih vertikalno, najsi se padalo nahaja v kakršni koli legi.

Razpetina padala je tako velika, da pada padalo jedva s hitrostjo 3 metre na sekundo. Ta hitrost je tako majhna, da se potnikom ne more od padcu zgoditi nič zalega.

Brezžični pisalni stroj

Kaj pa je to? Pisalni stroj vendar nima žic. Mislimo, žic v onem pomenu besede, ki se naveda rabi, kadar hočemo s tem izraziti radio. Pa tudi brzjav ni, da bi mogle odpasti žice. No, pa je le tako.

Angleškemu inženjerju Donaldu Murrayju se je po dolgih poskusih posrečilo, konstruirati poseben sistem brezžičnega prenosa električnega toka za tipkanje na pisalnem stroju na velike daljave. Eto, to je razlaga brezžičnega pisalnega stroja.

Donald Murray je imel pretekli teden v Institutu for Electrical Engineers v Londonu predavanje, v katerem je razložil poslušalcem svojo iznajdbo, na kateri je delal že leta. Za podlago pri svojih poskusih je vzel brezžični brzjav in prenos električne energije po zraku. Pred par dnevi je neki inženjer na Nemškem razkazal strokovnjakom svojo napravo, s katero je mogoče brezžično brzjaviti v oddaljene kraje. To se pravi, da ni treba za sprejemanje radiobrzjav več posebnih telegrafistov, ki sede, kakor je to doslej potrebno, pri svojih aparatih in čakajo, da se oglasi kaka brezžična postaja s svojimi vijakimi ali nižjimi električnimi zvoki, ki so krajši ali daljši in razlikujejo v svoji sestavi posamezne črke. Telegrafisti morajo biti zelo izveščani, da morejo v hitrem oddajanju zvokov razbrati in zapisati, kar so slišali. Izum nemškega inženjerja gre za tem, da uporabi za brezžično telegrafijo dosedanje brzjavne stroje, ki jih je več sistemov. Pri nas je najbolj razširjen Hughesov, pri katerem pritiskate (na posebni klaviaturi, podobni pisalnemu stroju, na gotovo črko, in električni tok ti sproži, po starem seveda, potem navadnih telegrafskih žic, na drugi postaji odgovarjajoč črko, ki se vtisne na poslušalni papir. Tako odpadajo vedno bolj doseženi Morsejevi aparati, ki so zelo počasni in zahtevajo znanje posamezne abecede.

To dvojno si je vzel Murray za podlago svoje iznajdbe. Misli si je: Zakaj ne bi izbral brzjavne stroja za svojo idejo in zakaj ne bi na mojem pisalnem stroju, ki ga imam pred seboj, pisal kodo daleč proč? Rečeno, storjeno, in aparat je sedaj izgotovljen in funkcionira, kakor pravi iznajditelj, prav dobro.

Brezžični pisalni stroj piše s hitrostjo 80 besed na minuto, torej tako hitro, da ga menda ne dohaja noben strojeписec na svetu. Piše se lahko na 500 angleških milj (okoli 800 kilometrov) daleč, torej na primer iz Londona v New York. Vključiti pa se dá tudi na prav majhno distanco, recimo 20 metrov, torej iz sobe v sobo v istem posloppju. Na tem aparatu lahko piše vsaka tipkarnica brez posebnega znanja, ker se ekoraj nič ne razlikuje, vsaj na zunanji, od navadnega pisalnega stroja. Vsak aparat je pripravljen za oddajanje in sprejemanje, je torej res nekaj idealnega.

Радіотермально купатило

Лашко

2039a

Je otprnilo zimsko sezono. Službeno konstatirana visoka radioaktivnost naravnega toka v vrsti 38° C. Leči reumatizma, bolni u belyu, ženske bolesti i mervozu. Potpuno obdajanje po umerenim pemyu u kupalynity. Za sobu i kupelnyu 50% simejne cene. Lečnyia je valyama 5 min. ta od stanyce Lashko

na stotine bomb, preden se prebivalstvo zave, kaj se je sploh zgodilo.

Najnovejši uspeh na polju radiotelefonije. 13. t. m. ob sedmih zjutraj je bil dosežen najsenzacionalnejši in najčudovitejši uspeh, kar jih dosedaj beleži kronika radiotelefonije. — J. Menars, radioamater iz francoskih Pirenejev, ki se je že večkrat izkazal s svojimi uspehi pri brezžičnem telefoniranju, je na svoji postaji sprejel vest od g. Bella iz Palmerstona (Nova Zelandija). Glas je torej prišel brezžičnim putem od antipoda do antipoda! Poudariti je treba pri tem, da so se besede čule prav tako jasno in razločno, kakor pri brezžičnih pogovorih na manjši razdalji.

Po slovanskem svetu

Slovansko glasbeno društvo na Dunaju

Nedavno so dunajski listi objavili poročilo, da se je na Dunaju ustanovilo društvo pisateljev slovanske glasbe. Pri nastajanju te organizacije, ki ima v kulturnem življenju slovanskih narodov veljavno propagandno ulogo, so sodelovale vse dunajske diplomatske misije slovanskih držav v Evropi. Namen samega društva pa je pripomoči slovanski glasbi da one veljave, katero zasluži po svoji umetniški vrednosti.

«Neues Wiener Journal» je ob ustanovitvi društva prinesel članek iz peresa publicista Julija Bistrone. Piše govori v svojem sestavku o bogastvu in karakteristiki narodnih pesni slovanskih narodov, ki se odlikujejo alasti po krajevnih posebnostih. Nato prebaja dalje k umetniški in pravi, da imajo severni Slovani že bogato glasbeno zakladnico. Rusi se lahko ponašajo s Musorgskim in Čajkovskim. Čehi s Smetano in Dvořakom, Poljaki s Chopinom. Ako bi ti narodi ne imeli nobenega drugega glasbenika, bi bili vredni, da jih cenjva vsak kulturni svet.

Drugeče pa je, meni piše, z južnimi Slovani, ki po sodbi Bistrone nimajo nobenega velikan, katerega bi lahko pokazali svetu. Naloga dunajskega društva prijateljev slovanske glasbe bo radi tega v prvi vrsti tudi ta, da laže talente ter jih po zaslugi predstavi javnosti, ki jih še ne pozna.

Pisec članka v «Neues Wiener Journal» je glasba južnih Slovanov bržčas deveta vna in trinaesta briga, sicer bi se bil drugače izrazil o naši muziki. Res je sicer, da nam do danes usoda ni naklonila moči, ki bi se po svoji glasbeni produktivnosti in kvaliteti lahko merili z močmi svetovne veličine in slave; istotako pa je tudi res, da nam v zadnjih letih domača mladina, ki ponese tudi jugoslovansko glasbo čez meje domovine, ta naraščajoča si bo morala «Društvo prijateljev slovanske glasbe» na Dunaju dobro ogledati, če bo hotela svojo nalogo vršiti kakor se spodobi reprezentativni organizaciji na tujem.

Kulturno pismo iz Poljske

Varšava, konec decembra.

Kulturno življenje na Poljskem se zadnje čase razvija v hitrejšem tempu kakor običajno in da se slutiti nove pravice s katerimi se bo poljska kultura preobdela. Smisel za kulturne tekovine Poljakov se odčitava zlasti sedaj pred Božičem, ko je prišlo na kulturni trg vse polno novih stvari. Velik del najavljenih publikacij je sicer šele na potu iz tiskarn v knjižarne, toda vse to ne more izpremeniti slike, ki je že sedaj tako popolna, da se o nji lahko izreče simpatična sodba.

Prvo mesto med novimi knjigami zavzema nedvomno literatura o pisatelju Henrikju Sienkiewiczju, ki je postala posebno aktualna sprito prevoza pesniških zbiranih ostankov v domovino. Med to literaturo se zlasti odlikuje delo »Henrik Sienkiewicz, duševni vodja naroda, njegovo življenje in delo.« Če vidimo v tem delu izraz poljskega nacionalizma v njegovi najjačji sili, tedaj moramo reči, da je čisto druga kova roman Zdislava Kleszynecega »Vojni doživljaji Staska Szasakca«.

Ljubljanska menjalnica

Ljubljana, kolodvorska ulica 41, od kolodvora druga hiša desno.

Vhod iz ulice

Kupuje in prodaja vsakovrstne valute po najugodnejših dnevni cenah brez vsakega odbitka.

Plačuje najvišje zlat in srebrn denar.

Posluje od pol 8 ure predpoldne do pol 7 ure popoldne nepretrgoma

Je rezultat obupe borbe, katero je vodil Lodi, poldrugo milijonsko mesto, za povzdiglo svojega visokega šolstva. Lodičani si sedaj prizadevajo, da bi izvejali to tehniko.

Skladatelj Ljapunov

Dne 8. decembra 1924 je umrl v Parizu S. M. Ljapunov, zadnji komponist ruske »samobitne šole«, katere začetki segajo h Glinki in katere glavni zastopniki so poleg Ljapunova Balakirev, Ljadov in Glazunov. Veliki mojster glasbene oblike Ljapunov ni pisal oper, zapustil pa je veliko število lirčnih in nadvse iskrenih opusov za klavir. Izmed njih se v Evropi najbolj znani: grandiozna »Ukrajinska rapsodija« za klavir, orkester ter dvajset Lisztu posvečenih »Études d'execution transcendentale«. Za novo rusko šolo sta najbolj značilni dve simfoniji poimi Ljapunova: orientalski »Hajd« in »Zelazowa Wola«. Zadnja je imenovana po rojstnem kraju Fr. Chopina in je bila napisana o priliki 100letnice njegovega rojstva.

Ljapunov je bil rojen 1859. v Jaroslavu, dovršil je moskovski konservatorij in je od leta 1885. do 1923. živel v Petrogradu kot ravnatelj dvorne kapele (pevskega zbora). Tam je vzgojil več pokolenj ruskih pevcev in kapelnikov. V zadnjih letih je skladatelja trlo veliko pomanjkanje, tako da ni mogel delati. Njegov zadnji veliki koncert za govilo še ni objavljen. Ljapunov je tudi izdal in opremil s pripombami korespondenco med Balakirevom in Čajkovskim.

Moskovske gledališke novice

Režiser moskovske državne drame (Malekha Teatra), I. Platonov, je napisal novo dramo »Zapuščina časa«. Dejanje se vrši l. 1921. v Moskvi in na južni Wranglovi fronti. Drama ima sledeči motto iz uradne komunistične »politične abecede«: »Tako zvani zločinci so večinoma posledica razrednega in slobodnega duha (n. pr. umer vsled ljubosumnosti). V dobi komunizma, ki bo hitro vzgojil nanovo celo družbo v duhu splošne prostosti, soglasja in visoke kulture, bodo hitro izmrli tudi zločinci, ki so ostanki predhodne barbarke dobe. Niso torej potrebne posebne kazni in slične odpedbe v svrhu preprečanja zločinov.«

Koncem meseca oktobra se je otvorilo državno gledališče za deco, ki ima štiri predstave na teden v popoldanskih urah in v lastnem posloppju. Prva uprizoritev je bila drama S. Anslenderja »Krmilo na levo«. Dejanje se vrši na oceanskem parobrodu, ki vozi iz Londona v Ameriko. Med potniki se tu nahaja ruski deček, ki se izdaja za begunca in sina grofa, v resnici pa hoče navdušiti ameriško mladino za komunizem. Ladja je bila prej ruska, toda Wranglovi častniki so jo prodali za groše Angležem. Ruski mornarji, ki so ostali na krovu, živijo kot ujetniki. Izbruhne upor, ki ga je pripravil junak. Ladja obrne »krmilo na levo« in mesto da bi vozila v Ameriko, se vrne v Rusijo. Tragikomedija pa igra Nikiforova »Samolet« (letalo) iz življenja tisoč podivjanih otrok brez staršev v okolici brlogov malih potepuhov. Od starih uprizoritev so na odru »Tom Sower« »Incenirani roman M. Twaina« in »Mawgidi« (slike iz Kiplingove »Džungle«).

× Banditstvo v Zedinjenih državah. Roparska tolpa je te dni ponoči napadla mesteca Valley View v Tekasu in ga zažgala. Banditi so potem vdrl v obe banke in ju popolnoma izropali. Najbližji del mesta a celo vrsto elegantnih trgovin je pogorel do tal. Škoda znaša več sto tisoč dolarjev.

× Štirinajstleten borzijanec. Budimpeštanska policija je prišla štirinajstletnega dečka, sina lastnice elegantnega modnega salona, ki je poveril neki policijski tvrditi v Budimpešti šest milijonov madžarskih kron, t. j. nekaj manj kot 6000 dinarjev. Na policiji je povedal deček pri zaslišanju, da je potreboval denar za poravnavo precejšnjih obvez, izvirajočih iz borznih transakcij. Iz njegovega natančnega knjigovodstva je razvidno, da se je dečko že kot začetni srednješolec uspešno udeleževal kot špekulant s valutami in devizami. V času najboljše povojne konjunktore si je nabavil fanto za več kot 300 milijonov madžarskih kron raznih valut, deviz in efektov, ki jih je pa potem zopet vse izgubil.

? Ali ste že poslali na-ročnino za „Jutro“?

Vasco da Gama in Kolumb

K današnji 400letnici smrti Vasca da Gama

Danes preteče štiristo let, odkar je umrl eden največjih mož v zgodovini, Portugalac Vasco da Gama. Ni bil politik, tudi v znanosti ni vedel se ni izkazal. Bil pa je velik pomorščak in mož, ki je odkril pot iz Evrope v Indijo okoli Afrike. Na višku svoje slave je bil Vasco na mejniku nove dobe, koncem XV. stoletja. Skupaj s Kristofom Kolumbom, ki sta si v tolikih oziirih sorodna, je začel v zgodovini novi vek.

Vasco da Gama je bil rojen leta 1469. v Sinesu v provinci Alenteju na Portugalskem. Kmalu je zaslovel kot drzen mornar. Princ Henrik Pomorščak je v prvi polovici XV. stoletja odkril obsežne pokrajine ob zapadni obali Afrike, plovec s svojimi ladjami ob afriški obali proti jugu. Bartolomeo Diaz je kasneje prišel do najskrajnejše južne točke Afrike in celo par sto kilometrov na vzhodu tega velikega kontinenta proti severu. Covilhama je prodiral v Rdečega morja proti Adenu, Calicutu in Goi na zapadni strani Indije. Prišel je tudi s severa na vzhodno obrežje Afrike in na čel na arabska tržišča do Sofale. Pot do Indije je bila v Evropi takrat že precej znana, vendar le preko Egipta in Rdečega morja.

Drzni Vasco da Gama je bil trdno prepričan, da pride na cilj svojih želj, v bogato Indijo, po veliko krajši in enostavnejši poti, namreč okoli Afrike. Uverjen je bil, da je velika afriška celina, izjemni opek pas suhe zemlje med Sredozemskim in Rdečim morjem, prav za prav le velik otok, okoli katerega mora biti najpripravnejša pot v Indijo. Opiral se je pri tem na uspehe plovb svojih prednikov Henrika Pomorščaka, Gila Eanessa, Diega Caa, Diaza in Covilhama, mož, ki so vsi stremeli več ali manj za istim ciljem, ki ga pa niso dosegli. Treba je bilo za to veliko in nevarno nalogo mnogo p. dijetnosti, še večje energije in neomejene hrabrosti.

Drzemu pomorščaku je bila sreča mila. Dne 8. julija 1497. je zapustil Vasco da Gama Lizbono in prišel 16. novembra na najjužnejšo točko Afrike, ki jo je krstil v Rt dobre nade. Čez par dni je

nadaljeval vožnjo zopet proti severu, prišel do ustja Sambezijske in se potem obrnil proti vzhodu. Po večtedenski, deloma zelo burni in nevarni vožnji, so dosegli njegove ladje dne 20. maja 1498. Calicut ob malabarski obali. Dosegel je svoj cilj in odkril nepretrgano pot po morju v toli zaželjeno Indijo.

Kasneje je še večkrat napravil Vasco da Gama pot v Indijo in vedno bolj seznanjal Evropo z novimi odkritji. Na petih se mu sledili portugalski osvajači, ki so velik del današnje Indije podjarmili v imenu svojega kralja. Pa kmalu so se uprli podjarmljeni Indijci zmogovitim Portugalcem, ki so strahovito ravnali z njimi. V nevarnosti so bili vsi dotedanji uspehi. Dne 9. aprila 1524. je nastopil Vasco da Gama s 14 ladjami svoje točke zadnje pot v Indijo, kjer mu je kralj Emanuel povelil mesto podkralja indijskega. Naloga njegova je bila, da uduši upor domačinov in znova utrdi moč in nadvlado portugalske krone v novih kolonijah. Na sveti večer leta 1524. ga je nepričakovano doletela smrt v Kočinu. Njegove ostanke so kasneje prepeljali v domovino in jih pokopali v Vidigueiri med Bejo in Fvoro.

Danes, ko je Amerika glede moči in vpliva skoraj premaga vrednim potom Evrope in ni Indija še vedno nič drugega kot kolonija evropske države, smo še vedno nagnjeni k temu, da pripisujemo odkritju Amerike večjo važnost kot pa najdbi najbližje pomorske poti v Vzhodno Indijo. Najbližja pot v Indijo je bil zgrejen suški prekop. Vendar ni vsled tega postala plova iz Evrope okoli Afrike v Indijo nič manj važna.

Vasco da Gama in Kristof Kolumb sta moža, ki sta pokazala Okcidentu nove poti v nove dežele. Prvi na vzhod, drugi na zapad. Gama je vedel, kaj hoče. Kolumb pa se je podal na neznano pot, misleč le, da pride v drugi smeri na isti cilj kot Vasco. Prvi je res odkril to, o čemer je bil prepričan, drugi pa je našel nov svet, o čigar obstoju dotlej ni nihče nič vedel. Vendar je bil Kolumb do svoje smrti trdno uverjen, da je prišel

v Indijo z vzhoda. Šele kasneje se je doznalo, da Kolumbove tri ladje leta 1492. niso prišle v vzhodno Indijo, ampak so odkrile Novi svet, ki ga imenujemo danes Amerika. In še danes se imenuje otočje in sosednje obale ameriške celine Zapadna Indija in domače prebivalstvo Novega sveta Indijanci. Vasco da Gama je bil Portugalac in je dosegel svoje uspehe pod zastavo lastne države, ki ga je za usluge, ki jih ji je storil, naravnost kraljevske nagradila. Italijan Kolumb pa je bil, ko je stopil s svojimi načrti pred mordašnje čitatelje, zasmejan, tako da se je moral obrniti do inozemstva, do takrat na višku svoje slave stoječe Španije, ki mu je šla v svoji dalekovidnosti v vsem na roko. Kolumb je osvojil dozdnevno Indijo v imenu tujeja vladarja, španske kraljice Izabele. Tujina, ki ji je pripomogel do še večjega sijaja, ga je nagradila tako, kakor je zaslužil, dočim se je domovina Italija spomnila svojega sina šele takrat, ko je bilo prepozno.

Kakor sta si bila Vasco da Gama in Kristof Kolumb v glavnih poteh, kar se tiče podjetnosti in uspehov, posebej pa pomena za bodočnost, sorodna, tako različna sta si bila v osebnih lastnostih. Gama je bil mož izredne energije in brutalne podjetnosti. Vedel je, da mora in na svojo pot, ki je bila hladna računom, svest si svojega uspeha. Kolumb je bil sicer tudi podjeten, vendar pa val fantazast. Odkril je nove dežele tako rekoč iz strasti do fantastičnih doživljajev, dočim je bil Gama predvsem trezen, dosleden trgovec, mož, ki je bil ponosen le na to, da mu je kralj povelil tako važno nalogo. Njegova pot ni bila nič neznačilna norega kot Kolumbova. Nadaljeval je le ono, kar se je začelo tekom vsega stoletja. Genovez je bil mož mehke naravi in krut le tedaj, ko so ga razmere prisilile v to. Portugalec pa je bil ošaben človek in je predvsem ljubil življenje in sijaj, mož brezohizirne energije in egoizma, zraven pa brezohizirne krvočok, ki je osvajal z ognjem in mečem in v krvi tisočih žrtev utrdil sijaj svoje domovine. Častihopen do skrajnosti, mu je bila prijazna beseda svojega vladarja več kot tisočero življenje ubogih, nevednih Indijcev, ki so ga smatrali za nekakega Boga. Znano je, da je dal Vasco da Gama, ko je srečal na eni svojih voženj

v Indijo arabsko romarsko ladjo, odnesti vse zaklade, ki so se nahajali na njej, namenjeni za njihova svetišča, na svojo jadrnico, potem pa dal strašno povečje, naj se zažge arabska ladja z vsemi ljudmi, kar jih je bilo na krovu, skoraj tristo mož, žen in otrok.

Čeprav je imel Vasco da Gama tako malo človeško-lepih potez, pred katerimi precej izginja osebna slika velikega Portugalca, ostane njegovo odkritje vendarle svetovnegodovinski čin, ki je napravil prvi most med Okcidentom in staro kulturo Orienta in odprl svetovni trgovini nove poti.

Ali so se Nemci spreobrnili?

Glavni pouk, ki izhaja iz zadnjih nemških volitev je dejstvo, da je veliko številce delavcev sicer zapustilo komunizem in se vrnilo v socialno demokracijo, da pa se nemško mešanstvo ni prav nič razvilo od 4. maja. Ono je ostalo zvesto svojim tradicijam in nasprotno nekaterim težnjam, ki so se napačno tolmačile, ali pa se je njihova dalekosežnost pretiravala, ni bil niti vpliv Zveze narodov niti sprememba francoske politike v stanju ustvariti močan demokratičen prototok.

Nemški narod v veliki večini sanja o povratku starega režima. On je demokratičen le na površini. Republika je zanj samo izhod v zadregi, potrebno zlo, ki ga je izvalil poraz in ki so ga favorizirale zunanje okolnosti.

Nekaj vzgledov o današnji nemški mentaliteti:

Pruski prosvetni minister dr. Boelitz že leta sodeluje v kabinetu, v katerem sedi tudi več socializma: z bolj ali manj parafističnimi nazori. On sodeluje na podlagi ustave, katere člen 148. pravi, da se mora mladina vzgajati v duhu sprave narodov. Vendar je isti minister sistematično reduciriral skoro vse pacifistične učitelje z izgovorom proračunske nemogućnosti, kar ga pa ni motilo, da je obdržal v službi vse nacionalistične učitelje in profesorje in odredil celo njihovo napredovanje.

Pred kratkim je srednješolski nadzor

nik Winter iz Münstra na Vestfalskem vprašal učence 3. razreda gimnazije, kaj mislijo o problemu reparacij. Popolen molk. Tedaj je Winter izjavil, da so mu dijaki istega razreda v Castropu na evropsko vprašanje odgovorili: »Samo s krvjo in mečem!« Velikansko odobravanje učencev je sledilo tej izjavi in Winter je žarel veselja nad tem imenitnim duhom mladine.

Knjigarna Malik v Berlinu je razstavljal v svojem izloženem oknu ilustracije E. Friedrichove knjige »Protivojna«. To ilustracije predložijo strašne prizore iz vojne in pokončanje, ki ga je zakrivila vojna. Lepega dne so rasisti pridli v prodajalno in so zahtevali, da se odstrani slika, v kateri je naslikan prestolonaslednik sredi mlifev in pobablencev. Le odločnemu nastopu nastavlencev se je posrečilo odpraviti eksaltirance. Nekaj dni nato pa je prišla poltvoja odstraniti slike, češ da tako strašne fotografije izživajo zbiranje ljudi in ovirajo promet. V reviji »Süddeutsche Monatshefte« je nedavno pisal pastor Traub, prej domokrat, zdaj nacionalist takole: »Ne verjemem, da bo Bog dovolil nekakšni Drudji narodov, da mu odvzame potek zgodovine.« Mož smatra, da nihče nima pravice vtikati se v maščevalne načrte nekakega boga.

Na koncu se desetero »rodoljubnih« zapovedi, ki so nabite v nemških šolah in ki krožijo med učenci:

1. Rodi zvest svojemu narodu in svoji domovini.
2. Bodi Nemec v mislih, besedah in dejanjih.
3. Spoštuj velike moše svojega naroda.
4. Podpiraj z besedami in deli svobodo svetega nemškega naroda.
5. Strij verige in veri, ki se jih dedni sovražnik drzne vsiliti tvojemu ljudstvu.
6. Sovraži Francozo večno.
7. Zaničaj iz globokine srca francosko navade in običaje.
8. V duši svojega otroka zredi misel kreaverja maščevanja.
9. Podpihuj plamenek ognj osvete.
10. Z zaupanjem pričakuji dan, ki prinese mir in maščevanje.

Tako je novo besedilo deseterih božjih zapovedi, ki si ga je nemški imperijalistem prikožlil v svoje namene...

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želi vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, Tinko Kunatler, Fratta-Polesine (Ilovigo), Italija. 7542a

V Celju dobite po najnižji ceni suha, zračna skladišča, spojena z železniškim tirom, pri Javnem skladišču in prevoznih družbi, d. d.

vrči vse carinske in spedijske posle, reklamacije in prevoze.

Vsem, ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo 1848-a Koliasko oikoriojo.

Pijančevanje ozdravi!

hitro in ne da bi pijanec vedel, »Anatimetal«. Dohva se vate, len čah po 30.50, 20 in 14 Din. R. zposilja ga pošti naprejšnji pošlati zneska (priporočeno) v 20 Din za postrojno in zavojnico, Gesellshaft f. chem. u. metallurg. Industr. e. m. b. H., Wien XIII 2, W. sagr. ligasse 5.

Diplomiran trgovski visokošolec

jurist, z bančno prakso in znanjem več jezikov, išče primernega mesta. Ponudba na upravo »Jutra« pod »Akademik 14390«.

Izvežban odvetniški solicitor

se išče proti ugodni plači. Dopisi pod »Solicitor« na »Publicitas«, oglasni zavod, Ljubljana, Šelenburgova ul. 7. II.

Sanatorij Grintovec.

Predvor pri Kranju. V najlepšem kraju Slovenije, ugodna prilika za zimski sport. Zimska sezona do marca meseca. Najmodernejše ure en peval, ozat. 74.4 a. Nizke cene.

Pozor! 1844. Pozor!

All že veste, da je trgovina Marija Rogeli v Ljubljani, sedaj na Sv. Petra c. št. 26, nasproti Kolođevski ulici?

Trgovina priporoča svojo bogato zalogo parhenta, sukna, ča ga, klota, bele, rjave in modre okstorie, celic, belo in rjavo platno za rjuhe, volnene in avilene žemperje, navadne in fine rute ter šerpe, kravate, volno, paravo in nogavice. — Oprema za noveste. Moške in ženske perilo ter Dobro blago. predpaznike. Nizke cene.

Lep poslovni lokal na prometnem kraju odda takoj

Pokojninski zavod v Ljubljani, Gledališka ulica. 7527 a

„FIDES“ REVIZIJSKI IN KOMERCIJELNI BIRO Ljubljana

Anton Knezova ulica 3. Tel. 952

(lastnik Milan Bogady, bivši generalni ravatelj Trgovske banke v Ljubljani)

IZVAJAJO:

REVIZIJE in sestave bilanc, mesečnih zaključkov, inventur itd. enkrat ali v rednih presledkih.

VPELJAVANJE NOVH KNJIGOVODSTEV po zadnjih preizkušenih najbolj praktičnih metodah. Zastarele, nepraktične sisteme in enostavna knjigovodstva se preureja v nove pregledne sisteme s posebnim ozirom na zahtevo davčnih oblasti. Za male in srednje obrate, ki si ne morejo nastaviti lastnega knjigovodstva, žele pa imeti jasno sliko o delovanju, izvršuje vsa knjigovodstvena dela po izurjenih uradnikih proti majhni mesečni odškodnini. Specialni sistemi za obrtnike in male trgovce.

ORGANIZACIJE trgovskih, industrijskih in obrtnih podjetij. Poenostavljenje dela v pisarnah.

STROKOVNA MNENJA in vsa ZAUPNA TRGOVSKA DELA. Strogo strokovno delo in absolutna tajnost zajamčena. — Zmeren honorar.

Kupite

Malenkostna svetilna tera in žvepla, vsled tega izgorova brez saj in smra u. Malenkostni preostanek pepela, nobene žirne, vsled tega tudi ena-omenen (gaj in dol) trajno črvarjen

7557a

Glavno sestanpstvo na Jugoslavijo: Ing. LOVRO MAURER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 43.

Vila z avtom zastonj!

Elegantno urejena, popolnoma opravljena, z zastori, preprogami in svetili opremljena, udobna vila z osmimi sobami in postranskimi prosori, nebrebne njene, z okoli 1000 m² vrta, garažo, novim štirisednim zaprim avtom dela 1924. in 1000 litri bencina (na novo sezidana na dobiteljem prebivališču) in 40 000 drugih dragih stvari nagrad v vrednosti - 60.000 dolarjev

je razpisanih ter se bodo razdelile med one osebe, katere bodo dalje priporočale naše vestransko preizkušene preparate, ki se razpečavajo v množinah, in katere nam preskrbe pet naročil. Vsakdo dobi eno nagrado. Zato, da se razdele vse razpisane nagrade, jamčimo. Podrobne prospekte pošljite vsakomur, od katerega prejme (v pisnu) 7 dinarjev za kritje pošiljatske družba »Gesellschaft für chemische und metallurgische Industrie m. b. H., Wien, XIII 2, W. sagr. ligasse 5«.

Važno za avtomobiliste!

Kdor hoče imeti svoj avto mojstrsko preličanega in tapeciranega po specialni in strokovni izvršitvi, ki je v tu- in inozemstvu brezkonkurenčna, naj ga odda v specialno delavnico za lihanje in tapeciranje avtomobilov, motorjev, koles in drugih vozil

L. ŠUŠTERŠIČ
Ljubljana, Dunajska cesta šte. 41.

Za brezkonkurenčno, fino izvršitev jamči lastnik delavnice, ki ima tozadevno prakso iz najslovičnejših dunajskih avto-tovarn.

St. 29.684/ref. IX.

Razpis voženi.

Mestna občina ljubljanska razpisuje za leto 1925. en del mestnih voženj, in sicer:

a) navadne dnevne mestne vožnje, t. j. prepeljava vsakovrstnega materiala, snega itd. izrecno se poudarja, da se te vožnje oddajajo samo po potrebi.

V ponudbi je navesti dnevno mezdo za par močnih konj s hlapcem in vso pripravo.

b) Razvažanje premoga s kolodvora:

- 1.) v mestno elektrarno,
- 2.) v skladišče na Poljanski nasip.

Oferirati je vožnjo za vagon (10.000 kg).

c) Razvažanje gramoza po spodnješišenskih cestah in ulicah, odvažanje blata itd. ter vožnja s pnevmatičnim vozom.

Navesti je dnevno mezdo za par konj s hlapcem in pripravo.

Vse vožnje se naročajo po potrebi in mora imeti izdražitelj vedno ono število voznikov na razpolago, katero se bo od njega zahtevalo.

Delovni čas je običajen kakor za mestne vožnje, t. j. od 7. do 11. ure in od 13. do 17. ure.

Ofert je obvezen le za leto 1925.

Vadij je vložiti pri mestni blagajni, in sicer za vožnje pod a) 20.000 Din, za vožnje pod b) 20.000 Din in za vožnje pod c) 10.000 dinarjev.

Pravilno kolkovane ponudbe je vložiti do

31. decembra 1924.

do 10. ure pri mestnem stavbnem uradu.

Vse tozadevne podrobne podatke daje mestni stavbni urad v navadnih uradnih urah.

Omenja pa se, da si mestni magistrat izrecno pridržuje pravico, opravljati vse vožnje v lastni režiji, oziroma oddati le del voženj po lastnem preudarku.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 20. decembra 1924.

7613a

Kino

Douglas Fairbanks o razvoju filma

Douglas Fairbanks, katerega ime smo v našem listu že parkrat omenili, slovi kot eden izmed največjih kinoigrancev na svetu. V njegovih rokah se nahaja eno izmed največjih kinopodjetij v Ameriki. Udruženje umetnikov, pri katerem sodelujejo Mary Pickford, Griffith in sloviti Chaplin. Nedavno je dal Fairbanks poročevalcu pariške revije «Le Théâtre» intervju, iz katerega posnemamo nekatere zanimivosti.

Razvoj kinematografske umetnosti, pravi Fairbanks, delim jaz od njenega početka v dve fazi. V dobi, v kateri živimo, je kino šele na koncu prve faze, ki je v toku svojega razvoja odkrila nove sile in vzbudila veliko navdušenje. Toda to navdušenje ne bo trajalo več dolgo. Polagoma bo ugasnilo, čim se bo razvoj filma bližal v drugo fazo. Ta zaključna faza bo mnogo bolj jasna in v svojem uspehu, nastopila pa bo dedenca in zastoj v razvoju, ker bo pomenilo tisto prvotno navdušenje, ki sedaj obvladuje tako kinoigrance kot režiserje in scenariste.

Kot največja filmska umetnika sedanjosti smatram jaz Chaplina in Griffitha. Chaplin je obenem tudi največji umetnik vsega sveta in je najbolj dostopen vsakemu napredku. Griffith je sanjač in filmski musicus. Toda njegov nedostatek je v tem, da je ne pozna svojih sil, ki jim je vsled tega sužen. Nasprotno pa zna Chaplin ceniti vso svojo vrednost in vso svojo moč in zato dosega tolike uspehe.

Devolite mi, da po tem uvodu izrazim svojo koncepcijo o kinematografu:

Gibanje je podlaga vsega vesoljstva. Življenje je gibanje. Gibanje in se, vsaj na zunaj, javlja s posredovanjem gibanja.

Če bi se dalo izraziti, da je življenje gibanje, vnanje življenje? vpraša poročevalce.

Nikakor ne. Gibanje, ta vnanji izraz življenja, je le odsev in funkcija misli, ki je njegov notranji izraz. Kino mora s pomočjo izražanja gibanja (t. j. vnanjega življenja) podati izraz misli in njeno esence.

Slabost sodobnega filma je, da preveč uporablja zastarele metode gledališča in literature. Njegova naloga je, da kaže življenje kakor je in da ogreje gledalce zgolj z vizuelnimi efekti.

Pogrešno je torej uporabljati za film »motane in melodramatične librette, ker znači vsaka komplikacija zgrešenje filmskega poslanstva. Najenostavnejša ideja je tudi najboljša, ker je vsaj ideja, in vpliva vsled tega tudi jače in homogeneje.

Elementarnih vzgledov medsebojne odvisnosti gibanja in izraženih občutkov najdemo med različnimi človeškimi plemenovi. Zelo lahko je namreč ugotoviti, da se zastopniki posameznih plemenov razlikujejo predvsem po načinu gibanja, ki odgovarja njihovemu duševnemu občutju. Pogledimo n. pr. kot dva antipoda Orientala in Zapadnjaka. Orientale hodi z dvignjeno glavo, počasi, resno, zamišljenih korakov. Zapadnjak pa kaže v svoji hoji mizrično naspolnenost, telo mu je upognjeno, hrbet skladen. Dva različna načina občutja se torej tudi na zunaj javljata v obnašanju, t. j. v gibanju.

Ste videli »Javno mnenje«. To je po mojem prepričanju eden izmed najboljših posređenih filmov, kar jih je producirala filmska industrija. V njem je Chaplin pokazal višek svoje umetnosti. Podl je do najmanjših podrobnosti vse svoje notranje čustvovanje. Česa podobnega ni danes zmožen noben drug kinoigranec. Še večji pa je Chaplin kot komik.

Poročevalce je nato Fairbanks vprašal, kaj misli o francoskem filmu.

Francosi imajo vse pogoje, da dosežejo ne tem polni uspeh, je odvrnil Fairbanks. Manjka pa jim, kakor sploh Evropejcem, razumevanja kinematografa. Največja njih napa je, da film ne kaže resno. Pri nas, v Ameriki, je film delo, trdo delo; je res tudi umetnost, vsem pa je obet. Pri nas delamo na filmu, da ga do poslednjega in ne mislimo na drugo kakor da ga čim popeljejo do cilja: zato pa moramo vsaki delati dan in noč. Pri vsi Evropejci pa je film zabava in med tistimi, ki so se posvetili filmu, jih je pri vsi mnogo, ki se gledajo film le vsled tega, ker nimajo drugega posla in ker je tako morda. Pri filmu so, da se zabavajo, da se raztresajo: to je vse, a je mnogo premalo. Tudi podjetniki vlagajo pri vsi denar v film le, ker jim je v zabavo, da vlečejo obresti na lik borznikom, ki so jim akcije življenje. Vaši igralci so po večini iz gledališč; film jim je zabava in renomé. In to je pogrešno.

Ponavljam še enkrat: Vi vsi v Evropi imate vsega dovolj, da nas Amerikanci dosežete in celo prekosite. Treba pa je, da se lotite filma z resno platjo.

O filmih s tragičnim koncem

Povsem naravno in celo potrebno je, da kinografi zamišljajo scenerije, ki ugačajo občinstvu in v katerih je tok dogodkov v skladu s pravico, dobroto ali celo z blagohotno poravnavo. Kajti čednost mora biti poplačana, zločin kaznovan, dobra volja pa kronana z uspehom; morda to ne odgovarja popolnoma življenju, je pa vsakakor v skladu z življenjem, kakršno bi moralo biti, če bi se življenje ravnilo po vseobčilih povsod veljavni moralnih zakonih.

Upošteva o gledalčev okus so torej producenti filmov izdali nekake navodila, po katerih naj bi se ravni vsi tisti, ki ustvarjajo filmske librette. In med temi navodili je eno izmed najvažnejših ono, ki priha iz Amerike, dežele najboljših filmov, in to navodilo je skoraj akšom: Koniec ne sme biti tragičen. Dejante se mora zaključiti tako, da je ustrezno vsem in uspeh mora doseči svoj cilj, pa naj bi njegov uspeh trajen ali pa le dneven. Kdor se ne ravna po tem pravilu, ne uspe: vzgledov muči dovoli Francija, Nemčija in sploh Evropa; ne pa Amerika, ki se tega pravila krčevito drži.

Pa vendar ima tudi Amerika filme s tragičnimi zaključki (»Javno mnenje« n. pr., ki je v Ameriki zelo velike uspehe), ki pa so kljub temu uspešni. Kako to? Odgovor je enostaven: konec sme biti tragičen, a tragika mora biti človečanska, da občinstvo gane; film s takimi lastnostmi doseže povsod uspeh. Zato jih je malo, kajti tuje je zagovarjati tragičen konec, kakor naučiti filmske scenariste spoznavanja človeškega srca.

Pat in Patahon kot tihotonec. O tem filmu ni mogoče pisati reklame, zakaj kdor je le enkrat videl to dično dvočlo, ne bo nikoli zamudil nobenega Pat-Pahonskega filma. Pa tudi kritika je tu skoro izključena, ker človek ne pride iz smeha in se ne more resno zbrati čisto za trenutek, da bi kritičeval. To je pač nedolžen film, toda samo za one, ki se

hočejo zares od srca nasmejati. In takega finega humorja, ob katerem pozabiš na vse, je dandanes razdrapanemu povojnemu človeku tako treba kakor vsakdanjega kruha. Mali dobrodušni Patahon ki nam govori in de la vse pristržno in dolgin Pat, stoik mrzlega in suhega humorja spada med klasike današnje svetovne komike. Čudno je, da ta dva klovna predstavljata dosledno potehu, ki sta se priselapila v boljše družbo in tu nastajajo vsi mogoči konflikti, ki izvajajo nepriljeno in nepreračunano komično situacijo. Najbolj komični prizori so: prihod obeh dražestnih kunojov v učnijsko hišo, prizori z belimi mišmi, ko Pat ribe zaliva, nadalje ko plava Patahon na vrvi, kot angelček nad tihotap-sko vodo in finale. — To sta pač dva prvovrstna svetovna umetnika, ki imata gotovo večmilionjsko premoženje in igra ta vedno podeželske potehu. Kakšna igra! Mogoče se bomo filmom te vrste čez par let pomilovalno smejali, toda za danes skoro ni boljšega humorističnega filma kot je Pat-Pahonski film. Ima pa tudi sicer mnogo zanimivosti, predvsem krasne naravne posnetke. Film se predvaja te dni v kinu Ljubljanski dvor. G. D.

Erupcija Vezuva v filmu. Američani so izdelali film »The White Sisters« (V Vezuviavi lavji), ki ga te dni predvajajo

v Parizu. Glavna igralka je slovita Lillian Gish. Kakor čitamo v pariških listih, je film opremljen s krasnimi naravnimi posnetki, ki so bili snimljeni na licu mesta.

Avtomobil v filmu. Francoska kinematografska družba »La Société des Cinématographes« pripravila film o avtomobilu, ki mu bo naslov »L'ubezen in motora«. Avtor filma je Pierre Colombier.

»Deset zapovedi«. Govorili smo že o ameriškem filmskem remek-delu »Deset božjih zapovedi«. Kakor čitamo v pariških listih, bodo film v kratkem predvajali v Parizu. V ta namen namerava gledališče Mogador popolnoma preurediti svoje prostore: fasada, vestibul, saloni, foyer, dvorana in oder, vse bo preurejeno in okrašeno v smislu idej, ki jih je avtor filma, Cecil B. de Mille, položil v svoje delo: čisti egipčanski slog prevladuje v vseh dekoracijah. — Film, o katerem so francoski listi svojo publiko že pripravili, Parizani že z nestrpnostjo pričakujejo.

Dolg film. Pred kratkim je sedelo v Logronu na Španskem v kinematografu 1500 oseb celih 12 ur v zatohlem zraku, da vidijo vseh poznajst delov velikega detektivskega filma. Predstava, ki se je začela ob 6. zvečer, se je končala ob 6. zjutraj. Čudimo se ljudem, da so vztrajali tako dolgo v ne najboljšem zraku!

A. BORSIG d. z. o. z. Berlin-Tegel

rudniki in toplotnice v Borsierwerku Gor. Štezijska.

Ustanovljeno 1837.

Delavcev 14.000.

Glavno zastopstvo:

Tehniška poslovalnica dr. Franjo Rath

Zagreb, Marovska ulica 13.

Telefon 26-78.

Brzojavni Držut.

Lokomotive.

Parni kotli.

Parni stroji in turbine.

Sesalke na bat „Kobold“ Mammut

(Količnospumpen) sesalke za hišne ročarode sesalke in jaražila

Centrifugalne sesalke.

„Kristal“ sesalke za hišne vodovode in za globoke vodnjake.

KOMPRESORI

Vakuum sesalke in pihala (Gebläsemaschinen).

Naprave za ohlajanje in za fabrikacijo ledu.

7643a

Hladilniki s strojno pripravo — za vile, gostilne, hotele itd.

Popolne priprave za kemijsko industrijo

Impregnacijske lesa - Rafinacija olja.

Aparati za odstranjevanje prahu.

„BRÜGLING“ ročni elektr. aparat za čiščenje stenovanj od prahu.

Cevovodi.

„Ideal“-Ventili.

Motorni plugi.

Traktorji.

ZALOGA KLAVIRJEV IN PIANINOV
najboljših tovarn Bösendorfer, Czapska, Ehrbar, Schweighofer, Original Stimpf
Itd.
Jerica Hubad, roj. Dolenc
LJUBLJANA, Hilsnerjeva ulica št. 5.

KUPUJEMO
stalno poljubne količine vsakovrstnega mehkega, rozanega, tesanega in okroglega lesa, parjene in neparjene bukove plohe, testone, hrastove frize, drva in oglje.

Ponudbo naslovite na: „Gaza-les“, Ljubljana, poštni predal 6. 7647a

JERMENTE IZDELUJE IN DOBAVLJA TAKOJ!

DRAVA MARIBOR

Najlepša darila za božič.

Josipa Jurčiča zbrani spisi

I. zvezek: Pesmi - Narodne pravice - Spomini na deda - Prava vera - Uboštvo in bogstvo - Jesenska noč - Juri Kocak - Domes. Broj 24 Din, celo platno 40 Din, usnje 44 Din.

II. zvezek: Spomini starega Slovenca - Fihotape - Jurij Kobila - Iva prijatelj - Vrota Smokova kmetov - Grad Rojka. Broj 24 Din, celo platno 40 Din, usnje 44 Din.

III. zvezek: Kosteraki Solair - Desei brat - Bros. 36 Din, celo platno 61 Din, usnje 66 Din.

Simona Jenka zbrani spisi

Pesmi - Proza. Broj 4 Din, celo platno 40 Din, usnje 44 Din.

Dr. Ivana Tavčarja zbrani spisi

V. zvezek: Izza kongresa. Roman. Broj 84 Din, celo platno 100 Din, usnje 105 Din.

VI. zvezek: Črte iz življenja. Viseoka kronika. Broj 36 Din, celo platno 61 Din, usnje 66 Din.

Štritarjeva Antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broj 18 Din, vsa 4 Din.

Č. Karjav zbornik. Uredil dr. J. Glonar. Broj 30, vsa 37 Din.

Dr. Ivo Šorli: Zadaži val. Roman. Broj 42 Din, vsa 48 Din.

Janko Keršnik: Oykamen. Roman. Broj 22 Din, vsa 27 Din.

Janko Keršnik: Agitator. Roman. Broj 18 Din, vsa 23 Din.

And. Budai: Krčev pot Petra Kupljenika. Povest. Broj 17 Din, vsa 22 Din.

Filip: Kako se se vrati šentilj. Broj 30 Din, vsa 36 Din.

Levstik: Deček bres imena in druge zgodbe. Broj 25 Din, vsa 30 Din.

Dostojevsky: Besti. Roman. Broj 40 Din, vsa 52 Din.

Concourt: Dekle Eliza. Roman. Broj 12 Din, vsa 18 Din.

B. Rousse: Ogej. Broj 30 Din, vsa 38 Din.

Coster: De ajak. Ulespiegel. Roman. Broj 60 Din, vsa 70 Din.

Hurtan: Vauanski: Leteče senoe. Broj 22 Din, vsa 28 Din.

Fogazaro: Svetnik. Roman. Broj 61 Din, vsa 72 Din.

Cehov: Sosedje in druge novele. Broj 10 Din, vsa 16 Din.

Neukievic: X ognjem in mečom. Roman. Broj 106, vsa 120.

Melik: Jugoslavija. Zemljepisni, gospodarski in statistični pregled. I. del (druga popolnoma spremenjena in dopolnjena izdaja). Broj 60 Din, vsa 76 Din.

Melik: Jugoslavija. II. del. Broj 50 Din, mehko vsa 65 Din.

Veber: Znanost in vera. Mehko vsa 65 Din.

Vse te knjige se naročajo v

knjižarni TISKOVNE ZADRUGE
v Ljubljani, Prešernova ulica šte 54
(nasproti glavni pošti).

Telefon 908. Ustanovljeno 1903.
Pristou & Bricelj
LJUBLJANA 7391a
Aleksandrova cesta 1 — Selenburgova ul. 6
Prvi in najstarejši specialni artistski atelje za škrokarstvo na steklo, kovine, les, zid, platno itd.
Izvršitelj, točna, eksaktna in precizna v najmodernejšem mehanizmu.
Socialista v izvrševanju steklenih napisnih firm, slikanje grobov po predpisih.

Šentjanški premog
vseh vrst in vsako množino, v čisto opranem stanju nudi, za takojšnjo dobavo
Prodajni ured Šentjanškega premogovalnika
AND. JAKIČ
Ljubljana, Krcov trg 10 1018a

Zahvala. 7651/a
Vsem, ki so nam ob bridki izgubi naše ljubljene sestrice, gospe **Ivane J. Režič, roj. Kovač** izkazali svoja tolažilna sočutja in jo v tako obilnem številu spremili na njen zadnji poti, izrekamo tem potem našo najsrčnejšo zahvalo.
Ljubljana-Domžale 1924.

Franz in Andrej Kovač.

Potrni neizmerno žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem nadvse tužno vest o bridki izgubi naše najdražje, predobre mamice, stare mamice, sestre in tete, gospe
Ane Potočnik roj. Adamič
katera nas je po dolgi, mukepolni boleznici v 79. letu svoje starosti previdna s svetini zakramenti za umirajoče danes ob 5. uri popoldne zapustila za vedno.
Mnše zadušnice se bodo brale v različnih tukajšnjih cerkvah.
V Kamnu ku, dne 20. decembra 1924.

Zalujoči ostali.

ZAHVALA.

Ob smrti naše nepozabljene dobre mamice, gospe

Ane Potočnik roj. Adamič

se nam je izkazala od vseh strani tolika naklonjenost, da se čutimo dolžni zahvaliti se najtopleje vsem za vse. Posebno zahvalo pa smo dolžni velen. g. dr. Dereaniju za lečenje, prečastitemu patru dr. Gracianu za dušno tolažbo prilikom njene bolezni, gospej Hočvarjevi za podporo v težkih urah, dalje prečastiti duhovščini, potem oficirskemu zboru tukajšnje smodnišnice, društvu Kamnik. g. dvornemu svetniku dr. Ivo Sublju, glavarju Keteju, uradništvu itd. za spremstvo, g. pevcem in mestni godbi za tolažeče žalostinke in vsem, ki so se udeležili zadnjega spemstva in nam tudi na kakršenkoli način skušali ublažiti našo neizmerno žalost.

Hvala vsem!

V Kamniku, dne 22. decembra 1924.

7612a

Zalujoči ostali.

Vesela
beseda
60 par

Mali oglasi

Za
"Dopolnjevanje"
in "Zaščitno"
sta beseda
1 Din

Stane vsaka beseda 60 par. Za "Dopolnjevanje" in "Zaščitno" sta vsaka beseda 1 Din. — Priročje se je malo oglasi, ki so plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v zbirki. Na vprašanja odgovarja uprava in, če je vprašanje priložna zbirka, na odgovor ter manipulacijska pristojbina (5 Din).

Obiti

Silke za legitimacije
Izdeluje najboljši fotograf
Huson H. B. & Co., Ljubljana,
Valvasorjev trg. 1947

Usnjarija

se odda s majem. Vprašanja
na naslov: Lavrič, št. 110,
Dolenjsko. 23322

Markirna kladiva

na lesne trgovce in žige za
les, izdeluje po nizkih cenah
Jože Štira, kladivarstvo
v Kranju. Zabeležite cenik! 21433

Čevljarska delavnica
z inventarjem, dobro vpelja-
na se prodaja. — Pisarne po-
pudbe na upravo "Jutra" pod
"Delavnica". 27612

V popravilo

sprejemam motorna in dvo-
kolesa. Emaliranje in ponil-
kanje po najnižji ceni. —
Frušnik, mehanik, Kamnik.
23557

Pozor, invalidi!

Izdelovanje ortopedičnih apar-
atov, umetnih udov, rok,
nog, klinih, trebušnih nasov
in popravila po nizki ceni. —
Pomikar, Ljubljana, Gospo-
dova ulica 4. 27535

Kupim ali vzamem v najem
ključavnice ali
mehanične delavnice
ali pa en del iste. — Obširne
ponudbe pod šifro "Ljubljana
14890" na upravo "Jutra".
27553

Nasnanjam, da pričnem novi
tečaj za pouk v
krojačnem risanju
damskih oblik dne 7. januar-
ja 1925. Prijavne za ta tečaj
sprejemam do 3. jan. 1925.
Rosa Medved, strok. učitel-
nica, Ljubljana, Metelkova
št. 24. 27583

Učenci
iz boljših hiš, ki je obiskoval
mešanske šole in ima ve-
sele do teženja, sprejme
trgovina s šolskimi Anton
Brentič v Ptaju. 27129

Vajence
krojačev, posteljen staršev,
sprejme ugodna trgovina s
mešanim blagom na Dolenjski
ulici. — Ponudbe na upravo
"Jutra" pod "Dolenjsko". 27124

Trgovski pomočnik (ca)
starejša moč, ki bi bil va-
jen tudi krogovodstva, se
sprejme v trgovino s meša-
nim blagom v večjem kraju
na deželi. Istotam se sprej-
me tudi učenci posteljen star-
šev in s dobrih solističnih
aprilov. — Ponudbe na up-
ravo "Jutra" pod "Dolenjsko". 27088

Magister farmacije
se sprejme za lekarno v Slove-
niji. Naslov pove upr. "Jutra".
31002

Gospodinja
na srednjeveško družino, se
lase proti dobri plači. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Gospodinja 14288". 27248

Prodajalica
pridna in postena, se sprej-
me. — Ponudbe na upravo
"Jutra" pod šifro "Postena". 23483

Potnik
pismenost, se audi vi-
nik zvezek. — Ponudbe na
Borno dela v Celju. 27478

Hlapca
travnega in namostolnega, —
lase k konjem grad Vojni
potnik, Radomlje. Plača po
dogovoru. 27469

Pletilka
vseh delih in pri vseh stroj-
nih izdelavih, se sprejme kot
prvi razred. — Ponudbe na
Borno dela v Celju. 27478

Dva krojaška učenci
se takoj sprejmejo v stro-
vni delavnici v Ljubljani.
Predmet imajo šol. letni
se se učili. — Ponudbe na
upravo "Jutra" pod "Takoj". 27467

2 mlinarska pomočnika

lase za takoj valetni mlin.
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Mlinar". 27425

Dekle za dežele

ki bi pomagala v gostilni
in kuhinji, ki je še vajena
nekoliko kuhanja, se sprej-
me takoj. — Ponudbe s zahtev-
no plačo in navedbo starosti na
naslov: Kramar, Šmarjeta,
Dolenjsko. 27489

Soharica

ki bi opravljala samo butla
in lakta dela, se sprejme
pri večji zelo dobri hiši v
Ljubljani. V postev pridejo
le dekleta s valetnimi pri-
datimi. Naslov pove uprava
"Jutra". 27463

Učenka

se izdelovanje perila, se
sprejme. Ponudbe na upravo
"Jutra" pod šifro "Pridna". 27459

Sprejemam takoj kovača
popolnoma samostojnega v iz-
delovanju seki, motik, kram-
pov itd. Hrana, stanovanje in
plača po dogovoru. Ponudbe
na naslov: Miklavčič, Bra-
slavce. 27505

Plaznarija

se sprejme v restavraciji na
glavnem kolodvoru. 27572

Trgovski vajence

se lase za večjo trgovino me-
šanske blaga. Le taki, ki so
s dobrih uspešnih dovtičih
mešanske ali ljudske šole in
se in le delo, se sprejme
trgovski hiše, naj posteljo
ponudbe na upravo "Jutra"
pod šifro "Vajence 14393".
27613

Gospodinja

se sprejme v restavraciji na
glavnem kolodvoru. 27572

Starejša gosna

lase službo pri boljšem go-
spodu. Naslov: — P. K. Vil-
turk, Medvode. 27082

Solistator

zaupna moč, varstven v vseh
odvisnostih in potrebah po-
stila, se sprejme v restavraciji
na glavnem kolodvoru. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Solistator 120". 27294

Trgovski pomočnik

specielist, deli mesta za takoj-
valetni nastop v dobri trgo-
vini. — Ponudbe na upravo
"Jutra" pod šifro "Post-
valetni". 27428

Starejša gospodinja

pridna in postena, zmožna
samostojnega gospodinjstva,
lase primerne službe pri boljšem
samostojnem gospodu ali
dani. Nastopi po novem letu
Gre tudi na deželo. Ponudbe
pod značko "Samostojna go-
spodinja" na upr. "Jutra". 23445

Pisarniška moč

ali blagovničarica, z valetno
prako, lase s 1. januarjem
službo. Naslov pove uprava
"Jutra". 27411

Mlinarski pomočnik

lase službo za takoj ali po
novem letu. — Cenjene po-
pudbe na naslov: Martin Bratkovič, št. 100,
Dolenjsko. 27435

Gospodinja

mlada in postena, veča slo-
venskega, nemškega in hr-
vatskega, se sprejme v restavraciji
na glavnem kolodvoru. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Gospodinja 14320". 27430

Poštna pomočnica

z znanjem strojepljenja in dru-
gih pisarniških del, se sprej-
me v restavraciji na glavnem
kolodvoru. — Ponudbe na up-
ravo "Jutra" pod "Poštna". 27418

Perje

konkole, se sprejme v restavraciji
na glavnem kolodvoru. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Perje". 27418

Uradnica

z 12 letno pis. prakso,
samostojna krogovodnica,
slovensko nemška korespon-
dentica, tudi kurjena ste-
nografska, veča deloma
gov. ital. in francoskega je-
zika, se sprejme v restavraciji
na glavnem kolodvoru. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Uradnica". 27520

Imam hčerko

16 let staro, zmožno sloven-
skega in nemškega jezika,
ima vselej se izučiti trgo-
vske obrti mešanske blaga,
najraje v kakšnji trgovini
na deželi. Dekle je posteljen
staršev in se jamči za nje-
no poštenost. Naslov pove
upravništvo "Jutra". 27585

Patent

br. P 131/24, se prodaja. —
Prosta in praktična naprava
za čistitev avtomobilov. —
N. Polj, tehnik, Beograd,
Najdanska 30. 27472

Knjigovodja

bilancist, prevzame urejevanje
in zaključke trg. knjig.
proti primernemu honorarju.
Eventualno prevzame samo-
stojno knjigovodsko mesto. —
Cenjene ponudbe pod "Ljub-
ljana" na upravo "Jutra". 27495

Gospodinja

z 4 razredni moč, lase, lase
primerne službe. Naslov
upr. "Jutra". 27515

Prodajalica

dobro izveščana v katalo-
gijski stroki, zanesljiva moč,
maritvica, posteljena in prikup-
ljiva vedenja, lase službo
v trgovini s 1. ali 15. janu-
arjem 1925. Ponudbe na upr.
"Jutra" pod "Galerija". 23587

Knjigovodkinja

verstana v vseh pisarniških
poslih, predvsem v ameri-
škem knjigovodstvu, lase
mesta. Ponudbe pod "Stana-
na podružnico "Jutra" v Ma-
riboru. 27334

Trgovski pomočnik

galanterijske mešane stroke,
izločeni ararier, vseh vseh
pisarniških del, dober prodaj-
alec, se sprejme v restavraciji
na glavnem kolodvoru. —
Cenjene ponudbe na podruž-
nico "Jutra" v Mariboru pod
"Agilien". 27336

Trgovski pomočnik

v manufakturni in speciel-
ni stroki, dobro izveščana, se
sprejme v restavraciji na glavnem
kolodvoru. — Nastopi
lahko takoj. Ponudbe naj se
posteljo pod "Takojšnji na-
stop" na podružnico "Jutra"
v Mariboru. 27485

Mlad uradnik

trgovca in tehnično izobra-
žen, se sprejme v restavraciji
na glavnem kolodvoru. —
Na zahtevni položaj tudi var-
cije v značko 25.000 Din. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod šifro "Zanesljiva 14283".
27503

Lekar, manipulacijska
z valetno prakso, lase služ-
bo v lekarni ali drogeriji.
Gostoj slovensko, srbohrva-
sko, nemško in italijansko.
Cenjene ponudbe pod značko
"Zmožna 14396" na upravo
"Jutra". 27610

Pet jezikov zmožna

gospodinja, lase mesto. Ver-
stana je v trgovskih poslih.
Sia bi tudi k otrokom.
Zmožna je refek. in hišnih
del. Ponudbe pod šifro "19"
na upravo "Jutra". 27420

Vdova

stara 40 let, značajna, dobera
gospodinja, lase mesto kot
državna k. starejši ali
bolni sope, event. tudi k
gospodu. Ponudbe na upravo
"Jutra" pod "Potrebnosti". 27421

Gardar

z dr. izpitom in valetno
prako, 33 let star, oženjen,
zmožan slov. in nemškega
jezika, lase mesta. Nastopi
po dogovoru. — Dopise pod
"Gardar" na upravo "Jutra". 27559

Poljica dekla s dežela

lase stalne službe pri kakšni
boljši obitelji, kjer bi bila
v pomoč gospodinjici. — Zna
dobro izveščati in tudi nekoliko
kuhati. Na plačo se v prvih
mesecih ne gleda. Naslov v
upr. "Jutra". 27562

Trgovski pomočnik

specielistke stroke, se sprej-
me. — Ponudbe na upr. "Jutra"
pod "Trgovski po-
močnik 1". 27540

Uradnica

z 12 letno pis. prakso,
samostojna krogovodnica,
slovensko nemška korespon-
dentica, tudi kurjena ste-
nografska, veča deloma
gov. ital. in francoskega je-
zika, se sprejme v restavraciji
na glavnem kolodvoru. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Uradnica". 27520

Perje

konkole, se sprejme v restavraciji
na glavnem kolodvoru. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Perje". 27418

Wertheim blagajne

priloga "Ljubljana" be-
meritvina družba "Ljubljana".
Na Bielweisera cesta št. 12.
1893

Prodaja

Dve novi postelji
in razni drugi predmeti, se
nadi selitve ugodno prodajo.
Vpraša se v Sp. 5121, Cer-
netova ulica 304. 27166

Božična in novoletna

darila
najprimernejša, dobite v umet-
niški in sodni za narodno in
moderni zveznici Boteva Zepa
Čeve v Kranju. Cenik razloži.
27059

Avto

Stenski, generalno popravljen
se s priklopnikom vred pro-
da. Naslov v upr. "Jutra". 27486

Filatelisti

Po ugodni ceni prodam kom-
pletno zbirko 5153 znamk. —
Naslov pove uprava "Jutra". 27486

Stroji

stiskalnica (Pindolpreese) 65
mm, čevljarski stroj, poljska
kovačnica, vitastil stroj, škarje
za pločevino, deli trans-
misije, žarnice, letilna
tablica, stiskalica (Schalt-
Tafel) velika, električni ma-
šinariji, rabljeni, se jako
ugodno prodajo. Ponudbe na
upravo "Jutra" pod "Poceni". 27438

Enovprežna kočija

skoraj nova, s oljnatimi
kolesi (Glasen), se prodaja
hotelu "Enkan" v Celju. 27485

Stroj za robljenje usnja

(Bagnmaschine) za priko-
vanje čevljev in silico, nov,
še nerabljen, po zelo ugodni
ceni prodaja trgova Andrej
Sever, trgovina usnja in Ljub-
ljani, Stari trg 30. 27484

Brzojavni drogov

več vagonov, franko Ravni-
ska postaja, se odda. Cenj.
ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Brzojavni drogov". 27505a

Prodajne nove stene

deloma lesene, deloma ste-
klena, velikost 320 x 420
Naslov pove uprava "Jutra". 27556

Solski kralj

nov, komple. za srednje po-
stavo, se prodaja za 1000 Din.
Naslov pove uprava "Jutra". 27600

Browning-pistolet

se prodaja. Naslov pove upra-
va "Jutra". 27622

Dva smelni ararier

jezovno in sečeno, poceni
prodaja šole 2 a g a r. Mikar,
Dravice 78, p. št. Vid nad
Ljubljano. 27550

Vojni stroj

in pomočnik motor, se poceni
prodaja. — Naslov pove uprava
"Jutra". 27559

Proda se:

kobila z opremo, sapravilj-
ček, dir, kočija, se plači
prodaja šole 2 a g a r. Mikar,
Dravice 78, p. št. Vid nad
Ljubljano. 27550

Fotoparar

6 x 9, preda za 450 Din Ro-
žan, Glina št. 220 (Umek). 27552

Ženski kostumi

se poceni prodajo. Ogleda se v
slikarici M. Dorič, Metelkova
trg 12. 27561

Damski klobuki

nakitani od 100 do 150 Din.
barvni nakitani od 200
do 280 Din. Vsej ararier
po 200 Din. Ogleda se lahko
Horvat, modistka, Stari trg
št. 21. 2043

Ob 25letnici

Pri "Solcan" za vođa. K.
Widmarer pripravila kot naj-
primernejša darila za Mi-
kavla in Dorič: vse vrste
perila, volneno plateno blago,
manufakturno, vseh se sa-
vate, opreme za novorojen-
čke, abajne (peče) — edina
sloga) kravate, nogavice
itd. Pri vsakem odjemu pri-
meten popust. 20402

Perje

konkole, se sprejme v restavraciji
na glavnem kolodvoru. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Perje". 27418

Wertheim blagajne

priloga "Ljubljana" be-
meritvina družba "Ljubljana".
Na Bielweisera cesta št. 12.
1893

Fotografični aparat

amerikanski "Kodak" 9 x 11
slikar, se po ugodni ceni
prodaja. Naslov pove uprava
"Jutra". 27401

Veliki butoni

2 briljantna prstana, stara
salonska garnitura, postelja,
buteljke, skunka-bos, salonska
suknja, damsko svilen-
sko obleko in 50 drugih pred-
metov, prihodnih za bošnja
in noveletna darila, se po
ceno prodaja. Naslov v upr. "Jutra". 26953

Okraske

za bošnja drevo, svečice, bo-
šnja in noveletne razred-
nice, ima največje in v ve-
liki izbiri. — P. a g a r. Mikar,
St. Jakoba trg 7. 26500

Za Božič in Novo leto!

Mamice razveselite otroke in
kupite igrače vsojke in
mala kolesa, trikotnike, ko-
lenderje, stolice, stolišnje tu-
di za otroke, igralne stroje
itd. Najceneje pri "Tribuna"
P. B. L. tovarna dvojnega in
otroških vosek, Ljubljana
Karlovka cesta 4. 26382

Zelene postelje

slojstive, s mrežo 325 Din,
leone s gurami po 130 Din
in štirilne (modroce) ima
po najnižji ceni v zalogi
RUDOLF RADOVAN,
Lapetnik, Krekov trg št. 7.
26510

Pohštvo

svo, za dve kompletne sobi,
se zelo ugodno prodaja v
Mostah, Pukopalka ul. 25
(nasproti kumice tovarne).
27392

Oprava za sene trgovino

v prav dobrih stanju in al-
ce miza (pudeli), stala se
predali (dolžina 6 m, višina
200 cm). — P. a g a r. Mikar,
St. Jakoba trg 7. 26500

Pa'vito

kompletna spalna soba in
trdga lea 7000 Din; kom-
pletna spalna soba in meha-
ka lea 3000 Din; posame-
ne omare 600 Din; kuhinjske
kredence 700 Din. Tudi
na obroke. Cenik grafič.
Fr. Zupančič, Glina št. 20
v Ljubljani. Hrenova ul. 16
— Mizarstvo v št. št. Slove-
nska cesta št. 1. 27298

3 kartotek omare

(Quart) — predali 32 x 27 x
5 cm, s 8, 12 in 15 pre-
dali, iz trdga lea, se pro-
dajo. Shranjene na pri št. 1.
Metelkova, Ljubljana, Dolen-
jska cesta. 27277

Dve vinčni stekli

in valetne stare oblike, se
prodajo. Naslov pove uprava
"Jutra". 27406

Sedno drevje in

vinška trje
celjske, korujske ameri-
ke in ključje v najboljši ka-
kosti, nudi 1. sloj, dravecni
in tranca Dolenjske, št.
Pavel v Savinjski dolini. 27272

Zebije

25 x 2 mm, prijavne za ka-
boje, ka. 200 kg, se ugodno
prodajo. Naslov pove uprava
"Jutra". 27434

Otroški voziček

slojstive se poceni prodaja v
Grupovi ulici 16. 27413

estri.

Med dobrimi najboljši so:

Pfaff' šivalni stroji

za rodbino, obrt in industrijo.

Večletno jamstvo. Pouk v varenju brezplačen.
Solidne cene in ugodni plačilni pogoji.Ljubljana **IGN. VOK** Novo mesto
Sodna ul. 7. Glavni trg.**Vesele božične praznike**želi vsem odjemalcem prijateljem in
znancem 7508a**Franco Bernik**izdelovatelj klobukov, Ljubljana VIII, Sp.
Siška, Slovenske ceste.Vsem p. n. gostom, prijateljem in znan-
cem želiva**vesele božične praznike
in srečno Novo leto**Gostilna pri Macetu, Vrhnika
7505a Ignacij in Marija Kunstelj.**NAPRODAJ** sta
2 tovarna avtomobila.3 tonski **Fress-Büssing 38 HP**,
s 1923. montiranim „Jugo Hag“-generatorjem za
pogon s ognjem.2 ton. **Leoria-Klement 18.35 HP**.
2 priključna voza,vse v jako dobrih, čistem stanju in za takojšnjo
vožnjo pripravljeno. — Ponudbe na „PETOVIA“,
usnjarska industrija, d. d., Ptui. 7508aMnogo denarja si prihranite
ako si nabavite čevlje in nogavice,
ki jih ima v zalogi trgovca**Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1.**
Nogavice, svile, flor 38 Din.**Ameriške**in druge inozemske zadeve
urejuje dr. **IVAN ČERNE**Gospodarska pisarna,
Ljubljana Miklošičeva c. 6/1, Ljubljana

SALAMA

prve vrste, nova toba posve zrela
dobro se svuda

Prva hrvatska tovarna sa-
lama, sušena mesa i masti

M. Gavrilović & sinovi, d. d.
Petrinja. 2054a

Generalno zastopstvo za Slovenijo:
R. Bunc in drug
Ljubljana, Celje, Maribor.

M.G.S.
10
PETINJA

„VINARIA“delniška družba vinogradičnikov v Ptui
priporoča vinikom trgovcem in gostilni-
čarjem stroje bogato zalogo izbornih
hlačk in blagovinskih vin
po zelo ugodnih cenah. 2038a**Krompir kifeličar**7044a in vsako divjačino
kupa**IVAN FEUER, Zagreb, Trg 1 br. 11.**
Interurbanski telefon 23-45.

Razpošilja pitane goske po 36 Din za kg.

**Jako sposobna tovarna
PRVORAZREDNIH GOODYEAR IN KLINČANIH ČEVLJEV**išče spretne in zmožne samoprodajalce
v vseh mestih naše države. 7431a Ponudbe na „PETOVIA“, usnjarska industrija d. d., Ptui.Prijateljem „Adria“ izdelkov
vesele božične praznike!**Vesele božične praznike**želi vsem cenj. odjemalcem in trgovskim
prijateljem 7504a**Dragotin Korbar**
Betonska tovarnica, Zagorje ob Savi.**Vesle božične praznike in srečno Novo leto**želi vsemu osebju državnih železnic, kakor tudi njih dru-
žinam ter vsem gospodom meščanske šole v Mariboru
ter vsem dobrim prijateljem in znancem v vsej Sloveniji.**MIHAEL ESSICH**

lesni trgovec, Loče pri Poljčanah. 7509a

Prometni zavod za premog
d. d.v Ljubljani
prodaja 127**premog**
iz**slovenskih premogovnikov**vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi
za industrijska podjetja in razpečava na debelo**inozemski premog in koks**vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvo-
vrstni češkoslovaški in angleški koks za litarne in do-
mačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete**NASLOV: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., v LJUBLJANI**
Miklošičeva cesta 10, 11.**TALMONE ČOKOLADA**
IPAK NAJBOLJA

Glavno zastopstvo in skladišče po tovarniški ceni

Tel. 8-90 **RADE KUNDIČ, Zagreb, Samostanska ul. 1.****Vesele praznike in srečno Novo leto**želi vsem cenj. gos. om in prijateljem
Kati Ovsac-Deržaj 7154a
trgovina z mešanim blagom, vinom in
žganjem, Ljubljana, Florjanska ulica.**Vesele božične praznike in srečno Novo leto**želi vsem cenj. gos. om in prijateljem
GRAJSKA KLET, Mestni trg 1 br. 13.
Tudi se najboljša v na, posebno se pripo-
roča dobri „SILVANEČ“ čez ulico 12 Din.

Najlepše veselje naprav-
vite za 7225a

Božič in Novo leto
gospodinj in nevesti z

WEEK-ovim

aparatom za kuhavanje

Dobavi a:
Fructus Ljubljana
Tabor 2 Krekov trg 10

L. MIKUŠ
LJUBLJANA, Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov.

Na drobno! Na debelo!

Zaloga sprehajalnih palic.

Stari dežniki se z novo preoblečijo

K e se najbolje kupijo božična in novoletna darila
je brez dvoma znano.

„Pri nizki ceni“

IGN. ZARGI

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta št. 3. 7413a

Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbero raznega
perla in rokavic, nogavic, dalje velika izbora dam-
skih, moških in otroških zimskih potrebščin ter
raznih potrebščin opic, jumperjev, otroških oblačil.
— Družina in slehne samostojne itd. itd. —
Znižane cene!**P. vavrstni Knochovi je meni za pogon**Rezan
samo in
najboljih
vo ovskih
krupona, garantirana
težna 0.98-1.00, v
lepljeno in pretežno eno, v
vseh dimenzijah, na skladišču**A. LAMPREI, Ljubljana, Krakov trg 10. Tel. 247**
Tovarniško skladišče: Zagreb, Hila 14 DVORISTE
(HOTEL RYAL) Telefon 20-51. 1924a**MERAKL**boje, mastila, lakove, štuk, emajle,
kistove i jamačno čisti firajs naj-
bolje kakvoće nude**MEDIĆ-ZANKL**

družba s o. z.

MARIBOR, LJUBLJANA, NOVI SAD,
p. druž. ca, centrala, skladišče.Tvornice: 679a
LJUBLJANA-MEDVODE.**Centralna banka**
za trgovino, obrt in industrijo
d. d.

Zagreb, Jelačićev trg 4 (lastna palača)

Dejniška glavniča: Din 80.000.000.—

Brzojavi: CETROBANKA
Telefon: Devizni odio: 3-07, 10-78, 13-33.
Noćna služba: 7-78. Meštinica: 5-56-
Hizna centrala: 2-85, 7-13, 7-96, 11-94 in 12-23.Podružnice:
Brod n/S., Diakovo, Ivanc, Karlovac, Klanec, Krapina,
Koprivnica, Maribor, Novi Sad, Poreč, Ruma, Varaždin
in Veliko Trgoviste.Afilijirani zavodi
v vseh većih trgovskih središčih Jugoslavije.Direktno zveze
s prvovrstnim bankami v vsjer Evropi in Americi.**Tovarna vijakov**

Splošne stavbene družbe, Maribor

Aleksandrova cesta 12.

*

2001a

Vijaki za les vsake vrste in vsake
velikosti, zakovice za pločevino iz
železa, bakra, medenine in aluminija.**Nudim lasne ob očke**Vpletke (kile), barvanje
las z „L' Oreal Hano“
M. PODKRAJSEK,
frizer za dame in go-pode,
Sv. Petra cesta 32.**Izšla je**

Blasnikova

Velika Pratika

za navadno leto 1925

ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATKA“
je najstarejši slovenski
kmetijski koledar, ki je
bil najbolj uprsteran že
od naših pradedov.Tudi letošnja obitna iz-
dava se odlikuje po bo-
gati vsebini, zato pride
prav vsaki slovenski
roditelj. 1917aDobi se v vseh trgovinah
po Sloveniji in stane
5 Din. Kjer bi je re-
bilo dobiti, naj se naroči
po dopisnici pri tvrdki
J. Blasnik, raz'delniki
Hizara in litografija: Z. vod
Ljubljana, Breg št. 12.**Ljubljanska kreditna banka**

Dejniška glavniča:

Din 50.000.000.—

Rezervni zaklad okoli:

Din 10.000.000.—

Centrala:

Ljubljana, Dunajska cesta

Podružnice:

Brezice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad,
Ptui, Sarajevo, Split, Trest, agencija Loptec

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.